

Green is good

"20% av verdens befolkning bruker i dag 80% av ressursene. Selskaper som er godt forberedt på å møte de globale utfordringene har langt større sjanse til å skape lønnsom vekst enn sine konkurrenter"



Jan Erik Saugestad,
Konserndirektør Kapitalforvaltning

Innhold

Innhold	Side	Innhold	Side
OM STOREBRAND		REGNSKAP OG NOTER	
Om Storebrand	3	STOREBRAND KONSERN	
Ord fra konsernsjefen	4	Resultatregnskap	72
Organisasjon	6	Totalresultat	73
Konsernledelsen	7	Balanse	74
En bærekraftig strategi	10	Konsolidert oppstilling over endring i egenkapital	76
Finanskapital og vårt investeringsunivers	15	Kontantstrømoppstilling	77
Kunde og samfunnsrelasjoner	22	Noter	79
Våre mennesker og systemer	30		
Aksjonærforhold	38	STOREBRAND ASA	
Storebrands historie	40	Resultatregnskap	151
		Balanse	152
ÅRSBERETNING OG EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE		Oppstilling over endringer i egenkapital	153
Styret i Storebrand ASA	42	Kontantstrømoppstilling	154
Styrets årsberetning	45	Noter	155
Eierstyring og selskapsledelse	63	ØVRIG INNHOLD	
Storebrands styret, utvalg og komité	71	Erklæring fra styret og administrerende direktør	167
		Revisjonsberetning	168
		Revisors uttalelse - bærekraft	174
		Valg av ny revisor - revisjonsutvalgets uttalelse	175
		Ord og uttrykk	177
		Selskapene i Storebrand-konsernet	182

Om Storebrand

Storebrands historie går tilbake til 1767. Selskapet har levert tjenstepensjon til norske arbeidstakere siden 1917, samme år som Storebrands datterselskap SPP ble etablert i Sverige. Konsernet tilbyr produkter innenfor sparing, forsikring, bank og til privatpersoner, bedrifter og offentlige virksomheter. Konsernet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert pensjon og Øvrig.

VISJON

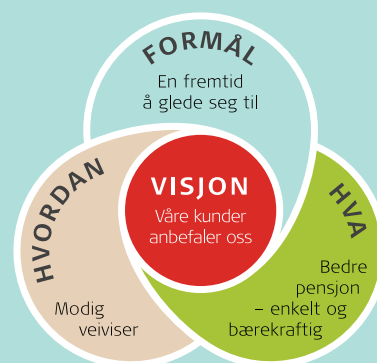
Våre kunder anbefaler oss

STRATEGI

Storebrand skal levere Bedre pensjon – enkelt og bærekraftig. Våre viktigste kunder er bedrifter, ansatte og tidligere i ansatte i bedrifter som har pensjon i Storebrand. Gjennom markeds- og kundekonsepser skal vi levere bærekraftige løsninger tilpasset kundenes livssituasjon. Vår strategi og hovedmål for langsiktig verdiskaping er beskrevet og illustrert i kapitlet «en bærekraftig strategi».

VÅR DRIVKRAFT

- Vårt formål: En fremtid å glede seg til
- Vårt hvordan: Modig veiviser
- Vårt hva: Bedre pensjon – enkelt og bærekraftig



HOVED NØKKELTALL

(NOK mill.)	2017	2016	2015	2014	2013
Konsernresultat	2 940	2 913	1 722	3 423	2 938
Egenkapitalavkastning ¹	11 %	10 %	7 %	11 %	12 %
Solvensmargin	172 %	157 %	168 %		
Totalbalanse	568 943	519 684	521 329	492 287	463 367
Egenkapital	30 832	27 638	26 946	24 741	22 755
Resultat pr. aksje	5,28	4,73	2,63	4,61	4,41
Utbytte pr. aksje	2,10	1,55	0	0	0
Ekstraordinært utbytte pr. aksje	0,4				

1) Etter skatt, justert for nedskrivning og amortisering av immatrielle eiendeler

Ord fra konsernsjefen

Odd Arild Grefstad
Konsernsjef



Odd Arild Grefstad

Ord fra konsernsjefen

Storebrand feiret sitt 250-årsjubileum i 2017 med å øke sin andel av det norske sparemarkedet, betale utbytte for første gang på fem år og bli kåret til verdens mest bærekraftige finansselskap.

Det har på ingen måte vært et kjedelig jubileumsår. Ved siden av store oppkjøp, har vi vært med på lanseringen av to store nyheter i det norske sparemarkedet: Aksjesparekonto og ny, individuell pensjonssparing (IPS). Storebrand har levert et sterkt årsresultat som, sammen med en solvensmargin på 172%, gir rom for å foreslå økte utbytter til aksjonærene.

I 2017 har vi en dobling av det digitale salget på storebrand.no, mens vi har en vekst på nesten 40 prosent i digitalt opprettede bankkonti. Samtidig ser vi at kundetilfredsheten blant dem som handler på nett har økt kraftig gjennom året. Det viser at vi lykkes med arbeidet for å styrke vår digitale posisjon.

SKAGEN OG SILVER

Høsten 2017 ble det kjent at Storebrand både kjøper Skagen og overtar Silvers fripolisekunder.

Vi har store forventninger til oppkjøpet av Skagen: Vi ser at det norske spare- og pensjonsmarkedet vokser sammen. Samtidig har pensjonsreformen gitt oss større ansvar for å spare til vår egen pensjon. I dette bildet utfyller Storebrand og Skagen hverandre godt. Storebrand har et solid fotfeste i markedet for bedrifter og institusjonelle kunder. Skagen er en unik suksesshistorie i det private sparemarkedet – en gründerbedrift som siden oppstarten i 1993 har økt forvaltningskapitalen sin fra 20 millioner til 80 milliarder.

Kjøpet av Skagen gjør Storebrand til den nest største aktøren i markedet for flyttbar sparing i Norge, med en markedsandel på 23 prosent.

Fripoliseselskapet Silvers kunder har vært gjennom en periode med stor usikkerhet etter at selskapet ble satt under offentlig administrasjon i februar 2017. I oktober ble det klart at Storebrand overtar Silvers forsikringsporteføljer, som samtidig konverteres til fripoliser med investeringsvalg. Vi er glade for å kunne bruke vår erfaring og kompetanse til å bidra til en god løsning for Silvers 17 000 kunder, samtidig som avtalen styrker Storebrands posisjon innenfor sparing til pensjon

STORE NYHETER I SPAREMARKEDET

Høsten har ellers vært preget av lanseringen av to store nyheter i det private spare-

markedet: 1. september trådte de nye reglene for sparing i aksjesparekonto i kraft. Aksjesparekonto er en ordning hvor privatpersoner kan samle investeringer i aksjer og aksjefond og bytte mellom ulike aksjefond og aksjer uten å skatte underveis. Det er først når en tar ut penger utover det opprinnelige innskuddet at en må betale skatt. For privatpersoner som sparer langsiktig i aksjer og aksjefond, og som liker og kjøpe og selge aksjer underveis, er dette en meget god ordning.

1. november gikk startskuddet for den nye ordningen for skattegunstig individuell pensjonssparing (IPS). Den nye ordningen er en betydelig forbedring av den gamle IPS-ordningen: Den skattegunstige sparerammen økes til 40 000 kroner, samtidig som skattereglene for utbetaling av IPS endres fra å beskattes fullt ut som pensjonsinntekt til å beskattes som alminnelig inntekt (23 prosent i 2018). Vi har holdt høyt trykk i media og andre kanaler siden lansering, og ved utgangen av 2017 hadde 13 000 privatkunder opprettet IPS-avtaler i Storebrand.

DIGITAL SATSING

Også innen konsernets øvrige forretningsområder skjer det spennende ting:

Storebrand Bank har lansert en ny mobilbank som er blitt godt mottatt av kundene. Vi har fortsatt sterk lånevekst gjennom året. Samtidig har vi store forventninger til samarbeidet med den svenske spare-appen Dreams, som ble lansert i det norske markedet på tampen av 2017.

Storebrand Forsikring har i 2017 utviklet en ny digital salgsløsning, som Bearing Points internasjonale benchmarkundersøkelse kaller bransjens beste. Vi har også fått på plass en chatbot-løsning på våre hjemmesider. Dette er et steg mot bedre selvbetjeningsløsninger og utvikling av web-flatene våre, slik at alle «enkle» henvendelser håndteres digitalt. Mer krevende henvendelser er i trygge hender hos våre dyktige rådgivere

250 ÅR

Med røtter tilbake til 1767 er Storebrand et av landets eldste selskaper, og i 2017 har vi feiret vårt 250-årsjubileum. Det har vi gjort gjennom en rekke interne og eksterne arrangementer. Den offisielle markeringen fant sted 31. mai, og ble feiret sammen med Kronprinsparet og 350 andre gjester på vårt

hovedkontor på Lysaker. På jubileumsmarkeringen lanserte vi bokverket om Storebrands historie, ført i pennen av næringslivshistorikerne Sverre August Christensen, Espen Ekberg, Christine Myrvang og Trond Bergh fra Handelshøyskolen BI.

VERDENsledende innen bærekraft

Bærekraft er en helt sentral del av Storebrands virksomhet, og det er morsomt med internasjonal anerkjennelse for arbeidet vårt. Under World Economic Forum i Davos i februar 2017 ble Storebrand kåret til verdens mest bærekraftige finansselskap, i Corporate Knights «Global 100». Det er en utnevning som vi er utrolig stolt av. Vi skal fortsette å jobbe hardt for å skape en god pensjon, og en bedre verden å gå i pensjon i. Bærekraftsperspektivet er integrert i alt vi gjør. Dette støtter opp under en bærekraftig forretningsmodell som skaper verdier for eiere, kunder og samfunnet som helhet.

I 2017 har vi satt fokus på sikre at vi har en bærekraftig strategi, ikke bare en bærekraftsstrategi. Vi har derfor gjort et arbeid for å forstå hva som er viktig for å sikre langsiktig verdiskaping, og valgt oss ut tre hovedområder som gir oss en helhet i våre tilnærming til verdiskaping:

- Finanskapital og investeringsuniverset: Konkurransedyktig og bærekraftig avkastning
- Kunde og samfunn: Våre kunder anbefaler oss
- Mennesker og systemer: Mennesker først, alltid digital

På denne måten har vi fokus på at vi forvalter alle våre viktigste innsatsfaktorer på en god måte som forbereder oss på fremtiden.

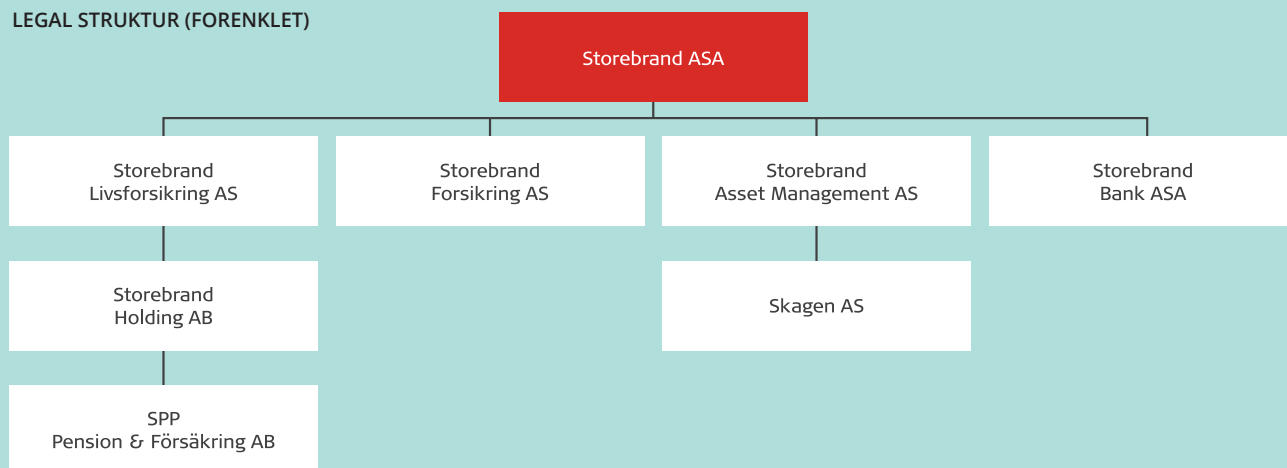
2018

I året som kommer skal vi befeste vår posisjon som en ledende aktør i det norske sparemarkedet. Vårt samfunnsoppdrag er å hjelpe våre kunder å spare. Vi skal fortsette å utvikle våre digitale løsninger, samtidig som vi skal jobbe hardt for å levere enda bedre kundeopplevelser. Vi skal opprettholde vår posisjon som ledende i markedet for tjenestepensjon, og videreutvikle vår posisjon som nest størst i markedet for flyttbar sparing.

Jeg ser frem til et spennende år.

Organisasjon

LEGAL STRUKTUR (FORENKLET)



RAPPORTERINGSSTRUKTUR



Konsernet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert pensjon og Øvrig.

SPARING

Sparing består av produkter som omfatter sparing til pensjon uten rentegarantier. I området inngår innskuddspensjon i Norge og Sverige, kapitalforvaltning og bankprodukter til privatpersoner.

FORSIKRING

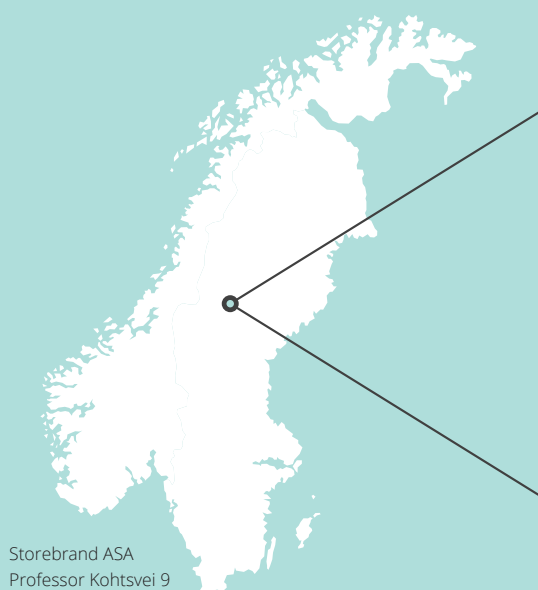
Forsikring har ansvaret for konsernets risikoprodukter i Norge og Sverige. Enheten tilbyr helseforsikring i det norske og svenske bedrifts- og privatmarkedet, skadeforsikrings- og personrisiko-produkter til det norske privatmarkedet samt personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske og svenske bedriftsmarkedet.

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital – og pensjonsforsikring.

ØVRIG

Under Øvrig rapporteres resultatet i Storebrand ASA, samt resultatet i selskapsporteføljene og mindre datterselskap i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår resultatet knyttet til utlån til næringsvirksomhet i Storebrand Bank og virksomheten i BenCo.



Storebrand ASA
Professor Kohtsvei 9
Postboks, 1327 Lysaker
Norway

Liv og pensjon

40 tusen bedriftskunder
1,9 millioner individkunder
NOK 432 milliarder i reserver
hvor av ca. 40% Unit Linked

Asset management

NOK 721 milliarder i midler til forvaltning
hvor av 34% er eksterne midler
100% av investeringene er screenet
på bærekrafts kriterier

Forsikring

Helse, skade og gruppelev forsikring
NOK 4,5 milliard i porteføljepremie

Privat Bank

Direkte privat bank
NOK 42 milliarder i utlån

Konsernledelsen



ODD ARILD GREFSTAD (1965)

KONSERNSJEF

Utdannelse

Statsautorisert revisor og autorisert finansanalytiker (AFA)

Tidligere stillinger

2011–2012: Administrerende direktør Storebrand Livsforsikring
2008–2011: Konserndirektør Økonomi/finans og Juridisk, Storebrand ASA
2002–2008: Konserndirektør Økonomi/finans, Storebrand ASA
1998–2002: Leder av Konsernkontrollerenheten, Storebrand ASA
1997–1998: Konsernkontroller for livvirksomheten i Storebrand
1994–1997: Revisjonssjef, internrevisjonen i Storebrand ASA
1989–1994: Arthur Andersen & Co, eksternrevisjon

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2017: 114 486



LARS AA. LØDDEØL (1964)

GROUP CFO, STOREBRAND ASA

Utdannelse

Siviløkonom fra BI
MBA Thunderbird (AGSIM), USA

Tidligere stillinger

2008–2011: Adm.direktør Storebrand Livsforsikring AS, konserndirektør Liv og pensjon Norge
2004–2008: Konserndirektør Bedriftsmarked Liv 2
2001–2004: Finansdirektør i Storebrand ASA
1994–2001: Vice President/ Relationship Manager, Citibank International plc
1990–1994: Asst. Treasurer, Scandinavian Airlines Systems

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2017: 70 144



HEIDI SKAARET (1961)

**KONSERNDIREKTØR,
PEOPLE & TECHNOLOGY**

Utdannelse

Siviløkonom, University of Washington, Seattle, USA

Tidligere stillinger

2008–2012: Lindorff Group AB, konserndirektør Region Skandinavia, adm. direktør for Lindorff AS i Norge.
2001–2008: IKANO Finans ASA, adm. direktør
1987–2000: Lederstillinger i Den norske Bank ASA
1986–1987: Financial Services Officer, Bank of America, San Francisco, USA
1981–1983: Nord-Video (Aftenposten, Gyldendal, Mortensen), salgssekretær

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2017: 38 014



GEIR HOLMGREN (1972)

**KONSERNDIREKTØR,
KUNDEBETJENING OG PRODUKT**

Utdannelse

Cand. Scient m/aktuarkompetanse (UiO)
MBA Griffith University Brisbane, Australia

Tidligere stillinger

2013–2015: Konserndirektør Garantert Pensjon, Storebrand ASA
2011–2012: Leder Produkt og Betjening, Storebrand Livsforsikring AS
2003–2011: Leder Produkt, Storebrand Livsforsikring AS
2002–2003: Produktansvarlig Fondsforsikring, Storebrand Livsforsikring AS
2000–2002: Produktansvarlig Innskuddspensjon, Storebrand Livsforsikring AS
1998–2000: Salg Internasjonal Liv, Storebrand Livsforsikring AS
1997–1998: Aktuar trainee, Storebrand Livsforsikring AS
1995–1997: Lærer, Universitetet i Oslo

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2017: 39 283



STAFFAN HANSÉN (1965)

**KONSERNDIREKTØR,
KUNDEOMRÅDE SVERIGE**

Utdannelse

Licentiat (samfunnsøkonomi), Åbo Akademi, Finland
Doktorgradsstudier ved Finnish Doctoral Program in Economics (FDPE) handelshögskolan i Stockholm

Tidligere stillinger

2013–dd: VD SPP Livförsäkring AB
2011–dd: CIO, Storebrand Livsforsikring AS
2008–2011: CIO, SPP Livförsäkring AB
2006–2008: Anvarlig for strategisk allokering, SPP Livförsäkring AB
2003–2006: Head of Government and Covered Bond trading, Svenska Handelsbanken
1996–2003: Head of Fixed Income, Alfred Berg Finland
1994 — 1996: Trainee, Pohjola Bank (OKOBANK) Airlines Systems

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2017: 37 788



JAN ERIK SAUGESTAD (1965)

**KONSERNDIREKTØR,
KAPITALFORVALTNING**

Utdannelse

Sivilingeniør (NTNU)
MBA fra INSEAD i Frankrike

Tidligere stillinger

2006–2015 Investeringsdirektør, Storebrand Asset Management
1999–2006 Senior Porteføljeforvalter, Storebrand Asset Management
1997–1999 Sektoransvar Aksjer Energi/Shipping, Handelsbanken Markets
1995–1997 Partner, Marsoft Capital
1992–1995 Analysesjef, Christiania Markets (nå: Nordea Markets)
1990–1991 Junior Konsulent, McKinsey & Company

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2017: 32 882



JUSTEIN DALLAND (1969)

**KONSERNIDIREKTØR,
DIGITAL FORRETNINGSUTVIKLING**

Utdannelse

Siviløkonom/MBA og Master of Technology Management

Tidligere stillinger

2015-2016: Senior Vice President Customer and Business Development
2011-2015: Chief Marketing Officer/SVP Marketing, Storebrand
2009-2011: CEO, Inven2 AS
2007-2009: Senior Vice President Marketing and Sales, Aker BioMarine ASA
2002-2007: CEO, Natural ASA
2001-2002: Director/Partner, Refleks AS
1995-2001: Senior Vice President Pizza and various Marketing positions, Orkla Foods AS
1993-1995: Management Consulting

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2017: 9 959



KARIN GREVE-ISDAHL (1979)

**KONSERNIDIREKTØR KOMMUNIKASJON
OG INVESTOR RELATIONS, STOREBRAND**

Utdannelse

Master i International Relations,
Bond University
Bachelor i Kommunikasjon, Bond University

Tidligere stillinger

2014-2017 Vice President Kommunikasjon, Opera Software
2009-2014 Kommunikasjonsdirektør, SN Power
2008-2009 Økonomi reporter, TV 2
2005-2008 TV reporter, CNBC/FBC Media
2004-2005 Researcher, CNBC Europe

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2017: 2 267



WENCHE ANNIE MARTINUSSEN (1968)

**KONSERNIDIREKTØR,
PERSONMARKED NORGE**

Utdannelse

Master of Management in scenarios, foresight, Handelshøyskolen BI
Master of Management in e-commerce, Handelshøyskolen BI
Master in Business and Marketing, Handelshøyskolen BI

Tidligere stillinger

Storebrand:
2015-2017: Senior Vice President Retail
2013-2015: Direktør Storebrand Direkte
2011-2013: Direktør for forretningsutvikling og digitalisering
2007-2011: Direktør for digitalt salg og utvikling

Nordea Bank AB:

2002-2007: Nordic Head of Internet, Group Identity and Communications
2001-2002: Manager Web Content Management, Electronic Banking

Norwegian Trade Council, INDEX Publishing AS:

1996-2001: Sales- Product- and Marketing Manager

Olaf Norlis Bokhandel AS:

1993-1996: Marketing Consultant

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer per 31.12.2017: 7 227

En bærekraftig strategi

Storebrand har som formål å skape en fremtid å glede seg til. Det forplikter oss til å skape gode løsninger for våre kunder som gjør at de i dag og i fremtiden har en økonomisk situasjon som gir muligheter.

Samtidig står verden ovenfor store utfordringer. For at våre kunder skal få en fremtid å glede seg til har vi et ansvar for verdens knappe ressurser benyttes på mest mulig bærekraftig måte. En bærekraftig forretningsmodell betyr at vi skal levere avkastning til våre eiere, samtidig som vi skaper positive ringvirkninger for samfunnet. Og at vi gjør det på en måte som ikke fratår kommende generasjoner muligheter til å dekke sine behov. Det er ingen motstrid mellom å handle bærekraftig og levere avkastning til kunder og eiere. Bærekraft er integrert i alt vi gjør, og vår strategi er å bygge en bærekraftig forretningsmodell som gir langsiktig verdiskaping for aksjonærer, kunder og for samfunnet.

ÅRETS RAPPORT GIR INNSIKT I HVORDAN STOREBRAND SKAL SKAPE VERDIER FOR FREMTIDEN

Storebrand har jobbet med bærekraft i over tjue år. Bærekraftsarbeidet begynte med våre investeringer og er i dag en fundamental del av hele investeringsprosessen og driften. Konsernet har publisert miljørapporter siden 1995 og bærekraftsrapporter siden 1999. Bærekraftsrapportering har vært en integrert del av årsrapporten og sertifisert av en uavhengig tredjepart siden 2008. Målet med rapporteringen er å gi et helhetlig bilde på Storebrands verdiskaping.




Årets rapport er utformet basert på prinsippene til International Integrated Reporting Council (IIRC) – med mål om å ikke bare gi en finansiell rapport og en bærekraftsrapport, men en rapport som gir ett helhetlig bilde på hvordan Storebrand skal skape verdier for fremtiden. Innholdet i årets rapport gir dermed mer innsikt i vår strategi og fokusområder som helhet, og plasserer finansielle resultater og bærekraft i denne konteksten. Bærekraft i denne rapporten referer dermed til både økonomiske, sosiale, herunder menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, og miljømessige forhold.

FOKUS PÅ HELHETLIG OG LANGSIKTIG VERDISKAPING

For å sikre at vi har en helhetlig og langsiktig strategi for hvordan vi skaper verdier for aksjonærer, kunder, ansatte og for samfunnet for øvrig, er det utført en vesentlighetsanalyse for å prioritere våre viktigste innsatsfaktorer, og de viktigste driverne for å skape verdier av disse innsatsfaktorene. Retningslinjene til International Integrated Reporting Council (IIRC) er brukt som utgangspunkt for vesentlighetsanalysen for langsiktig verdiskaping. Denne modellen baserer seg på å identifisere innsatsfaktorer, for å sikre et helhetlig bilde av verdiskapingen. For å tydeliggjøre hvordan vi skaper verdi har vi identifisert verdidrivere knyttet til hver av innsatsfaktorene [1]. Vesentlighetsanalysen følger også prinsippene i Global Reporting Initiative (GRI) for å sikre at vesentlig miljø- og samfunnspåvirkning, samt interessentforventninger er en del av analysen. Vesentlighetsanalysen og Storebrands viktigste utfordringer er behandlet av og besluttet i konsernledelsen og styret, og gir grunnlag for rapporteringen av Storebrands bærekraftige modell for langsiktig verdiskaping. Måltallene og nøkkelindikatorer som rapporteres etter hver enkelt innsatsfaktor i det videre er en del av selskapets løpende oppfølging og rapporteres til både konsernledelsen og styret.

LANGSIKTIG VERDISKAPING AVHENGER AV GOD FORVALTNING AV INNSATSFAKTORENE







På bakgrunn av analysen er det identifisert tre innsatsfaktorer som er mest vesentlige for Storebrands virksomhet. Disse «innsatsfaktorene» er de ressursene, eller kapitalen, vi benytter for verdiskaping, og som vi må forvalte på en god måte for å sikre både finansiell og miljø- og samfunnsmessig bærekraft.

Innsatsfaktorer	Hovedmål	Forklaring
 <p>Finanskapital og investeringsuniverset</p>	"Konkurransedyktig og bærekraftig avkastning"	Finanskapital som Storebrand forvalter for eiere og for kunder, og det investeringsuniverset denne kapitalen investeres i. Tilstanden til investeringsuniverset, de selskapene og markedene Storebrand investerer i, vil påvirke Storebrands resultater. Storebrands målsetting er å skape konkurransedyktig og bærekraftig avkastning.
 <p>Kunde- og samfunnsrelasjoner</p>	"Våre kunder anbefaler oss"	Storebrands kunder, og potensielle kunders oppfatning av Storebrand og tjenestetilbudet i relasjon til visjonen: Våre kunder anbefaler oss.
 <p>Våre mennesker og systemer</p>	"Mennesker først, alltid digital"	Storebrands medarbeidere, deres kunnskap og kompetanse i samspill med systemene og strukturene. Storebrands digitale strategi differensierer seg fra andre ved å først og fremst sette fokus på menneskene og deres evne til å benytte digitale verktøy. Dermed er mennesker og systemer foreslått som en kombinert innsatsfaktor i tråd med Storebrands tilnærming.

HVA ER VIKTIG FOR Å OMDANNE INNSATSAKTORER TIL VERDI

I en kompleks verden i rask endring må det gjøres gjennomtenkte prioriteringer for å forvalte innsatsfaktorene på en måte som sikrer langsiktig verdiskaping. For hver innsatsfaktor er det derfor identifisert verdidrivere som evalueres og følges tett opp fremover. Dette er også satt i sammenheng med den verdien dette har for samfunnet, basert på en overbevisning om en gjensidighet i påvirkningen på samfunnet og egen lønnsomhet og levedyktighet.

Langsiktig verdiskaping i det store bildet

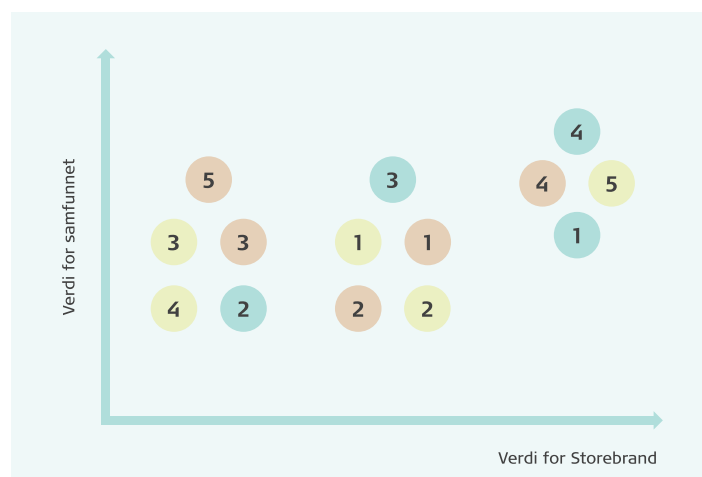
Innsatsfaktorer	Hovedmål	Drivere for langsiktig verdiskaping	Verdi for samfunnet	Link til FN's bærekraftsmål
 <p>Finanskapital og investeringsuniverset</p>	"Konkurransedyktig og bærekraftig avkastning"	<ul style="list-style-type: none"> Levere avkastning til eiere Pådriver for bærekraft og omstilling Aktivt eierskap Investere i morgendagens vinnere 	<ul style="list-style-type: none"> Støtte til morgendagens løsninger Fokus på felles bærekraftsmål og problemstillinger Syssetsetting og økonomiske bidrag 	
 <p>Kunde- og samfunnsrelasjoner</p>	"Våre kunder anbefaler oss"	<ul style="list-style-type: none"> Gode penger på en bærekraftig måte Informasjonssikkerhet og digital tillit hos kunden Engasjerende og enkle kundeopplevelser Engasjement for egen pensjon og sparing Relevant og ansvarlig kunderådgivning 	<ul style="list-style-type: none"> Langsiktig sparing og økonomisk stabilitet for samfunnet og individer Bedre alderdom for flere Økonomisk trygghet for flere 	 <p>Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle</p>
 <p>Våre mennesker og systemer</p>	"Mennesker først, alltid digital"	<ul style="list-style-type: none"> Gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden Benytte mulighetene i det digitale skiftet Mangfold og like muligheter Formålsdrevet kultur og engasjerte medarbeidere Lærende og tilpasningsdyktig organisasjon 	<ul style="list-style-type: none"> Sunne og tilfredse medarbeidere og familier Arbeidsplasser, kompetanseutvikling og innovasjon Muligheter for flere 	 <p>Oppnå full likestilling mellom kjønnene, og styrke jenters og kvinners stilling</p>

En fremtid å glede seg til

VÅRE INTERRESENTERS FORVENTNINGER ER AVGJØRENDE FOR OSS

De mest vesentlige temaene og aktivitetene innenfor hver innsatsfaktor er de som våre interessenter og Storebrand oppfatter som mest vesentlige for at Storebrand skal lykkes med en bærekraftig forretningsmodell. Det har blitt gjennomført dialog med de viktigste interessentene for å identifisere viktige tema og aktiviteter. Vi har interessentdialog gjennom en rekke fora som 1-1 intervjuer, konferanser, roadshows, meningsmålinger og tilbakemeldinger fra kunder.

PRIORITERTE UTFORDRINGER



Finanskapital og investeringsuniverset

- 1 Lovere avkastning til eiere
- 2 Pådriver for bærekraft og omstilling
- 3 Aktivt eierskap
- 4 Investere i morgendagens vinnere



Kunde- og samfunnsrelasjoner

- 1 Gode penger på en bærekraftig måte
- 2 Informasjonssikkerhet og digital tillit hos kunden
- 3 Engasjerende og enkle kundeopplevelser
- 4 Engasjement for egen sparing og forsikring
- 5 Relevant og ansvarlig kunderådgivning



Våre mennesker og systemer

- 1 Gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden
- 2 Benytte mulighetene i det digitale skiftet
- 3 Mangfold og like muligheter
- 4 Formålsdrevet kultur og engasjerte medarbeidere
- 5 Lærende og tilpasningsdyktig organisasjon

BÆREKRAFTSMÅLENE TYDELIGGJØR MULIGHETER OG UTFORDRINGER

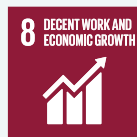
Storebrand-konsernet støtter FN's bærekraftsmål

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. September 2015 var en milepæl. Da møttes alle FN's medlemsland, og de ble enige om en felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Planen heter The 2030 Agenda for Sustainable Development, og består av 17 Sustainable Development Goals (SDGs), eller bærekraftsmål. Mer informasjon om FN's bærekraftsmål finnes på <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Som investor kan Storebrand først og fremst bidra til oppnåelse av bærekraftsmålene gjennom bevisst plassering av kapital og gjennom aktivt eierskap. På den måten kan investorer påvirke privat næringsliv, som spiller en viktig rolle når det gjelder økonomisk og sosial utvikling. Bedrifter er avhengig av velfungerende samfunn og markeder for å lykkes. Det å støtte opp under bærekraftsmålene er en måte for bedrifter å bidra til stabile, transparente, ikke-korruperte markeder som har gode og velfungerende styringssystemer. Bedrifter bør sette seg inn i målene for å se hvilke forretningsmuligheter de bringer med seg og for å forstå hvilken risiko som ligger i verdens bærekraftsutfordringer. Storebrand har identifisert de bærekraftsmålene som i størst grad påvirkes av hvordan vi investerer selskapets over 700 milliarder kroner under forvaltning. Storebrand har identifisert syv SDG'er som er mest finansielt relevante for selskapene vi investerer i, målt etter materialitet og påvirkningspotensial.



Finanskapital og investeringsuniverset



I tillegg er det identifisert to bærekraftsmål der Storebrand kan gjøre en forskjell gjennom forretningsmodellen og samfunnsengasjement. Bærekraftsmål 8, anstendig arbeid og økonomisk vekst setter fokus på å sikre tilgang til, og forståelse for finansielle tjenester. Storebrand ønsker å bidra til dette målet i de landene Storebrand operer i, og vil utvikle flere måter å måle evnen til å inkludere sårbare grupper, og også å sikre at flere sparer til pensjon og sikrer sin egen personlige økonomi. Storebrand skal også bidra til å oppnå mål 5, likhet mellom kjønnene, både fordi dette er en suksessfaktor for fremtiden, men også i samfunnet rundt oss. Noen av de indikatorene vi bruker for å måle oss mot bærekraftsmålene er oppgitt i tabellen med innsatsfaktor under. Storebrand vil gjennom 2018 jobbe med å ytterligere konkretisere selskapets påvirkning på FNs bærekraftsmål.



Kunde- og samfunnsrelasjoner



Våre mennesker og systemer



[1] Det refereres direkte til GRI standarder i avsnittene under hver innsatsfaktor.

Rating

Vi støtter og har signert

Sertifisert





Finanskapital og vårt investeringsunivers

Hovedmål - Konkurransedyktig og bærekraftig avkastning til eiere og kunder

Finanskapital som Storebrand forvalter for eiere og for kunder, og det investeringsuniverset denne kapitalen investeres i. Tilstanden til investeringsuniverset, de selskapene og markedene Storebrand investerer i, vil påvirke Storebrands resultater. Storebrands målsetting er å skape konkurransedyktig og bærekraftig avkastning.

Langsiktig verdiskaping i det store bildet

 <p>Finanskapital og investeringsuniverset</p>	<p>"Konkurransedyktig og bærekraftig avkastning"</p>	<p>Levere avkastning til eiere Pådriver for bærekraft og omstilling Aktivt eierskap Investere i morgendagens vinnere</p>	<p>Støtte til morgendagens løsninger Fokus på felles bærekraftsmål og problemstillinger Sysselsetting og økonomiske bidrag</p>	
---	---	--	--	---

LEVERE AVKASTNING TIL EIERE

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Som børsnotert selskap er Storebrand-konsernets viktigste mål å skape avkastning for selskapets eiere. Avkastningen skal skapes på en bærekraftig måte og bidra til positive ringvirkninger for samfunnet.

Vår tilnærming ^

Storebrands strategi er å levere lønnsom vekst innenfor satsingsområdene Sparing og Forsikring gjennom enkle og bærekraftige løsninger, samtidig som de garanterte porteføljene forvaltes på en kapitaleffektiv måte. Tjenestepensjon er kjerneproduktet i både Norge og Sverige. I Norge tilbys også ansatte og tidligere ansatte i bedrifter som har pensjonsavtale i Storebrand attraktive løsninger innenfor personmarkedet. Vår visjon er enkel: Vi lykkes når våre kunder anbefaler oss.

Våre resultater v

Resultatene er omtalt mer utfyllende i Styrets årsberetning. Storebrand leverte en avkastning på egenkapitalen på 11 prosent og Styret foreslår for generalforsamlingen et ordinært utbytte på NOK 1 168 mill, tilsvarende et ordinært utbytte på NOK 2.1 pr. aksje og et ekstraordinært utbytte på NOK 0,4 pr aksje for 2017. Det ekstraordinære utbyttet er knyttet til sterkt finansresultat, og sterkt resultat etter skatt. Utbyttet sammen med 46% høyere aksjekurs har gitt aksjonærene en svært konkurransedyktig avkastning i 2017.

GRI 201-1 Direct economic value generated and distributed

Ambisjoner v

Storebrands ambisjon er å skape attraktiv og konkurransedyktig avkastning gjennom utbytter og verdiskaping i virksomheten. Storebrand har som mål for 2018 å betale et utbytte på over 50 % av konsernresultatet etter skatt. Styret har som ambisjon at ordinært utbytte pr. aksje minst skal være på samme nominelle nivå som året før. Ordinært utbytte utbetales ved en bærekraftig solvensmargin på over 150 %. Ved solvensmargin over 180 % er styrets intensjon å foreslå ekstraordinære utbytter eller tilbakekjøp av aksjer. Videre har Storebrand en ambisjon om å fortsette lønnsom vekst innenfor prioriterte vekstområder.

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Storebrand har som mål å skape en framtid å glede seg til for våre kunder. Derfor er bærekraft integrert i våre investeringsbeslutninger. På denne måten flytter vi pengestrømmer fra aktiviteter med stor negativ klimapåvirkning til selskaper som vil ta del i omstillingen til en grønnere økonomi. Omstillingsdyktige selskaper kan for eksempel bidra til økt energieffektivitet, sirkulær økonomi, utslippsfri transport, fornybar energiproduksjon og smart infrastruktur.

Når vi vet at halvparten av pengene på verdens børser er pensjonspenger, vitner det om mulighetene som ligger i pensjonsforvaltning som et svært effektivt virkemiddel for å bidra til mer bærekraftige investeringer. Selskaper som er sparsomme med egne og verdens ressurser kan bidra til omstillingen ved å for eksempel slippe ut mindre CO₂ og redusere vannforbruk. Slike fremtidsrettede selskaper er bedre posisjonert for å møte globale utfordringer. Ved å investere i disse oppnår vi god finansiell avkastning samtidig som vi bidrar til en bærekraftig omstilling.

Vår tilnærming



Storebrand støtter og deltar i en rekke bærekraftsinitiativer globalt. Blant annet har vi undertegnet «The Montreal Pledge» som omhandler rapportering av karbonavtrykket vårt som konsern. Videre har vi sluttet oss til «The Portfolio Decarbonisation Coalition», som forplikter til å sette mål for å håndtere klimarisiko og redusere karbonavtrykket fra investeringene våre. Vi arbeider også aktivt med å tilpasse investeringene våre til å møte fremtidens utfordringer og med å utøve eierskap i de selskapene vi investerer i. Dette arbeidet er nærmere beskrevet nedenfor.

Storebrand, Paris-avtalen og Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)

FAKTA TCFD

- Komite nedsatt av av G20-landenes Financial Stability Board i 2015
- Ledet av Michael Bloomberg
- Den endelige rapporten ble lansert i juni 2017
- Det forventes at rammeverket vil bli tatt bredt i bruk
- Viktig steg for å harmonisere og standardisere klimarelatert rapportering

I juni 2017 ble den endelige rapporten til den såkalte Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) lansert. TCFD er viktig for Storebrand fordi vi ønsker å investere på en måte som støtter opp under målene i Parisavtalen. Anbefalingene fra TCFD muliggjør en standardisering av viktig informasjon som forteller hvor godt posisjonert selskapene er med tanke på å håndtere klimarisiko. Dermed kan vi som investor få tilgang til bedre informasjon, slik at forutsetningene for å ta velinformerte investeringsbeslutninger forbedres. Vi jobber for en fremtid der både land og selskaper tar investeringsbeslutninger i tråd med Parisavtalen. Av finansielle hensyn er det derfor viktig med kvantifiserbare data som kan brukes i finansiell analyse og risikovurdering av selskapene vi investerer i.

Høsten 2017 påbegynte Storebrand arbeide med å kartlegge hvilke justeringer som må gjøres i rapporteringen vår slik at den samsvarer med TCFDs anbefalinger. Hovedlinjene skal på sikt integreres i årsrapporten gjennom de fire anbefalte kategoriene: Styringssett, strategi, risikohåndtering og måltall. Samtidig vil vi gjennom 2018 produsere nytt materiell som passer i de mer spesialiserte anbefalingene, spesielt knyttet til scenarioanalyser og sensitivitetsanalyser.

Gjennom det FN-tilknyttede investorinitiativet Principles of Responsible Investment (PRI) deltar vi i et pilotprosjekt som skal kartlegge nytteverdien av TCFD-informasjonen selskapene rapporterer til oss som investor. Videre er Storebrand med i et samarbeid med Finans Norge gjennom NORSIFs eierskapsgruppe. Formålet med dette prosjektet er å finne ut hvilke type data som er relevant for investorer slik at vi unngår å sette unødvendig rapporteringskrav for selskaper. Prosjektets planleggingsfase er nå over, og arbeidet starter opp i slutten av februar 2018. Fellesnevneren for prosjektene med UN PRI og UNEP FI er at Storebrand jobber sammen med både selskapene vi investerer i og andre investorer. Slik kan vi komme med felles krav fra investorsiden som gir tydelige signaler om hva som er meningsfull rapportering som skaper merverdi.

I 2018 vil vi jobbe målrettet med TCFD gjennom å delta i UNEP FI sin investorgruppe for TCFD-rapportering. Her skal vi sammen med en rekke andre investorer enes om en felles rapporteringsmetode for investorer. Målet er å bidra til standardisering av praksis, utvikle scenarioanalyser og sikre konstruktiv deling av informasjon knyttet til klimarisiko i våre investeringer.

Våre resultater



I 2017 begynte vi arbeidet med å rapportere i henhold til den såkalte Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), jf omtalen ovenfor. Storebrand fremmer også bærekraftige investeringer ved å være leder for Norsifs eierskapsutøvelse og ved å drøfte ansvarlige investeringer med myndighetene og diverse organisasjoner. For eksempel sendte vi i 2017 brev til regjeringene i G7 og G20 angående klimaendringer og Paris-avtalen. Vi hadde samtaler med japanske og amerikanske myndigheter om klima og fossilfrie investeringer. I Norge deltar Storebrand i prosjektet Norge203040, et næringslivsdrivet klimainitiativ. Formålet er å identifisere nye forretningsmuligheter på veien mot lavutslippssamfunnet, og være en pådriver for å nå Norges klimamål.

GRI FS11 Percentage of assets subject to positive and negative environmental or social screening

GRI-HR1 Total number of investment and contracts that include human rights clauses or screening

Storebrand indicator: Compliance with TCFD

Ambisjoner



Storebrand har som mål å bidra til standardisering, høyere transparens og bedre dataflyt slik at selskapers håndtering av klimarisiko blir tydeligere. Hvordan selskaper håndterer omstillingsbehovet gjennom sin strategi og styringssystemer dikterer i stor grad hvor tilpasningsdyktig næringslivet utvikler seg.

AKTIVT EIERSKAP

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Aktivt eierskap er en viktig del av Storebrands tilnærming til bærekraftige investeringer. Gjennom dialog med selskapene vi investerer i ønsker vi å bevare og skape verdier for aksjonærene. Dette inkluderer oppmerksomhet mot miljømessige og sosiale forhold og spørsmål knyttet til selskapsstyring ("Environmental, Social, Governance"(ESG)). Som langsiktig eier har vi særlig interesse av å ta opp spørsmål knyttet til omstillingsevne og bærekraft i selskapenes forretningsmodeller. På denne måten er aktivt eierskap også en måte å redusere risiko og skape muligheter på.

Vår tilnærming



Dialog med selskaper blir prioritert med hensyn til eierskap, risiko og/eller relevans for verdiskaping, inkludert positiv ESG-effekt. Vi prioriterer fremoverskuende dialog hvor vi tar opp ESG spørsmål med selskaper/industrier som bør løftes og bruker mindre ressurser på å snakke med selskaper om kontroversielle hendelser slik at de bare retter feil. Vi prioriterer også dialog hvor vi kan gå sammen med andre investorer for mer innflytelse.

Våre resultater



I 2017 var Storebrand i kontakt med over hundre selskaper, alene eller i samarbeid med andre investorer gjennom PRI. Fokus for 2017 har vært klima og derfor har Storebrand blitt med på flere nye PRI klimainitiativer, blant annet: (1) om metan hvor 42 selskaper i olje- og gassindustrien kontaktes og blir bedt om å måle, håndtere og redusere metanutslipp og å rapportere bedre om dette; (2) brev til 24 banker som ber dem å rapportere om i hvilken grad de følger opp TCFD-rapporten om klimarapportering (3) Climate Action 100+ hvor selskapene med størst utslipp av klimagasser innen ulike sektorer kontaktes med krav til å redusere utslipp, bedre styring av klimarisiko og bedre rapportering. For mer informasjon om disse og andre dialoger, se på nettsiden vår.

GRI FS10 Percentage and number of companies held in the institutions portfolio with which the reporting organization has interacted on environmental or social issues

Vår ambisjon



Storebrands mål er å påvirke selskaper i en positiv retning. Derfor har Storebrand i 2017 prioritert dialog med selskaper/industrier som er spesielt eksponert mot klimarisiko. Dette er noe vi gjør sammen med andre investorer for å ha størst mulig effekt. Satsingen på eierskapsutøvelse knyttet til klima vil fortsette.

Vår ambisjon er å påvirke selskaper med metanlekkasjer slik at de måler, håndterer og reduserer utslippet. Vi skal være en pådriver for rapportering i henhold til TCFD sin retningslinjer. Således planlegger Storebrand selv å rapportere i henhold til TCFD's retningslinjer i nær fremtid. Storebrand vil følge opp Climate Action 100+, for å påvirke selskapene og vise til konkrete planer om å redusere GHG utslipp hvis de ikke har resultater å vise til i dag.

INVESTERER I MORGENDAGENS VINNERE

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Storebrand-konsernet investerer mer enn 720 milliarder i på vegne av våre kunder. Vi har et ansvar for å skape best mulig avkastning på en bærekraftig måte. En del av Storebrands drivkraft er å være en modig veiviser som tør å prøve nye løsninger. Dette er en av årsakene til at vi jobber aktivt for å investere mer i morgendagens vinnere. Med morgendagens vinnere mener vi selskaper som bidrar til å løse store samfunnsutfordringer og samtidig tjener gode penger på det.

Vår tilnærming



Vi utelukker de verste

«Storebrandstandarden» beskriver hvilke selskaper vi ikke ønsker å investere i. Kravene gjelder alle Storebrands egne investeringer, og inkluderer både aksjer og obligasjoner. «Storebrandstandarden» omfatter kriteriene folkerett og menneskerettigheter, korrupsjon og økonomisk kriminalitet, alvorlig miljøskade, kontroversielle våpen, tobakk, lav bærekraftsrating. Mer informasjon om «Storebrandstandarden» finnes på: <https://www.storebrand.no/om-storebrand/barekraft/storebrandstandarden>

Proessen for utelukkelse inneholder både interne og eksterne data og vurderinger, som er utført av eksperter på området. Storebrands investeringsunivers består av over 3000 selskaper. Et selskap kan utelukkes på tre måter, og dette er våre metoder for utelukkelse:

1. Produksjonsbaserte utelukkelse: Vi utelukker selskaper som produserer tobakk eller kontroversielle våpen.
2. Prestasjonsbaserte utelukkelse: Gjennom vår bærekraftsanalyse identifiserer vi høyrisiko-industrier. De 10 prosent med lavest bærekraftsnivå, utelukkes.
3. Hendelsesbaserte utelukkelse: Vi vurderer selskaper ut i fra ulike hendelser knyttet til brudd på internasjonale lover og konvensjoner. Selskapene i vårt investeringsunivers overvåkes kontinuerlig. Dersom det oppdages hendelser som indikerer at et selskap bryter med «Storebrandstandarden», kan selskapet bli utelukket. Det skjer etter en anonymisert vurdering av saken i konsernets investeringsutvalg. Utvalget består av flere representanter fra konsernledelsen og øvrige ledelse, som møtes kvartalsvis og behandler sakene anonymisert. Hvis selskapene viser endring eller forbedring i praksis eller drift, kan de igjen bli inkludert i Storebrands investeringsunivers.

Vi plukker de beste

Gjennom analyser finner vi de selskapene som er best rigget for fremtiden. Fremtidsrettede selskaper er bedre posisjonert for globale utfordringer, som gjenspeiler seg i lavere risiko og høyere forventet avkastning. Storebrand mener at selskaper er bærekraftig når:

1. Selskapene posisjonerer seg i forhold til globale trender. Verden er i endring. Vi tror de selskapene som tilpasser sin forretningsmodell til å produsere mer, for flere, med mindre ressurser, vil være fremtidens vinnere.
2. Selskapene utøver bærekraftig praksis. Selskaper som håndterer miljøutfordringer, menneskerettigheter og korrupsjon, vil i større grad være rustet til å møte nye krav fra forbrukere og myndigheter.
3. Finansiell robusthet i selskapet. Vi investerer i selskaper som kan vise til solide økonomiske resultater. Med forpliktelser overfor våre kunder i mange tiår framover, må vi tenke langsiktig.

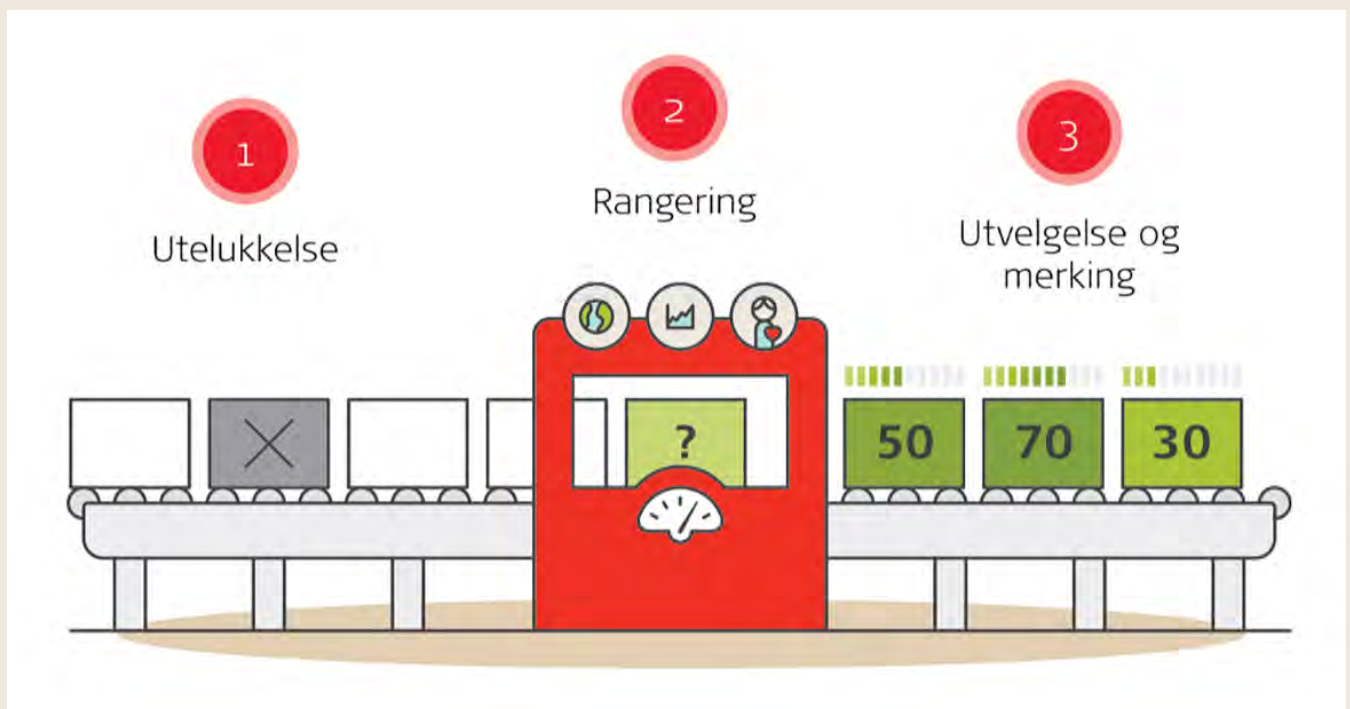
Mer informasjon om dette finnes på: <https://www.storebrand.no/om-storebrand/barekraft/vi-plukker-de-beste>

Økt fokus på selskaper som løser fremtidens utfordringer

Ett av tiltakene for å finne slike investeringsobjekter er å identifisere løsningsorienterte selskaper med en forretningsmodell som fremmer en bærekraftig utvikling. Disse selskapene kaller vi «løsningselskaper» fordi de utvikler gode løsninger på viktige samfunnsutfordringer. Summen av gode løsninger i nøkkelsektorer og samspillet mellom ulike teknologier vil bane vei for en bærekraftig samfunnsutvikling. Ved å investere systematisk i løsningsorienterte selskaper kan kapitalstrømmene redusere kapitalkostnader for selskapene som har størst tilpasningsevne. Løsningselskaper kan for eksempel bidra ved å jobbe frem ny teknologi innenfor fornybar energi, energieffektivisering, materialgjenvinning og grønn transport. Morgendagens vinnere vil tilpasse nåværende eller ta i bruk nye forretningsmodeller med en mer effektiv måte å bruke ressurser på. Optimalisering av ressursbruk og anvendt teknologi er både økonomisk lønnsomt, men også en langsiktig investering for at verdiskapingen skal bestå over tid.

SLIK FINNER VI DE MEST BÆREKRAFTIGE SELSKAPENE

Storebrand jobber hver dag for at våre kunders midler skal være plassert i fremtidens finansielle vinnere. Vi har Nordens største kompetansemiljø på bærekraftige investeringer. Våre analytikere er spesialister innen alt fra ressursøkonomi og forbruk, til innovasjon og politiske reguleringer.



Tre bærekraftige steg

I Storebrand er bærekraftsanalyse en sentral del i hvordan vi finner selskaper til våre fond.

1. Vi utelukker rundt 180 selskaper og har høyere minstekrav enn noen andre i bransjen. På denne måten reduserer vi risiko. Men vi stopper ikke der.
2. Vi analyserer selskapenes evne til å se muligheter og tilpasse seg tre bærekraftstrender. Ut fra denne analysen får selskapene en poengsum fra 0-100 som forteller hvor bærekraftig selskapene fremstår.
3. Vi investerer mer i de fremtids- rettede og bærekraftige selskaperne, og mindre i de som er mindre bærekraftige. På denne måten setter vi sammen fond og porteføljer, og merker dem etter hvor bærekraftige de er.

Våre resultater

100% av Storebrands midler under forvaltning er screenet for økonomiske, sosiale, herunder menneskerettigheter og sosiale rettigheter, og miljøkriterier som til sammen utgjør Storebrands bærekraftsstandard. I 2017 etablerte vi to nye fond: Storebrand Plus-standard, som er fossilfrie fond, i tillegg til et nytt ESG fond som bytter ut miljøverstingene med mer bærekraftige selskaper. Storebrand har igjennom 2017 publisert rapporter for å rapportering til The Portfolio Decarbonisation Coalition. Disse rapportene finnes på: <https://www.storebrand.no/om-storebrand/barekraft/rapporter>. I 2017 er 1,8 % (13 milliarder) av forvaltet kapital investert i løsningselskaper og grønne obligasjoner.

305-4 GHG emissions intensity in the portfolio

GRI FS11 Percentage of assets subject to positive and negative environmental or social screening

Storebrand indicator: Percentage of investments in sustainable solutions or green bonds

Ambisjon

Når store deler av verdens stater og selskaper jobber for at Parisavtalen og FNs bærekraftsmål skal oppnås, vil det oppstå nye markedsmuligheter frem mot 2030. Dermed kan investeringer i selskaper som treffer disse trendene både bidra til en positiv endring ved bærekraftig verdiskaping og samtidig gi stor økonomisk gevinst. Ved å investere i forskjellige løsningselskaper fra ulike sektorer kan man dermed investere litt i en lang rekke selskaper som jobber med ulike metoder for å nå lavutslippssamfunnet. Samlet sett kan dermed kapital settes i arbeid for å finansiere samfunnsnyttige løsninger. Vår ambisjon er at 2 % av forvaltet kapital skal være investert i løsningselskaper i 2018, 3 % i 2020 og 4 % i 2025. Storebrand rapporterer på indirekte karbonutslipp i porteføljen for første gang i 2017 som en del rapporteringen i 'The Portfolio Decarbonisation Coalition'. Det vil arbeides med å videreutvikle rapporteringen og ambisjoner i 2018.

MÅL OG RESULTATER FINANSKAPITAL OG VÅRT INVESTERINGSUNIVERS

Tabellen presenter kortsiktige og langsiktige målsettinger og resultater for innsatsfaktoren 'Finanskapital og vårt investeringsunivers' som Storebrand benytter i sin interne oppfølging.

Innsatsfaktorer	Mål 2017	Nullpunkts- måling 2016	Resultat 2017	Mål 2018	Mål 2020	Mål 2025
ROE	>10%	9,5 %	11,30%	>10%	>10%	>10%
Solvens II	>150%	157%	172%	>150%	>150%	>150%
Utbytte	>35%	27%	40%	>50%	>50%	>50%
AUM investert i løsningselskaper, cleantech og fornybar energi	1%	n/a	1,80%	2%	3%	4%
Nye bærekraftsprodukter -> NOK investert i bærekraftige fond årlig			6,4 mrd	6 mrd	TBA	TBA
Prosent av assets som er screenet for bærekraft	100 %		100 %	100 %	100 %	100 %
Indirekte klimautslipp -> carbon intensity in: Tonn CO2e per 1 MNOK salgsinntekt						
- Aksjeinvesteringer i verdipapirfond NO/SE			28/18,3			
- Garantert portefølje NO/SE			18,8/12,5			
- Rentefond	Starte testing		Testing påbegynt			
Etterleve TCFD prinsipper [1]	Delvis etterlevelse	Delvis etterlevelse	Delvis etterlevelse	Delvis etterlevelse	Full etterlevelse	Full etterlevelse
Lansere ny policy for bærekraftige investeringer				Implementert		
Energiforbruk eiendomsforvaltning [2]	194	197	191	191	185	174
Vannforbruk eiendomsforvaltning [3]	0,34	0,35	0,35	0,34	0,33	0,32
Sertifisert grønn eiendom [4]	29%	23%	26%	35%	48%	74%
Co2-utslipp eiendomsforvaltning	6,59	6,93	5,23	6,24	5,55	4,44
Avfallsortering eiendomsforvaltning (N)	62%	61%	65%	63%	65%	69%

Alle innsatsfaktorer gjelder for Storebrand-konsernet med datterselskaper med mindre begrensninger er definert. Definisjoner er publisert på www.storebrand.no/en/sustainability/reports

[1] TCFD: Task Force on Climate Related Financial Disclosures

[2] Ny definisjon. Indikatoren inkluderer også Sverige



[3] Ny definisjon. Indikatoren inkluderer også Sverige

[4] Ny definisjon. Tall for 2016 er oppdatert ihht. ny definisjon

Kunde og samfunnsrelasjoner

Hovedmål - Våre kunder anbefaler oss

Storebrands kunder, og potensielle kunders oppfatning av Storebrand og tjenestetilbudet i relasjon til visjonen: Våre kunder anbefaler oss.

 <p>Kunde- og samfunnsrelasjoner</p>	<p>"Våre kunder anbefaler oss"</p>	<p>Gode penger på en bærekraftig måte</p> <p>Informasjonssikkerhet og digital tillit hos kunden</p> <p>Engasjerende og enkle kundeopplevelser</p> <p>Engasjement for egen pensjon og sparing</p> <p>Relevant og ansvarlig kundefrådgivning</p>	<p>Langsiktig sparing og økonomisk stabilitet for samfunnet og individer</p> <p>Bedre alderdom for flere</p> <p>Økonomisk trygghet for flere</p>		<p>Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle</p>
---	------------------------------------	--	--	---	---

GODE PENGER PÅ EN BÆREKRAFTIG MÅTE

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Storebrand forvalter pensjonen til 1,2 millioner nordmenn. En stor del av deres midler skal forvaltes i 30, 40, ja kanskje 50 år frem i tid. Vår jobb er å sikre best mulig avkastning på disse midlene. Det mener vi at vi gjør ved å integrere bærekraft i all vår forvaltning. Vi mener at ansvaret vårt også strekker seg utover dette: Våre kunder skal ha en god verden å gå i pensjon i, og hvordan vi forvalter disse midlene har påvirkning på det. Vi skal skape en god pensjon, og en god verden å gå i pensjon i.

Vår tilnærming

Vi ser at interessen for bærekraft øker hos våre kunder. Flere er opptatt av hva pengene deres *ikke* investeres i. I Storebrand har vi bransjens strengeste eksklusjonsliste som tar for seg menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, HMS; ytre miljø og klima, etikk og anti-korrupsjon, våpen og tobakk. Vi satser på selskaper som er i stand til å produsere mer, for flere, med mindre ressurser. Vi utelukker selskaper som bryter mot internasjonale normer og konvensjoner, eller er involvert i annen uakseptabel virksomhet. Gjennom analyser finner vi de selskapene som er best rigget for fremtiden. Fremtidsrettede selskaper er bedre posisjonert for globale utfordringer, som gjenspeiler seg i lavere risiko og høyere forventet avkastning. Vi analyserer alle selskapene vi kan investere i, og investerer mer i de som er gode på bærekraft. Dette er også noe kundene våre er opptatt av. Man ser at sparepengene faktisk kan bidra til noe positivt i verden. Storebrand gir begrensete veldedige bidrag, men støtter opp om bærekraftige initiativer som bidrar til FNs bærekraftsmål gjennom eksempelvis prisen 'Årets håndtrykk'.

I tillegg jobber Storebrand mot myndigheter og andre samfunnsaktører for å påvirke rammebetingelsene for langsiktig sparing.

VERDT Å VITE

ÅRETS HÅNDTRYKK

I starten av november ble for første gang prisen «Årets håndtrykk» delt ut. Prisen er på 500 000 kroner og er Storebrands bærekraftspris, og ble delt ut på Aftenpostens klimakonferanse «Kloden vår».

Hensikten med prisen er å hedre enkeltpersoner, selskaper eller organisasjoner som bidrar til positiv fremdrift mot FNs bærekraftsmål. Vinneren av «Årets håndtrykk» skal kunne utgjøre en forskjell.



Solenergiselskapet Otovo vant bærekraftsprisen som ble delt ut av klimaminister Vidar Helgesen. Juryen begrunner tildeling av prisen til Otovo for sitt arbeid med å fjerne barrierene for småskala solenergi i det norske og skandinaviske markedet. Selskapet representerer en ny måte å tenke på innenfor sitt felt, og har gjennom et innovativt tankesett bygget videre på eksisterende løsninger. Løsningen er rettet mot folk flest, har allerede kommet godt i gang, og har et stort potensial også utover Norges landegrenser.

Våre resultater



Over 90 prosent av våre innskuddspensjonskunder ligger i pensjonsløsningen Anbefalt Pensjon. Denne løsningen er bygd opp av ulike fond. Vår eksklusjonsliste gjelder selvfølgelig for alle fondene her, men over halvparten av fondene inkludert har også en tydelig bærekraftstrategi utover dette. Vi har i 2017 inkludert noen av våre fossilfrie fond i løsningen for å håndtere klimarisiko på en god måte for kunden. I tillegg til å investere pengene i bærekraftige selskap måler vi også i hvilken grad kundene våre oppfatter oss som et bærekraftig selskap gjennom kundeundersøkelser gjennomført av tredjepart.

Storebrand gir ikke bidrag til politiske organisasjoner og arbeid med påvirkning av rammebetingelser foregår i hovedsak gjennom nasjonale og internasjonale bransjeorganisasjoner.

GRI 415-1 Political contributions and socioeconomic compliance

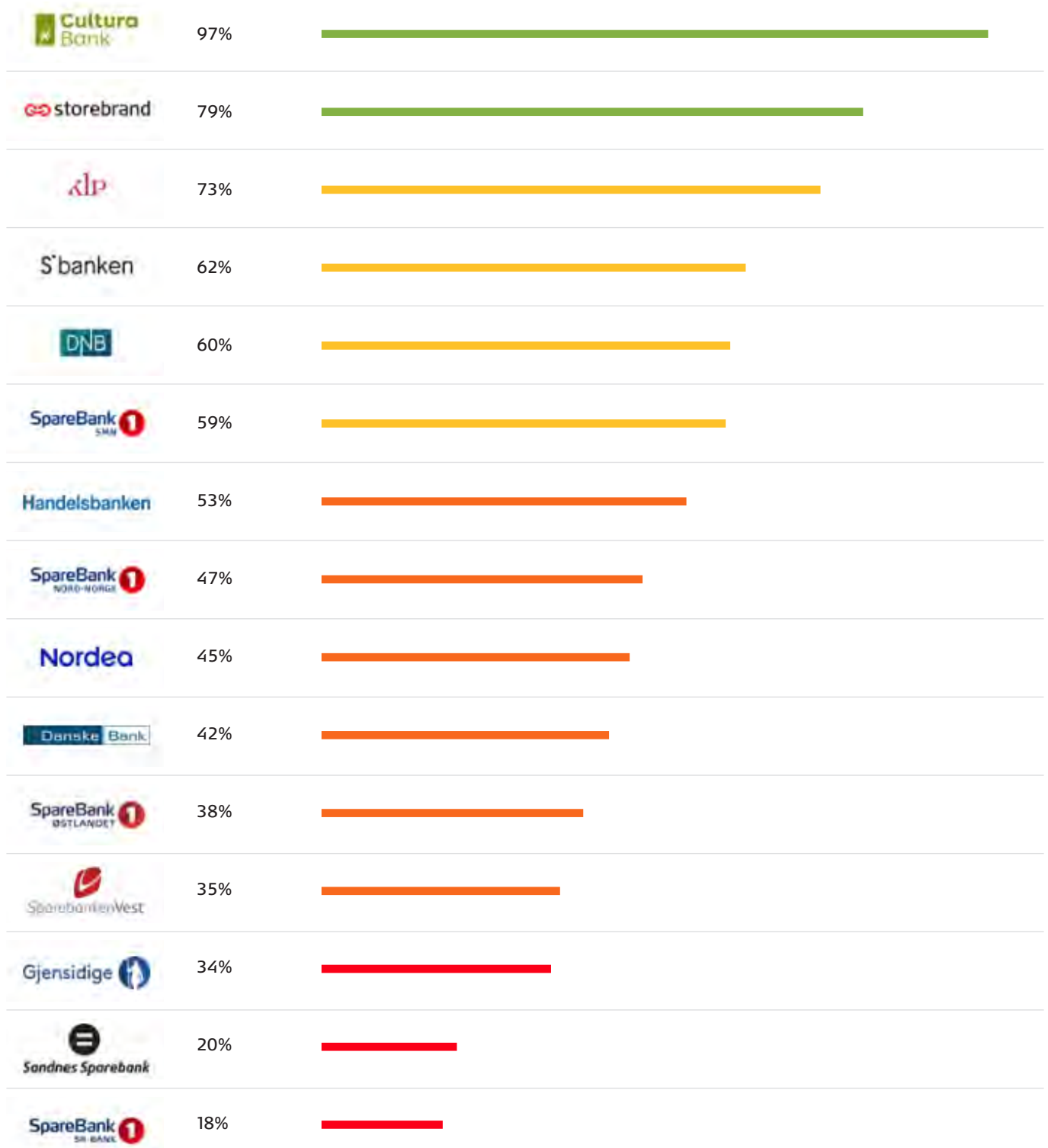
Storebrand indikator: Customer association with sustainability

ETISK BANKGUIDE: STOREBRAND BEST AV DE STORE

Nok en gang rangeres Storebrand som landets nest mest bærekraftige bank, og er best av de store bankene Frem- tiden i Våre Hender og Forbrukerrådet står bak analysen "Fair Finance Guide" som analyserer de etiske retningslinjene til 13 norske banker.

Fair Finance Guide ser nærmere på hvor bærekraftig retningslinjene til de norske banker er. Analysen dekker både egen virksomhet, investeringer og utlån i bedrifts- og privatmarkedet.

Storebrand kommer desidert best ut av de store finansaktørene i undersøkelsen. Det er kun utfordreren Cultura som får høyere score enn Storebrand. En bank som spesialiserte seg innenfor etisk bankdrift.



Ambisjoner



Vi er kjent som ledende i fagmiljøet rundt bærekraftige investeringer. Men nå skal vi ta det noen skritt lenger. Når kundene våre tenker på en bærekraftig spare og pensjonsleverandør, skal de tenke på Storebrand først. Så enkelt, og så krevende. For å oppnå dette målet må vi både drive opplæring hos den jevne sparer på hva bærekraftig sparing er, og vi må få tydelig frem at Storebrand er verdensledende på området (Corporate Knight 2017: <http://www.corporateknights.com/reports/2017-global-100/#requestReport>). Det er derfor innført et nytt mål i tabellen på slutten av kapitelet som måler i hvilken grad kundene assosierer Storebrand med bærekraft relativt til andre i bransjen.

INFORMASJONSSIKKERHET OG DIGITAL TILLITT HOS KUNDEN

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Å kjenne til våre kunders behov og møte hver enkelt kunde med individualiserte tjenester, er sentralt for å nå vår visjon om at våre kunder skal anbefale oss. Vi skal være en pålitelig partner når våre kunder tar økonomiske valg som påvirker deres fremtid. Som en del av dette, behandler vi store mengder personopplysninger om våre kunder. Retten til privatliv er en grunnleggende menneskerett, som vi må gjøre vårt ytterste for å beskytte. Kundene våre kan med rette forvente at personopplysningene deres behandles med største forsiktighet og i tråd med deres ønsker. Storebrand tar dette ansvaret på største alvor.

Vår tilnærming



Storebrands behandling av personopplysninger skal skje i tråd med gjeldene lovgivning og internt regelverk. Storebrands retningslinjer for behandling av personopplysninger inneholder blant annet Storebrands prinsipper for digital tillit; grunnleggende personvernprinsipper som lovlige og åpne behandling, formålsbegrensning, den registrertes rettigheter og krav til innebygd personvern. Disse prinsippene får alle våre ansatte opplæring i uansett hvor i organisasjonen de arbeider.

Når Storebrand inngår avtaler om produkter og tjenester informerer vi alltid våre kunder om hvilke personopplysninger det er nødvendig å behandle og til hvilke formål. I tillegg er personvernerklæringen vår alltid tilgjengelig på storebrand.no.

Våre resultater



Som en del av Storebrands vurdering av operasjonell risiko identifiseres og vurderes risiko knyttet til behandling av personopplysninger. Storebrand har iverksatt prosess for vurdering av personvernkonsekvenser ved behandling av personopplysninger som utgjør høy personvernrisiko. I 2017 rapporterte vi 10 personvernhenvelser til Datatilsynet i tråd med kravene til personopplysningsforskriften § 2-6. I alle disse tilfellene ble kundene informert om hendelsen som hadde funnet sted. I et av tilfellene fikk vi en alvorlig klage fra kunden som følge av hendelsen.

For å dokumentere, og kontrollere effekten av sikkerhetsarbeidet har vi implementert et internkontrollsystem for informasjonssikkerhet i hele verdikjeden. Gjennom rammeverket kravstiller, etterprøver, og kontinuerlig forbedrer vi sikkerheten i hele konsernet: Hvordan vi selv jobber, hva vi forventer av våre samarbeidspartnere, og i løsningene vi tilbyr våre kunder.

GRI 418-1 Substantiated complaints concerning breaches of customer privacy and losses of customer data

Ambisjoner



Intelligent bruk av informasjon, og særlig personopplysninger, er avgjørende i en digital verden der filialene og tradisjonelle fysiske kundemøter forsvinner. Med det øker behovet for å investere i digital tillit slik at Storebrands kunder opplever at det å dele opplysninger med oss skaper verdi for den enkelte, samtidig som vi respekterer deres personvern. Intelligent og pålitelig bruk av kundedata vil skape betydelig muligheter for kundene og Storebrand fremover. I Storebrands videre arbeid med kundeutvikling vil det å skape digital tillit hos våre kunder være førende.

ENGASJERENDE OG ENKLE KUNDEOPPLEVELSER

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Visjoner har en tendens til å bli høytsvevende. Vår er veldig konkret. Vi jobber hardt for at kundene våre skal anbefale oss. Derfor setter vi kundenes behov først i alt vi gjør, og oppfølging av tilbakemeldinger fra kunder er en kjerneoppgave i konsernet.

Storebrand jobber målrettet for å levere engasjerende og enkle kundeopplevelser – både for å tiltrekke seg nye kunder, og for å sikre at våre eksisterende kunder er så fornøyd og lojale som mulig.

Vår tilnærming

I 2017 ble det gjennomført mange tiltak og forbedringer innenfor våre betjente kanaler som for eksempel «Kunden først», «Right first time» og «Bærekraftig oppgjør». Samtidig som Storebrand har utviklet nye og forbedrede digitale tjenester. Storebrand benytter Nettolojalitetsscore (NLS) for å måle om våre kunder vil anbefale oss til andre. NLS er en standardmetode som viser andelen kunder som svarer 9 og 10 fratrukket andelen av kunder som svarer 0-6 på spørsmålet «På en skala fra 0-10, i hvilken grad vil du anbefale Storebrand til et familiemedlem, venn eller kollega?» Resultatet er basert på en 6 måneders rullende, vektet gjennomsnitt pr. årsskiftet, rangert mot bestemte konkurrenter.

Våre resultater

Kunden først er et program og verktøy vi har lansert for å styrke kundeorienteringen og bygge en enda sterkere kundeorientert kultur. Det er et enkelt verktøy som er et virkemiddel til å få gjort de riktige tingene slik at ingen ting er tilfeldig når vi skaper gode kundeopplevelser. Dette handler om kulturen vi styrker internt og i kontakt med kundene. Fokus på forenkling av prosesser og økt fokus på «right first time» har gjort at vi har kortere saksbehandlingstid og gir bedre råd. Med bærekraftige oppgjør hjelper Storebrand kunden å velge riktig gjennom rabatter på bærekraftige materialer og løsninger ved oppgjør, El-bil forsikring og Pilot på skadeforebyggende dialog. Dette i kombinasjon med transparente prosesser gir gode kundeopplevelser. Effekten av arbeidet måles på flere ulike måter, blant annet gjennom NLS. Hensikten med NLS er å få en tilbakemelding på hvorvidt Storebrand leverer sine produkter og tjenester på en så god måte at våre kunder anbefaler oss til andre. NLS måles på to nivåer, først på et operativt, transaksjonsbasert nivå, og så på et mer overordnet relasjonsnivå. Begge områdene viste positiv utvikling i 2017. Vår NLS-score økte med over 3 prosentpoeng sammenlignet med året før når det gjelder den transaksjonsbaserte målingen. Økningen var spesielt sterk innenfor våre digitale tjenester. NLS-scoren for den relasjonsbaserte målingen hadde en enda større oppgang i 2017, og endte nesten 9 prosentpoeng over 2016-nivået.

Storebrand indicator: Results of surveys measuring customer satisfaction NPS Norway and Sweden

Storebrand indicator: Ranking in terms of customer satisfaction in Norway and Sweden

Ambisjoner

Konsernets ambisjoner måles i ut fra det norske privatmarkedet, og det svenske bedriftsmarkedet, noe som reflekterer de viktigste strategiske satsningsområdene fremover. Storebrand skal være blant topp 3 i NPS (Net Promoter Score) i begge målingene. Per i dag er vi nummer 4 i det norske privatmarkedet, og nummer 8 i det svenske bedriftsmarkedet.

ENGASJEMENT FOR EGEN PENSJON OG SPARING

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Å hjelpe kunden med å ta de rette økonomiske valgene er vesentlig for at de skal gå en trygg pensjon i møte og å kunne opprettholde livsstilen og kjøpekraften når pensjonstilværelsen starter.

Pensjonsreformen fra 2011 har gjort pensjon til et individuelt ansvar. Interessen for pensjon og sparing har økt i takt med at befolkningen har begynt å forstå viktigheten med sparing til pensjon. I 2017 har vi sett flere eksempler på stort engasjement for egen pensjon og sparing blant våre kunder. Pensjon er kjernen av hva Storebrand jobber med.

Tjenestepensjon er vårt kjerneprodukt i både Norge og Sverige, og i Norge tilbys også de ansatte og tidligere ansatte i våre kundebedrifter attraktive løsninger i personmarkedet innenfor sparing, forsikring og bank. Vår forretningsstrategi er å levere lønnsom vekst innenfor disse satsingsområdene, samtidig som vi forvalter våre historiske porteføljer på en kapitaleffektiv måte.

Vår tilnærming

Storebrand jobber med digitale verktøy og utbedring av våre digitale kommunikasjonskanaler for å øke forståelsen og engasjement for pensjonssparing blant våre kunder. Relasjonen mellom arbeidsgiver og arbeidstaker er en felles plattform til å forstå viktigheten av pensjonssparing som en viktig ansatte gode å bygge på.

Våre resultater

Mitt pensjonstall er et verktøy som hjelper kunden å beregne totale forventet pensjon med tall hentet fra folketrygden, privat sparing og arbeidsgiver. I løpet av 2017 har nesten 70 000 vært inne på storebrand.no og funnet sitt pensjonstall. Totalt er det etablert 335 000 pensjonstall siden lansering i 2013. Kundesenteret vårt mottok over 90 000 inngående kundehevninger om pensjon og sparing i 2017. Mitt pensjonstall har økt fra 55% i 2016 til 58% i 2017. Tallet viser til hvor mye av din fremtidige inntekt du vil få utbetalt når du går av med pensjon.

Mot slutten av året fikk vi to store nyheter i det norske sparemarkedet: Aksjesparekonto og ny individuell pensjonssparing. Over 7 000 av våre kunder har opprettet aksjesparekonto i Storebrand, mens 13 000 har startet pensjonssparing i IPS.

Vi merker stor interesse for våre fondssparingsprodukter – ikke minst Storebrand Global Multifactor, som ifølge Morningstar er det globale aksjefondet forvaltet av et norsk forvalterselskap som har gitt best avkastning de siste tre, fem og syv årene.

Storebrand indikator: Change in «my pension figure» in percentage

Ambisjoner

Mitt pensjonstallet er den viktigste inngangsporten vi har for å engasjere kundene våre til å ta grep om egen pensjon. Det skal det fortsatt være fremover. Vi har en målsetning om at 100.000 kunder skal gjøre en handling med pensjonen etter å ha sjekket pensjonstallet. Mitt pensjonstall blir helt sentralt i dette arbeidet, og det investeres mye fremover for å få kundene våre til å etablere pensjonstallet, bedre opplevelsen, og følge opp kundene i etterkant. I 2018 utvides arbeidet med å øke engasjementet for økonomi blant unge ved å delta i ungt entreprenørskap. [1]

RELEVANT OG ANSVARLIG KUNDERÅDGNING

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Relevant og ansvarlig kundefrådgivning er grunnpilaren i kundetilfredshet. Kunden skal ende opp med produkter og tjenester som er relevant og riktige for seg i den livssituasjonen de er i. Lykkes vi med det er vi godt på vei til å nå vår visjon «våre kunder anbefaler oss».

Vår tilnærming

Produkter og tjenester knyttet til pensjon og forsikring oppfattes som kompliserte. Dette tar vi på alvor og jobber med å gjøre temaene enklere å forstå. Finans Norge har prosjektet «Ut av språktåka». Her er vi aktiv deltaker og målet er å etablere et godt og forståelig språk.

Våre rådgivere går igjennom autorisasjoner og møter forskjellige kvalitetskrav, hvert år. Dette skal reflekteres også i de elektroniske flater kundene møter oss. Vi støtter derfor Finansnæringens autorisasjonsordninger i deres arbeid med å utvikle en kvalitetsstandard for elektronisk rådgivning og ser frem til vi kan stemple en robot som «AFR» på samme måte som en Autorisert Finansiell Rådgiver.

Våre resultater

I 2017 fortsatte vi prosjektet med å oppdatere brev som sendes ut med et renere og mer forståelig språk. Så lenge Norsk Kundebarometer har målt, har vi ligget i toppen når det gjelder kundetilfredshet i bedriftsmarkedet. Et av de viktigste områdene som bidrar til å være rangert som nummer 1, er at vi anses å være den beste til å formidle informasjon til de ansatte. Dette er helt i kjernen på spørsmålet rundt kunderådgivning.

417-2: Incidents of non-compliance concerning product and service information and labeling

417-3: Incidents of non-compliance concerning marketing communications

Ambisjoner

Det å gi relevant kunderådgivning er helt sentralt for vår virksomhet. Vi satser sterkt på digitale kanaler, og samspill mellom det digitale og den fysiske betjeningen blir svært viktig. Å lykkes med dette gir utslag i både kundetilfredshet (NPS score) og at vi oppnår våre salgsambisjoner.

MÅL OG RESULTATER KUNDE- OG SAMFUNNSRELASJONER

Tabellen presenter kortsiktige og langsiktige målsettinger og resultater for innsatsfaktoren 'Kunde – og samfunnsrelasjoner' som Storebrand benytter i sin interne oppfølging.

Nøkkelindikatorer	Mål 2017	Nullpunkts- måling 2016	Resultat 2017	Mål 2018	Mål 2020	Mål 2025
	Inkludert	Inkludert	Ikke inkludert	Inkludert	Inkludert	Inkludert
Dow Jones	Inkludert	Inkludert	Ikke inkludert	Inkludert	Inkludert	Inkludert
NLS Norge Person marked	Topp 3	#4	#4	Topp 3	Topp 3	Topp 3
NLS Sverige Bedriftsmarked (prioriterte foretak)	Topp 3		#8	Topp 3	Topp 3	Topp 3
Markedsandel Sparing Norge	25%					
Markedsposisjon Bedriftsmarked tjenestepensjon	1			1	1	1
Financial literacy -> Ungt entreprenørskap	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Financial literacy -> Mitt pensjonstall		55%	58%			
Veldedighet - > Årets håndtrykk m/m	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Personmarked Norge (assosiasjon bærekraft)				#1	#1	#1
Bedriftsmarked Norge (assosiasjon bærekraft)				#1	#1	#1
SPP (assosiasjon bærekraft)				#1	#1	#1
SAM (Institusjonelle slutt kunder og distributører, prospera)				#1	#1	#1

Alle innsatsfaktorer gjelder for Storebrand-konsernet med datterselskaper med mindre begrensninger er definert. Definisjoner er publisert på www.storebrand.no/en/sustainability/reports

ORDEN I EGET HUS

Storebrand skal være en modig veiviser innenfor bærekraft. Det innebærer at vi ønsker å vise miljøavtrykket i vår egen drift.

Nøkkelindikatorer	Mål 2017	Nullpunkts- måling 2016	Resultat 2017	Mål 2018	Mål 2020	Mål 2025
Flyreiser pr. årsverk	4,0	4,1	3,9	3,7	3,7	3,4
Co2 utslipp pr. årsverk	0,69	0,70	0,71	0,68	0,66	0,61
Energiforbruk hovedkontorene	164	165	151	162	159	152
Vannforbruk hovedkontorene	0,31	0,32	0,3	0,31	0,31	0,30
Avfallsortering hovedkontorene	77%	76%	82%	78%	79%	80%
Papirforbruk hovedkontorene	55	58	50	52	47	35



Alle innsatsfaktorer gjelder for Storebrand-konsernet med datterselskaper med mindre begrensninger er definert. Definisjoner er publisert på www.storebrand.no/en/sustainability/reports

[1] For mer informasjon se <http://www.ue.no/>

Våre mennesker og systemer

Hovedmål - Mennesker først, alltid digital

Storebrands medarbeidere, deres kunnskap og kompetanse i samspill med systemene og strukturene. Storebrands digitale strategi differensierer seg fra andre ved å først og fremst sette fokus på menneskene og deres evne til å benytte digitale verktøy. Dermed er mennesker og systemer foreslått som en kombinert innsatsfaktor i tråd med Storebrands tilnærming.

 <p>Våre mennesker og systemer</p>	<p>"Mennesker først, alltid digital"</p>	Gode miljø- og arbeidsforhold i hele verdikjeden	Sunne og tilfredse medarbeidere og familier	 <p>Oppnå full likestilling mellom kjønnene, og styrke jenters og kvinners stilling</p>
		Benytt mulighetene i det digitale skiftet	Arbeidsplasser, kompetanseutvikling og innovasjon	
		Mangfold og like muligheter	Muligheter for flere	
		Formålsdrevet kultur og engasjerte medarbeidere		
	Lærende og tilpasningsdyktig organisasjon			

GODE ARBEIDSFORHOLD I HELE VERDIKJEDEN

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Økning i utkontraktering av arbeidsoppgaver stiller strengere krav til oppfølging av leverandører. Fokuset på arbeidsforhold spesielt i leverandørkjeden er viktig for å sikre gode arbeidsforhold og ivaretagelse av menneskerettigheter.

Vår tilnærming

I tillegg til å følge de interne innkjøpsreglene skal samtlige innkjøp gjennomføres slik at de bidrar til å redusere miljø- og klimabelastningen av varer og tjenester som anskaffes, og støtte opp under Storebrand engasjement innenfor miljø og samfunnsansvar. Dette gjøres gjennom at det stilles miljøkrav gjennom Storebrands egne retningslinjer til leverandører av varer og tjenester som påvirker virksomhetens miljøaspekter; avfall, emballasje, energi, utslipp og transport. I tillegg skal Storebrands rolle som forbilde ovenfor omverdenen alltid vurderes. Rent konkret innebærer dette at leverandøren bør ha systemer og retningslinjer for ivaretagelse av miljøaspekter ved sin virksomhet, herunder en samfunnsansvarlig profil i sine produkter og tjenesteleveranser. Ved like betingelser prioriteres leverandører som er sertifisert etter en eller flere av følgende standarder:

ISO14001, EMAS, Miljøfyrtårn, Svanen og Grønt punkt. Storebrand ASA er medlem av FNs Global Compact. Alle leverandører og underleverandører av varer og tjenester til selskaper i Storebrandkonsernet skal følge samme minstestandard når det gjelder menneskerettigheter, arbeidskraft og korrupsjonsforebyggende arbeid. Leverandøren forplikter seg til å følge de ti prinsippene til FNs Global Compact.

Fortsatt skal leverandøren så langt som mulig kunne dokumentere produktenes livssyklus kostnader og miljøegenskaper. Leverandøren skal generelt ha gode interne retningslinjer for etikk og bør for eksempel følge Initiativ for Etisk handels retningslinjer eller standarden for sosialt ansvarlighet/samfunnsansvar (SA 8000). Ingen innkjøp må gjøres fra bedrifter som er utelukket i henhold til Storebrands minimumsstandard for bærekraftige investeringer. Analysen utføres av avdeling for bærekraftige investeringer, ansvar for etterlevelse ligger hos Sorucing.

Våre resultater



I 2017 utgjorde innkjøpskontrakter til leverandører på over NOK 1 mill. totalt NOK 2 mrd. i innkjøpsvolum, hvorav NOK 760 mill. er sertifisert. Dette tilsvarer at 38 % av innkjøpsvolumet over NOK 1. mill. er miljøsertifisert i henhold til innkjøpspolicyen. Det er totalt 285 leverandører hvorav 66 er sertifisert, som utgjør 23 % av leverandørene. Alle leverandør plikter å følge FN's Global Compact's 10 prinsipper.

GRI 412-3 Significant investment agreements and contracts that include human rights clauses or that underwent human rights screening

Storebrand indicator: number and percentage of suppliers that have a certified environmental management system.

Ambisjoner



Storebrand har som formål å sikre optimale anskaffelser med hensyn til kostnader, kvalitet og brukeropplevelser, og at dette skjer innenfor rammene av lov, forskrift og interne regler. Innkjøp skal skje i tråd med Storebrand kjerneverdier og følger de krav og forventninger som stilles til virksomheten av våre kunder, leverandører, myndigheter, ansatte og samarbeidspartnere. Konsernet skal ikke velge leverandører eller produkter som bryter internasjonale avtaler, nasjonal lovgivning, eller interne retningslinjer. I tillegg skal Storebrand bidra til en bærekraftig utvikling og til at menneskerettigheter og arbeidsrett ikke krenkes. Vår ambisjon er å øke andelen av sertifisert innkjøp til 40 % i 2018 og opp til 50 % i 2025.

BENYTT MULIGHETENE I DET DIGITALE SKIFTET

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Det digitale skiftet muliggjør tjeneste- og produktutvikling i et tempo finansbransjen ikke har sett før. Dette krever en organisasjon som både skal representere de langsiktige forpliktelsene Storebrand har ovenfor våre kunder og som skal være i førersetet for digital forbedring og innovasjon.

Det digitale skiftet åpner i tillegg opp for store endringer i hvordan Storebrand møter kundene og gir økt fokus på digitale kunder. Dette krever også stor digital kompetanse internt, det vil si kjennskap til hvilke løsninger våre kunder foretrekker å bruke og hvor markedet til enhver tid beveger seg.

Vår tilnærming



Ved hjelp av det mobilbaserte «pull» læringsløpet «Vår drivkraft i hodet og hjertet» har vi i 2017 hevet den generelle digitale kompetansen i organisasjonen og tilrettelagt for at alle medarbeidere har lært seg å bruke flere digitale flater (mobil, nettbrett, PC) for læring, deling og samarbeid på tvers av organisasjonen samt i møte med kunden.

Et arbeidsliv preget av økt tempo krever bevegelse fra hierarki til sterkere fokus på team og nettverk. Moderne lederskap handler først og fremst om å coache og inspirere medarbeidere slik at medarbeidere får utnyttet sitt potensial og utøve selvledelse, det vil si at den enkelte evner å se muligheter og tør å ta ansvar for egne avgjørelser.

Våre resultater



Nytt fremtidsrettet og kreativt kontorlandskap med valgfrihet, variasjon og fritt plassvalg ble introdusert i den norske delen av konsernet i slutten av 2017, med ambisjon om å tilrettelegge for mer fleksibilitet, deling og læring i organisasjonen. For mange medarbeidere er dette en ny og annerledes måte å jobbe på, for andre er dette kjent. Storebrand har levert i overkant av 20 større digitale leveranser i 2017 som har gjort kunde- og salgsopplevelsen bedre og er med på å bygge opp under vår visjon om at våre kunder anbefaler oss. I tillegg leveres om lag 10 produksjonssettinger per virkedag som gir opplevd endring i kundens digitale opplevelse av Storebrand.

Storebrand indicator: Number of improvement projects that have resulted in a digital solution.

Ambisjoner



Vi kommer til å fortsette å tilby digitale læringsløp til våre medarbeidere fremover og et viktig og ikke minst obligatorisk kurs i 2018 vil være «Opplæring i ny personopplysningslov – (GDPR)», hvor målet er at vi skal oppfylle kravene slik at våre kunder skal være trygge på at vi behandler deres personopplysninger korrekt.

Fokus på team og nettverk vil være viktig for Storebrand fremover for å sikre at vi utnytter vårt fulle potensiale. Våre ledere vil lede for læring, lede i nettverk og lede for verdi og resultat. Teamarbeid på tvers av avdelinger, enheter og organisasjonen vil derfor også være viktig i 2018.

Fremover vil det å kunne håndtere hyppige endringer ved hjelp av gode prosesser og riktig teknologi være gjeldene. I Storebrand vil vi derfor etterstrebe å arbeide etter agil arbeidsmetodikk i alt vi gjør (Build, Measure, Learn) – det vi kaller smidig og smart og der vi tester ut, prøver og feiler, gir tilbakemeldinger, før vi igjen retester og bygger videre. Denne arbeidsmetodikken er allerede tatt i bruk i store deler av organisasjonen, og vil gjøre seg gjeldene for flere fremover.

I begynnelsen av 2018 introduserer vi et nytt HR-system -«Workday» i hele konsernet. Med Workday vil informasjon om organisasjonen reflekteres i sanntid og alle HR-prosesser blir digitalisert. Dette gjør til at vi kan rigge vår organisasjon for hurtighet, samtidig som vi bidrar til å nå vårt mål om «Storebrand Papirfri 2018» og gjør oss i stand til å innfri de nye GDPR-retningslinjene som også gjelder egne medarbeidere.

MANGFOLD OG LIKE MULIGHETER

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Storebrand er opptatt av at organisasjonen skal avspeile kundene og det markedet konsernet opererer i. Mangfold bidrar til økt innovasjon og læring i organisasjonen.

Vår tilnærming



Storebrand har gjennom flere år arbeidet systematisk med å identifisere framtidens lederkandidater og fremme en jevn kjønnsfordeling. Det har vært jobbet målrettet med lederutvikling innenfor strategisk og operativ ledelse, kommunikasjon og endring. Målet er å sikre fremtidig kompetansebehov, for å videreutvikle Storebrand til å møte samfunnets og markedets endrede behov. Selskapet tilstreber likebehandling og like muligheter i alle interne og eksterne rekrutterings- og utviklingsprosesser. Vi skal bidra til bærekraft mål 5 for likbehandling av kjønnene, og spesielt undermålet om lik behandling på arbeidsplassen.

I Storebrand er det nulltoleranse mot trakassering og vi vil fortsette å jobbe forebyggende ved å bevisstgjøre oss på at vi ønsker et godt og trygt arbeidsmiljø, der vi har en god tone og behandler hverandre med respekt. Storebrand har som mål å betale lik lønn for likt arbeid.

Hovedkontoret er tilrettelagt for å møte individuelle behov. Det er et universelt utformet bygg.

Våre resultater



Storebrand får i 2017 hele 85 (83) poeng av 100 mulige i den interne medarbeidertilfredshetsundersøkelsen, gjennomført av Ennova, om arbeidet med mangfold og diskriminering. Gjennomsnittsalderen i Storebrand-konsernet er 44 år og gjennomsnittlig ansienniteten er 12 år i Norge og 9 år i Sverige. Storebrand har 1773 ansatte i konsernet ved årets utgang. 35 prosent av lederne i Storebrand Norge er kvinner og 47 prosent i SPP. 45 prosent av de ansatte i den norske delen er kvinner, og i SPP er tallet 55.

I 2017 er 50 prosent av styremedlemmene i Storebrand ASA kvinner og kvinneandelen i datterselskapene er på 43 prosent. I konsernledelsen er tallet 33 prosent. I konsernledelsens ledergrupper er 37 prosent kvinner og på neste nivå (3) er tallet 29 prosent.

I samarbeid med fagforeningen er det gjennomført en kartlegging og analyse av lønnsnivå for å kunne utjevne forskjeller som baserer seg på kjønn. I 2017 ble det igangsatt flere initiativ for å styrke oppmerksomheten om likestilling, kjønnsbalanse i arbeidslivet og et inkluderende arbeidsliv.

GRI 405-02 Ratio of basis salary and remuneration of women to men

GRI 406 Incidents of discrimination and corrective actions taken

Storebrand indicator: Gender balanced management

Storebrand indicator: Gender balanced recruitment

FAKTA

FiftyFifty 2017

FiftyFifty tar utgangspunkt i FNs bærekrafts mål nummer 5, likestilling, og har igjennom 2017 samlet kvinner fra noen av de største bedriftene i Norge, fra forskjellige bransjer, med mål om å definere konkrete tiltak på individ-, bedrift- og samfunnsnivå og målsettinger for hvordan lykkes med å rekruttere flere kvinnelige ledere til høyere nivåer. 12 store ansvarlige virksomheter har deltatt i programmet: Orkla, Yara, Posten Bring, Cognizant, Coop, Forsvaret, ManpowerGroup, Evry, Advokatforeningen, Veidekke, Norsk Tipping og Storebrand. Til sammen har over 100 kvinner fra disse bedriftene deltatt i programmet og hver bedrift hatt deltakere fra ulike nivåer i virksomheten.

Gjennom programmet har deltakerne satt opp mål og tiltak for hvordan bedriftene skal lykkes i å rekruttere flere kvinnelige ledere til topps i organisasjonene. Debatten om dette handler ofte om hvorvidt den lave kvinneandelen på toppnivåer er bedriftene eller kvinnes feil. I programmet har vi skapt en arena for å ta debatten videre og fokusere på konkrete tiltak som de deltakende bedriftene forplikter seg til å gjennomføre i egen virksomhet. Dette er samlet i en rapport, som også inneholder anbefalinger til tiltak på samfunnsnivå. Denne skal presenteres på et avslutningsarrangementet i april 2018.

Storebrand tok initiativ til FiftyFifty forbindelse med vårt 250-årsjubileum i 2017 og har gjennomført programmet i samarbeid med de deltakende bedriftene, AFF og rekrutteringsbyrået Flensby & Partners.

Mentorprogrammet Catalysts

Tolv medarbeidere har gjennom 2017 fått anledning til å gi en elev med minoritetsspråklig bakgrunn et forsprang som deres samtalepartner og rådgiver. Gjennom workshoper i mangfoldsledelse og styrkebasert læring (Appreciative Enquiry) har deltakerne hjulpet elevene og gitt dem innsikt i arbeidslivet, hjelp til å utvikle seg selv og få støtte til å ta gode valg i forhold til skole og arbeidsliv.

Mentorprogrammet er et samarbeid med non-profit organisasjonen Catalysts, ledet av Lisa Cooper. Lisa Cooper og Catalysts har flere års erfaring med å drive mentorprogrammer i det offentlige. Nå lanserer de et program for næringslivet i samarbeid med Storebrand. Formålet er å forebygge frafall i videregående skole ved inkludering i nærmiljøet. Vi i Storebrand er stolte av å være den første samarbeidspartneren for Catalysts fra næringslivet.

Ungt entreprenørskap

Storebrand inngikk et strategisk samarbeid med Ungt Entreprenørskap i 2017, et samarbeid som gjør det mulig å treffe ungdom mellom 16 og 19 år. Formålet med samarbeidet er å motivere ungdom til å velge bærekraftige og fremtidsrettede løsninger når de etablerer bedrifter.

Ungt Entreprenørskap er en ideell, landsomfattende aktør som jobber med å fremme entreprenørskap i skolen. Organisasjonen bidrar til at 150 000 elever bygger kompetanse innenfor entreprenørskap, innovasjon, samarbeid og personlig økonomi. Sammen med Ungt Entreprenørskap har Storebrand laget en nettside som skal veilede elever og lærere om hvordan man kan etablere bærekraftige ungdomsbedrifter.

Ambisjoner



Storebrand skal fortsette utviklingen av egne ansatte og fremme individuell utvikling av lederkompetanse blant kvinner. Storebrand skal søke å ivareta kjønnsbalanse blant nøkkelpersoner som opptre på vegne av selskapet både eksternt og internt. I rekrutteringsprosesser skal diskriminering på basis av for eksempel kjønn, etnisk bakgrunn og funksjonsevne unngås. Vi ønsker også å utforme nye måter å måle hvordan vi kan bidra til bærekraft mål 5.

FORMÅLSDREVET OG VERDIBASERT KULTUR

HVORFOR ER DET VESENTLIG

For å kunne levere på vårt formål «En fremtid å glede seg til» ser vi at det er viktig å bygge en bedriftskultur der mennesket er viktigst og de geniale digitale løsningene blir en selvfølge. Medarbeideren i Storebrand er vår største kilde til innovasjon, utvikling og vekst. Bruk av riktig teknologi er noe vi til enhver tid etterstreber å utvikle og utnytte til det beste for kunden. Vår organisasjonskultur er i kontinuerlig endring mot en mer verdibasert, smidig og smart, kundesentrisk arbeidskultur, som setter medarbeideren i fokus og som tilrettelegger for økt tempo og kontinuerlig læring i team og nettverk. Storebrands hovedkontor skal være et kvalitetsbygg med helsefremmende inneklima, kilde sortering og tilpasninger som gjør at medarbeidere trives og er en del av det bærekraftige Storebrand.

Vår tilnærming



«People first, digital always» er Storebrands HR-strategi i perioden 2017-2020, og som brukes aktivt for å sette oss i stand til å møte virksomhetens behov for en operativ, sterk og endringsdyktig kommersiell organisasjon, med medarbeiderne i sentrum, som gir grunnlag for å håndtere hyppige endringer ved hjelp av gode prosesser og riktig teknologi.

Konsernets virksomhet krever tillit fra kunder, myndigheter, aksjonærer og samfunnet for øvrig. For å oppnå tillit er vi avhengig av profesjonalitet, dyktighet og høy etisk standard i alle ledd. Dette gjelder både for konsernets forretningsdrift og handlemåten til hver enkelt medarbeider. Storebrand har egne retningslinjer for etikk og arbeidet med etikk er en høyt prioritert oppgave i Storebrand. Det er utarbeidet e-læringskurs i etikk og anti-korrupsjon som alle ansatte skal gjennomføre hvert tredje år. I tillegg gjennomføres det regelmessig dilemmatrening i alle avdelinger. Etikk er fast tema i lederopplæring, samt i opplæringsprogrammer for nyansatte. I tillegg har vi en egen tjeneste på intranettet der ansatte anonymt kan stille spørsmål rundt etiske dilemmaer som diskriminering, trakassering, korrupsjon m.m. Denne tjenesten kan benyttes for å få veiledning i alle typer etiske dilemmaer og problemstillinger.

Konsernet har etablerte systemer for varsling, både interne og eksterne. Den eksterne kanalen («whistleblowing») er etablert gjennom et eksternt advokatbyrå. Det er også omfattende rutiner for å håndtere trakassering og utilbørlig opptreden.

Våre resultater



Økt tilfredshet og bedre enn bransjen

Medarbeiderundersøkelsen for 2017 viser en betydelig fremgang sammenlignet med året før og resultatene for Storebrand er bedre enn benchmark totalt for Norge og for bransjen bank og forsikring (Ennova).

Storebrand legger betydelig vekt på å skape og oppmuntre til en tilbakemeldingskultur for å kontinuerlig utvikle organisasjonen i riktig retning. Vi har derfor til nå hatt årlige medarbeiderundersøkelser og har i 2017 i tillegg gjennomført et pilotprogram med utprøving av digitale pulsmålinger (Pulsmålinger) annen hver uke.

Arbeidsglede er viktig for kundelojalitet

Selskapet legger til grunn at fokus på blant annet arbeidsglede kan bidra til å påvirke kundetilfredshet, som igjen påvirker kundelojalitet og har en positiv effekt på selskapets bunnlinje. I tillegg virker arbeidsglede positivt inn på kvalitet, produktivitet og sykefravær.

Resultatet for arbeidsglede i årets medarbeiderundersøkelse, som er summen av tilfredshet og motivasjon, er økt med fire poeng fra 2016 til 2017. Selskapet måler også de ansattes lojalitet. På dette området er poengsummen økt med tre poeng fra 2016 til 2017.

Stort ønske om fortsatt fokus på bærekraft

På spørsmål om de ansatte synes det er verdifullt at Storebrandkonsernet ønsker å være ledende innenfor bærekraft, er poengsummen økt fra 87 til 89 poeng, og det er også svært høy kjennskap til virksomhetens arbeid med bærekraft. Dette bekreftes også av de mange ansatte som signerer sin egen private «Paris-avtale» i januar 2018, der de lover å utøve egne prioriteringer til det beste for avtalens intensjon.

Gode resultater for ledelse og sykefravær

Medarbeiderundersøkelsen viser også fremgang på spørsmål om tillit til nærmeste leder, samarbeid, jobbinnhold og læring og utvikling.

Konsernets sykefravær har gjennom mange år vært stabilt lavt. Sykefraværet i konsernet for 2017 er på 3,5 prosent. Det betyr at konsernets mål er oppnådd. Dette fordeler seg med 3,5 prosent for den norske delen og 3,4 prosent for den svenske.

Storebrand har vært en inkluderende arbeidslivsbedrift siden 2002, og konsernets ledere har gjennom årene opparbeidet gode rutiner knyttet til inkluderende oppfølging av ansatte ved sykdom. Alle ledere med norske ansatte må ta obligatoriske HMS-kurs der oppfølging av sykdom er en del av læringsløpet. Storebrands helseklinikker på hovedkontoret i Norge, samt en god helseforsikring for alle ansatte, er positive bidragsyttere til Storebrands lave sykefravær.

Storebrands hovedkontor på Lysaker er miljøsertifisert til karakteren Excellent etter den internasjonale miljøklassifiseringsstandard BREEAM In-Use. BREEAM In-Use, Building Research Establishment's Environmental Assessment Method for bygninger i ordinær drift, vurderer byggets kvalitet innen temaene energi, vann, materialbruk, forurensning, transport, grøntareal og økologi, i tillegg til helse/inneklime og avfall. Excellent tilsvarer karakter 4 av 5.

Det har ikke vært meldt om personskader, materielle skader eller ulykker i Storebrand-konsernet i løpet av 2017.

Kontinuerlig fokus på etikk og antikorrupsjon i medarbeideroppfølgingen

Det er gjennomført 136 kurs i etikk og 148 kurs anti-korrupsjon gjennom 2017, alle ansatte skal ta kurset hvert 3. år. I tillegg gjennomføres det minst en gjennomgang med etisk dilemmatrening pr. avdeling i året.

GRI 205-2 Communication and training about anti-corruption policies and procedures

GRI 403-2 Types of injury and rates of injury, occupational diseases, lost days, and absenteeism, and number of work-related fatalities

GRI 401-12 Political contributions and socioeconomic compliance

Storebrand indicator: Engagement index

Storebrand indicator: Employee satisfaction

Storebrand indicator: Percentage of employees that views the sustainability focus as positive.

Ambisjon



Vår satsning på kontinuerlig læring og tilbakemelding gjelder for alle i organisasjonen, og vi vektlegger at lederen skal sette ambisjon og retning, men i størst mulig grad gi medarbeiderne mulighet til å velge hvordan de skal nå målet. Dette er vi overbevist om at bidrar til et mer givende jobbinnhold, læring og utvikling for den enkelte. Mer enn 1000 ansatte i Norge og Sverige har også deltatt i et pilotprogram i 2017, Pulsmålinger, der lederne har mottatt jevnlig tilbakemeldinger fra sine medarbeidere og fulgt trenden i medarbeidernes engasjement over tid. Et slikt verktøy gir lederne muligheten til raskere å involvere sine medarbeidere i løpende forbedringsarbeid, og på den måten utøve kontinuerlig forbedring. Pulsmålingene er godt integrert med organisasjonsutviklingsarbeidet i Storebrand, og vil bli videreført i 2018 som et verktøy for alle ledere i Norge og Sverige.

Målet er å øke medarbeidertilfredsheten til den enkelte ansatte i 2018 og jobbe for en kjønnsbalansert ansettelse og ledelse. For å utnytte knytningen mellom menneskene og det digitale er målsettingen å øke andelen digitale kunder gjennom 2018.

Storebrand var forut for sin tid ved å sette høye miljøkrav til rehabiliteringsprosjektet på hovedkontoret allerede for ti år siden, og har bidratt til utviklingen av BREEAM NOR, den norske versjonen av sertifiseringsstandarden for rehabilitering og nybygg. Storebrand er blant landets største eiendomsforvaltere, og benytter BREEAM som et viktig verktøy for systematisk forbedring av miljøkvaliteten i våre eiendommer og forvaltningspraksis. Målet er derfor å miljøsertifisere hele eiendomsmassen.

LÆRENDE OG TILPASNINGSDYKTIG ORGANISASJON

HVORFOR ER DET VESENTLIG

Kompetanse er en av Storebrands viktigste suksessfaktorer og danner basis for fornyet vekst. I Storebrand er kompetanse definert som den evnen hver enkelt medarbeider har til å utføre og håndtere visse oppgaver og situasjoner. Denne evnen bygges opp av både kunnskap og erfaring, ferdigheter, motivasjon og personlighet.

I Storebrand skal alle medarbeidere ha mulighet til å utvikle seg i takt med selskapets behov og den viktigste delen av kompetansepåfyller skjer gjennom tilrettelegging for utvikling i det daglige arbeidet på arbeidsplassen. Kompetanseutvikling skal skje ved at ansatte får utfordrende arbeidsoppgaver i sin stilling, og at de får mulighet til å utvikle seg for nye krav og oppgaver. Det skal alltid skapes større bredde i ansattes yrkeskompetanse, som igjen skal bidra til vekst, økt omstillingsevne og større omstillingsmuligheter for konsernet. Storebrand skal være en attraktiv arbeidsplass for kompetente og dyktige medarbeidere og etterstrebe å imøtekomme alle ansattes behov for kontinuerlig læring i arbeidshverdagen, dette vet vi skaper mestringsfølelse og arbeidsglede.

Finanssektoren transformeres. Det krever at organisasjoner som Storebrand har evne til rask og kontinuerlig endring og innovasjon. Derfor høynet vi i 2017 våre ambisjoner om å bygge og forsterke vår læringskultur. I Storebrand skal vi lære hver dag, av alt vi gjør. Kontinuerlig læring skal bli en del av vårt tankesett – en del av vår kultur. Vår ambisjon er å tilby et enda bedre miljø for læring med en «pull» i stedet for «push» tilnærming. Det betyr mindre styrte læringsaktiviteter og mer tilrettelegging for at ansatte finner læringsressursene de trenger, når de trenger dem. Vi vil støtte dette med en moderne og fleksibel læringsplattform som også støtter det å bygge en mer digitalt kompetent arbeidsstyrke.

Vår tilnærming

For å kommunisere og involvere medarbeidere i å skape felles forståelse av vårt formål, strategi og kultur, investerte vi i 2017 i ny læringsteknologi. Dette er ny teknologi som støtter design av lengre lærings- og endringsprosesser, og som gir mulighet for fleksible og enkel tilgang hvor som helst og når som helst. I stedet for å satse på kun arrangementer for å engasjere medarbeiderne i vår kultur, designet og lanserte vi et mobilbasert læringsløp med varighet på ett år. Læringsløpet ble designet i fire faser smidig og smart (agilt) og åpent, slik at læring fra en fase ble bygget inn i neste fase for å sikre at innholdet hele tiden var engasjerende og relevant. Hver fase i læringsløpet bestod av videoer, nano-læringsmoduler, sosiale aktiviteter som spørreundersøkelser, kommentarer og refleksjonsøvelser. Vi kombinerte også den digitale delen med fysiske møter i avdelingene ledet av lederne. Vi kalte læringsløpet for «Vår drivkraft i hodet og hjertet».

Våre resultater

Læringsløpet vår drivkraft i hodet og hjertet ble lansert for 1773 medarbeidere i mars 2017 85% var inne på løsningen enten via mobil, nettbrett eller PC i løpet av de tre første månedene etter lansering og 96% av de som har vært inne sier de liker løsningen og trekker frem det at den er så fleksibel og lett tilgjengelig

Alle medarbeidere gjennomfører minst to årlige medarbeidersamtaler for å følge opp leveranser og karriereutvikling

404-2 Programs for upgrading employee skills and transition assistance programs

404-3 Percentage of employees receiving regular performance and career development reviews

FAKTA – ANDRE PROGRAMMER OG TILTAK SOM FREMMER LÆRING OG KULTURBYGGING

Storebrand Akademiet. Konsernets lederutviklingsprogram. Et nytt kull med 20 ledere ble startet opp i 2017, programmet hadde fire samlinger gjennom året.

Storebrand Sandbox. Konsernets fintech-program for studenter. Av 300 søkere fikk 10 studenter delta i 2017. Studentene bruker Storebrands arbeidsmetodikk for å jobbe frem et løsningsforslag som er klart for markedet. I tillegg får studentene kurs i Lean Startup, presentasjonsteknikk og teambuilding.

Ambisjoner

Vår bransje endres kontinuerlig. Storebrand ser det derfor svært hensiktsmessig å inngå partnerskap for å fremme personligutvikling og kontinuerlig forbedring av våre produkter. Det å kunne dra nytte av andres erfaringer, teknologi, kundeinnsikt og gjøremåter sikrer fleksibilitet, smidighet og tempoleveranse ut mot kundene. Storebrand Akademiet skal videreutvikles og tilpasses en smidig organisasjon. Konsernet er opptatt av å bygge relasjoner, employer branding, til eksisterende og potensielle medarbeidere. Bedriftspresentasjoner gjennomføres jevnlig på universiteter og høyskoler og konsernets karrieresider på storebrand.no, LinkedIn og Instagram oppdateres for å sike at vi fremstår som en attraktiv arbeidsgiver for morgendagens medarbeidere.

MÅL OG RESULTATER VÅRE MENNESKER OG SYSTEMER

Tabellen presenter kortsiktige og langsiktige målsettinger og resultater for innsatsfaktoren 'Våre mennesker og systemer' som Storebrand benytter i sin interne oppfølging. Kolonnen til høyere viser ønsket positiv påvirkning på FNs bærekraftsmål.

Nøkkelindikatorer	Mål 2017	Nullpunkts- måling 2016	Resultat 2017	Mål 2018	Mål 2020	Mål 2025
E-læringskurs i etikk/korrupsjon		136/148	106/136			
Sykefravær	3,50%	3,70%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
Arbeidsglede	72/100	70/100	74/100	75/100	75/101	75/102
Kjønnsbalansert ledelse	50/50	41%	38%	50/50	50/50	50/50
Kjønnsbalansert ansettelse	50/50	48%	47%	50/50	50/50	50/50
Prestasjonssamtaler med alle ansatte	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Miljøkrav til leverandører		30%	38%	40%	50%	50%
Økning i digitale salg			> 50%	Økning	Økning	Økning

Alle innsatsfaktorer gjelder for Storebrand-konsernet med datterselskaper med mindre begrensninger er definert. Definisjoner er publisert på www.storebrand.no/en/sustainability/reports

Aksjonærforhold

AKSJEKAPITAL, FORTRINNSRETTSEMISJON OG ANTALL AKSJER

Storebrands aksje er notert på Oslo Børs og har tickerkode STB. Storebrand ASA hadde ved utgangen av 2017 en aksjekapital på 2 339 070 millioner kroner. Selskapet har 467 813 982 aksjer pålydende 5 kroner. Per 31.12.2017 eide selskapet 973 672 egne aksjer tilsvarende 0,21 prosent av aksjebeholdningen. Selskapet har ikke utstedt opsjoner som kan føre til utvanning av eksisterende aksjonærer.

AKSJONÆRER

Storebrand ASA er blant de største selskapene notert på Oslo Børs målt i antall aksjonærer. Selskapet har aksjonærer fra nær alle landets kommuner og fra 60 land. Målt i markedsverdi var Storebrand det 11. største selskapet på Oslo Børs ved utgangen av 2017.

AKSJEKJØPSORDNING FOR ANSATTE

Storebrand ASA har hvert år siden 1996 gitt ansatte tilbud om å kjøpe aksjer i selskapet gjennom en aksjekjøpsordning. Formålet har vært å knytte de ansatte nærmere til verdiutviklingen i selskapet. I juni 2017 fikk hver ansatt anledning til å kjøpe 250 aksjer til en kurs på 55,41 kroner per aksje. Om lag 60 prosent av de ansatte deltok og tegnet til sammen 657 715 aksjer.

UTENLANDSANDEL

31.12.2017 utgjorde den totale utenlandsandelen 57,1 % mot 55,6 % ved utgangen av 2016.

OMSETNING AV STOREBRAND-AKSJEN

I 2017 ble det registrert en omsetning på 614 millioner aksjer mot 703 millioner i 2016. Omsetningen i kroner var 25 359 millioner i 2017 opp fra 21 248 millioner i 2016. Målt i kroner var Storebrand i 2017 den 10. mest omsatte aksjen på Oslo Børs. I forhold til gjennomsnittlig antall aksjer var omsetningshastigheten for aksjen 95 prosent.

KURSUTVIKLING

Storebrand hadde en totalavkastning (inkludert utbytte) på 49,1 prosent gjennom 2017. I tilsvarende periode steg Oslo Børs' OSEBX-indeks 19,1 prosent, mens den europeiske forsikringsindeksen Beinsur har hatt en avkastning på 6,2 prosent i tilsvarende periode.

UTBYTTEPOLITIKK 2017

Storebrands målsetting er å betale et utbytte på mer enn 35% av resultatet etter skatt, men før amortiseringskostnader. Utbyttepolitikken er betinget av en bærekraftig solvensmargin på over 150%, inkludert en minimumsgrense på 110% solvensmargin uten bruk av overgangsregler.

UTBYTTEPOLITIKK 2018

Storebrand har som mål å betale et utbytte på over 50 % av konsernresultatet etter skatt. Styret har som ambisjon at ordinært utbytte pr. aksje minst skal være på samme nominelle nivå som året før. Normalt utbytte utbetales ved en bærekraftig solvensmargin på over 150 %. Ved solvensmargin over 180 % er styrets intensjon å foreslå ekstraordinære utbytter eller tilbakekjøp av aksjer

GEVINSTBESKATNING

Fra 2016 ble det innført nye regler for beskatning av utbytte og gevinster på aksjer for privatpersoner. Aksjonærmodellen innebærer at aksjeutbytte ut over et skjermingsfradrag, multiplisert med en oppjusteringsfaktor (1,33 for inntektsåret 2018), skattlegges som alminnelig inntekt hos den personlige aksjonæren (skattesatsen er 23% for inntektsåret 2018, som sammen med justeringsfaktoren gir en reell beskatning på 30,59%).

Aksjeutbytte innenfor skjermingsfradraget er skattefritt. Skjermingsfradraget beregnes ved å multiplisere aksjens skjermingsgrunnlag med en skjermingsrente. Skjermingsrenten blir fastsatt av Skattedirektoratet i januar året etter inntektsåret, og er basert på gjennomsnittlig 3-måneders rente på statskasseveksler (med et tillegg på 0,5 prosentenheter fra inntektsåret 2017) redusert med skatt.

INNSIDEHANDEL

Som en av landets ledende finansinstitusjoner er Storebrand avhengig av å ha et ryddig forhold til finansmarkedet og kontrollmyndighetene. Selskapet legger derfor vekt på at rutiner og retningslinjer tilfredsstiller de formelle krav myndighetene setter til verdipapirhandel. I den anledning har selskapet utarbeidet egne retningslinjer om innsidehandel og egenhandel basert på de aktuelle lover og forskrifter. Selskapet har et eget kontrollapparat som påser at rutinene etterleves.

INVESTORKONTAKT

Storebrand legger vekt på å ha utstrakt og effektiv kommunikasjon med finansmarkedet. Kontinuerlig dialog med eiere, investorer og analytikere i Norge og utlandet har høy prioritet. Konsernet har en egen enhet for Investor Relations. Denne enheten har ansvaret for å etablere og koordinere kontakten mellom selskapet og eksterne forbindelser som børs, analytikere, aksjonærer og andre investorer. Alle kvartalsrapporter, pressemeldinger og presentasjoner for de enkelte kvartalsresultater finnes på konsernets nettsider:

<https://www.storebrand.no/en/investor-relations>

GENERALFORSAMLING

Storebrand har én aksjeklasse hvor hver aksje gir én stemme. Ordinær generalforsamling holdes hvert år innen utgangen av juni. Aksjeeiere som ønsker å delta i generalforsamlingen må melde seg hos selskapet senest kl. 16.00 på den tredje virkedagen før generalforsamlingen. Aksjonærer som ikke har meldt sin ankomst innen fristens utløp vil kunne delta i generalforsamlingen, men ikke ha stemmerett.

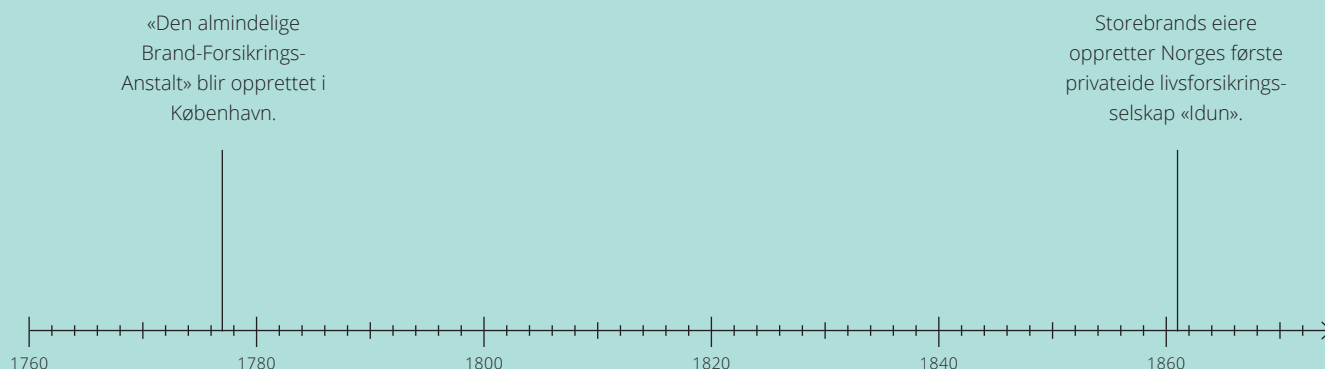
AKSJONÆRENE KONTAKT MED SELSKAPET

Aksjonærene skal i alminnelighet henvende seg til sin egen kontofører for aksjene når de har spørsmål og melding om endringer, for eksempel ved adresseendring.

Storebrand-aksjen	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Høyeste sluttkurs (NOK)	70,45	47,10	35,98	40,65	39	31,02
Laveste sluttkurs (NOK)	46,97	28,45	23,21	27,52	22,39	16,62
Sluttkurs ved 31.12. (NOK)	66,9	45,92	34,95	29,9	37,9	26,82
Markedsverdi 31.12. (NOK mill.)	31 296	20 660	15 724	13 137	17 052	12 067
Årlig omsetning (i 1000 aksjer)	614 991	703 382	707 870	546 156	569 138	881 216
Gjennomsnittlig daglig omsetning (i 1000 aksjer)	2 450	2780	2820	2 185	2 286	3 511
Årlig omsetning (NOK mill.)	25 359	21 249	20 907	19 123	17 067	21 924
Omsetningshastighet (%)	94,9	131	157,3	121,4	126,5	195,9
Antall ordinære aksjer 31.12 (i 1000)	467 814	449 910	449 910	449 910	449 910	449 910
Resultat per ordinære aksje (NOK)	5,28	4,73	2,63	4,61	4,41	2,25
Utbytte per ordinære aksje (NOK)	2,1	1,55	0	0	0	0
Ekstraordinært utbytte pr. aksje	0,4					
Total avkastning (%)	49,1	31,4	19,7	-23	41,3	-14

Historiske kurser er justert for å ta hensyn til splitten mellom aksje og tegningsretter som ble gjennomført i 2007.

Storebrands historie



1767–1919: RØTTER

1767

«Den almindelige Brand-Forsikrings-Anstalt» blir opprettet i København.

1814

Etter løsrivelsen fra Danmark blir ordningen videreført og administrasjonen overført til Christiania. Fra 1913 blir ordningen omgjort til et offentlig selskap og får navnet Norges Brannkasse.

1847

4. mai 1847 stifter private interesser «Christiania almindelige Brandforsikrings-Selskab for Varer og Effecter». Selskapet blir omtalt som Storebrand.

1861

Storebrands eiere oppretter Norges første privateide livsforsikringsselskap «Idun».

1867

Skadeforsikringsselskapet Norden etableres som konkurrent til Storebrand.

1917

Livsforsikringsselskapet Norske Folk blir stiftet.

1920–1969: VEKST OG KONSOLIDERING

1923

Storebrand kjøper nesten alle aksjene i Idun. Resten blir med et par unntak overtatt i løpet av 1970-årene.

1925

Storebrand endrer navn fra Christiania almindelige Forsikrings-Aksjeselskap (omdøpt 1915) til Christiania almindelige Forsikrings-Aksjeselskap Storebrand. Navnet beholdes til 1971.

1936

Storebrand kjøper Europeiske, Norges ledende reiseforsikringsselskap.

1962

Storebrand innleder en ny oppkjøps- og fusjonsbølge ved å overta Norrøna, som hadde fått økonomiske problemer.

1963

Storebrand overtar Norske Fortuna. Brage og Fram fusjonerer og blir landets største livselskap. Storebrand og Idun flytter inn i eget nybygg i det sanerte Vest-Vika. Brage-Fram og Norske Folk følger etter.

1970–1989: GRUPPEDANNELSER

1978

Storebrand endrer logo og innfører «lenken» som et lett gjenkjennelig varemerke. Det formelle navnet på holdingselskapet endres til A/S Storebrand-gruppen.

1983

Nordengruppen og Storebrand-gruppen fusjonerer.

1984

Norske Folk og Norges Brannkasse markedsfører seg som én enhet under betegnelsen UNI Forsikring.

1990–1999: KRISE OG FORVANDLING

1990

Storebrand og UNI Forsikring beslutter å fusjonere og får formelt konsesjon i januar 1991.

1992

UNI Storebrand mislykkes i forhandlingene med Skandia om etablering av et norsk-ledet nordisk storselskap.

1996

Selskapet endrer navn til Storebrand ASA og etablerer Storebrand Bank ASA.

1999

Storebrand, Skandia og Pohjola samler sin skadeforsikringsvirksomhet i det nye nordiske svenskregistrerte selskapet «lf Skadeförsäkring AB». Storebrand selger seg ut fem år senere.

2000–2011: NYE UTFORDRINGER

2000

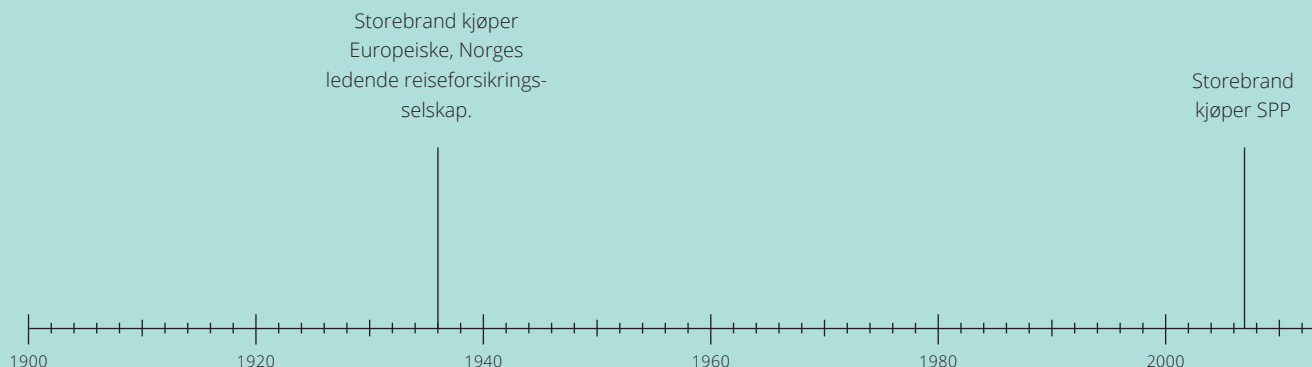
Fra september 2000 til februar 2003 er det et kraftig fall i norske og internasjonale aksjemarkeder.

2005

Stortinget vedtar at alle bedrifter skal ha innført tjenestepensjon (OTP) innen 2007. Storebrand møter utfordringen med sitt produkt «Storebrand Folkepensjon».

2006

Storebrand beslutter å gå inn i skadeforsikring igjen.



2007

Storebrand kjøper det svenske pensjons-selskapet SPP av Handelsbanken og danner Nordens ledende livs- og pensjonsforsikrings-konsern.

2008

Finanskrisen i USA sprer seg til de globale finansmarkedene og i løpet av 2008 faller New York-børsen (Dow Jones DJIA) med 34 prosent og Oslo Børs med 54 prosent.

2010

Storebrand får stor oppmerksomhet for sitt nye energieffektive hovedkontor. Bygget vant blant annet City-prisen i 2010, en prestisjetung anerkjennelse i eiendomsbransjen. Hovedkontoret blir sertifisert som Miljøfyrtårn.

2011

Gjeldskrise og usikkerhet i eurosonen skaper stor frykt og turbulens i finansmarkedet. Storebrands årsresultater preges av disse urolighetene.

2012: VÅRE KUNDER ANBEFALER OSS

Storebrand lanserer ny visjon: "Våre kunder anbefaler oss", seks kundeløfter, ny posisjon og justerte kjerneverdier.

Odd Arild Grefstad blir utnevnt til ny konsernsjef. Et omfattende endringsarbeid knyttet til kapitaleffektivisering, kostnadsreduksjoner, kundeorientering og kommersialisering settes i gang. Tiltakene skal sikre at konsernet skaper verdier for kunder, medarbeidere og aksjonærer.

2013

I juni presenteres en ny konsernorganisering. Nordiske enheter og skille mellom virksomhet i vekst og virksomhet med garantier står sentralt.

2014

Nye rammebetingelser for privat tjenestepensjon i Norge innføres 1. januar. Nye maksimalsatser for innskuddspensjon økes betydelig.

Storebrand Kapitalforvaltning passerer 500 milliarder kroner i midler til forvaltning. Loven om fripoliser med investeringsvalg trer i kraft 1. september.

2015

Storebrand inngår nye avtaler om levering av innskuddspensjon til store aktører som NHO og NRK og Statoil. I november signerer Storebrand en strategisk samarbeidsavtale med det amerikanske IT-selskapet Cognizant,

som samtidig kjøper 66 prosent av Storebrand Baltic. Samarbeidet vil legge grunnlaget for en enda mer kundeorientert utvikling av konsernets IT-løsninger. Storebrand ble valgt som Akademikernes nye samarbeidspartner på forsikringer.

2016

Hovedorganisasjonen Unio og Storebrand inngår en avtale som gir medlemmene i Unios forbund tilbud om boliglån til en av markedets beste lånerenter. Dette skal bidra til økt vekst for banken. I Sverige lanserer vi Pluss-fond, som er fossilfrie, indeksnære fond med en høy bærekraftsrating – og fondene selger meget godt. Storebrand lanserer "Vår drivkraft". Drivkraften vår handler om hva Storebrand står for. Vi skaper trygghet i dag og en fremtid du kan glede deg til.

2017

Storebrand feirer sitt 250-årsjubileum, tar over Silver-kundene og kjøper Skagen.

Styret i Storebrand ASA



DIDRIK MUNCH (1956)

**STYRELEDER I STOREBRAND ASA
SIDEN 2017**

Stilling

Konsernsjef i Schibsted Norge

Utdannelse

Statens Politiskole
Cand. Jur

Tidligere stillinger

Adm.dir Bergens Tidende (1997-2008)
Divisjonsdirektør DnB (1994-1997)
Banksjef DnB (1990-1994)
Advokat Nevi/Bergen Bank (1987-1990)
Dir. sekr Kyrre AS (1986-1987)
Politifullm/adj (1984-1986)
Politibetjent (1979-1984)

Tillitsverv

Lerøy Seafood Group
Grieg Star Shipping
Nye Wermlands Tidningen AB

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer: 0
Pr. 31.12.2017



HÅKON REISTAD FURE (1987)

**STYREMEDLEM I STOREBRAND ASA
SIDEN 2015**

Stilling

Partner, Magni Partners

Utdannelse

Siviløkonom med spesialisering i Finans (BI)

Tidligere stillinger

Equity research i DNB Markets (2007-2014)

Tillitsverv

Styremedlem i Avida AB

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer: 18 500
Pr. 31.12.2017



LAILA S. DAHLEN (1968)

**STYREMEDLEM I STOREBRAND ASA
SIDEN 2013**

Stilling

SVP Product and UX, Schibsted Marketplaces

Utdannelse

Statsautorisert revisor (NHH)
Siviløkonom (BI)
Master of Science in Finance (University of Wisconsin)

Tidligere stillinger

Produktdirektør, Finn.no AS (2011-2017)
COO i Kelkoo/Yahoo, London (2007-2009)
VP Marketplace i Yahoo Europe, London (2006-2007)
Regional Manager Scandinavia and the Netherlands i Kelkoo/Yahoo, Stockholm (2003-2006)
VP International Operations i Kelkoo, Paris (2000-2001)
Manager i PricewaterhouseCoopers, Oslo (1993-2000)

Tillitsverv

Styremedlem i Willhaben GmbH & Co KG
Styremedlem i Personal Finance AS

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer: 10 500
Pr. 31.12.2017



GYRID SKALLEBERG INGERØ (1967)

**STYREMEDLEM I STOREBRAND ASA
SIDEN 2013**

Stilling

EVP & Group CFO Kongsberg Gruppen ASA

Utdannelse

Statsautorisert revisor (NHH)

Tidligere stillinger

CFO Telenor Digital Businesses (2016-2019)
CFO i Telenor Norge AS (2012-2016)
Restrukturering av Expertkjeden (2011-2012)
CFO i Opplysningen 1881 AS (2008-2010)
CFO/IR ansvarlig i Komplett ASA (2003-2008)
CFO hos Reiten & Co. ASA (2000-2003)
Senior Manager i KPMG (1992-2000)
Konsernrevisjonen hos Nordea (1990-1993)

Tillitsvern

Styremedlem i Flytoget AS
Styremedlem i ITERA ASA
Styreleder i Kongsberg Teknologipark AS
Styremedlem i Sporveien i AS
Styremedlem i Opplysningen 1881 AS

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer: 5 000
Pr. 31.12.2017



MARTIN SKANCKE (1966)

**STYREMEDLEM I STOREBRAND ASA
SIDEN 2014**

Stilling

Selvstendig rådgiver

Utdannelse

Autorisert finansanalytiker (NHH)
MSc Econ (London School of Economics and
Political Science)
Russisk mellomfag (UiO)
International Finance Programme
(Handelshögskolan Stockholm)
Siviløkonom (NHH)

Tidligere stillinger

Spesialrådgiver i Storebrand (2011-2013)
Avdelingsdirektør og ekspedisjonssjef i
Finansdepartementet
(1994-2001, 2006-2011)
Ekspedisjonssjef ved Statsministerens
kontor (2002-2006)
Bedriftsrådgiver i McKinsey & Company
(2001-2002)

Tillitsvern

Styreleder i Principles for Responsible
Investment (PRI).
Styremedlem i Kommunalbanken AS,
Norfund og beCuriou Private Travel.

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer: 16 414
Pr. 31.12.2017



JAN CHR. OPSAHL (1949)

**STYREMEDLEM I STOREBRAND ASA
SIDEN 2016**

Stilling

Styreleder i Dallas Asset Management AS

Utdannelse

Sloan Fellow (London Business School)
Computer Science (University of Strathclyde)
Bachelor of Arts (University of Strathclyde)

Tidligere stillinger

Senior Executive i Tandberg/
Cisco Systems Inc. (2010-2012)
Executive Chairman i Tandberg ASA
(1997-2010)
Konsernsjef i Tandberg ASA (1989-1997)
Konsernsjef i Tomra Systems ASA
(1986-1988)
Direktør i Unitor ASA (1983-1986)
Markedsdirektør i Dyno Industrier AS
(1980-1983)

Tillitsvern

Styremedlem i Hidden ASA
Styreleder i Dallas Asset Management AS
Medlem i Norges Tekniske
Vitenskapsakademi
Styremedlem i NEL Hydrogen ASA
(2014-2017)
Styremedlem i Rec Solar ASA (2013-2015)
Styreleder i Tomra Systems ASA (1989-2008)
Styreleder i Tandberg Television ASA
(1989-2007)
Viseformann i Komplett ASA (1996-2003)

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer: 1 100 000
Pr. 31.12.2017



KARIN BING ORGLAND (1959)

STYREMEDLEM I STOREBRAND ASA SIDEN 2015

Stilling

Selvstendig næringsdrivende

Utdannelse

Siviløkonom (NHH)
Ulike lederprogram (IMD,
BI og Management i Lund)

Tidligere stillinger

Konserndirektør i DNB samt diverse lederstillinger i samme konsern (1985-2013)
Konsulent i Handels og skipsfartsdepartementet (1983-1985)

Tillitsverv

Styreleder i GIEK
Styreleder i Entur AS
Styremedlem i Grieg Seafood ASA
Styremedlem og leder av revisjonsutvalg KID ASA
Styreleder i Røisheim Hotell AS og styremedlem i Røisheim Eiendom AS
Styreleder i Visit Jotunheimen AS
Styremedlem i HAV Eiendom AS,
Styremedlem i Boligselskapet INI AS, Grønland
Medlem av valgkomiteen i Orkla ASA og Arcus ASA

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer: 15 000
Pr. 31.12.2017



ARNE FREDRIK HÅSTEIN (1973)

ANSATTEVALGT STYREMEDLEM I STOREBRAND ASA SIDEN 2014

Stilling

Hovedtillitsvalgt, Storebrand Livsforsikring AS

Utdannelse

MA i Internasjonal finans og regnskap (University of Newcastle upon Tyne)
Bachelor Business Administration (Handels- høyskolen BI/University of Texas at Austin)
Autorisert porteføljeforvalter (NHH/NFF)
Fordypningsstudiet i verdsettelse (NHH/NFF)

Tidligere stillinger

Fagansvarlig Sparing og Pensjon, Storebrand Livsforsikring AS (2014-2017)
Salgssjef og Produktsjef i Delphi Fondene (2009-2014)
Salgssjef og Key Account Manager i Storebrand Kapitalforvaltning AS (2005-2009)
Senior finansiell rådgiver i Fokus Bank AS (2003-2005)
Senior finansiell rådgiver i Storebrand Livsforsikring AS (1999-2003)

Tillitsverv

Styremedlem i Finansforbundet i Storebrand
Styremedlem i Kunstforeningen i Storebrand

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer: 4 144
Pr. 31.12.2017



HEIDI STORRUSTE (1965)

ANSATTEVALGT STYREMEDLEM I STOREBRAND ASA SIDEN 2013

Stilling

Team Champion, Digital Forretningsutvikling, Storebrand Livsforsikring AS

Utdannelse

Bachelor of Management (BI)
Sertifisert Executive Coach (Coach Team AS)
DNCF sertifisert Coach (Metaresource AS)
Bedriftsøkonom (BI)

Tidligere stillinger

Hovedtillitsvalgt, Storebrand Livsforsikring AS (2013-2017)
Prosjektleder i Storebrand Bank ASA (2011-2013)
Prosessansvarlig i Storebrand Bank ASA (2008-2011)
Senior konsulent Kreditt PM i Storebrand Bank ASA (1998-2008)
Finanskonsulent Kreditt PM i Gjensidige Bank AS (1996-1998)
1987-1996 – Kundekonsulent i Sparebankenes Kredittselskap AS (1987-1996)

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer: 3 365
Pr. 31.12.2017



INGVILD PEDERSEN (1985)

ANSATTEVALGT STYREMEDLEM SIDEN 2017

Stilling

Kundeinnsiktsansvarlig i Storebrand Livsforsikring AS

Utdannelse

Autorisert porteføljeforvalter (NHH/NFF)
Mastergrad i samfunnsøkonomi (Universitetet i Bergen)

Tidligere stillinger

Fagansvarlig forvaltning i Storebrand Livsforsikring AS (2015-2017)
Investment Manager i Storebrand Livsforsikring AS (2011-2015)
Konserntrainee i Storebrand Livsforsikring AS (2009-2011)

Eierforhold i Storebrand

Antall aksjer: 1 684
Pr. 31.12.2017

Styrets årsberetning

HOVEDTREKK

Storebrand leverer bedre pensjon – enkelt og bærekraftig. Samlet sparing og pensjon er en sum av mange små og store finansielle beslutninger, og konsernet tilbyr produkter innenfor sparing, forsikring og bank, til privatpersoner, bedrifter og offentlige virksomheter. Konsernet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert pensjon og Øvrig. Sparing og Forsikring er konsernets satsingsområder mens Garantert pensjon er i langsiktig avløp.

Storebrands strategi er å levere lønnsom vekst innenfor satsingsområdene gjennom enkle og bærekraftige løsninger, samtidig som de garanterte porteføljer forvaltes på en kapitaleffektiv måte. Tjenestepensjon er kjerneproduktet i både Norge og Sverige. I Norge tilbys også ansatte og tidligere ansatte i bedrifter som har pensjonsavtale i Storebrand attraktive løsninger innenfor personmarkedet. Vår visjon er enkel: Vi lykkes når våre kunder anbefaler oss. Derfor er oppfølging av tilbakemeldinger fra kunder en prioritert oppgave.

Storebrands formål er gjennom vår forretning å være med å skape en fremtid å glede seg til. Våre bærekraftige løsninger bidrar ikke bare til en bedre pensjon, men også til en bedre verden å gå i pensjon i. Gjennom flere tiår har vår ambisjon vært å være modige veivisere innenfor bærekraftige investeringer. Vi tar aktivt stilling til hvilke selskaper vi plasserer både våre kunders og egne midler i. Vi har tro på at selskaper som integrerer hensyn til miljø, sosiale forhold og god eierstyring i sin forretningsvirksomhet er med på å skape en bedre avkastning over tid både gjennom å redusere risiko og skape nye muligheter. Satsingens forsterkes ytterligere med grundigere rapportering og integrasjon av bærekraft i samtlige ledd i verdikjeden.

Området Garantert pensjon er i langsiktig avgang. Bedrifter etterspør i mindre grad produkter med rentegaranti, og produktene er kapitalkrevende for livsforsikringsselskaper i perioder med lavt rentenivå. Kundenenes opptjente pensjonsrettigheter sikres gjennom en solid solvensposisjon og robuste systemer for risikotaging i virksomheten.

Gjennom 2017 har Storebrands jobbet videre med å bli best på sparing til pensjon i kombinasjon med ytterligere kapitaleffektivisering og kostnadsreduksjoner. Fortsatt sterk vekst innenfor fondsbasert sparing, konkurransedyktig og bærekraftig avkastning til kundene bidrar til økte midler til forvaltning. Konsernets posisjon i sparemarkedet forsterkes ytterligere av kjøpene av Skagen og Silver. Midler til forvaltning er nå NOK 721 mrd.

VEKST INNENFOR SPARING OG FORSIKRING

Bedrifter, deres ansatte og tidligere ansatte er konsernets hovedmålgruppe. De fleste ytelsesbaserte pensjonsordningene i privat sektor er avvirket, og ny opptjening skjer i hovedsak i innskuddsbaserte ordninger. I bedriftsmarkedet har Storebrand opprettholdt posisjonen som markedsleder innenfor innskuddspensjon i Norge med en markedsandel på 32 %. I Sverige har SPP en sterk utfordrerrolle med en markedsandel på 14% innenfor tjenestepensjon utenfor kollektivavtalene.

I løpet av 2017 har Storebrand tatt viktige steg i arbeidet med å synliggjøre langsiktig verdiskaping som et ledd i videreutviklingen av bærekraftsarbeidet. Det innebærer et bredere syn på bærekraft ved å knytte de finansielle og ikke finansielle målsettingene opp mot langsiktig bærekraftig verdiskaping. Storebrand og SPPs arbeid med bærekraft styrker konsernets konkurranseposisjon og bygger en forretningsmodell som skaper verdi for aksjonærer og har positive ringvirkninger for samfunnet vi opererer og investerer i.

GARANTERT PENSJON

Reservestyrking for økt levealder

Fjerde kvartal 2015 besluttet Storebrand å belaste det gjenværende estimerte direkte bidrag til oppreservering for økt forventet levealder. Ved utgangen av 2016 gjensto det NOK 0,4 mrd. av reservestyrkingen. Resterende reserveforbedring forventes å være dekket av overskuddsavkastningen og tap av overskuddsdeling. Styrking av reserver for økt levetid ble avsluttet i 2017.

FINANSIELLE MÅLSETTINGER

Utbytte for 2017

Storebrands målsetting er å betale et utbytte på mer enn 35% av resultatet etter skatt, men før amortiseringskostnader. Utbyttepolitikken er betinget av en bærekraftig solvensmargin på over 150%, inkludert en minimumsgrense på 110% solvensmargin uten bruk av overgangsregler. Styret foreslår for generalforsamlingen et ordinært utbytte på NOK 1 168mill, tilsvarende et ordinært utbytte på NOK 2.1 pr. aksje og et ekstraordinært utbytte på NOK 0,4 pr aksje for 2017. Det ekstraordinære utbyttet er knyttet til sterkt finansresultat, og sterkt resultat etter skatt.

Utbyttepolicy fra 2018

Styret foreslår en ny utbyttepolitikk som skal gjelde fra og med regnskapsåret 2018. Den foreslåtte utbyttepolitikken har til hensikt å gjenspeile den sterke veksten i fee-basert inntjening, mer volatil finansmarkedsrelatert inntjening og fremtidige kapitalfrigjøring fra virksomhet med garantier. For å reflektere dette er styrets ambisjon å betale et stabilt og økende ordinært utbytte kombinert med ekstraordinære utbytter for å reflektere volatilitet i finansmarkedene og kapitalfrigjøring. Den forventede kapitalfrigjøringen vil føre til økt utbetalingsgrad over tid.

Storebrands utbyttepolitikk fra 2018:

Storebrand har som mål å betale et utbytte på over 50 % av konsernresultatet etter skatt. Styret har som ambisjon at ordinært utbytte pr. aksje minst skal være på samme nominelle nivå som året før. Normalt utbytte utbetales ved en bærekraftig solvensmargin på over 150 %. Ved solvensmargin over 180 % er styrets intensjon å foreslå ekstraordinære utbytter eller tilbakekjøp av aksjer.

Storebrand har følgende finansielle mål:

	Mål	Status 2017
Egenkapitalavkastning [1]	>10%	11,0%
Dividende ratio [2]	>35%	40%
Solvensmargin (Storebrand Konsern)	>150%	172%

KONSERNETS RESULTATER 2017

Storebrand-konsernets årsregnskap avlegges etter International Financial Reporting Standards (IFRS). Storebrands virksomhet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig.

- **Konsernresultat [3]** på NOK 2 940 for 2017
- Oppkjøp av Skagen og Silver fullført
- Solvensmargin på 172 %
- Styret foreslår et utbytte på NOK 2,50 pr. aksje (NOK 2,1 i ordinært utbytte, NOK 0,4 i ekstraordinært utbytte)
- Ny utbyttepolitikk fra 2018

Storebrand har i 2017 foretatt oppkjøp av Skagen og Silver. Storebrand er Norges største private kapitalforvalter og ledende leverandør av tjenestepensjon. Skagen har en sterk posisjon i det norske sparemarkedet, med en tydelig forvaltningsfilosofi og en sterk merkevare. Skagen har om lag NOK 80 mrd under forvaltning er en av Norges ledende aktive forvaltere med internasjonal tilstedeværelse. Markedet for langsiktig sparing er vekst, blir stadig mer individualisert og det blir viktigere for kunden å få en oversikt over samlet sparing til både pensjon og andre formål.

Storebrand Livsforsikring AS har inngått avtale med administrasjonsstyret i Silver om å overta selskapets forsikringsporteføljer og tilbyr som Norges ledende sparekonsern en god løsning for Silvers pensjonskunder. Silvers 21 000 avtaler og 10 milliarder kroner i pensjonsmidler flyttes til Storebrand. 8,5 milliarder kroner av porteføljen er pensjonsprodukter uten rentegaranti. Det resterende er relatert til risikodekninger.

KONSERNRESULTAT

NOK mill	2017	2016
Fee og administrasjonsinntekter	4,779	4,294
Forsikrings resultat	1,146	945
Driftskostnader	-3,498	-3,250
Driftsresultat	2,427	1,989
Finansresultater og risikoresultater liv	513	924
Resultat før amortisering	2,940	2,913
Amortisering og nedskrivning av immaterielle eiendeler	-536	-406
Resultat før skatt	2,404	2506
Skatt	2	-364
Resultat etter skatt	2,405	2143

Storebrand oppnådde et konsernresultat før amortisering og oppreservering på NOK 2 940 mill. (2913 mill.) for 2017. Konsernresultat etter skatt ble NOK 2 405 mill. (2 143 mill.). Tall i parentes viser sammenliknbare tall for tilsvarende periode i fjor.

Fee- og administrasjonsinntektene øker med 5 % i 2017 [4]. Underliggende er inntektsutviklingen preget av økte inntekter fra produkter uten rentegaranti og en nedgang i inntekter fra produkter med rentegaranti. Forsikringsresultatet hadde en combined ratio på 89% (91%).

Justert for økt finansskatt, spesielle poster og konsolidering av Skagen, har konsernets driftskostnader økt med 3% sammenlignet med fjoråret. Finansskatten på arbeid økte kostnadene med NOK 60 mill. sammenlignet med fjoråret. Dette har ført til en nominell økning på 1,9 % sammenlignet med samme periode i fjor [5]. Målet om reduserte kostnader i 2018 i forhold til 2015 står fast, justert for kostnader fra Skagen. Samlet sett økte driftsresultatet for 2017 med 22%, drevet av inntekter fra konsolideringen av Skagen og vekst i aktivt solgte produkter. Finansresultatet er redusert, hovedsakelig på grunn av avsetning på NOK 200 mill. i påvente av en regulatorisk reduksjon av den langsiktige likevektsrenten «ultimate forward rate» i SPP. En amortisering på NOK 136 mill. av merverdier knyttet til oppkjøpet av Skagen øker nivået på amortisering i 4. kvartalet og 2017. Normal avskrivning av immaterielle eiendeler forventes å ligge på rundt NOK 100 mill. pr. kvartal i 2018.

Konsernet hadde en regnskapsmessig skatteinntekt på NOK 2 mill. for året 2017. Den effektive skattesatsen påvirkes av at konsernet driver virksomhet i land med ulik skattesats fra Norge og varierer fra kvartal til kvartal avhengig av de enkelte juridiske enhetenes bidrag til konsernresultatet. Skattesatsen er estimert til å ligge mellom 19-23% for 2018.

En nedsatt selskapsskattesats fra 24 til 23 % med virkning fra 1. januar 2018 påvirker konsernselskaper som ikke er underlagt 25 % finansiell skatt. Konsernets investeringseiendommer eies av selskaper som mottar redusert skattesats fra 2018, noe som medfører lavere utsatt skatt på midlertidige forskjeller knyttet til investeringseiendommene på NOK 105 mill. I tillegg har salg av eiendommer resultert i reversering av tilknyttede skattepliktige midlertidige forskjeller, noe som gir en reduksjon i skattekostnaden for året på rundt NOK 750 mill.

Storebrand Livsforsikring AS har mottatt et varsel om endring av ligningen for 2015. På bakgrunn av varselet er det i årsregnskapet for 2017 gjort en avsetning for en usikker skatteposisjon. Storebrand er uenig i argumentene som er anvendt og vil gi sitt tilsvarende svar til skattemyndighetene innen fastsatt tidsfrist. For mer informasjon om beløpets størrelse og tilknyttet usikkerhet se [note 27](#).

KONSERNRESULTAT ETTER VIRKSOMHETSOMRÅDE

NOK mill	2017	2016
Sparing (ikke-garantert)	1,511	1,063
Forsikring	608	575
Garantert pensjon	766	870
Øvrig	55	405
Konsernresultat før amortisering	2,940	2,913

Segmentet Sparing har en vekst i fee- og administrasjonsinntekter på 22% fra 2016 til 2017. Resultatet ble NOK 1 511 mill. i 2017 (NOK 1 063 mill. i 2016). Resultatøkningen skyldes i hovedsak inntekter konsolidert fra Skagen. Vekst i midler til forvaltning i pensjon og kapitalforvaltning, samt utlånsvekst i bank bidrar til resultatvekst. Kostnadene øker som følge av oppkjøpskostnader og utvikling og markedsføring av nye produktlinjer.

Forsikring viser 1% vekst i premieinntekter. Forsikringsresultatet ble NOK 608 mill for året (NOK 575 mill. i 2016) med en samlet combined ratio på 89 % (91 % i 2016). Det samlede risikoresultatet gav en skadeprosent på 70 % (75 % i 2016). Økt volum, økte allokerte kostnader og vekstambisjoner forklarer høyere kostnader i forsikringssegmentet. Finansresultatet påvirkes negativt av svak bokført avkastning i 4. kvartal med en tilsvarende økning i buffere for fremtidig avkastning.

Fee- og administrasjonsinntektene i segmentet Garantert Pensjon har hatt en utvikling i tråd med at en stor del av bestanden er moden og i langsiktig avgang. Administrasjonsinntektene er redusert 5,3%. Driftskostnadene reduseres over tid som følge av at området er i langsiktig avvikling. Resultatet utgjør NOK 766 mill. i 2017 (NOK 870 mill. i 2016). Resultatnedgangen følger av redusert overskuddsdeling og inkluderer en reservestyrking i den svenske virksomheten på om lag NOK 200 mill. som følge av overgang til ny UFR (ultimate forward rate).

VIRKSOMHETSOMRÅDENE

SPARING

Sparing består av produkter som omfatter sparing til pensjon uten rentegarantier. I området inngår innskuddspensjon i Norge og Sverige, kapitalforvaltning og bankprodukter til privatkunder

NOK mill	2017	2016
Fee- og administrasjonsinntekter	3,402	2,758
Driftskostnader	-1,899	-1,700
Driftsresultat	1,503	1,058
Finansresultat og risikoresultat liv	8	5
Resultat før amortisering	1,511	1063

Resultat

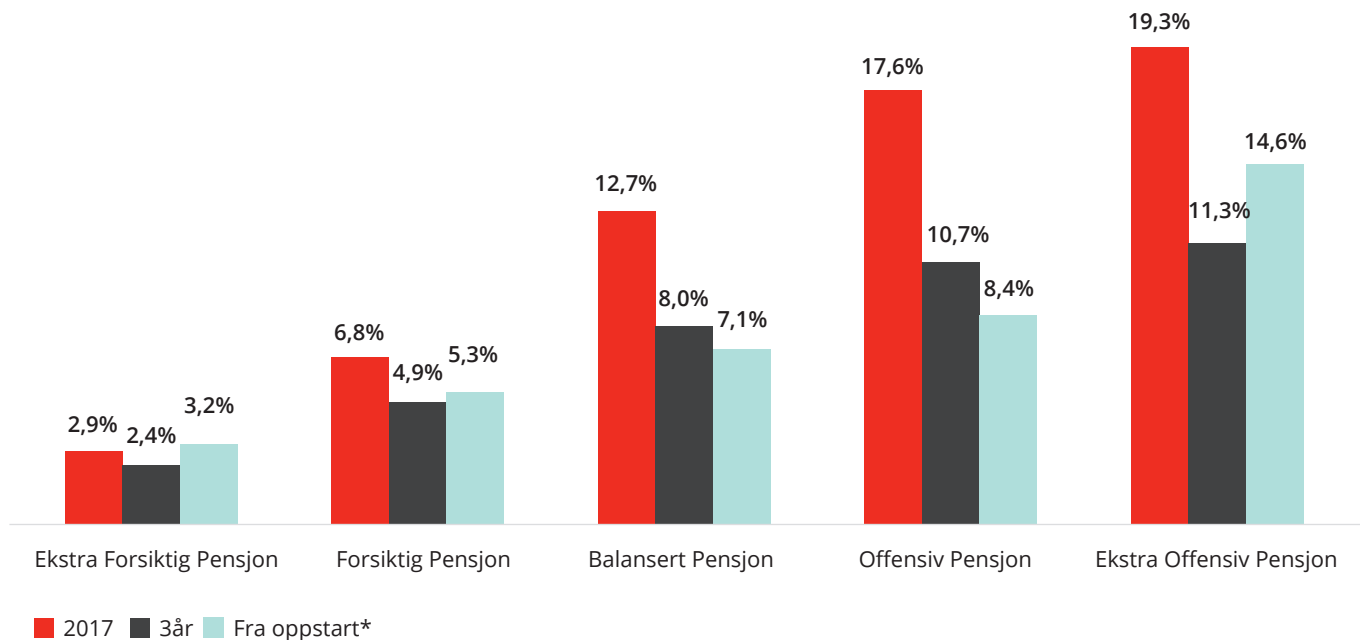
Resultatet i Sparing inkluderer resultat fra Skagen med NOK 259 mill. og utgjør til sammen NOK 1 511 mill. i 2017. Justert for Skagen er det en resultatvekst på 18% fra 2016 til 2017. Resultatforbedringen drives av volum- og inntektsvekst. Skagen ble tatt over 7. desember 2017. Det meste av årets resultatstapning i Skagen er opptjent før konsernets eierperiode. NOK 136 mill. amortiseres i konsernregnskapet i 2017 for å reflektere allokerte merverdier knyttet til oppkjøpet og Skagens forventede variable inntekter på oppkjøpstidspunktet.

Totale fee- og administrasjonsinntekter har økt med 13% fra 2016 til 2017, korrigert for inntekter i Skagen (NOK 294 mill.) Inntektsveksten drives av kundenes konvertering fra ytelses- til innskuddsbaserte pensjonsordninger i kombinasjon med nysalg og økte sparesatser. I tillegg bidrar volumvekst og transaksjonsbaserte honorarer i kapitalforvaltning til veksten. Bedrede marginer for utlån gir høyere netto renteinntekter i banken. For året er netto renteinntekter 1,20 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital mot 1,16 % i fjor. For de norske Unit Linked produktene bidrar økt konkurranse til marginpress, mens det i den svenske virksomheten og i Kapitalforvaltning er et relativt stabilt marginbilde.

Korrigert for spesielle poster i 2016 og 2017 har nominelt kostnadsnivå økt i tråd med volumveksten, knyttet til investeringer i nye produkter (IPS og ASK), høyere distribusjonskostnader og øvrige volumrelaterte kostnader.

Innskuddspensjon fortsetter å vokse kraftig fordi de fleste bedrifter nå har valgt å konvertere fra ytelsesbaserte ordninger til innskuddsordninger. Dette øker både antall medlemmer, løpende premieinnbetalinger og forvaltningsvolum i de innskuddsbaserte pensjonsordningene i både Norge og Sverige, i tillegg til vekst gjennom avkastning på premiereservene. Veksten i kundemidler er hhv 23 % i Norge og 17 % i Sverige sammenlignet med fjoråret.

Avkastning innskuddspensjon standard porteføljer i ITP



*Forsiktig, Balansert og Offensiv ble etablert i mars 2004. Ekstra Forsiktig og Ekstra Offensiv ble opprettet i desember 2011.

Balanse og markedsutvikling

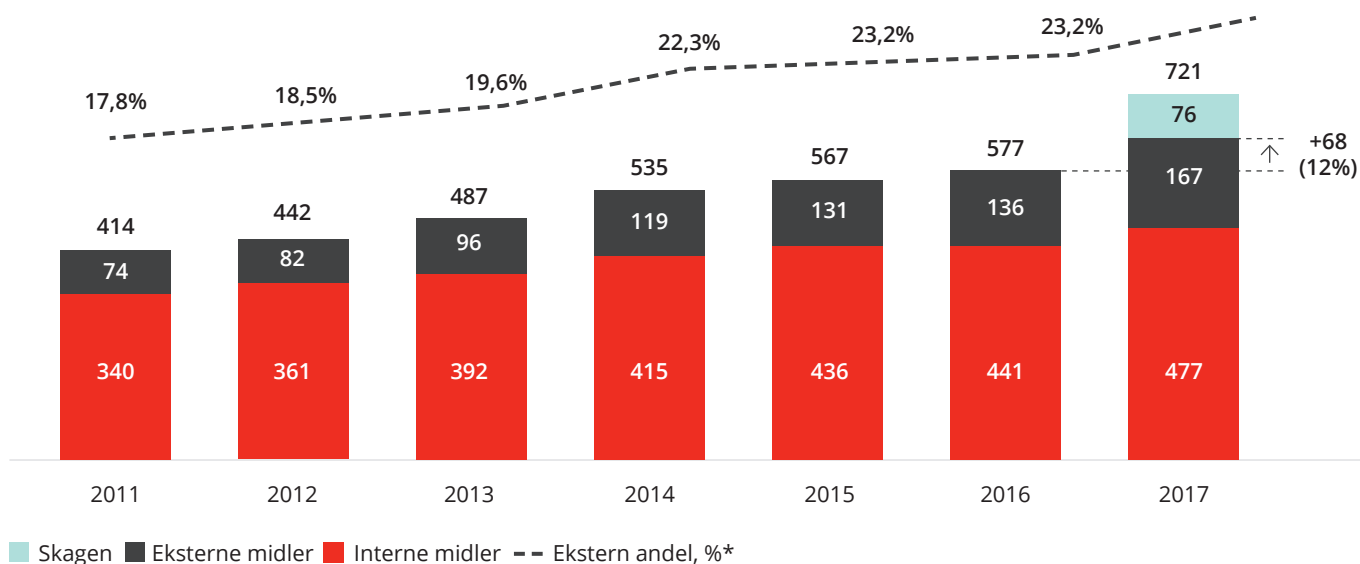
Premieinntektene utgjør NOK 15 mrd. i 2017, som er NOK 0,9 mrd. høyere enn i 2016. Samlede reserver innenfor ikke-garantert livsparing har vokst med 22 % fra 2016 til NOK 147 mrd.

I det norske markedet fortsetter Storebrands posisjon som markedsleder innenfor innskuddsordninger med 32 %t markedsandel. Premieveksten innenfor innskuddsbasert tjenstepensjon er i Norge 7 % i 2017. Veksten er drevet av salg til nye kunder, konvertering fra ytelsespensjon og salg av økte sparerater i tillegg til vekst fra lønnsregulering. Det er sterk konkurranse i innskuddspensjonsmarkedet, og Storebrand forventer at dette vil vedvare.

SPP har en markedsandel på 14% i det svenske markedet for øvrig tjenstepensjon. Premieinntektene er 3 % høyere enn i 2016. Flyttebalansen og nysalg er bedret sammenliknet med fjoråret.

Kapitalforvaltningsvirksomheten har økt midler til forvaltning med NOK 53 mrd. i 2016 (eksklusive Skagen). Veksten skyldes i hovedsak godt nysalg, og god avkastning på kundemidlene. Ved utgangen av året utgjorde forvaltningskapitalen eksklusive Skagen NOK 644 mrd. fordelt på verdipapirfond, fond-i-fond samt individuelle porteføljer for forsikringsselskaper, pensjonskasser, kommuner, institusjonelle investorer og investeringselskaper. For midler til forvaltning, se graf nedenfor.

Midler til forvaltning (NOK mrd)



*Eksklusive Skagen

Nøkkeltall Sparing

NOK mill	4. kvartal	4. kvartal
Unit Linked-reserver	167,849	139,822
Unit Linked-premier	3,981	3,466
AuM kapitalforvaltning	721,165	576,704
PM utlån	42,133	35,400

FORSIKRING

Forsikring har ansvaret for konsernets risikoprodukter i Norge og Sverige [6]. Enheten tilbyr helseforsikring i det norske og svenske bedrifts- og privatmarkedet, skadeforsikrings- og personrisikoprodukter til det norske privatmarkedet samt personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske og svenske bedriftsmarkedet.

Resultat

NOK mill	2017	2016
Forsikringspremier f.e.r.	3,872	3,828
Erstatningskostnader f.e.r.	-2,726	-2,883
Driftskostnader	-711	-602
Driftsresultat	435	342
<i>Finansresultat</i>	173	233
Andel fra Storebrand Helseforsikring AS	39	39
Resultat før amortisering	608	575

Forsikringsresultatet ble NOK 608 mill. (NOK 575 mill.) for året med en samlet combined ratio på 89 % (91 % i 2016). Forsikringspremiene økte med 1 % i 2017. Premieveksten er redusert fra fjoråret grunnet større konkurranse i markedet. Skadeprosenten er redusert og forklares av tilfredsstillende risikoutvikling, samt avviklingsgevinster for skade – og personalforsikring. I tråd med plan har økte volumer, økte allokerte og vekstambisjoner ført til høyere kostnader for forsikringsområdet. Den underliggende lønnsomheten og effektiviteten er god og viser tilfredsstillende utvikling.

Nøkkeltall Forsikring

Nøkkeltall	2017	2016
Skadeprosent	70 %	75 %
Kostnadsprosent	18 %	16 %
Combined ratio	89 %	91 %

Det samlede risikoresultatet gir en skadeprosent på 70 % (75 % i 2016) og den underliggende risikoutviklingen er tilfredsstillende. Helseforsikring leverer et godt resultat som følge av god skadeutvikling. Høye finansinntekter og oppløsning av reserver på personalforsikring bidrar til et godt resultat. Skadeforsikring leverer lavere underliggende resultat, men oppnår god lønnsomhet som følge av avviklingsgevinster. Kollektiv uførepensjon har lavere resultat enn fjoråret, forårsakes i all hovedsak av at finansresultatet tilfaller kunden. Personforsikring opprettholder en god lønnsomhet med en marginal bestandsvekst. Resultatet for de svenske risikoproduktene er lavere som følge av fall i premieinntekter.

Kostnadsprosenten utgjør 18 % (16 %) for året. I tråd med plan har økte volumer og vekstambisjoner ført til høyere allokerte kostnader for forsikringsområdet. Det arbeides med kostnadseffektiverende tiltak for å redusere kostnadsprosenten. I tillegg har generelle økte kostnader og økte allokerte kostnader ført til høyere kostnadsprosent.

Investeringsporteføljen til Forsikring i Norge utgjør NOK 8,3 mill., som i hovedsak er plassert i rentepapirer med kort og mellomlang durasjon. Avkastningen er god, men lavere enn fjoråret som følge av lavere bokført avkastning.

Balanse og markedsutvikling

Forsikringsområdet tilbyr et bredt produktspekter innenfor personmarkedet i Norge og bedriftsmarkedet i både Norge og Sverige. Lønnsomheten i privatmarkedet vurderes i hovedsak å være god, mens marginene i bedriftsmarkedet gjennomgående er lave. Dette ser vi både innenfor personalforsikringer og risikodekningene tilknyttet innskuddspensjon i Norge hvor konkurransen er sterk og hvor pris er et viktig konkurranseparameter. Den samlede bestandspremien ved utgangen av 2017 utgjør NOK 4,5 mill., hvorav NOK 1,7 mill. kommer fra personmarkedet og NOK 2,8 mill. fra bedriftsmarkedet.

Innenfor personmarkedet har Storebrand en etablert posisjon når det gjelder personforsikringer og en utfordrerposisjon innenfor skadeforsikring. Storebrands vekst i personmarkedet har stagnert som følge av større konkurranse, samt et skift i distribusjonsstrategien. Akademikerporteføljen er en viktig driver for vekst, og salgstakten er stabil. REMA Forsikring ble lansert som white label høsten 2016 og er i vekst. Partnerstrategien har gitt et tilfredsstillende salg gjennom 2017. Veksten innenfor personforsikringer er stabil og i tråd med den generelle markedsveksten.

Bedriftsmarkedet er generelt et mer modent marked med lavere marginer og sterkt prispokus. Innenfor kollektiv uførepensjon har lønnsomheten vært svak over lengre tid, men grep i den senere tid har bedret lønnsomheten betydelig. Imidlertid er det hard konkurranse hvilket gjør at marginer på enkeltkunder er under press. Helseforsikring er i et marked med vekst. Målt i bestandspremie er Storebrand en av markedslederne innenfor helseforsikring, hvor også lønnsomheten er god. For personalforsikring er Storebrand en relativt liten aktør, men lønnsomheten er tilfredsstillende. I Sverige har uføretrenden vært nedadgående over lang tid hvilket har ført til reduserte premier generelt.

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser, individuell kapital- og pensjonsforsikring.

Resultat

NOK mill	2017	2016
Fee- og administrasjonsinntekter	1,483	1,566
Driftskostnader	-889	-981
Driftsresultater	595	585
Risikoresultat liv & pensjon	67	-37
Finansresultater og risikoresultat liv	104	322
Resultat før amortisering	766	870

Resultatet for Garantert pensjon før amortisering utgjør NOK 766 mill. i 2017, som er en reduksjon på NOK 104 mill. sammenlignet med 2016. Resultatnedgangen følger av redusert overskuddsdeling i SPP som følge av reservestyrking på om lag NOK 200 mill. i forbindelse med overgang til ny UFR (ultimate forward rate).

Fee- og administrasjonsinntektene har i 2017 hatt en utvikling i tråd med at en stor del av bestanden er moden og i langsiktig avgang. Inntektene var NOK 1 483 mill. i 2017 sammenlignet med 1 566 mill. året før. I 2017 har dermed inntektene falt med 5,3 % sammenlignet med 2016. Nytegning for garantert pensjon er for de fleste produkter stengt, men eksisterende kunders premieinnbetalinger og akkumulering av avkastning medfører at det tar tid før reservene reduseres nominelt.

Driftskostnadene ble NOK 889 mill. i 2017 som er NOK 92 mill. lavere enn i 2016. Driftskostnadene reduseres over tid som følge av at området er i langsiktig avvikling.

Risikoresultatet ble NOK 67 mill. i 2017 sammenlignet med minus NOK 37 mill. året før. Ved inngangen til 2017 ble det gjennomført endringer i reserveringen for å styrke resultatene, noe som har gitt effekt i 2017. Risikoresultat er i all hovedsak generert i den svenske virksomheten. Risikoresultatet i den norske virksomheten er begrenset som følge av forretningsvolumet er redusert, reservestyrking med bakgrunn i innføring av ny kollektiv uførepensjon og den generelle uføreutviklingen i bestanden.

Resultat fra overskuddsdeling og utlånstap består i Garantert pensjon segmentet av overskuddsdelings- og finansielle effekter. Resultatet ble NOK 104 mill. i 2017 sammenlignet med minus NOK 322 mill. året før. Det er underliggende tilfredsstillende overskuddsdelingsresultater. Resultatet trekkes imidlertid ned av en reservestyrking i den svenske virksomheten på om lag NOK 200 mill. som følge av overgang til ny UFR (ultimate forward rate).

Balanse og markedsutvikling

Kundereserver for garantert pensjon utgjør NOK 264 mrd. ved utgangen av 2017 som er på nivå med inngangen til året, justert for valuta I den norske virksomheten er fripoliser den eneste garanterte porteføljen i vekst og utgjør ved utgangen av 2017 NOK 128 mrd., en økning på NOK 14 mrd. i 2017, som tilsvarer 12 %. gjennom året. Fra slutten av 2014 ble kundene tilbudt å konvertere fra tradisjonelle fripoliser til fripoliser med investeringsvalg, og forsikringsreserver for fripoliser med investeringsvalg utgjør NOK 6,8 mrd. ved utgangen av 2017 og inngår i segmentet Sparing.

Premieinntektene for garantert pensjon (eksklusiv flytting) var NOK 4,7 mrd. i 2017. Det representerer en nedgang på 15 % sammenlignet med 2016. De fleste produktene er lukket for nysalg, og kundenes valg om overgang fra garanterte til ikke-garanterte produkter er i tråd med konsernets strategi.

Premieinntekter

NOK mill	2017	2016
Kollektiv ytelse (fee basert), Norge	2 723	3 484
Fripoliser, Norge	117	105
Individual liv og pensjon, Norge	183	195
Garanterte produkter, Sverige	1 662	1 741
Total	4 684	5 524

Nøkkeltall Garantert Pensjon

NOK mill	2017	2016
Garanterte reserver	264,320	258,723
Garanterte reserver i % av totale reserver	61,2 %	64,9 %
Overføring av garanterte reserver	-959	-3,306
Bufferkapital i % av kundefond SBL	7,2 %	5,7 %
Bufferkapital i % av kundefond SPP	9,0 %	6,7 %

Øvrig resultat

Under Øvrig rapporteres resultatet i Storebrand ASA, samt resultatet i selskapsporteføljene og mindre datterselskap i Storebrand Livsforsikring og SPP.

Resultat Øvrig

NOK mill	2017	2016
Fee- og administrasjonsinntekter	83	145
Driftskostnader	-188	-141
Driftsresultat	-105	4
Finansresultater og risikoresultater liv	161	401
Resultat før amortisering	55	405

1) Ekskluderer eliminerings

Eliminerings

NOK mill	2017	2016
Fee- og administrasjonsinntekter	-190	-174
Driftskostnader	190	174
Finansresultat	0	0
Resultat før amortisering	0	0

Resultatet før amortisering for segmentet øvrig virksomhet ble NOK 83 mill. i 2017, mot NOK 145 mill. i 2016. Driftskostnadene er påvirket av transaksjonskostnader tilknyttet oppkjøp av Skagen og Silver.

Storebrand Livsforsikring konsern er finansiert gjennom en kombinasjon av egenkapital og ansvarlig lån. Med rentenivået pr. utgangen av 2017 forventes det om lag NOK 80 mill. i rentekostnader kvartalsvis.

Finansresultatet inkluderer avkastningen i selskapsporteføljene i Storebrand Livsforsikring og i SPP, samt finansresultatet i Storebrand ASA. Finansresultatet er svekket som følge av lavere avkastning i selskapsporteføljene.

KAPITALFORHOLD, RATING OG RISIKO

KAPITALFORHOLD

Storebrand legger vekt på å tilpasse nivået på egenkapital og lån i konsernet fortløpende og planmessig. Nivået tilpasses den økonomiske risikoen og kapitalkrav i virksomheten. Vekst og sammensetning av forretningsområder vil være viktige drivere for kapitalbehovet. Kapitalstyringen har som målsetting å sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål og regulatoriske krav. Konsernet har en målsetting om over tid å ha en solvensmargindekning etter Solvens II på minimum 150 %. Storebrand Livsforsikring AS har videre en målsetting om en rating på A-nivå. Morselskapet i konsernet har en målsetting om en netto gjeldsgrad på null over tid. Storebrand ASA har kun én aksjeklasse. Alle aksjer har lik rett og aksjene er fritt omsettelige. Selskapet er ikke kjent med at det foreligger avtaler mellom aksjeeiere som begrenser mulighetene til å omsette eller utøve stemmerett for aksjer.

Målsettingen til konsernet er en solvensmargin etter Solvens II regelverket på minimum 150 % inkludert bruk av overgangsregler. Solvensmarginen for Storebrand konsern ble ved utgangen av 2017 beregnet til 172% inklusiv overgangsregel. Uten overgangsregler var solvensmarginen 155%. Storebrand bruker standardmodellen for beregning av Solvens II. Solvensmarginen uten overgangsregler ble styrket på grunn av sterke investeringsresultater, tilbakeholdte resultater, utstedelse av ansvarlig lån og enkelte modifikasjoner på modelleringen. Endringene fører til redusert egenkapital som ble kompensert fullt ut av overgangsbestemmelsene og dermed forklarer økt verdi av overgangsverdiene.

Storebrand Livsforsikring Konserns soliditetskapital består av egenkapital, ansvarlig lånekapital, kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, villkorad återbäring og risikoutjevningfond. Soliditetskapitalen utgjorde NOK 64,5 mrd. ved utgangen av året, en økning på NOK 7,4 mill. i 2017. Kursreguleringsfond er økt med NOK 1,0 mill. og utgjør NOK 3,7 mill. ved årsslutt. Villkorad återbäring er økt med NOK 1,9 mill. og utgjør NOK 9,2 mill. God bokført avkastning har bidratt til å øke tilleggsavsetningene. Tilleggsavsetningene utgjorde NOK 8,3 mill. ved utgangen av året, en økning på NOK 1,5 mill. for året. Oververdi på obligasjoner og utlån som vurderes til amortisert kost er redusert på grunn av renteøkning med NOK 0,3 mill. i år, og utgjør NOK 8,5 mill. per 31. desember. Oververdi på obligasjoner og utlån til amortisert kost er ikke innregnet i regnskapet.

Storebrand Bank Konsern har ved utgangen av 2017 en ren kjernekapitaldekning på 14,8 %, og en kapitaldekning på 18,9 %. Bankkonsernet har tilpasset seg nye kapitalkrav. Selskapet har tilfredsstillende soliditet og likviditet basert på virksomheten. Låneporteføljen består i all hovedsak av boliglån med lav risiko.

Storebrand ASA (holding) hadde likvide eiendeler på NOK 1,4 mrd. ved utgangen av året. Likvide eiendeler består i hovedsak av kortsiktige rentepapirer med god kredittrating. Total rentebærende gjeld i Storebrand ASA (holding) utgjorde NOK 2,3 mrd. ved utgangen av året. Dette tilsvarer en netto gjeldsgrad på 4,4 %. Neste forfall på obligasjonsgjeld i Storebrand ASA er i oktober 2018. Selskapet har i tillegg til likviditetsporteføljen en ubenyttet kredittfasilitet på EUR 240 mill. som løper til desember 2019. Storebrand ASA har for 2017 resultatført utbytte og konsernbidrag på NOK 2154 mill. Avsatt utbytte til aksjonærene utgjør NOK 1168 mill.

RATING

I Storebrandkonsernet er det fire selskaper som utsteder gjeldspapirer. Storebrand Livsforsikring AS utsteder ansvarlig lån, Storebrand ASA utsteder senior gjeld, Storebrand Bank ASA utsteder senior gjeld og ansvarlige lån mens Storebrand Boligkreditt AS utsteder obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Samtlige fire selskaper blir kredittdurdert av kredittratingbyrået Standard & Poor's. Det har vært endringer i kredittratingen i løpet av året ved at fremtidsutsiktene til Storebrand Livsforsikring AS og Storebrand Bank ASA er endret fra stabile til positive.

Company	Rating	Outlook	Rating type
Storebrand Livsforsikring AS	BBB+	Positive	Insurance financial strength
Storebrand Livsforsikring AS	BBB+	Positive	Counterparty credit
Storebrand Livsforsikring AS	BBB –		Subordinated debt
Storebrand ASA	BBB –	Positive	Counterparty credit
Storebrand ASA	BBB –		Senior unsecured debt

Company	Rating	Outlook	Rating type
Storebrand Bank ASA	BBB+	Positive	Counterparty credit rating (long term)
Storebrand Bank ASA	A-2	Positive	Counterparty credit rating (short term)
Storebrand Boligkreditt AS	AAA	Stable	Covered Bond Programme

RISIKO

Storebrands virksomhet er å ta og håndtere ulike risikoer på en bevisst, kontrollert og ansvarsfull måte, både for kundenes og eiernes regning. For forsikrings- og pensjonsprodukter tar Storebrand betalt fra bedrifter og enkeltpersoner for å overta risikoen for at ulike forsikringstilfeller inntreffer. For pensjonsprodukter er det nødvendig å ta finansmarkedsrisiko for å skape avkastning på innbetalte pensjonsmidler. Bankvirksomheten medfører risiko for tap på utlån. I alle deler av virksomheten oppstår operasjonell risiko fra feil som kan påføre kunder tap og/eller kostnader for Storebrand.

Storebrand er avhengig av store mengder kundedata for å drive virksomheten og skape verdier. Informasjonshåndteringen skal gi lav risiko for at kundedata eller annen sensitiv informasjon misbrukes eller kommer på avveie.

Risikohåndtering handler om å se både de positive og negative sidene av risiko. Risikotakingen skal bidra til at Storebrand når sine strategiske og forretningsmessige mål, herunder at kunder får en konkurransedyktig avkastning på sine pensjonsmidler og at Storebrand får tilstrekkelig betalt for risikoen i forhold til definerte avkastningskrav.

Som konsesjonsbelagt virksomhet er Storebrand-konsernet og de enkelte selskapene underlagt tilsyn fra Finanstilsynet og Finansinspektionen. Storebrand må også forholde seg til krav fra andre offentlige tilsyn, herunder Forbrukertilsynet og Datatilsynet. Risikohåndteringen skal tilfredsstille formelle krav som følger av lovgivning og annen regulering. Nivået på risikotakingen skal være innenfor regulatoriske krav og andre behov fra f.eks. kunder, aksjonærer, långivere eller ratingselskaper. Uønskede hendelser skal begrenses.

Størstedelen av Storebrands risiko kommer fra forpliktelser knyttet til produktene. Konsernets resultat og risiko følges opp og rapporteres som fire områder med svært ulike resultat- og risikodrivere: Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig. Hva som hører til de ulike forretningsområder er beskrevet under avsnittet Virksomhetsområder.

SPARING

Sparing består av fondsforsikring, kapitalforvaltningsvirksomhetene og privatmarkedsdelen av bankvirksomheten.

For fondsforsikring har kunden den finansielle markedsrisikoen. Utbetalingene er i hovedsak tidsbegrenset, slik at Storebrand har lav risiko fra økt levealder.

For Storebrand er risikoen for fondsforsikring i hovedsak knyttet til at framtidige inntekter og kostnader endres. Det blir derfor en indirekte markedsrisiko, fordi negativ investeringsavkastning vil redusere framtidige inntekter, uten tilsvarende reduksjon i kostnader. Inntektene reduseres også dersom kunder velger å flytte. Markedsrisiko, spesielt aksjerisiko, og avgangsrisiko er derfor de største risikoene for fondsforsikring. Det er også risiko knyttet til at kostnadene kan øke.

Kapitalforvaltningsvirksomheten tilbyr aktiv og passiv forvaltning og forvaltning av fond-i-fond strukturer for kunders regning og risiko. Operasjonelle risikoer, inkludert regelverksetterlevelse vurderes som de største risikoene.

For bankvirksomheten er kredittrisiko og likvidetsrisiko de største risikoene. Tilnærmet hele utlånsporteføljen til privatpersoner er sikret med pant i fast eiendom.

FORSIKRING

Forsikring består av risikoprodukter og skadeforsikring. Prisen kan vanligvis endres på årlig basis hvis det skjer endringer i risikobildet.

Den største risikoen er uførhetsrisiko. Storebrand har risiko knyttet til at det blir flere uføretifeller enn antatt og/eller at færre uføre blir arbeidsføre igjen. Omleggingen av uføredekning i Folketrygden i Norge fra 1.1.2016, har for mange gitt bedre dekning fra Folketrygden ved uføretifeller. Det vil dermed, alt annet like, redusere omfanget av Storebrands uførhetsrisiko. Storebrand tilbyr også dekninger som gir utbetaling ved død, men Storebrands risiko fra dette er svært begrenset.

Innenfor skadeforsikring er mesteparten av risikoen knyttet til utvikling i erstatningsutbetalinger fra bilforsikring og boligforsikring.

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon omfatter spare – og pensjonsprodukter med rentegaranti i Norge og Sverige. De største risikoene er finansmarkedsrisiko og levetidsrisiko.

Det er felles for produktene at Storebrand garanterer en minimum avkastning. I Norge må avkastningen være over garanti hvert enkelt år, mens det i Sverige i større grad er tilstrekkelig å oppnå garantert avkastning som et gjennomsnitt. I Sverige har nye premier i hovedsak en garanti på 1,25 % for 85 % av premien, mens eksisterende reserver har opptil 5,2 % årlig avkastningsgaranti. I Norge tas nye premier inn med 2,0% avkastningsgaranti og oppregulering av ytelser som følge av overskudd utover rentegaranti skjer med 0,5 % garanti. Eksisterende bestand har i hovedsak garantinivåer mellom 3 og 4 %. Over tid vil nye premier og eventuell oppregulering bidra til at gjennomsnittlig garantinivå faller.

Som følge av at pensjonskundene i snitt lever lenger, ble det innført ny levetidstariff i Norge for ytelsespensjon og fripoliser fra 2014. For eksisterende reserve har Finanstilsynet godkjent 7 års opptrappingsplan, og kundeavkastning utover garanti kan bidra til oppreservering. Storebrands bidrag må være minimum 20 % av samlet oppreservering. Ved utløpet av 2017 har Storebrand fullført hele oppreserveringen.

For å oppnå tilstrekkelig avkastning fra kundeporteføljene, er det nødvendig å ta investeringsrisiko (markedsrisiko). Det skjer i hovedsak ved å investere i aksjer, eiendom og selskapsobligasjoner.

Renterisiko er i en spesiell stilling fordi renteendringer også påvirker verdien av forsikringsforpliktelsen i solvensregnskapet. Siden pensjonsutbetalingene kan ligge svært langt frem i tid, har forsikringsforpliktelsen stor rentefølsomhet og det skal ideelt sett balanseres med tilsvarende rentefølsomhet for eiendelene. Det er ikke mulig å lukke renterisikoen i Norge, men regnskapsføring til amortisert kost reduserer solvensrisikoen uten at det slår ut i økt risiko fra den årlige garantien. I Sverige er det godt samsvar mellom rentefølsomheten for eiendeler og forpliktelser.

Avkastningen for garanterte kundeporteføljer har vært god i 2017. Gode aksjemarkeder og høy eiendomsavkastning har bidratt positivt. I tillegg har reduserte kredittpåslag gitt god avkastning for obligasjoner. I Norge har avkastningen vært mer enn tilstrekkelig til å dekke garanti pluss å fullføre oppreservering for økt levetid. I Sverige har avkastningen på eiendeler vært bedre enn verdiøkningen på forsikringsforpliktelsen og bidratt til å styrke konsolideringen.

Rentenivået ved utløpet av 2017 er på omtrent samme nivå som ved inngangen til året, både i Norge og Sverige. I Sverige er pengemarkedsrenten negativ. Lav rente øker Storebrands risiko fordi det reduserer sannsynligheten for å få en avkastning høyere enn garanti. I Norge dempes effekten de nærmeste årene av at en stor andel av investeringene er obligasjoner holdt til amortisert kost som vil nyte godt av papirer kjøpt inn på høyere rentenivåer enn dagens.

Endringer i tjenstepensjonsordninger i Norge vil over tid redusere risikoen for lave renter ettersom ytelsesbaserte ordninger erstattes av innskuddspensjon eller hybridordninger uten garantert avkastning utover null prosent. Endringen har mest effekt for nye premier, mens eksisterende reserve vil videreføres som fripoliser.

Størstedelen av de garanterte pensjonsavtalene har livslang utbetaling. Det gir økte utbetalinger hvis levetiden øker mer enn forventet. Risikoen reduseres ved at det benyttes dynamiske tariffen som inkluderer en trend for økt livslengde.

ØVRIG

Øvrig omfatter Storebrand ASA, samt selskapsporteføljene og mindre datterselskap i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår utlån til næringsvirksomhet i Storebrand Bank og virksomheten i BenCo.

Eiendeler i Storebrand ASA og selskapsporteføljene er investert med lav risiko, i hovedsak i korte rentebærende papirer med høy kredittverdighet. Utlån til næringsvirksomhet i Storebrand Bank skal avvikles og gjenværende eksponering på bankens balanse er lav.

REGULATORISKE ENDRINGER

Regelverk som fastsettes av myndighetene har stor betydning for Storebrand. Styret anser at selskapet fullt ut etterlever gjeldende regelverk og er godt forberedt for kommende endringer.

Det pågår flere prosesser som vil kunne få stor betydning for tjenstepensjonsmarkedet fremover. Finansdepartementet har sendt et lovforslag om egen pensjonskonto på høring. AFP-ordningen har blitt evaluert i 2017, og det arbeides med en ny offentlig tjenstepensjonsordning.

Nye EU-regler om kundeinformasjon og rådgivning trer i kraft i 2018.

EUROPEISK REGELVERK

Solvens II

Standardmodellen som brukes ved beregning av kapitalkrav under Solvens II skal revideres innen utgangen av 2018. Den europeiske tilsynsmyndigheten EIOPA har i den forbindelse gjennomført en høring som grunnlag råd til Kommisjonen. Blant spørsmålene som har blitt tatt opp i høringen er behandlingen av tapsabsorberende evne til utsatt skatt, risikomarginen og risikomodulen for renterisiko. EIOPA skal gi sine råd til kommisjonen innen utgangen av februar 2018.

Informasjon og rådgivning

En rekke EU-regelverk knyttet til kundebeskyttelse innføres i 2018.

PRIIPs (Packaged Retail and Insurance-based Investment Products), MIFID II (Markets in Financial Instruments Directive) og IDD (Insurance Distribution Directive) er EU-regler som harmoniserer krav til informasjon og rådgivning.

PRIIPs stiller krav om at kunder skal motta standardisert produktinformasjon (nøkkelinformasjonsdokument) ved kjøp av sammensatte og forsikringsbaserte investerings-produkter. Kravene til dokumentet er fullharmonisert, men forordningen åpner for nasjonale valg når det gjelder hvilke produkter som skal omfattes. Finanstilsynet har sitt forslag til implementering i norsk regelverk foreslått at reglene skal gjelde flere produkter (fripolis med investeringsvalg, pensjonskapitalbevis og individuell pensjonssparing) i Norge. Dette har vært på høring, men Finansdepartementet har ennå ikke fremmet lovforslag for Stortinget.

MIFID II og IDD er direktiver som fastsetter regler om salg og rådgivning, krav til kompetanse og etterutdanning, produktutviklingsprosesser og håndtering av interessekonflikter for hhv investeringstjenester og forsikringsprodukter. MIFID II trådte i kraft i norsk regelverk 1. januar og svensk regelverk 3. januar 2018. I Sverige er det samtidig innført et forbud mot meglerprovisjoner.

Kommisjonen har besluttet å utsette innføringen av IDD til 1. oktober 2018.

Det innføres også nye regler om personvern og hvitvasking fra 2018.

Personvernforordningen (GDPR) stiller strengere krav til virksomheten når det gjelder bruk og gjenbruk av personopplysninger, og gir kundene rett til dataportabilitet (å kunne ta med seg sine opplysninger til annen leverandør) og til å motsette seg noen typer profilering, der deres personopplysninger blir brukt til å analysere og forutse deres adferd.

Hvitvaskingsdirektivet stiller nye krav for å identifisere, forstå og iverksette tiltak for å motvirke risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Blant annet stilles det krav til at virksomheten skal gjennomføre kundekontrolltiltak for alle kunder samt forsterkede kundekontrolltiltak ved økt identifisert risiko for hvitvasking og terrorfinansiering.

NORSK REGELVERK

Egen pensjonskonto

Finansdepartementets forslag til lovregler om egen pensjonskonto er på høring til 21. februar 2018. Det forventes at departementet raskt vil følge opp med et lovforslag til Stortinget.

Spørsmålet om innføring av et system med egen pensjonskonto hvor man kan samle innskuddsbasert pensjonsopptjening fra nåværende og tidligere arbeidsgivere har blitt utredet i flere runder siden dette ble tatt opp av NHO i forbindelse med lønnsoppgjøret våren 2014.

Departementet foreslår nå en ordning for egen pensjonskonto som bygger på eksisterende pensjonskonti i aktive innskuddsordninger. Pensjonskapitalbevis som man har fra tidligere arbeidsgivere skal flyttes inn i den aktive ordningen basert på et prinsipp om «negativ aksept».

Kostnadene skal deles mellom arbeidsgiver og arbeidstaker som i dag, dvs. at arbeidsgiver dekker kostnader knyttet til aktiv del, og arbeidstaker dekker kostnader for opptjening fra tidligere arbeidsforhold. Det foreslås at arbeidsgiver skal betale for administrasjon samlet, dvs. både for aktiv del og opptjening fra tidligere arbeidsforhold.

Arbeidsgiver vil fortsatt ha ansvar for at bedriften har en pensjonsordning som minst oppfyller OTP-kravene. Risikodekningene (innskuddsfritak og uførepensjon) videreføres som kollektive dekkninger.

Alle ansatte skal være medlem i bedriftens ordning, men man skal kunne velge å flytte alderspensjonskapitalen til forvaltning hos andre leverandører. En slik individuell flytterett også for den aktive delen av pensjonskontoen vil være administrativt krevende, og departementet spør i høringen om den individuelle flytteretten inntil videre bare bør gjelde tidligere opptjening.

Det foreslås å oppheve kravet om minst 12 måneders tjenestetid for rett til pensjon.

Forslaget om egen pensjonskonto har som målsetting å sikre et enklere og mer effektive forvaltning av pensjonsordningene. For Storebrand forventes inntektene fra pensjonskapitalbevis å reduseres betydelig når disse flyttes inn i aktive ordninger i bedriftene. Individuell flytterett for den aktive delen av pensjonskontoen, vil dersom det innføres, innebære økt kompleksitet og kostnader knyttet til systemløsninger for å håndtere dette. Tjenestepensjonsmarkedet vil bli mer individualisert. Slik overgangen til egen pensjonskonto er foreslått, vil markedsposisjon i bedriftsmarkedet være avgjørende for netto flyttebalanse når flytting av pensjonskapitalbevis basert på negativ aksept skal gjennomføres.

Evalueringsrapport av AFP

AFP-ordningen har blitt evaluert av partene i arbeidslivet og en rapport ble lagt frem 7. desember 2017. Partene mener ordningene bidrar til at flere står lenger i jobb, men peker også på svakheter ved ordningen. Bl. a. gjør strenge kvalifikasjonskrav ordningen uforutsigbar for arbeidstakerne.

Evalueringsrapporten foreslår ikke endringer i ordningen. Det ventes at partene vil diskutere dette i forbindelse med lønnsoppgjøret våren 2018. Eventuelle endringer i AFP-ordningen som gjør denne mer forutsigbar for arbeidstaker vil kunne påvirke bedriftenes vurderinger når det gjelder nivået på tjenestepensjonsdekningene.

Finansnæringen har pekt på at en overgang til innskuddsbasert AFP vil kunne løse mange av utfordringene ved ordningen: Den blir mer forutsigbar for arbeidstakerne, samtidig som bedriften får forutsigbare kostnader og ikke risikerer ikke balanseføring av forpliktelsene. Opphørende ytelser kan gi en bedre fordelingsprofil. En overgang fra «pay as you go» med delvis fondering til en fullt fondert ordning vil være krevende. Samtidig er skyver man i dag forpliktelsene foran seg, og ordningen er ifølge NHO ikke bærekraftig på sikt.

Ny offentlig tjenestepensjon

Arbeids- og sosialdepartementet er enige med partene om å starte en avsluttende prosess for å bli enige om endringer i tjenestepensjonsordningene for offentlige ansatte. Departementet har som mål å få en avtale på plass til 1. mars 2018. Deretter vil det måtte gjennomføres et lovarbeid før ny ordning kan tre i kraft.

Levealdersjustering og lavere regulering av pensjoner under utbetaling er allerede innført for offentlige tjenestepensjoner. Ordningene er imidlertid fortsatt sluttlønnbaserte, og ikke tilpasset den nye folketrygdens alleårsprinsipp. Offentlig AFP er fortsatt en tidligpensjonsordning, som ikke kan kombineres med arbeid uten avkortning av pensjonen.

En utredning fra Arbeids- og sosialdepartementet legger til grunn at den nye ordningen skal være en netto-ordning som i privat sektor, uten samordning med folketrygdens alderspensjon. Det er foreslått et hybridprodukt, men med betydelig økt kompleksitet sammenlignet med eksisterende hybridprodukt i privat sektor. Dette fordi man ønsker kjønnsnøytralitet både når det gjelder årlige ytelser og premier.

Storebrand gikk ut av markedet for forsikret offentlig tjenestepensjon i 2012, men har siden det vunnet viktige kontrakter på administrasjon og forvaltning av pensjonskasser for kommuner og andre offentlige virksomheter. Hvordan den nye ordningen for offentlig tjenestepensjon utformes vil ha betydning for om markedet for forsikret offentlig tjenestepensjon igjen blir et attraktivt marked for Storebrand å konkurrere i. En produktløsning som så langt som mulig bygger på eksisterende hybridregelverk etter tjenestepensjonsloven, og et klart skille mellom gammel og ny ordning, vil være viktig for å legge til rette for slik konkurranse.

Fripolisutredning

Finansdepartementet har gitt en interdepartemental arbeidsgruppe med deltakere fra Finansdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet og Finanstilsynet i oppdrag å utrede mulige endringer i regelverket for garanterte fripoliser. Finans Norge er invitert til å delta i en referansegruppe sammen med bl. a. partene i arbeidslivet. Utredningen skal være ferdig til mai 2018.

I mandatet heter det bl. a. at «Arbeidsgruppen skal vurdere om det er mulig å gjøre endringer i virksomhetsregelverket som klart er til kundens fordel. En viktig del av utredningen vil være om det finnes regelendringer som gir kundene betydelig økte avkastningsmuligheter innenfor en moderat risikoøkning». Arbeidsgruppen skal vurdere regelverket for overskuddsdeling, kursreguleringsfond og tilleggsavsetninger, samt flytting av pensjonsmidler. Det skal også vurderes om selskapene bør ha anledning til å tilføre kundene midler fra egenkapitalen som motytelse for å velge bort rentegarantien.

Departementet legger vekt på at endringer i kontraktene mellom kunder og selskaper må skje gjennom økte valgmuligheter for kundene. Dette er i tråd med departementets tidligere holdning til endringer i disse reglene. Det vurderes likevel som positivt at det nå settes i gang en utredning som vil belyse mulige endringer.

Eierskapsbegrensning

Finansdepartementet foreslått å fjerne eierskapsbegrensningen på 15 % i foretak som driver forsikringsfremmed virksomhet. Bakgrunnen for forslaget er innføringen av Solvens II, som ikke tillater nasjonale begrensninger på selskapenes investeringsmuligheter. Det vises også til at regelen har begrenset selskapenes muligheter til å investere i infrastruktur. I høringsnotatet understrekes det at selskapene må vise aktsomhet ved investering i forsikringsfremmed virksomhet og at man i ORSA særskilt vurderer risiko og kapitalbehov knyttet til slike investeringer.

Sparing og skatt

Det ble i 2017 gjennomført vesentlige endringer i de skattemessige vilkårene for privat sparing.

En ny ordning for individuell sparing til pensjon (IPS) ble innført 1. november 2017. Ordningen gir inntektsfradrag for sparing på inntil 40 000 kr årlig. Sammenlignet med den gamle IPS-ordningen er viktigste forbedringen at det er innført symmetrisk beskatning med lik sats for fradrag ved innbetalinger og skatt på utbetalinger (23 % for 2018).

Sparerammen for selvstendig næringsdrivendes pensjonssparing med har økt fra 4 til 6 %.

Regler om Aksjesparekonto trådte i kraft 1. september 2017. Ordningen er rettet mot individer, som kan bruke aksjesparekontoen til å investere i børsnoterte aksjer og aksjefond. Gevinst ved salg av verdipapirer på kontoen skattlegges ikke i forbindelse med salget, men først når midlene tas ut av kontoen. Overgangsperioden, hvor aksjer og aksjefond kan flyttes inn i aksjesparekontoen uten skattemessig realisering av gevinst, er forlenget til ut 2018.

Stortinget har vedtatt nye regler for fondskonto, som innføres fra 2019. Da vil gevinster skattlegges på samme måte som for aksjefond og aksjesparekonto. For avtaler hvor det ved investors død eller uførhet utbetales et forsikringstillegg som høyere enn 50 % av sparesaldo videreføres de gunstige skattereglene for kapitalforsikring.

SVENSK REGELVERK

Premiepensjonssystemet

Den tvvertpolitiske Pensjonsgruppen presenterte i desember 2017 en overenskomst med retningslinjer for det videre arbeidet med endringer i premiepensjonssystemet. Dagens fondstorg for premiepensjon er i prinsippet åpent. Pensjonsgruppen vil erstatte dette med et fondstorg hvor prinsipper om valgfrihet, bærekraft og kontrollerbarhet. Målsettingen er å få bort useriøse aktører og sikre et tilbud som preges av kostnadseffektive og bærekraftige fond.

Når det gjelder bærekraft vil det stilles krav til fondene med utgangspunkt i internasjonale konvensjoner Sverige har undertegnet. Pensjonsgruppen legger med dette til grunn at det ikke er aktuelt å gå videre med det forslaget at individene regelmessig må aktivt bekrefte sine fondsvalg, med overføring av kapitalen til det syvende AP-fondet for de som ikke gjør det.

BÆREKRAFT I STOREBRAND-KONSERNET

Storebrand-konsernet har jobbet systematisk og målrettet med bærekraft i nesten 20 år. Bærekraftsarbeidet vårt har utspring i forvaltningen av egne aktiva og bærekraft er en viktig grunnpilar i Storebrands investeringsstrategi. Konsernet har publisert miljørapporter siden 1995 og bærekraftsrapporter siden 1999. Bærekraftsrapporteringen har vært en integrert del av årsrapporten og attestert av en uavhengig part siden 2008. Storebrand rapporterer i henhold til GRI standarden og International Integrated Reporting Council.

I 2017 gjennomførte Storebrand en bred materialitetsanalyse som dekker det finansielle, sosiale, miljømessige, samt eierstyring og selskapsledelse for å identifisere drivere for langsiktig verdiskaping i alle ledd. Dette vil være styrende i arbeidet for å skape verdi for kunder og eiere samtidig som vi jobber mot en bærekraftig fremtid. Mer informasjon om dette og rapportering som gjelder bærekraft gitt av selskapets styre finnes i årsrapportens kapittel for [bærekraftig langsiktig verdiskaping](#).

ORGANISASJON, ARBEIDSMILJØ OG KOMPETANSE

LÆRING OG UTVIKLING

Høy kompetanse er en av Storebrands viktigste suksessfaktorer, og danner basis for fornyet vekst. I Storebrand er kompetanse ensbetydende med evnen hver enkelt ansatt har til å utføre og håndtere visse oppgaver og situasjoner. Denne evnen bygges opp av både kunnskap og erfaring, ferdigheter, motivasjon og personlighet.

I Storebrand skal alle ansatte ha mulighet til å utvikle seg i takt med selskapets behov. Selskapet har i 2016 hatt fokus på at den aller største og viktigste delen av kompetansepåfyller skjer gjennom tilrettelegging for utvikling i det daglige arbeidet på arbeidsplassen. Kompetanseutvikling skal skje ved at ansatte får utfordrende arbeidsoppgaver i sin stilling, og at de får mulighet til å utvikle seg for nye krav og oppgaver. Det skal alltid skapes større bredde i ansattes yrkeskompetanse, som igjen skal bidra til vekst, økt omstillingsevne og større omstillingsmuligheter for konsernet.

Storebrand Akademiet er konsernets satsning på skreddersydde lederutviklingsprogrammer. Et nytt kull ble startet opp i 2017 med 20 dyktige ledere.

De siste tre årene har Storebrand hatt et innovativt sommerprogram som har blitt kalt Sandbox. Dette er for studenter som ønsker å bli utfordret på kreativitet og forretningsteft. Studentene bruker Storebrands arbeidsmetodikk for å jobbe frem et løsningsforslag som er klart for markedet. Studentene får jobbe med reelle kundecase og får i tillegg kurs i Lean Startup, presentasjonsteknikk og teambuilding. Av 300 søkere får 10 studenter anledning til å være med og noen blir til slutt ansatt.

Storebrand er opptatt av «Employer branding». Dette handler om systematisk arbeid for å bygge sterke relasjoner til eksisterende og potensielle ansatte, og derigjennom sikre konsernet de beste nøkkelmedarbeiderne. Det er avholdt bedriftspresentasjoner ved en rekke universiteter og konsernet har opprettet egne karrieresider via storebrand.no, LinkedIn og Instagram.

MANGFOLD

Storebrand er opptatt av at organisasjonen skal avspeile kundene og det markedet konsernet opererer i. Mangfold bidrar til økt innovasjon og læring i organisasjonen. Storebrand får i 2017 85 (83) poeng av 100 mulige i den årlige medarbeiderundersøkelsen om arbeidet med mangfold.

Gjennomsnittsalderen i Storebrand er 44 år og gjennomsnittlig ansiennitet er 12 år i Norge og 9 år i Sverige. Storebrand har 1773 ansatte i konsernet ved årets utgang. 35% av lederne i Storebrand Norge er kvinner og 47 % i SPP. 45 % av de ansatte i den norske delen er kvinner, og i SPP er tallet 55.

Storebrand har gjennom flere år arbeidet systematisk med å identifisere framtidens lederkandidater og fremme en jevn kjønnsfordeling. Det har vært jobbet målrettet med lederutvikling innenfor strategisk og operativ ledelse, kommunikasjon og endring. Målet er å sikre fremtidig kompetansebehov, for å videreutvikle Storebrand til å møte samfunnets og markedets endrede behov.

I 2017 er 50 % av styremedlemmene i Storebrand ASA kvinner. Kvinneandelen i datterselskapenes styre er 43 %. I konsernledelsen er kvinneandelen 33 %. I konsernledelsens ledergrupper er 37 % kvinner og på neste nivå (4) er andelen 29 %.

Selskapet tilstreber likebehandling og like muligheter i alle interne og eksterne rekrutterings- og utviklingsprosesser.

Hovedkontoret er tilrettelagt for å møte individuelle behov. Det er et universelt utformet bygg, som ble re-sertifisert som miljøfyrtårn i 2017.

ÅRLIG MEDARBEIDERUNDERSØKELSE

Medarbeiderundersøkelsen for 2017 viser en betydelig fremgang sammenlignet med året før for alle hovedområder, og resultatene for Storebrand er på nivå eller bedre enn gjennomsnittet totalt for Norge og for bransjen bank og forsikring.

Storebrand legger betydelig vekt på medarbeiderundersøkelser. Selskapet legger til grunn at fokus på blant annet arbeidsglede kan bidra til å påvirke kundetilfredshet, som igjen påvirker kundelojalitet og har en positiv effekt på selskapets bunnlinje. I tillegg virker arbeidsglede positivt inn på kvalitet, produktivitet og sykefravær.

Poengsummen for arbeidsglede, som er summen av tilfredshet og motivasjon, er økt med fire poeng fra 2016 til 2017. Et annet viktig ord som selskapet måler er lojalitet. Det er summen av trofasthet og dedikasjon/engasjement, og på dette området er poengsummen økt med tre poeng fra 2016 til 2017. Trofasthet måles ved ansattes ønske om å jobbe i Storebrand og at de anbefaler selskapet som arbeidsplass for andre.

På spørsmål om de ansatte synes det er verdifullt at Storebrandkonsernet ønsker å være ledende innenfor bærekraft, er poengsummen økt fra 87 til 89 poeng, og det er også svært høy kjennskap til virksomhetens arbeid med bærekraft.

Medarbeiderundersøkelsen viser også fremgang og gode resultater på spørsmål om tillit til nærmeste leder, samarbeid, jobbinnhold og læring og utvikling.

SYKEFRAVÆR

Storebrands sykefravær har gjennom mange år vært stabilt lavt. Konsernets sykefraværet i 2017 er på 3,5 %. Sykefraværet i Norge var 3,5% og for den svenske delen av virksomheten 3,4%. Storebrand har vært en inkluderende arbeidslivsbedrift siden 2002, og konsernets ledere har gjennom årene opparbeidet gode rutiner knyttet til inkluderende oppfølging av ansatte ved sykdom. Alle ledere med norske ansatte må ta obligatoriske HMS-kurs der oppfølging av sykdom er en del av læringsløpet.

Storebrands helseklinikker på hovedkontoret i Norge, samt en god helseforsikring for alle ansatte, er positive bidragsyttere til Storebrands lave sykefravær. Storebrand vedtok ved årsslutt 2016 å tilby ansatte «Raskt tilbake». Dette er et forebyggende tilbud der ansatte som står i fare for å bli syke, kan få hjelp.

Ansatte på hovedkontoret i Norge kan trene i spinning-rom, styrkerom og egen idrettshall. 65% av de ansatte i Norge er medlemmer av Storebrand Sport. I Sverige er alle ansatte medlemmer av SPP Fritid. Alle medarbeidere der har tilgang til subsidierte bidrag til trening og «friskvård». I likhet med hovedkontoret i Norge har de tilgang til treningslokaler med ulike aktiviteter og tilrettelagt trening.

Det har ikke vært meldt om personskader, materielle skader eller ulykker i Storebrand-konsernet i 2016.

ETIKK OG TILLIT

Storebrand lever av tillit og arbeider systematisk med å etterleve en god etisk standard. Selskapet stiller krav om at konsernets medarbeidere skal følge en høy etisk standard. Konsernet har et felles etisk regelverk, som er tilgjengelig på intranettet på tre språk, og som blir bekreftet i styret i Storebrand ASA en gang i året. På intranettet finner ansatte varslingsrutiner, brosjyrer, anonym postkasse, dilemmabank, spørsmål og svar-oversikter og presentasjoner slik at oppmerksomhet og refleksjon rundt temaet kan være høyt på alles agenda. Alle ledere må årlig bekrefte skriftlig at de har diskutert etikk og etiske dilemmaer, informasjonssikkerhet, økonomisk kriminalitet og HMS på avdelingsmøter.

Ansatte har tatt og tar selskapets e-læringskurs i etikk. I 2017 tok 62 ansatte kurset, og 91 kurset i antikorrupsjon. Konsernet har i tillegg obligatoriske etikk-kurs for ledere, inkludert hvitvasking og korrupsjon. Der øver ledere på dilemmaer hentet fra Storebrands hverdag i de siste 20 går. Storebrands ledergrupper trener tilsvarende, da det er selskapets erfaring at slike dilemma-diskusjoner er veldig nyttig, og gjør ledere bedre rustet til å gjenkjenne situasjoner som kan oppstå både privat og i arbeid. Ledere trener også sine ansatte tilsvarende. Selskapets autoriserte finansielle rådgivere gjennomgår et spesielt tilpasset opplæringsprogram.

Konsernet har etablerte systemer for varsling, både interne og eksterne. Den eksterne kanalen («whistleblowing») er etablert gjennom et eksternt advokatbyrå. Det er også omfattende rutiner på trakassering og utilbørlig opptreden.

EIERSTYRING OG SELSKAPSELEDELSE

Ledelsen og styret i Storebrand vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse. Storebrand etablerte prinsipper for eierstyring og selskapsledelse i 1998. Storebrand avlegger i samsvar med regnskapsloven § 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse (senest revidert 30. oktober 2014) en redegjørelse for prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse. For en nærmere redegjørelse rundt Storebrands eierstyring og selskapsledelse, vises det til egen artikkel eierstyring og selskapsledelse i årsrapporten.

Styret gjennomførte en styreevaluering for 2017 der Storebrands administrasjon deltok. I 2017 ble det holdt elleve styremøter. Styrets arbeidsform reguleres i egen styreinstruks. Styret har opprettet tre rådgivende underutvalg: kompensasjonsutvalget, revisjonsutvalget og risikoutvalget.

I løpet av 2017 har det skjedd følgende endringer i sammensetningen i Storebrands styringsorganer:

Styret i Storebrand ASA: Styreleder Birger Magnus er trådt ut av styret, og Didrik Munch er valgt som ny styreleder. Styremedlem (ansattvalgt) Knut Dyre Haug er trådt ut av styret, og Ingvild Pedersen er valgt som nytt (ansattvalgt) styremedlem.

Valgkomiteen: Leder for valgkomiteen, Terje Venold, er trådt ut. Per Otto Dyb er valgt som ny leder.

Styret takker de fratrådte medlemmene av styret og valgkomiteen for verdifull innsats for selskapet.

FREMTIDSUTSIKTER

RESULTATUTVIKLING

Storebrand er markedsleder innenfor salg av pensjonsløsninger til norske bedrifter. Innskuddspensjonsordninger er den dominerende løsningen for pensjonssparing i Norge. Markedet for innskuddspensjon er i vekst og Storebrands reserver innenfor Unit Linked økte med 23,4 % fra i fjor. Storebrand har også en sterk utfordrerrolle innenfor salg av pensjonsløsninger til svenske bedrifter og veksten i Unit Linked reserver i SPP var på 17,1 % fra i fjor. Det er forventet god vekst i salg av innskuddspensjon fremover. Det jobbes med å styrke lønnsomheten innenfor dette området.

Fordelsprogram for ansatte i bedrifter som har pensjonsordning i Storebrand er et viktig satsingsområde fremover. Salg av bankprodukter og skadeforsikring bidrar til forventet vekst innenfor segmentene Sparing og Forsikring. Konkurransen i markedet har ført til marginpress innenfor disse segmentene som stiller krav til kostnadsreduksjoner og tilpasninger i distribusjon og produktløsninger for å oppnå fortsatt lønnsom vekst. For å realisere ambisjonene innenfor personmarkedet må salget økes fremover.

Kapitalforvaltning er et viktig forretningsområde innenfor segmentet Sparing. Kapitalforvaltning har jevn vekst i reserver og god lønnsomhetsutvikling. Kapitalforvaltningsplattformen er konkurransedyktig og skalerbar for videre vekst.

Segmentet Garantert pensjon er i en langsiktig avvikling og samlede reserver for garantert virksomhet synker. Det er imidlertid fortsatt vekst i reservene knyttet til fripoliser som følge av at bedrifter velger å konvertere gamle ytelsesordninger til innskuddsordninger. Fremover forventes veksten i fripoliser å avta og det vil være en flat utvikling i reserver over flere år før reservene begynner å falle. Fripolisebestanden bidrar ikke til konsernets resultat med dagens rentenivå. Garanterte reserver utgjør en stadig mindre andel av konsernets samlede og var ved utgangen av kvartalet på 61,2 %.

Det er målsatt at samlede nominelle kostnader skal være lavere i 2018 sammenlignet med nivået ved utgangen av 2015. Storebrand vil fortsatt gjøre utvalgte investeringer i vekst. Partnerskapet med Cognizant forventes å gi reduserte kostnader for konsernet de neste årene.

MARKEDSUTVIKLING

Norsk tiårig rente har vært uendret gjennom året. Svenske tiårige renter har også steget med ca. 0,1 prosentpoeng for året. Svenske renter er påvirket av en svært ekspansiv pengepolitikk. Renteoppgangen har fortsatt i 2018 for Sverige og også norske renter har steget.

Den kortsiktige renten er fortsatt lav i euro-området påvirket av at den europeiske sentralbankens ekspansive pengepolitikk. Det første skrittet i nedskaleringen av sentralbankens program for kjøp av rentepapirer er tatt og det forventes en gradvis reduksjon i programmet fremover. Dette er ventet å øke sannsynligheten for høyere markedsrenter.

RISIKO

Markedsrisiko er konsernets største risiko. I styrets ORSA-prosess er spesielt utviklingen i rentenivå, kredittpåslag, aksje- og eiendomsverdier vurdert til å være de største risikoene som påvirker konsernets solvens. Storebrand har tilpasset seg det lave rentenivået gjennom bygging av bufferkapital. Over tid vil nivået på den årlige rentegarantien reduseres. På lang sikt vil et vedvarende lavt rentenivå være en risiko for at produkter med høye rentegarantier går med underskudd og det er derfor viktig å kunne oppnå en avkastning som overgår rentegarantien i produktene. Storebrand har derfor tilpasset aktivasjonen ved å bygge en robust portefølje med obligasjoner til amortisert kost for å oppnå den garanterte renten. Av forsikringsrisiko er økt forventet levealder og utviklingen i uføre de faktorene som påvirker solvensen mest. Operasjonell risiko følges tett opp og vil også kunne ha en vesentlig effekt på solvensen.

Kapitalstyring og utbytte

Storebrand har etablert et rammeverk for kapitalstyring som knytter utbytte til solvensgraden og publisert en ny utbyttepolicy for 2018 og fremover. Målsettingen er en solvensgrad på over 150 % inklusiv overgangsregler. Solvensgraden ved utgangen av fjerde kvartal var 172 %. Solvensnivået viser at konsernet er robust for virksomhetens risiko. Det er ventet en gradvis forbedring i den underliggende solvensmarginen i årene som kommer. Forventet resultatskaping i konsernet og redusert kapitalkrav fra garantert virksomhet er forventet øke solvensnivået kommende år. Finansmarkedsvolatilitet og endrede regulatoriske forutsetninger kan føre til kortsiktige bevegelser i solvensnivået. Styrets ambisjon er å betale stabilt økende utbytter kombinert med ekstraordinære utbytter for å reflektere finansmarkedsvolatilitet og kapitalfrigjøring. Den forventede kapitalfrigjøringen vil føre til økt utbetalingsgrad over tid.

Et utbytte på mer enn 50 % av Konsernets resultat etter skatt, samt et høyere nominelt nivå enn ordinært utbytte for 2017, er ventet for 2018.

OFFISIELT REGNSKAP STOREBRAND ASA

I samsvar med norsk regnskapslovgivning bekrefter styret i Storebrand ASA at betingelsene for å avlegge regnskapet ut fra fortsatt drift er til stede. Styret er ikke kjent med at det har inntruffet hendelser etter balansedagen som har vesentlig betydning for det avlagte årsregnskapet og konsernregnskap.

Storebrand ASA er holdingselskapet i Storebrand-konsernet, og regnskapet er avlagt i henhold til regnskapslov, god regnskapsskikk og forskrift om årsregnskap for forsikringsselskaper.

Storebrand ASA oppnådde et resultat før skatt i 2017 på NOK 1 934 mill., mot NOK 829 mill. i 2016. Konsernbidrag fra investeringer i datterselskaper utgjorde NOK 2 154 mill., mot NOK 899 mill. i 2015.

Resultat i Storebrand ASA

Nok mill.	2017	2016
Konsernbidrag og utbytte	2 154	899
Netto finansposter	-96	5
Driftskostnader	-123	-76
Resultat før skatt	1 934	829
Skatt	-110	-91
Årsresultat	1 824	738

Oppstilling over totalresultat

Nok mill.	2017	2016
Årsresultat	1 824	738
Andre resultatelementer som ikke senere kan klassifiseres over resultatet		
Endringer i estimatavvik pensjoner	-34	-41
Skatt på andre resultatkomponenter	8	10
Sum andre resultatelementer	-25	-31
Totalresultat	1 798	707

ANVENDELSE AV ÅRSRESULTAT

Årsresultatet for 2017 i Storebrand ASA utgjorde NOK 1 824 mill. sammenlignet med NOK 738 mill. i 2016.

Styret foreslår for generalforsamlingen et utbytte på NOK 1 168 mill. tilsvarende NOK 2,5 per aksje for regnskapsåret 2017, hvorav ordinært utbytte utgjør NOK 2,1 pr aksje og ekstraordinært utbytte utgjør NOK 0,4 pr aksje.

Anvendelse av årsresultat i Storebrand ASA

NOK mill.	2017	2016
Årsresultat	1 824	738
Disponeringer		
Overføring til annen egenkapital	656	43
Avsatt aksjeutbytte	1 168	695
Sum disponeringer	1 824	738

LYSAKER, 6. FEBRUAR 2018
STYRET I STOREBRAND ASA

	Didrik Munch (sign.) Styrets leder	
Karin Bing Orgland (sign.)	Laila S. Dahle (sign.)	Gyrid Skalleberg Ingerø (sign.)
Martin Skancke (sign.)	Håkon Reistad Fure (sign.)	Jan Chr. Opsahl (sign.)
Arne Fredrik Håstein (sign.)	Heidi Storruste (sign.)	Ingvild Pedersen (sign.)
	Odd Arild Grefstad (sign.) Administrerende direktør	

[1] Etter skatt, justert for amortisering av immatrielle eiendeler. Dokumentet inneholder alternative resultatmål (AMP) som definert av European Securities and Market Authority (ESMA). På Storebrand.com/ir ligger det en oversikt over APM brukt i finansiell rapportering.

[2] Resultatoppstillingen bygger på rapporterte IFRS-resultater for de enkelte selskapene

[3] Resultat før opppreservering økt levealder, amortisering og skatt.

[4] Justert for valuta, eksklusive inntekter fra Skagen.

[5] En endring for å samordne konsernets elimineringsprinsipper har ført til at inntekter og kostnader har økt med NOK 14 mill. (7 mill.) i kvartalet og NOK 58 mill. (59 mill.) for året. For mer informasjon se www.storebrand.no/ir.

[6] Helseforsikring er 50 prosent eid av Storebrand ASA og 50 prosent eid Munich Health.

Eierstyring og selskapsledelse

God selskapsledelse og eierstyring er viktig for at virksomheten skal nå sine fastsatte mål, herunder best mulig ressursutnyttelse og god verdiskaping. Storebrand-konsernet (heretter kalt Storebrand) arbeider kontinuerlig med å forbedre både de overordnede beslutningsprosessene og den daglige selskapsledelsen.

Prinsippene for eierstyring og selskapsledelse i Storebrand er fastsatt i samsvar med den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse. Ledelsen og styret i Storebrand ASA (heretter kalt styret) vurderer årlig de fastsatte prinsippene for eierstyring og selskapsledelse, samt etterlevelsen av disse. Storebrand avlegger redegjørelsen i samsvar med regnskapslovens paragraf 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse. Storebrand avlegger en integrert rapport som omhandler de finansielle, miljømessige og sosiale forholdene samt eierstyring, som er mest materielle for Storebrand. Materialitetsanalysen er omtalt i kapitlet En bærekraftig strategi.

REDEGJØRELSE ETTER NORSK ANBEFALING FOR EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Beskrivelsen nedenfor redegjør for hvordan de 15 punktene i anbefalingen er fulgt opp av Storebrand.

1. REDEGJØRELSE FOR EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Styret har besluttet at Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse skal følges. Etterlevelsen av anbefalingen er omtalt i [styrets årsberetning](#). Storebrand etterlever anbefalingen uten vesentlige avvik. Det er redegjort for et mindre avvik i punkt 3 nedenfor.

Storebrand skal levere en bedre pensjon – enkelt og bærekraftig. Storebrands strategi og verdigrunnlag er beskrevet i rammeverket, «Vår drivkraft», som utgjør en felles retning for hvordan Storebrand vil levere attraktive resultater til kunder og eiere. Storebrands strategi er å levere lønnsom vekst innenfor etablerte satsingsområder gjennom enkle og bærekraftige løsninger. Mer informasjon om «Vår drivkraft» og satsingsområder finner du i kapitlet Om Storebrand, og En bærekraftig strategi.

I over 20 år har Storebrand vært blant de beste innenfor bærekraftige investeringer, og tatt aktivt stilling til hvordan både kunders og egne midler investeres. Storebrand mener at selskaper som integrerer miljø-, sosiale- og governance- hensyn i sin forretningsvirksomhet reduserer risiko og skape nye muligheter for virksomheten og kapitaleiere. Storebrand har som ambisjon å opprettholde en posisjon blant de beste gjennom å integrere dette perspektivet i øvrige virksomhetsområder. Storebrand har tro på at dette vil skape økt verdi for kunder, eiere, samfunnet og øvrige interessenter. Se mer om dette i kapitlet Finanskapital og vårt investeringsunivers.

Storebrand har egne etiske regler. I tillegg er det etablert retningslinjer for blant annet arrangementer, varsling og bekjempelse av korrupsjon.

2. VIRKSOMHET (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Storebrand ASA er morselskap i et finanskonsern med vedtektsfestet formål å forvalte dets eierinteresser i Storebrands datterselskaper i samsvar med gjeldende lovverk. Storebrands hovedforretningsområder omfatter pensjon og sparing, forsikring og bank. Vedtektene finnes i sin helhet på Storebrands nettside www.storebrand.no.

Markedet oppdateres om Storebrands mål, strategier og verdiskaping gjennom kvartalsvise resultatpresentasjoner og i egne temapresentasjoner. Les mer om selskapets mål og hovedstrategier i kapitlet en bærekraftig strategi.

3. SELSKAPSKAPITAL OG UTBYTTE (AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Styret i Storebrand ASA vurderer til enhver tid Storebrands soliditet i lys av selskapets mål, strategi og risikoprofil. Les mer om Storebrands kapitalforhold og soliditet på i styrets årsberetning. Styret har vedtatt en utbyttepolitikk som tilsier at utbytte til aksjonærene normalt vil utgjøre minst 35 prosent av årsresultatet etter skatt, men før amortiseringskostnader. Utbyttet skal tilpasses slik at Storebrand er sikret en riktig kapitalstruktur. Generalforsamlingen fastsetter det årlige utbyttet, basert på forslag fra styret. I henhold til allmennaksjeloven § 8-1 annet ledd kan generalforsamlingen med alminnelig flertall gi styret fullmakt til å dele ut utbytte. Grunnlaget skal være årsregnskapet som er godkjent av generalforsamlingen. Fullmakten kan ikke gis for en lengre periode enn frem til neste ordinære generalforsamlingen. Videre skal fullmakten være forankret i vedtatt utbyttepolitikk. Generalforsamlingen ble ikke bedt om å gi slik fullmakt i 2017. Les mer om Storebrands utbyttepolitikk i styrets årsberetning.

Storebrand ASA ønsker å ha ulike verktøy tilgjengelig i arbeidet med å opprettholde en optimal kapitalstruktur for Storebrand for å bidra til god aksjonæravkastning og finansiell robusthet. På ordinær generalforsamling i 2017 fikk styret fullmakt til å forhøye aksjekapitalen gjennom nytegning av aksjer med en samlet verdi inntil NOK 224 954 945. Fullmakten kan benyttes til erverv av virksomhet mot vederlag i nytegnede aksjer, eller ved for øvrig å forhøye aksjekapitalen. Styret kan i henhold til fullmakten beslutte å fravike aksjeeiernes fortrinnsrett til å tegne nye aksjer. Fullmakten kan benyttes ved én eller flere emisjoner. Fullmakten gjelder frem til neste ordinære generalforsamling.

Under samme generalforsamling fikk styret fullmakt til å kjøpe tilbake aksjer for inntil NOK 224 954 945, likevel slik at samlet beholdning av egne aksjer til enhver tid ikke skal overstige 10 prosent av aksjekapitalen. Tilbakekjøp av egne aksjer kan være et verktøy for tildeling av overskuddskapital til aksjonærene i tillegg til utbytte. Videre selger Storebrand ASA hvert år aksjer til ansatte fra egen beholdning i forbindelse med aksjekjøpsprogram og langtidsincentivordninger for ansatte i Storebrand. Det er på denne bakgrunn hensiktsmessig at styret gis fullmakt til å kjøpe aksjer i markedet for å dekke nevnte og eventuelle andre behov. Fullmakten gjelder frem til neste ordinære generalforsamling.

I henhold til fullmakten vedtok styret 6. desember 2017 å forhøye aksjekapitalen i Storebrand ASA med NOK 89 520 455, fra NOK 2 249 549 455 til NOK 2 339 069 910, ved utstedelse av 17 904 091 nye aksjer hver pålydende NOK 5, hvorved antall utstedte aksjer i selskapet øker fra 449 909 891 aksjer til 467 813 982 aksjer. Vedtaket ble fattet i forbindelse med gjennomføringen av kjøpet av 91 prosent av aksjene i Skagen AS, hvor deler av kjøpesummen gjøres opp gjennom overdragelse av Storebrand-aksjer.

Det er for øvrig ingen bestemmelser i Storebrand ASAs vedtekter som regulerer tilbakekjøp eller utstedelse av aksjer.

Avvik fra anbefalingen: Styrefullmaktene til å foreta kapitalforhøyelser og å kjøpe egne aksjer er ikke fullstendig begrenset til definerte formål. Det ble ikke lagt til rette for at generalforsamlingen kunne stemme over hvert enkelt formål som fullmaktene skal dekke.

4. LIKEBEHANDLING AV AKSJEIERE OG TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Storebrand ASA har kun én aksjeklasse. Det gjelder ingen spesielle eier- og stemmerettsbegrensninger utover bestemmelsene om eierkontroll i finansforetaksloven. Gjennom sitt arbeid legger styret og ledelsen i Storebrand stor vekt på likebehandling av aksjeeierne.

Alminnelige habilitetsregler for styremedlemmer og ledende ansatte fremkommer av Storebrand ASAs styreinstruks, instruks for datterselskapsstyrer, instruks for administrerende direktør og Storebrands etiske regler. Styrets medlemmer skal melde fra til selskapet dersom de direkte eller indirekte har en vesentlig interesse i en avtale som inngås av et selskap i Storebrand. Ved ikke uvesentlige transaksjoner skal styret sørge for at det foreligger verdifuldering fra uavhengig tredjepart. Styreinstruksen viser til at et styremedlem ikke må delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del, eller for noen nærstående, at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det påhviler det enkelte styremedlem fortløpende å vurdere om det foreligger

slike forhold. For Storebrands ansatte og tillitsvalgte er transaksjoner med nærstående regulert i Storebrands etiske regler. Ansatte skal på eget initiativ melde fra til nærmeste overordnede straks vedkommende blir oppmerksom på at en habilitetskonflikt kan oppstå. Generelt er en ansatt definert som inhabil dersom det foreligger omstendigheter som kan føre til at vedkommende av andre kan oppfattes å legge vekt på annet enn Storebrands interesser.

Det er gjennomført kapitalforhøyelser i 2017 i henhold til fullmakt gitt styret av generalforsamlingen, jf. punkt 3 ovenfor. Ved kapitalforhøyelser i tråd med denne fullmakten kan styret beslutte at aksjeeiernes fortrinnsrett skal fravikes.

Kapitalforhøyelsen ble gjennomført mot innskudd i andre eiendeler enn penger. Aksjeeierne hadde derfor ikke fortrinnsrett etter allmennaksjeloven § 10-4.

[Les her for en fullstendig redegjørelse om aksjonærforhold.](#)

5. FRI OMSETTELIGHET (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Aksjene i Storebrand ASA er notert på Oslo Børs. Aksjene er fritt omsettelige, og vedtektene har følgelig ingen begrensninger på omsetteligheten av aksjene. Alle aksjer gir lik rett, jf. punkt 4 ovenfor.

6. GENERALFORSAMLING (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Generalforsamling

Generalforsamling i Storebrand ASA skal i henhold til vedtektene avholdes innen utgangen av juni måned hvert år. Generalforsamlingen ble avholdt 5. april 2017. Alle aksjonærer med kjent adresse mottar innkalling, som sendes minst 21 dager før generalforsamlingen. Frist for påmelding skal i henhold til vedtektene tidligst settes fem kalenderdager før generalforsamlingen. I henhold til Storebrands vedtekter nyttiggjøres adgangen til å gjøre øvrig saksdokumentasjon tilgjengelig på Storebrands nettsider, jf. allmennaksjeloven § 5-11a. En aksjonær kan likevel kreve å få tilsendt slike saksdokumenter pr. post.

Alle aksjonærer kan delta på generalforsamlingen. Storebrands vedtekter gir aksjonærene adgang til å forhåndsstemme ved bruk av elektronisk kommunikasjon, jf. allmennaksjeloven § 5-8b. Ordningen gir derfor aksjonærer mulighet til å avgi stemmer uten å være representert på generalforsamlingen. Så mange aksjonærer som mulig får dermed adgang til å utøve innflytelse på Storebrand gjennom bruk av stemmeretten.

Utover dette er det anledning til å stemme med fullmakt. Det er lagt til rette for at fullmaktsskjemaet knyttes til hver enkelt sak som behandles. Skjemaet søkes så langt som mulig utformet slik at det også kan stemmes over kandidater som skal velges. Avstemning på generalforsamlingen tillater separat avstemning for hvert enkelt medlem i de ulike organene. Det gis nærmere informasjon om forhåndsstemming, bruk av fullmakt og aksjeeiers rett til å få behandlet saker på generalforsamlingen både i innkallingen og på Storebrands nettsider.

På generalforsamlingen deltar styrets leder, minst en representant fra valgkomiteen og ekstern revisor. Styremedlemmer i Storebrand ASA har ikke møteplikt, men oppfordres til å delta. Fra administrasjonen deltar konsernsjef, konsernledelsen og konsernjuridisk direktør. Generalforsamlingsprotokoller i norsk og engelsk versjon er tilgjengelig på Storebrands nettsider. Generalforsamlingen åpnes av styreleder. Styret legger opp til en uavhengig møteleder som velges av generalforsamlingen.

Under generalforsamlingen skal det:

- framlegges årsoppgjør bestående av resultatregnskap, balanse og årsberetning,

herunder konsernresultatregnskap og konsernbalanse, samt revisors beretning

- treffes beslutninger om fastsettelse av resultatregnskapet og balansen
- treffes beslutninger om fastsettelse av konsernresultatregnskapet og konsernbalansen
- treffes beslutninger om anvendelse av årsoverskudd eller dekning av underskudd i
- henhold til den fastsatte balansen og om utdeling av utbytte
- velges revisor
- velges medlemmer til valgkomiteen og blant disse valgkomiteens leder

- velges medlemmer til styret, og blant disse styrets leder
- behandles styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte
- fastsettes godtgjørelse til medlemmene av styret og styreutvalgene
- fastsettes godtgjørelse til medlemmene av valgkomiteen
- fastsettes godtgjørelse til revisor
- behandles andre saker som er inntatt i innkallingen

Generelt fattes beslutninger med alminnelig flertall. Det kreves imidlertid spesielt flertall ved visse beslutninger i henhold til norsk lov, inkludert beslutninger om fravikelse av fortrinnsrett i forbindelse med eventuell aksjeemisjon, fusjon, fisjon, endring i vedtekter eller fullmakt til å øke eller redusere aksjekapitalen. For slike beslutninger kreves det tilslutning fra minst to tredeler av både de avgitte stemmene og aksjekapitalen som er representert på generalforsamlingen.

7. VALGKOMITÉ (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Valgkomiteen i Storebrand ASA er vedtektsbestemt og består av fire eller fem medlemmer samt en observatør som er valgt av de ansatte. For valgperioden 2017-2018 har valgkomiteen fire medlemmer.

Valgkomiteens leder og de øvrige medlemmene velges årlig av generalforsamlingen. De ansattes representant deltar som fast medlem av komiteen ved drøftelser og innstilling til valg av styrets leder samt i andre sammenhenger hvor det er naturlig, etter innkalling fra komiteens leder (i sistnevnte tilfelle med status som observatør).

Flertallet i valgkomiteen er uavhengig av styret og administrasjonen. Komiteen er satt sammen med sikte på at hensynet til aksjonærfellesskapets interesser blir ivaretatt. I generalforsamlingens instruks for valgkomiteen ligger det blant annet bestemmelser om rotasjon for medlemmer av valgkomiteen, men det har de senere år vært naturlige utskiftninger i komiteen som følge av endringer i aksjonærsammensetningen.

Vedtektene fastsetter at valgkomiteen i sitt arbeid skal følge instruks fastsatt av generalforsamlingen. Valgkomiteens instruks ble senest revidert i ordinær generalforsamling 2017. I henhold til instruksen skal valgkomiteen ha oppmerksomhet på blant annet følgende forhold ved utarbeidelse av sine innstillinger av kandidater til selskapets styrende og kontrollerende organer: kompetanse, erfaring, kapasitet, kjønnsfordeling, uavhengighet og hensynet til aksjonærfellesskapets interesser. Nærmere informasjon om medlemmene er lagt ut på Storebrands internettsider. Valgkomiteen tilskriver årlig selskapets 30 største aksjonærer med oppfordring til å fremkomme med forslag til kandidater til styret og valgkomiteen. Tilsvarende oppfordring til aksjonærene er inntatt på selskapets internettside.

Valgkomiteens oppgaver er å foreslå kandidater og honorarer til styret og valgkomiteen, gjennom innstillinger til generalforsamlingen.

Godtgjørelsen til valgkomiteens medlemmer er søkt tilpasset oppgavens karakter og tidsbruken i komitéarbeidet. Valgkomiteen avholdt fire møter i 2017.

8. STYRETS SAMMENSETNING OG UAVHENGIGHET (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Vedtektene fastsetter at mellom fem og syv styremedlemmer velges av generalforsamlingen etter innstilling fra valgkomiteen. To medlemmer, eller tre medlemmer dersom generalforsamlingen velger seks eller syv medlemmer, velges av og blant de ansatte. Styrets medlemmer velges for ett år om gangen. Daglig ledelse er ikke representert i styret. Ved utgangen av 2017 besto styret av ti medlemmer (seks menn og fire kvinner).

Ingen av styremedlemmene som er valgt av generalforsamlingen har ansettelses- eller oppdragstakerforhold til Storebrand, utover sine verv som styremedlemmer. De enkelte styremedlemmers bakgrunn er beskrevet i årsrapporten [her](#) og på Storebrands internettsider. Styresammensetningen tilfredsstillende kravene til uavhengighet som følger av anbefalingen. Det er få tilfeller av inhabilitet under behandling av saker i styret (ingen i løpet av 2017). Vurdering av de enkelte styremedlemmers uavhengighet er anmerket i oversikten over [styrings- og kontrollorgan](#). Oversikt over hvor mange aksjer i Storebrand ASA som var eid av medlemmene av styrende organer per 31. desember 2017 følger av noter til regnskapene for Storebrand ASA ([Opplysninger om nærstående parter](#)). Ingen av styrets medlemmer har sittet i vervet mer enn ti år.

9. STYRETS ARBEID (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Styrets oppgaver

I 2017 ble det holdt elleve styremøter, hvorav to møter ble gjennomført hos datterselskapet SPP i Stockholm. Styret diskuterer løpende Storebrands fremtidige strategi og strategigjennomføring, og har i tillegg en årlig strategisamling. Administrasjonens utarbeidelse av planer og budsjetter i forbindelse med årlig finansiell plan, som styret godkjenner, er særlig basert på styrets diskusjoner og føringer fra den årlige strategisamlingen. Styret skal holde seg orientert om Storebrands økonomiske stilling og utvikling, og skal bidra til at selskapets verdiskapning og lønnsomhet blir best mulig ivare tatt på vegne av eierne. Styret skal videre påse at virksomheten er gjenstand for betryggende kontroll og at Storebrands kapital situasjon er forsvarlig ut fra omfanget av og risikoen ved virksomheten. Oppmøtefrekvens for de enkelte styremedlemmene er angitt i oversikten over styrings- og kontrollorgan. Styrets arbeidsform reguleres av egen styreinstruks som gjennomgås årlig. For å sikre gode og veloverveide beslutninger legges det vekt på at styremøtene skal være godt forberedt og at alle skal kunne delta i beslutningsprosessene. Styret fastsetter årlige møte- og temaplaner for sitt arbeid. Agenda for påfølgende styremøte fremlegges normalt for styret, basert på temaplan for hele året og en liste over oppfølgingssaker. Endelig agenda fastsettes i samråd med styrets leder. Det settes av tid i hvert styremøte til å evaluere møtet uten administrasjonen til stede. Styret har i sitt arbeid anledning til å engasjere eksterne rådgivere i den utstrekning det har behov for det. Styret har også fastsatt instruks for konsernsjefen.

Styret gjennomfører årlig en evaluering av sitt arbeid og sin arbeidsform som gir grunnlag for endringer og tiltak. Resultatene fra styreevalueringen gjøres tilgjengelige for valgkomiteen, som benytter evalueringen i sitt arbeid.

Styreutvalg

Styret har etablert tre underutvalg i form av kompensasjonsutvalg, revisjonsutvalg og risikoutvalg. Utvalgene består av tre til fire styremedlemmer, hvorav to til tre er aksjonærvalgte og én ansattvalgt. Sammensetningen er med på å sikre en grundig og uavhengig behandling av saker som gjelder internkontroll, finansiell rapportering og godtgjørelse til ledende ansatte. Utvalgene er forberedende og rådgivende arbeidsutvalg og bistår styret i forberedelsen av saker, men beslutninger fattes kun av et samlet styre. Utvalgene kan på eget initiativ gjennomføre møter og behandle saker uten deltakelse fra administrasjonen.

Kompensasjonsutvalget bistår styret i alle saker som gjelder vederlag for administrerende direktør. Utvalget skal holde seg orientert om vederlagsordninger for ledende ansatte i Storebrand og foreslå retningslinjer for fastsettelse av godtgjørelse til ledende ansatte og styrets erklæring om lederlønnfastsettelse som fremlegges årlig for generalforsamlingen. I tillegg ivaretar utvalget de temaene godtgjørelsesforskriften i Norge og Sverige krever. Kompensasjonsutvalget holdt to møter i 2017.

Revisjonsutvalget bistår styret ved å gjennomgå, vurdere og eventuelt foreslå tiltak i forhold til kontrollmiljø, finansiell og operasjonell rapportering, risikostyring/kontroll og ekstern og intern revisjon. Revisjonsutvalget holdt syv møter i 2017, inkludert ett fellesmøte med risikoutvalget. Ekstern og intern revisor deltar på møtene. Flertallet av medlemmene i utvalget er uavhengig av virksomheten. Styret har vurdert det som hensiktsmessig å ha ett revisjonsutvalg for hele Storebrand.

Risikoutvalgets hovedoppgave er å forberede styrebehandlingen i styret på risikoområdet, med særskilt oppmerksomhet på Storebrands risikoappetitt og risikostrategi, herunder investeringsstrategi. Utvalget skal bidra med fremoverskuende beslutningsstøtte knyttet til styrets drøfting av virksomhetens risikotaking, finansielle prognoser og behandling av risikorapporteringen. Risikoutvalget holdt syv møter i 2017, inkludert ett fellesmøte med revisjonsutvalget.

10. RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Overordnet styring og kontroll

Styret har fastsatt overordnede prinsipper og retningslinjer for styring og kontroll. Prinsippene omhandler styrets ansvar for fastsettelse av Storebrands risikoappetitt og risikostrategi, godkjenning av organiseringen av virksomheten, tildeling av ansvarsområder og myndighet, krav til rapporteringslinjer og informasjon, samt krav til risikostyring og internkontroll. Styrets og administrerende direktørs ansvarsområder defineres i henholdsvis styreinstruks og instruks til administrerende direktør. Styret har fastsatt instruks for Storebrands datterselskaper som skal sikre at datterselskapene fastsetter og etterlever Storebrands prinsipper og retningslinjer for styring og kontroll.

Storebrands retningslinjer for bærekraft oppsummerer hvordan arbeidet er en integrert del av Storebrands overordnede målsetninger og styrings- og kontrollprosesser. Retningslinjene omfatter alle deler av Storebrands virksomhet, inkludert investeringer, produktutvikling, innkjøp, medarbeideroppfølging og husdrift. Styret vedtar Storebrands mål innenfor bærekraft og målkortet for bærekraft følges opp av konsernledelsen halvårlig. Storebrand følger også den internasjonale rapporteringsstandarden GRI Standard(Global Reporting Initiative) og anvender integrert rapportering. Resultatene revideres av Storebrands eksterne revisor, se revisjonsberetning.

Gjennom retningslinjer for Investor Relations sikres pålitelig, tidsriktig og lik informasjon til investorer, långivere og andre interessegrupper i verdipapirmarkedet.

I forlengelsen av overordnede prinsipper og retningslinjer er det fastsatt etiske regler som gjelder for alle ansatte og tillitsvalgte i Storebrand, samt et konsernfelles regelverk for blant annet risikohåndtering, internkontroll, finansregnskapsrapportering, håndtering av innsideinformasjon og for primærinnsiders egenhandel. I tillegg gis retningslinjer og informasjon om informasjonssikkerhet, beredskapsplaner, tiltak mot hvitvasking og annen økonomisk kriminalitet. Storebrand er underlagt lovpålagt tilsyn i de landene det drives konsesjonsbelagt virksomhet, herunder fra Finanstilsynet i Norge, i tillegg til kontroll fra selskapenes egne kontrollorganer og ekstern revisor.

Risikostyring og internkontroll

Vurdering og håndtering av risiko er integrert i Storebrands virksomhetsstyring. Styringssystemet skal sikre at det er en sammenheng mellom mål og handlinger på alle nivåer i Storebrand og det overordnede prinsippet om å skape verdier for Storebrands aksjonærer..

Storebrands finansielle og operasjonelle målsettinger fastsettes årlig i en styrebehandlet forretningsplan. Forretningsplanen bygger på egne vedtak om risikostrategi og investeringsstrategier og inkluderer treårige finansielle prognoser, budsjett og handlingsplaner. Styret mottar løpende rapportering på status i strategigjennomføringen.

Storebrand Kompass er selskapets oppfølgingsverktøy med en samlet rapportering til ledelsen og styret av finansielle og operasjonelle mål. I tillegg mottar styret risikorapporter fra risikostyringsfunksjonen som blant annet følger utviklingen i nøkkeltall for risiko og soliditet.

Risikovurdering inngår i ledelsesansvaret i organisasjonen, der formålet er å identifisere, vurdere og styre risikoer som kan redusere enhetens evne til å nå sine mål. Prosessen dekker både risikoer for tap og sviktende lønnsomhet knyttet til konjunktursvingninger, endringer i rammebetingelser, endret kundeatferd mv og risikoer for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Utviklingen i finansmarkedet er en vesentlig risikofaktor for Storebrands resultat og solvensposisjon. I tillegg til å vurdere effekter av momentane skift i aksjemarkedene eller rentenivåene (stresstester), benyttes scenarioanalysene for å estimere effekten av ulike forløp i finansmarkedet på Storebrands resultatutvikling og soliditet. Dette gir viktige premisser for styrets overordnede diskusjon av risikoappetitt, risikoallokering og kapitalforhold.

Ansvar for Storebrands kontrollfunksjoner for risikostyring og internkontroll er samlet i CRO-funksjonen, ledet av CRO Konsern. CRO Konsern rapporterer direkte til konsernsjefen. CRO funksjonen har som oppgave å støtte styret og konsernledelsen i fastsettelsen av risikostrategi og å operasjonalisere rammesetting og overvåke risikotakingen på tvers av Storebrands virksomhet.

Storebrand har en felles internrevisjonsordning som foretar en uavhengig vurdering av robustheten i styringsmodellen. Internrevisjonens instruks og årsplan fastsettes av styret, i henhold til gjeldende lover og forskrifter og internasjonal standard. Internrevisjonen avgir kvartalsvise rapporter til de respektive styrene i Storebrands selskaper.

Medarbeideroppfølgingen for samtlige ansatte i Storebrand er integrert i virksomhetsstyringen og skal sikre gjennomføringen av den vedtatte strategien. Prinsippene for opptjening og utbetaling av eventuell variabel godtgjørelse for Storebrands risikoansvarlige samsvarer med forskrift om godtgjørelser i finansinstitusjoner, jf. punkt 12 nedenfor. CRO og ansatte i kontrollfunksjoner innenfor risikostyring, internkontroll og compliance har kun fast avlønning.

Finansiell informasjon og Storebrands regnskapsprosess

Storebrand offentliggjør fire kvartalsregnskaper i tillegg til ordinært årsregnskap. Regnskapene skal tilfredsstille krav i lover og forskrifter og skal avlegges i henhold til vedtatte regnskapsprinsipper samt følge tidsfrister fastsatt av styret i Storebrand ASA.

Storebrands konsernregnskap utarbeides av avdelingen *Konsernregnskap* som rapporterer til Group CFO. Sentrale ledere i *Konsernregnskap* har fast årlig kompensasjon som ikke er påvirket av Storebrands regnskapsmessige resultater. Arbeidsdelingen ved utarbeidelse av regnskapene er slik at *Konsernregnskap* ikke skal gjennomføre verdsettelse av investeringsaktiva, men utøve en kontrollfunksjon overfor konsernselskapenes regnskapsprosesser.

Det er etablert en rekke risikovurderings- og kontrolltiltak i forbindelse med regnskapsavleggelsene. Vurderinger knyttet til vesentlige regnskapsposter samt eventuelle prinsippendringer mv, beskrives i et eget dokument (*Vurderingspostnotat*). Styrets revisjonsutvalg foretar en forberedende gjennomgang av kvartalsregnskapene og av årsregnskapet med særlig vekt på de skjønsmessige vurderinger og estimater som er foretatt før styrebehandling.

Det utarbeides månedlige og kvartalsvise driftsrapporter hvor resultater pr. forretningsområde og produktområde analyseres og vurderes mot fastsatte budsjetter. Driftsrapporteringen avstemmes mot øvrig regnskapsrapportering.

11. GODTGJØRELSE TIL STYRET (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Generalforsamlingen fastsetter årlig styrets godtgjørelse, etter innstilling fra valgkomiteen. Styremedlemmenes honorarer er ikke knyttet til resultat, opsjonsprogram eller lignende. Medlemmene av styret og styreutvalgene mottar ikke insentivbasert vederlag, men en fast kompensasjon, enten pr. år eller pr. møte der medlemmet deltar eller en kombinasjon av slike vederlag. Aksjonærvalgte styremedlemmer deltar ikke i Storebrands pensjonsordninger. Ingen av styrets aksjonærvalgte medlemmer har oppgaver for Storebrand ut over styrevervet. Nærmere informasjon om kompensasjon, lån og aksjeinnehav fremgår av notene 24 (Konsern) og 6 (ASA). Styremedlemmene oppfordres til å eie aksjer i selskapet.

12. GODTGJØRELSE TIL LEDENDE ANSATTE (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Styret beslutter strukturen på godtgjørelsen for ledende ansatte i Storebrand, og erklæring om fastsettelse av godtgjørelsen (lederlønnsklæringen) fremlegges for generalforsamlingen. Lederlønnsklæringen skal klart angi hvilke retningslinjer som er bindende og hvilke som er veiledende. Generalforsamlingen stemmer separat over de to delene av retningslinjene. Godtgjørelsen består av fastlønn, variabel godtgjørelse, pensjonsordning og andre personalgoder som er naturlig for et finanskonsern. Godtgjørelsen skal motivere til god innsats for langsiktig verdiskapning og ressursutnyttelse i selskapet. Styrets holdning er at den totale godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Det blir årlig gjort en vurdering basert på eksterne markedsdata for å sikre en tilfredsstillende kompensasjon i forhold til tilsvarende stillinger i markedet.

Storebrand skal ha en insentivmodell som støtter strategien, med vekt på kundens interesser og langsiktighet, en ambisiøs samarbeidsmodell, samt transparens som styrker Storebrands omdømme. Storebrand vil derfor i all hovedsak legge vekt på fastlønn som virkemiddel i den økonomiske totalkompensasjonen, og kun i begrenset grad benytte variabel godtgjørelse. Konsernledelsen mottar kun fastlønn, og benytter en andel av sin fastlønn til kjøp av Storebrand-aksjer med tre års bindingstid. Dette for å tydeliggjøre at den øverste ledelsen i Storebrand handler i samsvar med eiernes langsiktige interesser.

De ansattes prestasjoner følges opp i et eget oppfølgingssystem. Enhetens og individets handlingsplan er direkte knyttet til strategien som styret har vedtatt. Dette bidrar til ytterligere å styrke samsvaret mellom eiere og administrasjonen.

Nærmere informasjon om kompensasjon for ledende ansatte fremgår av notene 24 (Konsern) og 6 (ASA) og i Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, inntatt i innkallingen til generalforsamling, tilgjengelig på www.storebrand.no. Ledende ansatte oppfordres til å eie aksjer i Storebrand ASA også utover bindingstid.

13. INFORMASJON OG KOMMUNIKASJON (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Styret har fastsatt retningslinjer for selskapets rapportering av finansiell og annen informasjon, samt selskapets kontakt med aksjeeiere utenfor generalforsamlingen. Storebrands rapportering med hensyn til bærekraftige investeringer går lenger enn lovens krav. Storebrands finanskalendar blir offentliggjort både på Internett og i selskapets årsrapport. Finansiell informasjon offentliggjøres i kvartalsrapporter og årsrapporter, slik det er beskrevet under punkt 10 ovenfor – *Finansiell informasjon og Storebrands regnskapsprosess*. Dokumentasjonen som offentliggjøres er tilgjengelig på Storebrands internettsider. All rapportering er basert på åpenhet og under hensyn til krav om likebehandling av aktørene i verdipapirmarkedet og reglene om god børsskikk. Nærmere informasjon fremgår i kapittel om Aksjonærforhold i årsrapporten. Storebrand har egne retningslinjer for håndtering av innsideinformasjon, se også punkt 10 – *Overordnet styring og kontroll*, ovenfor.

14. SELSKAPSOVERTAKELSE (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Styret har utarbeidet retningslinjer for opptreden ved eventuelle overtakelsestilbud på selskapet. Disse er basert på at styret i en overtakelse situasjon vil arbeide for åpenhet i prosessen og for at alle aksjeeiere blir behandlet likt og får muligheten til å vurdere det budet som er fremsatt. Det følger av retningslinjene at styret vil vurdere budet og avgi en uttalelse med styrets vurdering av budet samt innhente verdilvurdering fra en uavhengig sakkyndig. Videre vil styret ved et eventuelt overtakelsestilbud arbeide så langt det lar seg gjøre for å maksimere aksjonærenes verdier. Retningslinjene omhandler situasjonen både før og etter fremsettelse av tilbud.

15. REVISOR (INGEN AVVIK FRA ANBEFALINGEN)

Ekstern revisor velges av generalforsamlingen og foretar finansiell revisjon. Ekstern revisor avgir revisjonsberetning i forbindelse med årsregnskapet og foretar en begrenset revisjon av delårsregnskapene. Ekstern revisor deltar i styremøter der kvartalsregnskapene behandles, og på alle møter i revisjonsutvalget, med mindre sakene som skal behandles der ikke krever revisors tilstedeværelse. Styret har besluttet at ekstern revisor skal rotere ansvarlig partner på revisjonsoppdraget hvert syvende år. Hvert år evalueres ekstern revisors arbeid og uavhengighet av styrets revisjonsutvalg. Ekstern revisor velges årlig av generalforsamlingen i Storebrand ASA. De øvrige selskapene i Storebrand har samme revisor som Storebrand ASA.

ØVRIG

Som en av de største eierne i det norske aksjemarkedet har Storebrand stor potensiell innflytelse på børsnoterte selskapers utvikling. Storebrand er opptatt av å utøve sitt eierskap i børsnoterte selskaper på basis av et sett med enkle og enhetlige eierprinsipper, som legger betydelig vekt på bærekraft. Storebrand benytter den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse i sin eierskapsutøvelse. Storebrand har siden 2006 hatt en administrativ Corporate Governance komité. Komiteen er med på å sikre god eierstyring og selskapsledelse på tvers av Storebrand.

I 2016 etablerte Storebrand Asset Management AS også et eierstyringsutvalg. Utvalget har mandat til å sette ambisjonsnivå og etablere rammer for eierskapsutøvelsen. Utvalget skal koordinere Storebrands utøvelse av stemmerettigheter, herunder prioritere saker og sikre konsistens i arbeidet. Utvalget skal møtes kvartalsvis.

Storebrand har utarbeidet retningslinjer for ansattes tillitsverv i eksterne foretak, som blant annet regulerer antall eksterne styreverv ansatte kan ha.

Ytterligere informasjon om Storebrands eierstyring og selskapsledelse finnes på www.storebrand.no > Om Storebrand > Fakta om Storebrand, hvor det blant annet er lagt ut oversikt over medlemmene i Storebrands styrings- og kontrollorgan, CV for medlemmene av styret i Storebrand ASA, vedtekter og eierprinsipper.

REDEGJØRELSE I HENHOLD TIL REGNSKAPSLOVEN § 3-3B, 2. LEDD

Her følger en oppsummering av de forhold Storebrand skal redegjøre for i henhold til regnskapsloven § 3-3b, 2. ledd. Punktene følger nummereringen i bestemmelsen.

1. Prinsipper for eierstyring og selskapsledelse i Storebrand er utarbeidet i tråd med norsk lov, og basert på den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse utgitt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse, NUES.
2. Anbefalingen fra Norsk utvalg for eierstyring og selskap er tilgjengelig på nues.no.
3. Eventuelle avvik fra anbefalingen er kommentert under hvert punkt i ovenstående redegjørelsen, se omtalt avvik i punkt 3.
4. Beskrivelse av hovedelementene i Storebrands systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen er omtalt i punkt 10 ovenfor.
5. Vedtektsbestemmelser som gjelder bestemmelser i allmennaksjelovens kapittel 5 vedrørende generalforsamlingen er omtalt i punkt 6 ovenfor.
6. Sammensetningen til ledende organer, samt beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instruksjer og retningslinjer, følger i punktene 6, 7, 8 og 9 ovenfor.
7. Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskiftning av styremedlemmer er omtalt i punkt 8 ovenfor.
8. Vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte å kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer er omtalt i punkt 3 ovenfor.

Storebrands styret, utvalg og komité

STYRET I STOREBRAND ASA

Leder

Didrik Munch

Styremedlem

Laila S. Dahlen

Håkon Reistad Fure

Gyrid Skalleberg Ingerø

Jan Chr. Opsahl

Karin Bing Orgland

Martin Skancke

Styremedlem (ansattevalgt)

Arne Fredrik Håstein

Ingvild Pedersen

Heidi Storruste

RISIKOUTVALGET

Leder

Martin Skancke

Medlem

Håkon Reistad Fure

Ingvild Pedersen

REVISJONSUTVALGET

Leder

Karin Bing Orgland

Medlem

Martin Skancke

Heidi Storruste

KOMPENSASJONSUTVALGET

Leder

Didrik Munch

Medlem

Håkon Reistad Fure

Gyrid Skalleberg Ingerø

Arne Fredrik Håstein

VALGKOMITEEN

Leder

Per Otto Dyb

Medlem (aksjonærvalgt)

Odd Ivar Biller

Olaug Svarva

Tor Olav Trøim

Resultatregnskap

NOK mill.	Note	2017	2016
Premieinntekter	<u>15</u>	26 652	25 829
<i>Netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for selskap:</i>			
-aksjer og andeler til virkelig verdi	<u>16</u>	31	38
-obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	<u>16</u>	503	598
-finansielle derivater til virkelig verdi	<u>16</u>	99	66
-utlån til virkelig verdi		57	22
-obligasjoner til amortisert kost	<u>16</u>	134	122
-utlån til amortisert kost		665	702
-eiendommer	<u>17</u>		10
-resultat fra investeringer i tilknyttede selskaper/felleskontrollert virksomhet	<u>30</u>	119	65
<i>Netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for kunder:</i>			
-aksjer og andeler til virkelig verdi	<u>16</u>	16 943	11 609
-obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	<u>16</u>	3 157	4 074
-finansielle derivater til virkelig verdi	<u>16</u>	848	2 570
-utlån til virkelig verdi	<u>16</u>	113	18
-obligasjoner til amortisert kost	<u>16</u>	4 243	4 197
-utlån til amortisert kost	<u>16</u>	443	289
-eiendommer	<u>17</u>	2 556	2 295
-resultat fra investeringer i tilknyttede selskaper	<u>30</u>	231	167
Andre inntekter	<u>18</u>	4 051	3 220
Sum inntekter		60 845	55 891
Erstatninger	<u>19</u>	-24 985	-25 313
Endring forsikringsforpliktelser	<u>3,20</u>	-23 048	-23 748
Endring bufferkapital	<u>21</u>	-3 943	1 475
Driftskostnader	<u>22,23,24,25</u>	-4 073	-3 788
Andre kostnader	<u>26</u>	-930	-683
Rentekostnader		-925	-920
Sum kostnader før amortisering		-57 905	-52 978
Konsernresultat før amortisering		2 940	2 913
Amortisering av immaterielle eiendeler	<u>28</u>	-536	-406
Konsernresultat før skatt		2 404	2 506
Skattekostnad	<u>27</u>	2	-364
Årsresultat		2 405	2 143
Årsresultat kan henføres til:			
Andel av resultatet til aksjonærer		2 375	2 118
Andel av resultatet til hybridkapitalinvestorer		11	11
Andel av resultatet til minoritet		20	14
Sum		2 405	2 143
Resultat per ordinær aksje (NOK)		5,28	4,73
Gjennomsnittlig antall aksjer i beregningsgrunnlaget (millioner)		449,8	448,2
Det er ingen utvanning av aksjene			

Totalresultat

NOK mill.	Note	2017	2016
Årsresultat		2 405	2 143
Endringer estimatavvik pensjoner		-117	-142
Verdiregulering egne bygg		130	102
Gevinst/tap kontantstrømsikring	<u>42</u>	23	-60
Totalresultatelementer tilordnet kundeporteføljen		-130	-102
Skatt øvrige resultatelementer som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet		2	37
Sum øvrige resultatelementer som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet		-92	-166
Omregningsdifferanser		387	-802
Urealisert gevinst på finansielle instrumenter tilgjengelig for salg		8	6
Sum øvrige resultatelementer som senere kan reklassifiseres til resultatet		395	-796
Sum øvrige resultatelementer		303	-961
Totalresultat		2 708	1 181
Totalresultat kan henføres til:			
Andel av totalresultatet til aksjonærer		2 675	1 163
Andel av totalresultatet til hybridkapitalinvestorer		11	11
Andel av totalresultat til minoritet		22	7
Sum		2 708	1 181

Balanse

NOK mill.	Note	31.12.17	31.12.16
Eiendeler selskapsporteføljen			
Utsatt skattefordel	<u>27</u>	637	595
Immaterielle eiendeler og merverdi av kjøpte forsikringskontrakter	<u>28</u>	6 295	4 858
Pensjonseiendel	<u>23</u>	3	
Varige driftsmidler	<u>29</u>	55	57
Investeringer i tilknyttede selskaper/felleskontrollert virksomhet	<u>30</u>	291	458
<i>Finansielle eiendeler til amortisert kost</i>			
- Obligasjoner	<u>10, 31, 32</u>	3 403	3 398
- Utlån til kredittinstitusjoner	<u>10, 31</u>	313	272
- Utlån til kunder	<u>10, 31, 33</u>	26 678	25 310
Reassurandørenes andel av forsikringsmessige avsetninger		27	40
Eiendommer vurdert til virkelig verdi	<u>8, 34</u>	50	51
Biologiske eiendeler		64	64
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	<u>31, 35</u>	4 834	2 647
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi</i>			
- Aksjer og andeler	<u>8, 12, 31, 36</u>	363	121
- Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	<u>8, 10, 12, 31, 37</u>	31 719	30 503
- Derivater	<u>10, 12, 31, 38</u>	1 341	1 206
- Utlån til kunder	<u>33</u>	580	1 958
Bankinnskudd	<u>10, 31</u>	3 466	3 694
Eiendeler minoritet i verdipapirfond		30 303	20 386
Sum eiendeler selskap		110 424	95 619
Eiendeler kundeporteføljen			
Varige driftsmidler	<u>29</u>	488	433
Investeringer i tilknyttede selskaper	<u>30</u>	3 113	1 918
Fordringer på tilknyttede selskaper	<u>30</u>	39	37
<i>Finansielle eiendeler til amortisert kost</i>			
- Obligasjoner	<u>10, 31, 32</u>	84 071	79 378
- Obligasjoner som holdes til forfall	<u>10, 32, 33</u>	15 128	15 644
- Utlån til kunder	<u>10, 31, 33</u>	21 425	16 727
Reassurandørenes andel av forsikringsmessige avsetninger		63	106
Eiendommer vurdert til virkelig verdi	<u>8, 34</u>	27 403	24 110
Eiendommer til eget bruk	<u>34</u>	1 408	2 863
Biologiske eiendeler		791	702
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	<u>31, 35</u>	692	1 053
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi</i>			
- Aksjer og andeler	<u>8, 12, 31, 36</u>	156 071	129 416
- Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	<u>8, 10, 12, 31, 37</u>	135 042	141 334
- Derivater	<u>10, 12, 31, 38</u>	2 723	3 621
- Utlån til kunder	<u>33</u>	5 104	2 346
Bankinnskudd	<u>10, 31</u>	4 958	4 375
Sum eiendeler kunder		458 519	424 065
Sum eiendeler		568 943	519 684

NOK mill.	Note	31.12.17	31.12.16
Egenkapital og gjeld			
Innskutt egenkapital		12 855	11 726
Opptjent egenkapital		17 652	15 631
Hybridkapital		226	226
Minoritetsinteresser		99	54
Sum egenkapital		30 832	27 637
Ansvarlig lånekapital	<u>9, 31</u>	8 867	7 621
Bufferkapital	<u>39</u>	21 137	16 719
Forsikringsforpliktelser	<u>39, 4</u>	435 749	405 257
Pensjonsforpliktelser	<u>23</u>	341	289
Utsatt skatt	<u>27</u>	238	175
Finansiell gjeld			
- Gjeld til kredittinstitusjoner	<u>9, 12, 31</u>	155	407
- Innskudd fra kunder i Bank	<u>9, 12, 31</u>	14 628	15 238
- Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	<u>9, 31</u>	16 575	16 219
- Derivater selskapsporteføljen	<u>10, 12, 31, 38</u>	282	326
- Derivater kundeporteføljen	<u>10, 12, 31, 38</u>	1 733	1 868
Annen kortsiktig gjeld	<u>9, 31, 41</u>	8 102	7 542
Gjeld minoritet i verdipapirfond		30 303	20 386
Sum gjeld		538 110	492 047
Sum egenkapital og gjeld		568 943	519 684

LYSAKER, 6. FEBRUAR 2018
STYRET I STOREBRAND ASA

Didrik Munch (sign.)
Styrets leder

Karin Bing Orgland
(sign.)

Laila S. Dahle
(sign.)

Gyrid Skalleberg Ingerø
(sign.)

Martin Skancke
(sign.)

Håkon Reistad Fure
(sign.)

Jan Chr. Opsahl
(sign.)

Arne Fredrik Håstein
(sign.)

Heidi Storruste
(sign.)

Ingvild Pedersen
(sign.)

Odd Arild Grefstad (sign.)
Administrerende direktør

Storebrand konsern > Konsolidert oppstilling over endring i egenkapital

Konsolidert oppstilling over endring i egenkapital

NOK mill.	Majoritetens andel av egenkapitalen							Hybrid kapital [3]	Minoritet	Total egenkapital
	Aksjekapital [1]	Egne aksjer	Overkurs	Sum innskutt egenkapital	Valuta omregningsreserve	Annen egenkapital [2]	Sum opptjent egenkapital			
Egenkapital 31.12.15	2 250	-10	9 485	11 724	1 831	12 646	14 477	226	520	26 946
Periodens resultat						2 118	2 118	11	14	2 143
Sum øvrige resultatelementer					-789	-166	-955		-7	-961
Totalresultat for perioden					-789	1 952	1 163	11	7	1 181
<i>Egenkapitaltransaksjoner med eiere:</i>										
Egne aksjer		2		2		26	26			28
Hybridkapital klassifisert som egenkapital						3	3			3
Utbetalt renter hybridkapital								-11		-11
Utbetalt aksjeutbytte									-14	-14
Kjøp av minoritetsinteresser						-18	-18		-459	-477
Annet						-18	-18			-18
Egenkapital 31.12.16	2 250	-8	9 485	11 726	1 042	14 590	15 631	226	54	27 637
Periodens resultat						2 375	2 375	11	20	2 405
Sum øvrige resultatelementer					385	-84	300		2	303
Totalresultat for perioden					385	2 290	2 675	11	22	2 708
<i>Egenkapitaltransaksjoner med eiere:</i>										
Egne aksjer		3		3		44	44			47
Aksjeemisjon	90		1 037	1 126					3	1 129
Hybridkapital klassifisert som egenkapital						3	3			3
Utbetalt renter hybridkapital								-11		-11
Utbetalt aksjeutbytte						-695	-695		-2	-697
Kjøp av minoritetsinteresser						2	2			2
Annet						-8	-8		21	13
Egenkapital 31.12.17	2 339	-5	10 521	12 855	1 426	16 226	17 652	226	99	30 832

[1] 467 813 982 aksjer pålydende kroner 5. Det er i 2017 foretatt en kapitalforhøyelse ved utstedelse av 17 904 091 aksjer med tegningskurs kroner 62,90. Aksjene er benyttet som vederlag ved kjøp av aksjer i Skagen.

[2] Inkluderer bundne midler i risikoutjevningssfond med 142 millioner kroner og garantiavsetning med 53 millioner kroner.

[3] Evigvarende fondsobligasjoner som er klassifisert som egenkapital.

Kontantstrømoppstilling

NOK mill.	2017	2016
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Netto innbetalinger forsikring	24 071	26 483
Netto utbetalte erstatninger og forsikringsytelser	-19 221	-18 911
Netto inn-/utbetalinger ved flytting	-2 995	-4 647
Netto endring forsikringsforpliktelse	4 501	-1 784
Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	2 853	2 896
Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder	-372	-587
Betaling av inntektsskatt	-6	
Utbetalinger til drift	-3 432	-3 125
Netto inn-/utbetalinger vedrørende andre operasjonelle aktiviteter	-7	136
Netto kontantstrøm fra drift før finansielle eiendeler og bankkunder	5 392	462
Netto inn-/utbetalinger på utlån kunder	-7 412	-10 969
Netto inn-/utbetaling av innskudd bankkunder	-610	-2 586
Netto inn-/utbetalinger vedrørende verdipapirer	4 331	12 935
Netto inn-/utbetalinger vedrørende eiendomsinvesteringer	-623	2 058
Netto endring bankinnskudd forsikringskunder	-338	-323
Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler og bankkunder	-4 653	1 115
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	739	1 576
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto innbetalinger ved salg av datterselskaper	245	64
Netto utbetalinger ved kjøp av konsernselskaper	-408	-5
Netto innbetalinger/utbetalinger ved salg/kjøp av driftsmidler	-98	-63
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-261	-4
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Utbetalinger ved nedbetaling av lån	-4 899	-4 457
Innbetaling ved opptak av lån	4 899	3 700
Utbetaling av renter lån	-334	-372
Innbetaling av ansvarlig lånekapital	1 126	700
Utbetalinger ved tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital	-150	
Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	-377	-367
Netto inn-/utbetalinger på utlån til og fordring på andre finansinstitusjoner	-252	-9
Innbetaling ved utstedelse av aksjekapital/salg aksjer til ansatte		14
Utbetaling ved tilbakebetaling av aksjekapital	36	
Utbetaling av konsernbidrag/utbytte	-698	-14
Utbetaling av renter på hybridkapital	-11	-11
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-659	-816
Netto kontantstrøm i perioden	-181	757
- herav netto kontantstrøm i perioden før finansielle eiendeler og bankkunder	4 471	-358
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-181	757
Kontanter/kontantekvivalenter ved periodens start for nye/solgte selskaper	7	-13
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens start	3 965	3 132
Valutaomregningsdifferanse i NOK	-11	91
Beholdning av kontanter/kontantekvivalenter ved periodeslutt *	3 780	3 966
* Består av:		
Utlån til kredittinstitusjoner	313	272
Bankinnskudd	3 466	3 694
Sum	3 780	3 966

Kontantstrømpoppstillingen viser konsernets kontantstrømmer for operasjonelle, investerings- og finansieringsaktiviteter i henhold til den direkte metoden. Kontantstrømmene viser en overordnet endring av betalingsmidler gjennom året.

Operasjonelle aktiviteter

I et finanskonsern vil en betydelig del av aktivitetene klassifiseres som operasjonelle. Fra forsikringselskaper inngår alle innbetalinger og utbetalinger fra forsikringsvirksomheten, og disse kontantstrømmene investeres i finansielle eiendeler som også er definert som operasjonell aktivitet. I oppstillingen er det laget en delsum som viser netto kontantstrøm fra drift før finansielle eiendeler og bankkunder, og en delsum som viser kontantstrømmer fra finansielle eiendeler og bankkunder. Dette viser at sammensetningen av netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter for et finanskonsern inkluderer både kontantstrøm fra driften og plassering i finansielle eiendeler. Balansen til livsforsikringselskaper inkluderer betydelige poster knyttet til forsikringskundene som inngår på de enkelte linjer i kontantstrømpoppstillingen. Da kontantstrømpoppstillingen skal vise endring i kontantstrøm for selskapet er endringen i bankinnskudd for forsikringskunder medtatt på egen linje i operasjonelle aktiviteter for å nøytralisere kontantstrømmene knyttet til kundeporteføljen i livsforsikring.

Investeringsaktiviteter

Omfatter kontantstrømmer for eierinteresser i konsernselskaper og varige driftsmidler.

Finansieringsaktiviteter

I finansieringsaktiviteter inngår kontantstrømmer for egenkapital, ansvarlig lån og andre innlån som er en del av finansieringen av konsernets virksomhet. Utbetalinger av renter på innlån og utbetaling av aksjeutbytte til aksjonærer er en finansieringsaktivitet.

Kontanter/kontantekvivalenter

Kontanter/kontantekvivalenter er definert som fordringer på sentralbanker og fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsestid for selskapsporteføljen. Beløpet inkluderer ikke fordringer på kredittinstitusjoner som er knyttet til forsikringskundeporteføljen, da dette er likvide midler som ikke er tilgjengelig for bruk av konsernet.

Storebrand konsern - Noter

Note 1 – Selskapsinformasjon og regnskapsprinsipper

1. SELSKAPSINFORMASJON

Storebrand ASA er et norsk allmennaksjeselskap notert på Oslo Børs. Konsernregnskapet for 2017 ble godkjent av styret i Storebrand ASA 6. februar 2018.

Storebrandkonsernet tilbyr et helhetlig produktspekter av forsikrings- og forvaltningstjenester, verdipapir-, bank- og investeringstjenester til privatpersoner, bedrifter, kommuner og offentlig virksomhet. Storebrandkonsernet består av forretningsområdene Garantert Pensjon, Sparing, Forsikring og Øvrig. Konsernet har hovedkontor i Professor Kohts vei 9, Lysaker, Norge.

2. OPPSUMMERING AV SENTRALE REGNSKAPSPRINSIPPER FOR VESENTLIGE BALANSEPOSTER

Eiendelssiden i konsernets balanse består hovedsakelig av finansielle instrumenter og investeringseiendom.

En betydelig del av de finansielle instrumenter måles til virkelig verdi (virkelig verdi-opsjon benyttes), mens øvrige finansielle instrumenter som inngår i kategoriene Utlån og fordringer og Holdt til forfall, måles til amortisert kost. Finansielle instrumenter som måles til amortisert kost er hovedsakelig relatert til norske pensjonsforpliktelser med årlig rentegaranti, i tillegg måles hoveddelen av utlån til amortisert kost.

Investeringseiendommer måles til virkelig verdi.

I balansen inngår også aktiverte immaterielle eiendeler som hovedsakelig består av merverdier knyttet til ervervede forsikringskontrakter og kunderelasjoner ved foretaksintegrasjon. Disse merverdiene måles til historisk kostpris fratrukket årlig amortisering og nedskrivning.

Gjeldssiden i konsernets balanse består hovedsakelig av finansielle instrumenter (forpliktelser) og av avsetninger knyttet til fremtidige pensjons- og forsikringsutbetalinger (forsikringsmessige avsetninger). Med unntak for derivater og forsikringsforpliktelsene i Sverige som måles til virkelig verdi, måles hoveddelen av de finansielle forpliktelser til amortisert kost.

Forsikringsmessige avsetninger skal være tilstrekkelige og dekke forpliktelser knyttet til utstedte forsikringskontrakter. Det benyttes ulike metoder og prinsipper i konsernet for fastsettelse av avsetningene for ulike forsikringskontrakter. En betydelig andel av forsikringsforpliktelsene er relatert til forsikringskontrakter med rentegarantier. Innregnede forpliktelser knyttet til norske forsikringskontrakter med rentegaranti, diskonteres med grunnlagsrenten (som tilsvarer den garanterte avkastning/rente) for de respektive forsikringskontrakter.

Innregnede forpliktelser knyttet til svenske forsikringskontrakter med rentegaranti i datterselskapet SPP, diskonteres med en observerbar markedsrente og med en estimert markedsrente for løpetider hvor det ikke foreligger en observerbar rente. Rentekurven som benyttes ble endret i fjerde kvartal 2015 og tilsvarer nå hovedsakelig den samme rente som benyttes i Solvens II-beregninger.

For fondsforsikringskontrakter i livsforsikringsvirksomheten (Unit Link) vil avsetning for spareelementet i kontraktene korrespondere med verdien av tilhørende eiendelsporteføljer.

Som følge av at kundenes midler i livsforsikringsvirksomheten (garantert pensjon) historisk har hatt en avkastning som har oversteget verdioøkningen i garanterte forsikringsforpliktelser, har det overskytende blitt avsatt som kundebuffer (forpliktelser), herunder i form av tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond og villkorad återbäring.

Incurring But Not Settled (IBNS) avsetningene består av avsetning for inntrådte ikke meldte erstatninger samt ikke-ferdigbehandlede forsikringsoppgjør (Incurring But Not Reported «IBNR» og Reported But Not Settled «RBNS»). IBNS-avsetningene inngår i både premiereserven og erstatningsavsetningen. Erstatningsavsetningen skal bare inneholde midler som ville ha kommet til utbetaling i regnskapsåret dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet.

IBNS avsetningene måles ved bruk av matematiske modeller basert på historisk informasjon om bestanden.

3. GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

Regnskapsprinsippene som benyttes i konsernregnskapet er beskrevet nedenfor. Prinsippene er benyttet konsistent for like transaksjoner og andre hendelser under like omstendigheter. Det er ikke krav om bruk av ensartede regnskapsprinsipper for forsikringskontrakter.

Konsernregnskapet for Storebrand ASA er avgitt i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS), som er godkjent av EU, og tilhørende fortolkninger, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av lover og forskrifter.

Bruk av estimat i utarbeidelsen av konsernregnskapet

Utarbeidelsen av konsernregnskapet i overensstemmelse med IFRS krever at ledelsen gjør vurderinger og estimater og tar forutsetninger som påvirker eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader, noteopplysninger og opplysning om potensielle forpliktelser. Faktiske tall kan avvike fra benyttede estimater. Se nærmere omtale om dette i [note 2](#).

4. ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER

Det er ikke implementert nye regnskapsstandarder i 2017 som har hatt vesentlig effekt for konsernregnskapet. For endring av estimater, se nærmere omtale av dette i [note 2](#).

Det er foretatt endringer i klassifisering av enkelte transaksjonstyper i resultatregnskapet, sammenlignbare tall er omarbeidet. Dette medfører enkelte mindre endringer mellom linjer i resultatregnskapet, men har ingen effekt på konsernresultatet eller på klassifisering i segmentnoten. Nedenfor fremgår de vesentlige resultatlinjer som er omfattet av endringene:

- netto renteinntekter Bank (denne linjen er tatt ut av oppstillingen)
- utlån til virkelig verdi
- utlån til amortisert kost
- andre inntekter
- endring i forsikringsforpliktelser
- driftskostnader
- andre kostnader
- rentekostnader

5. NYE IFRS STANDARDER

Det forventes ikke ikrafttredelse av noen nye regnskapsstandarder i 2018 som vil få vesentlige effekter på konsernresultatet i Storebrands konsernregnskap.

Nye standarder og endringer i standarder som ikke er gjort gjeldende:

IFRS9

IFRS9 Finansielle instrumenter skal erstatte dagens IAS39. IFRS 9 er gjeldende fra 1. januar 2018. For forsikringsdominerte konsern og selskap er det under IFRS4 gitt adgang til å enten utsette implementering av IFRS9 (deferral approach) eller føre forskjellene mellom IAS39 og IFRS9 over Other Comprehensive Income (overlay approach) frem til implementering av IFRS17, 1. januar 2021. Storebrand konsern kvalifiserer for midlertidig utsettelse av IFRS9, da over 90 prosent av konsernets samlede forpliktelser per 31. desember 2015 er knyttet til forsikringsvirksomheten. For Storebrand konsern vil IFRS9 implementeres samtidig med IFRS17, gjeldende fra 1. januar 2021.

IFRS9 omhandler innregning, klassifisering og måling, nedskrivning, fraregning og sikringsbokføring av finansielle instrumenter. IFRS9 medfører regler for klassifisering basert på forretningsmodell, endrede krav til sikringsbokføring, og regler for nedskrivning av finansielle eiendeler som fører til at tap regnskapsføres tidligere enn under IAS39. Under IAS39 skal nedskrivninger for tap føres når det er objektive kriterier for at en faktisk tapshendelse har funnet sted, mens det under IFRS9 skal beregnes en sannsynlighet for tap (forventet tap) basert på både forhold knyttet til det finansielle instrumentet og forhold knyttet til mer generelle, makroøkonomiske faktorer.

Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i tre målekategorier: virkelig verdi med verdiendring over resultatet, virkelig verdi med verdiendringer over andre inntekter og kostnader (OCI) og amortisert kost. Instrumenter som i utgangspunktet skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over OCI kan måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet dersom dette eliminerer eller vesentlig reduserer et regnskapsmessig misforhold.

For finansielle forpliktelser er reglene i hovedsak de samme som i dagens IAS39.

IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved at sikringseffektiviteten knyttes nærmere ledelsens risikostyring.

Storebrand arbeider med å forberede implementering av IFRS9, herunder kartlegging av hvilke effekter implementering av IFRS9 vil ha for Storebrand konsernregnskap.

IFRS17

En sentral standard for Storebrand konsernregnskap vil være IFRS17 Forsikringskontrakter som skal erstatte dagens IFRS4. Standarden ble publisert av IASB 18. mai 2017, og er gjeldende fra 1.januar 2021.

IFRS17 skal i utgangspunktet anvendes etter full retrospektiv metode. Det vil si at alle gjeldende forsikringskontrakter skal rekalkuleres etter IFRS17 som om IFRS17 hadde vært gjeldende fra tidspunkt for kontraktsinngåelse. Dersom full retrospektiv anvendelse er tilnærmet umulig åpner imidlertid standarden for lemping av kravet, og modifisert retrospektiv metode eller virkelig verdi metode kan da benyttes.

IFRS17 vil innebære vesentlig endring i måten forsikringskontrakter måles på og hvordan inntjening og finansiell stilling blir presentert.

Standarden krever at den innregnede verdien av forsikringskontrakter skal bestå av følgende komponenter:

- Sannsynlighetsvektet estimat av kommende inn- og utbetalinger knyttet til kontraktene
- Kontantstrømmene diskonteres med en rente som reflekterer kontantstrømmenes risiko
- Det gjøres tillegg for en risikomargin

Ved kontraktsinngåelse avsettes også forventet fortjeneste som en forpliktelse. Denne inntektsføres over kontraktens løpetid (forutsatt at ikke kontrakten anses å være en tapskontrakt på utstedelsestidspunktet).

Gruppering av kontrakter blir viktig for innregning og måling av forsikringskontrakter. Gruppering vil gjøres ut fra at kontrakter med lik risiko og som håndteres samlet danner en portefølje. Porteføljer vil deretter deles i grupper etter årganger, med maks ett års spredning på kontraktlengde per gruppe. Det skal også skilles mellom tapsbringende, profitable uten risiko for å bli tapsbringende og andre kontrakter.

IFRS 17 krever at komponenter som er distinkte fra forsikringskomponenten separeres og innregnes etter reglene i relevant standard. For å være distinkt må komponenten kunne selges separat i det samme markedet enten av aktør som utsteder forsikring eller av andre.

Standarden innfører tre modeller for måling av forsikringskontrakter.

- *Generell metode:* Forventet kontraktsoverskudd (CSM= Contractual Service Margin) av premie innregnes som forpliktelse ved kontraktsinngåelse og resultatføres i tråd med levering av forsikringstjenestene
- *Premie allokering metode:* Forenklet metode hvor forsikringspremien inntektsføres lineært over kontraktens løpetid. Kan kun benyttes for kontrakter med varighet inntil 12 måneders
- *Variabel fee metode:* Variant av generell metode, men hvor avkastning inngår i beregning av forventet kontrakts overskudd (CSM)

Storebrand arbeider med å forberede implementering av IFRS17, herunder kartlegging av hvilke effekter implementering av IFRS 17 vil ha for Storebrand konsernregnskap.

IFRS15

Ny standard for regnskapsføring av driftsinntekter fra kontrakter med kunder trer i kraft 1. januar 2018. IFRS 15 innfører en fem stegs modell for innregning av inntekter fra kontrakter med kunder. Etter IFRS 15 innregnes inntekter tilsvarende et beløp som reflekterer vederlaget et foretak forventer å ha rett på i bytte mot varer eller tjenester til en kunde. Standarden gjelder for alle kontrakter som inngås fra og med 1. januar 2018, samt for eksisterende kontrakter som ikke er fullført på dette tidspunkt. Formålet med standarden er å fjerne inkonsistens og svakheter i gjeldene inntektsføringsstandarder, samt forbedre sammenlignbarheten i inntektsføring mellom virksomheter, bransjer og geografiske regioner.

Den nye inntektsstandarden vil erstatte alle gjeldende inntektsføringskrav i henhold til IFRS.

Inntektsføring i Storebrand konsernet reguleres hovedsakelig av IAS39/ IFRS9 og IFRS4. Inntekter som føres under Andre inntekter er vurdert opp mot IFRS15. Implementering av IFRS15 vil ikke medføre vesentlige effekter på konsernresultatet i Storebrands konsernregnskap.

IFRS16

IFRS16 Leiekontrakter erstatter dagens IAS17 og er gjeldende fra 1. januar 2019. IFRS16 fastsetter prinsipper for innregning, måling, presentasjon og offentliggjøring av leieavtaler. Ny leasing standard vil ikke medføre store endringer for utleier, men vil derimot endre regnskapsføring for leietaker betydelig. IFRS16 krever at leietakere i utgangspunktet skal regnskapsføre alle leieavtaler i balansen etter en forenklet modell som ligner på regnskapsføring av finansielle leieavtaler i henhold til IAS17. Nåverdi av samlede leiebetalinger skal balanseføres som gjeld og en eiendel som reflekterer bruksretten av eiendelen i leieperioden. Balanseført eiendel amortiseres over leieperioden og avskrivningskostnaden resultatføres løpende som driftskostnad. Rentekostnad på leieforpliktelsen resultatføres som finanskostnad.

Storebrand arbeider med å forberede implementering av IFRS16, herunder kartlegging av hvilke effekter implementering av IFRS16 vil ha for Storebrand konsernregnskap.

6. KONSOLIDERING

Konsernregnskapet inkluderer Storebrand ASA og selskaper hvor Storebrand ASA har bestemmende innflytelse. Minoritetsinteresser inngår i konsernets egenkapital, med mindre det foreligger opsjoner eller andre betingelser som medfører at minoriteter måles som gjeld.

Storebrand Livsforsikring AS, Storebrand Asset Management AS, Storebrand Bank ASA og Storebrand Forsikring AS er vesentlige datterselskaper som eies direkte av Storebrand ASA. Storebrand Livsforsikring AS eier også det svenske holdingselskapet Storebrand Holding AB som igjen eier SPP Pension & Försäkring AB (publ). Ved ervervet av den svenske virksomheten i 2007 påla norske myndigheter Storebrand å søke om å opprettholde konsernstrukturen innen utgangen av 2009. Storebrand har sendt søknad om å beholde nåværende konsernstruktur. Kontrollerende eierandel i Skagen AS ble ervervet i 2017 og eies av Storebrand Asset Management AS. Norske myndigheter har gitt Storebrand en dispensasjon som utløper i 2022 fra kravet om å organisere ensartet virksomhet i samme selskap.

Investeringer i tilknyttede selskaper (normalt investeringer på mellom 20 prosent og 50 prosent av selskapenes egenkapital) hvor konsernet har betydelig innflytelse er regnskapsført etter egenkapitalmetoden. Investering i felleskontrollert virksomhet blir regnskapsført etter egenkapitalmetoden.

Storebrand konsoliderer enkelte fond i konsernets balanse der vilkåret for kontroll etter IFRS10 er til stede. Dette omfatter fond der Storebrand har en eierandel på omlag 40 prosent eller mer og som forvaltes av selskaper i Storebrand konsernet. I konsernets regnskap konsolideres slike fond 100 prosent i balansen, der minoritetens eierandel vises på en linje for eiendeler og en tilsvarende linje for gjeld. Øvrige investorer i de relevante fondene er vurdert å være minoritetsiere, siden de kan kreve utløsning av sine eierandeler, og som følge av dette klassifiseres minoritetsandelen som gjeld i konsernregnskapet til Storebrand.

Valuta og omregning av utenlandske selskaper

Konsernets presentasjonsvaluta er norske kroner. Utenlandske selskaper som inngår i konsernet og som har annen funksjonell valuta, er omregnet til norske kroner ved at resultatregnskapet er omregnet etter gjennomsnittskurs for året og ved at balansen er omregnet til kurs ved regnskapsårets slutt. Som følge av at det vil være forskjell mellom anvendte valutakurser ved registrering av resultat- og balanseposter blir eventuelle differanser ført mot totalresultatet.

Eliminering av interne transaksjoner

Interne mellomværende, interne gevinster og tap, renter og utbytte og lignende mellom konsernselskapene er eliminert i konsernregnskapet. Transaksjoner mellom kundeporteføljene og selskapsporteføljen i livsforsikringsvirksomheten og mellom kundeporteføljene i livsforsikringsvirksomheten og andre selskaper i konsernet, blir ikke eliminert i konsernregnskapet. I samsvar med livsforsikringsregelverket er transaksjoner med kundeporteføljer gjennomført til virkelig verdi.

7. VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNINGER

Ved overtakelse av virksomhet anvendes overtakelsesmetoden. Vederlaget måles til virkelig verdi. Direkte overtakelsesutgifter kostnadsføres når de oppstår, med unntak av utgifter knyttet til opptak av gjeld og egenkapital (emisjon).

Ved investeringer, herunder ved kjøp av investeringseiendom, blir det vurdert om kjøpet omfatter kjøp av virksomhet i henhold til IFRS3. Når slike kjøp ikke omfatter kjøp av virksomhet anvendes ikke overtakelsesmetoden slik den følger av IFRS3 Foretaksintegrasjon, som igjen medfører at det blant annet ikke avsettes for utsatt skatt slik som i en foretaksintegrasjon.

8. INNTEKTSFØRING

Premieinntekter

Netto premieinntekter omfatter årets forfalte premie (inklusive spareelementer, administrasjonspremie, honorar for utstedelse av norske rentegarantier og fortjenesteelement risiko), tilflyttede premiereserver og avgitt gjenforsikring. Årlig premie periodiseres generelt lineært over dekningsperioden.

Inntekter fra eiendommer og finansielle eiendeler

Inntekter fra eiendommer og finansielle eiendeler er beskrevet i avsnitt 10 og 11.

Andre inntekter

Honorar innregnes når inntekten kan måles pålitelig og er opptjent. Faste honorarer inntektsføres etter hvert som tjenesten leveres og suksesshonorarer inntektsføres når suksesskriteriet er oppfylt.

9. GOODWILL OG IMMATERIELLE EIENDELER

Merverdi ved kjøp av virksomhet som ikke kan allokere til eiendeler eller gjeldsposter på datoen for oppkjøpet, er klassifisert som goodwill i balansen. Goodwill måles til anskaffelseskost på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskaper er klassifisert som immateriell eiendel.

Goodwill avskrives ikke, men testes for verdifall og nedskrivingsbehov. Goodwill testes for verdifall dersom det er indikatorer som tilsier at et verdifall har funnet sted. Det gjennomføres minst én årlig vurdering av gjenvinnbart beløp.

Dersom den relevante diskonterte kontantstrøm er lavere enn regnskapsført verdi, vil goodwill bli nedskrevet til virkelig verdi. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke selv om det i etterfølgende perioder skulle foreligge informasjon om at nedskrivningsbehovet ikke lenger eksisterer eller at nedskrivningsbehovet er blitt mindre. For senere testing av behov for nedskrivning av goodwill, blir denne allokert til aktuelle kontantstrømgenererende enheter som forventes å få fordeler av oppkjøpet.

Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttede selskaper er inkludert i investeringen i tilknyttet selskap, og testes årlig for nedskrivning i forbindelse med vurderingen av balanseført verdi.

Immaterielle eiendeler med begrenset utnyttbar levetid måles til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Avskrivningstid og -metode måles årlig. Ved balanseføring av nye immaterielle eiendeler må det kunne påvises at det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler som kan henføres til eiendelen vil tilflyte konsernet. I tillegg må eiendelens kostpris kunne estimeres pålitelig. Det foretas vurdering av nedskrivningsbehov når det foreligger indikasjoner på verdifall, for øvrig behandles nedskrivning på immaterielle eiendeler og reversering av nedskrivning på samme måte som beskrevet for varige driftsmidler.

10. TILSTREKKElighetSTEST FORSIKRINGSFORPLIKTELSE OG TILHØRENDE MERVERDIER

Etter IFRS4 skal det gjøres en tilstrekkelighetstest av forsikringsforpliktelsen ved hver regnskapsavleggelse. Testen som gjennomføres i Storebrands konsernregnskap gjøres med utgangspunkt i konsernets kapitalberegning. Test av tilstrekkelighet ble gjennomført før implementering av IFRS. Immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid avskrives ikke, men testes for nedskrivningsbehov årlig og ellers når det foreligger indikasjoner på verdifall.

11. INVESTERINGSEIENDOMMER

Investeringseiendommer måles til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, frivillige parter. Inntekter fra investeringseiendommer består av både endringer i virkelig verdi og leieinntekter.

Investeringseiendommer består hovedsakelig av sentrale kontorbygg, kjøpesentre og logistikkbygg. Eiendommer som leies ut til leietakere utenfor konsernet er klassifisert som investeringseiendommer. Når det gjelder eiendommer hvor deler av eiendommen benyttes av konsernet til eget bruk og andre deler leies ut, er utleiedelene som kan seksjoneres, klassifisert som investeringseiendom. Alle eiendommer som eies av kundeporteføljene måles til virkelig verdi og verdiendringer tilordnes kundeporteføljene.

12. FINANSIELLE INSTRUMENTER

12-1. Generelle prinsipper og definisjoner

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen når Storebrand blir part i instrumentets kontraktmessige bestemmelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Når en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse blir førstegangsinnregnet måles den til virkelig verdi. Førstegangsinnregningen inkluderer transaksjonsutgifter som er direkte henførbare på anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen/forpliktelsen, i de tilfeller den finansielle eiendelen/forpliktelsen ikke er til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Finansielle forpliktelser fraregnes fra balansen når de har opphørt — det vil si når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles holdt til forfall investeringer, lån og fordringer samt finansielle forpliktelser som ikke er tilordnet til virkelig verdi over resultatet, til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Ved beregning av den effektive renten estimeres kontantstrømmer og alle kontraktmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning (for eksempel førtidig betaling, kjøpsopsjoner og tilsvarende opsjoner). Beregningen omfatter alle honorarer og rentepunkter betalt eller mottatt mellom parter i kontrakten som er en integrert del av den effektive renten, transaksjonsutgifter og alle andre merbetalinger eller rabatter.

Definisjon av virkelig verdi

For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markeds plass hvor det skjer regelmessige handler, settes virkelig verdi til kurs på siste handelsdag frem til og med balansedagen.

Dersom markedet for et finansielt instrument ikke er aktivt, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av anerkjente verdsettingsmetoder.

Verdsettingsmetoder omfatter bruk av nylig foretatte markedstransaksjoner på armlengdes avstand mellom velinformerte og uavhengige parter, dersom slike er tilgjengelige, henvisning til løpende virkelig verdi av et annet instrument som er praktisk talt det samme, diskontert kontantstrømberegning og opsjonspringsmodeller. Dersom det er en verdsettingsmetode som er i vanlig bruk av deltakerne i markedet for å prissette instrumentet og denne metoden har vist seg å gi pålitelige estimater av priser oppnådd i faktiske markedstransaksjoner, benyttes denne metoden.

Verdifall på og tapsutsatte finansielle eiendeler

For finansielle eiendeler som er innregnet til amortisert kost, vurderes det på hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi.

Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall, har påløpt, måles tapet som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene (eksklusiv framtidige kredittap som ikke har påløpt), diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente (effektiv rente beregnet ved førstegangsinnregning). Tapsbeløpet innregnes i resultatet.

Tap som forventes som følge av framtidige hendelser, uansett graden av sannsynlighet, blir ikke innregnet.

12-2. Klassifikasjon og måling av finansielle eiendeler og gjeld

Finansielle eiendeler klassifiseres i en av de etterfølgende kategorier:

- Finansielle eiendeler holdt for omsetning
- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjonen
- Finansielle eiendeler som holdes til forfall
- Finansielle eiendeler utlån og fordringer

Holdt for omsetning

En finansiell eiendel er klassifisert som holdt for omsetning når den:

- i hovedsak er anskaffet eller pådratt med det formål å selge den eller kjøpe den tilbake på kort sikt, er en del av en portefølje av identifiserte finansielle instrumenter som blir styrt sammen, og som det er godtgjort at det foreligger et nylig faktisk mønster for kortsiktig realisering av overskudd for, eller

- er et derivat, med unntak for et derivat som er øremerket og effektivt sikringsinstrument.

Med unntak for derivater faller kun en begrenset andel av Storebrands finansielle instrumenter inn under denne gruppen.

Finansielle eiendeler holdt for omsetning måles til virkelig verdi på balansetidspunktet. Endringer i virkelig verdi føres over resultatregnskapet.

Til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjon

En betydelig andel av Storebrands finansielle instrumenter er klassifisert til kategorien *virkelig* verdi over resultatet på grunn av:

- klassifiseringen reduserer mismatch i måling eller innregning som ellers ville oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser, eller at
- de finansielle eiendeler inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

Regnskapsføringen er tilsvarende som for gruppen holdt for omsetning (instrumentene måles til virkelig verdi og verdiendringer føres i resultatoppstillingen).

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette samt et fast forfall, og som et foretak har en positiv intensjon om og evne til å holde til forfall med unntak for

- de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet
- de som oppfyller definisjonen av utlån og fordringer

Holdt til forfall eiendeler innregnes til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Kategorien anvendes i den norske livsforsikringsvirksomheten for eiendeler som er knyttet til forsikringskontrakter med rentegaranti.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke blir notert i et aktivt marked, unntatt de som foretaket har til hensikt å selge umiddelbart eller på kort sikt, som skal klassifiseres som holdt for omsetning, og de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet.

Utlån og fordringer innregnes til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Kategorien anvendes i den norske livsforsikringsvirksomheten knyttet til forsikringskontrakter med rentegaranti, samt i bankvirksomheten.

Utlån og fordringer som er øremerket som sikringsobjekter, er underlagt måling i henhold til kravene til sikringsbokføring.

12-3. Derivater

Definisjon av et derivat

Et derivat er et finansielt instrument eller en annen kontrakt som omfattes av IAS39, og som har alle de tre følgende kjennetegnene:

- Derivatets verdi endres som reaksjon på endringer i en nærmere angitt rentesats, pris på finansielle instrumenter, råvarepris, valutakurs, en indeks for priser eller satser, kredittverdighet eller kredittindeks, eller en annen variabel (ofte kalt «underliggende»)
- det krever ingen innledende nettoinvestering eller en innledende nettoinvestering som er mindre enn det som ville kreves for andre typer kontrakter som forventes å ha en tilsvarende reaksjon på endringer i markedsfaktorer
- det skal gjøres opp på et framtidig tidspunkt

Regnskapsføring av derivater som ikke er et sikringsinstrument

Derivater som ikke faller inn under kriteriene for sikring innregnes i gruppen finansielle instrumenter holdt for omsetning. Virkelig verdi av derivatene klassifiseres henholdsvis som en eiendel eller som en forpliktelse, med endringer i virkelig verdi over resultatet.

Hoveddelen av de derivater som løpende benyttes i forvaltningen faller inn under denne kategorien.

En del av konsernets forsikringskontrakter inneholder innebygde derivater, som for eksempel rentegarantier. Disse forsikringskontraktene følger ikke regnskapsstandarden IAS39 Finansielle instrumenter, men følger regnskapsstandarden IFRS4 Forsikringskontrakter, og de innebygde derivatene måles ikke løpende til virkelig verdi.

12-4. Sikringsbokføring

Virkelig verdi sikring

Storebrand benytter seg av virkelig verdi sikring, sikringsobjektene er finansielle eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater innregnes til virkelig verdi over resultatet eller inngår i totalresultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbar til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Sikring av nettoinvestering

Sikring av nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter innregnes på samme måte som kontantstrømsikringer. Gevinst og tap på sikringsinstrumentet som relaterer seg til den effektive delen av sikringen føres over totalresultatet, mens gevinst og tap som relaterer seg til den ineffektive delen innregnes umiddelbart over resultatregnskapet. Samlet tap eller gevinst i egenkapitalen føres over resultatet når den utenlandske virksomheten blir solgt eller avviklet.

Kombinert virkelig verdi og kontantstrømsikring

Enkelte innlån i utenlandsk valuta er sikret ved bruk av sikringsinstrumenter (derivater). Kontantstrømmene i sikringsobjektet og sikringsinstrumentet er sammenfallende. Derivater innregnes til virkelig verdi. Sikringsbokføring gjennomføres ved å dele opp sikringen i en virkelig verdi sikring av renten og en kontantstrømsikring av marginen. Netto løpende verdiendringer på kontantstrømsikringen innregnes i Totalresultat.

12-5. Finansielle forpliktelser

Etter førstegangsinnregning måles hovedsakelig alle finansielle forpliktelser til amortisert kost ved effektiv rentes metode.

13. FORSIKRINGSMESSIGE FORHOLD

Regnskapsstandarden IFRS4 Forsikringskontrakter, omhandler regnskapsmessig behandling av forsikringskontrakter. Storebrands forsikringskontrakter omfattes av standarden. IFRS4 er ment å være en foreløpig standard og den tillater bruk av uensartede prinsipper for behandling av forsikringskontrakter i konsernregnskapet. I konsernregnskapet medtas de forsikringstekniske avsetninger slik de er beregnet i de respektive datterselskaper i samsvar med det enkelte lands lovgivning. Dette gjelder også for forsikringskontrakter ervervet i en foretaksintegrasjon. I slike tilfeller er positive merverdier, jamfør IFRS4 nr 31b), aktivert som eiendeler.

Det følger av IFRS4 at de forsikringsmessige avsetningene skal være tilstrekkelige. Ved vurdering av tilstrekkelighet knyttet til innregnede ervervede forsikringskontrakter, sees det i vurderingen også hen til IAS37 Avsetninger, betingede eiendeler og betingede forpliktelser, og Solvens II beregninger.

Nedenfor redegjøres det for regnskapsprinsippene for de vesentligste forsikringstekniske avsetninger.

13-1. Generelt – livsforsikring

Erstatninger for egen regning

Erstatninger for egen regning omfatter utbetalte forsikringsoppgjør fratrukket mottatt gjenforsikring, fraflyttede premiereserver, avgitt gjenforsikring og endring i erstatningsavsetning. Avsetning for ikke-ferdigbehandlede eller ikke-utbetalte erstatninger ivaretas ved avsetning til erstatningsavsetningen under posten endring forsikringsforpliktelser.

Endring forsikringsforpliktelser

Omfatter sparepremien som inntektsføres under premieinntekter og utbetales under erstatninger. Posten omfatter også garantert avkastning på premiereserven og premiefondet samt avkastning til kundene utover garanti.

Forsikringsforpliktelse

Premiereserven er beregnet som kontantverdien av selskapets samlede fremtidige forsikringsforpliktelser inklusive fremtidige administrasjonskostnader i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag av kontantverdien av fremtidige avtalte premier. For individuelle kontoprodukter med fleksibel premieinnbetaling avsettes oppsamlet kontoverdi i premiereserven. Premiereserven svarer til 100 prosent av forsikringenes garanterte gjenkjøps-/flytteverdi før eventuelle avbrudds-/flyttegebyrer og andel av kursreguleringsfond.

Ved beregning av premiereserven er det benyttet samme forutsetninger som ligger til grunn for premien for de enkelte forsikringsavtalene, det vil si samme dødelighets- og uføresannsynligheter, rentegrunnlag og kostnadssatser, i tillegg økes avsetningene som følge av forventet økt levealder. Premietarifene bygger på observert nivå for dødelighet og uførhet i samfunnet, tillagt sikkerhetsmarginer som blant annet inkluderer en forventning om fremtidig utvikling på området.

Den avsatte premierreserven inneholder for alle bransjer avsetning til dekning av fremtidige administrasjonskostnader inklusiv oppgjørskostnader (administrasjonsreserve). For fullt betalte kontrakter, inklusive fripoliser, er kontantverdien av de forventede fremtidige administrasjonskostnader avsatt fullt ut i premierreserven. For kontrakter med fremtidig premieinnbetaling er det gjort fradrag for kontantverdien av den delen av de fremtidige administrasjonskostnader som forutsettes finansiert gjennom fremtidige premier.

En betydelig andel av de norske forsikringskontraktene har ett-årige rentegarantier, slik at den garanterte avkastningen må oppnås hvert år. En betydelig andel av de svenske forsikringskontraktene har garantert avkastningen frem til tidspunkt for pensjonsutbetalingene.

Forsikringsforpliktelser særskilt investeringsportefølje

De forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje skal til enhver tid motsvare verdien av den investeringsportefølje som er tilordnet kontrakten. Andelen av overskudd på risikoresultatet medregnes. Selskapet er ikke utsatt for investeringsrisiko på kundemidler, da det ikke garanteres minsteavkastning ovenfor kundene. Det eneste unntaket er ved dødsfall der etterlatte får utbetalt opprinnelig innbetalt beløp til livrenteforsikringer og for garantikonto.

IBNS-avsetninger

I premierreserven for forsikringsrisiko inngår avsetninger for inntrufne ikke meldte erstatninger samt ikke-ferdigbehandlede forsikringsoppgjør. IBNR er avsetninger for potensielle fremtidige utbetaling hvor Storebrand ennå ikke er blitt informert om at et uføretilfelle, dødsfall eller annet erstatningstilfelle er inntruffet. Siden Storebrand verken kjenner frekvens eller utbetalingsbeløp estimeres IBNR via matematiske modeller basert på historisk informasjon om bestanden. Tilsvarende er RBNS en avsetning for potensielle fremtidige utbetalinger hvor Storebrand har kjennskap til hendelsen men ikke har ferdig behandlet kravet. Også her benyttes matematiske modeller basert på historisk informasjon for å estimere avsetningen.

Overføring av premierreserve m.v. (flytting)

Overføring av premierreserve ved flytting av forsikringer mellom forsikringsselskaper føres over resultatregnskapet under posten netto premieinntekter for mottatte reserver og erstatninger for egen regning for avgitte reserver. Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres/økes premierreserven i forsikringsforpliktelser tilsvarende. Flyttebeløpet inkluderer også kontraktens andel av tilleggsavsetning, kursreguleringsfond, villkorad återbäring og årets resultat. Tilflyttede tilleggsavsetninger vises ikke under premieinntekter, men under posten endringer i forsikringsforpliktelser. Flyttebeløpene klassifiseres som kortsiktig fordring/ gjeld til oppgjør finner sted.

Salgskostnader

I norske livsforsikringsvirksomhet er salgskostnader kostnadsført, mens i de svenske datterselskaper er salgskostnader balanseført og amortiseres over produktets forventede løpetid.

13-2. Livsforsikring Norge

Tilleggsavsetninger

For å sikre soliditeten i livsforsikring, har selskapene anledning til å foreta avsetning til tilleggsavsetninger. Tilleggsavsetningene er fordelt på kontraktene og kan benyttes til å dekke et negativt renteresultat inntil rentegarantien. Dersom selskapet et år ikke oppnår en avkastning som svarer til grunnlagsrenten, kan avsetningen føres tilbake fra kontrakten slik at selskapet blir i stand til å innfri rentegarantien. Det betyr at tilleggsavsetningene reduseres og at premierreserven økes tilsvarende på kontrakten. For renteforsikringer utbetales tilleggsavsetningen i rater over utbetalingsperioden.

Dersom tildelte tilleggsavsetninger til kontrakten medfører at de samlede tilleggsavsetningene overstiger 12 prosent av premierreserven knyttet til kontrakten blir det overskytende beløpet tilordnet kontrakten som overskudd.

Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier «etter skatteloven» fra forsikringstakerne og tilført overskudd i individuell og kollektiv pensjonsforsikring. Innbetaling og uttak føres ikke over resultatregnskapet, men direkte mot balansen.

Pensjonistenes overskuddsfond består av overskudd tilordnet premierreserve knyttet til pensjoner under utbetaling i kollektiv pensjonsforsikring. Fondet skal hvert år benyttes som engangspremie for tillegg til ytelsene til pensjonistene.

Kursreguleringsfond

Årets netto urealisert gevinst/tap på finansielle eiendeler til virkelig verdi i kollektivporteføljen i Storebrand Livsforsikring AS tilføres/ tilbakeføres kursreguleringsfondet i balansen under forutsetning av at porteføljen har en netto urealisert merverdi. Den delen av netto urealisert gevinst/tap på finansielle omløpsmidler i utenlandsk valuta som kan tilskrives valutakursendringer avsettes ikke til kursreguleringsfond. Valutarisikoen på utenlandske investeringer er i hovedsak sikret med valutakontrakter på porteføljenivå. Valutakursendring tilknyttet sikringsinstrumentet avsettes således heller ikke til kursreguleringsfond, men føres direkte over resultatet. Etter regnskapsstandarden for forsikringskontrakter (IFRS4) er kursreguleringsfondet vurdert som en forpliktelse.

Avsetning for ikke-fastsatte forsikringstilfeller

Avsetning for inntrufne skader består av avsetninger for uføre- og alderspensjon, fastsatte skader, ikke fastsatte skader og skadebehandlingsreserver. Ved vurdering av avsetninger benyttes grunnlagsrenten for å fastsette avsetningen. I tillegg avsettes det for beregnede skader som er inntruffet, men som ikke er meldt (IBNR).

Risikoutjevningfond

Det er anledning til å avsette inntil 50 prosent av risikoresultatet for kollektiv pensjon og fripoliser til risikoutjevningfond til dekning av eventuelt fremtidig negativt risikoresultat. Risikoutjevningfondet er ikke vurdert som en forpliktelse etter IFRS og inngår som en del av egenkapitalen (bundet egenkapital). Vedrørende bruk av risikoutjevningfond til opppreservering langt liv, se [note 2](#).

13-3. Livsforsikring Sverige

Livsforsikringsavsetninger

Livsforsikringsavsetningene er estimert som nåverdien av forventede fremtidige garanterte utbetalinger, administrasjonsutgifter og skatter, diskontert med den gjeldende risikofrie renten (Solvens 2 rentekurve). Forsikringsmessige avsetninger med rentegaranti i SPP benytter en modellert diskonteringsrente. Det benyttes en nominell risikofri rente ved diskontering av spareforsikring og for helseforsikring i ytelsesordninger. For øvrige risikoforsikringer anvendes en risikofri realrente, eller nominelle risikofrie renter, kombinert med antatt inflasjon.

I beregningen av livsforsikringsavsetningene tas det hensyn til estimerte fremtidige administrasjonskostnader som med rimelighet kan forventes å oppstå og som kan knyttes til de eksisterende forsikringskontraktene. Kostnadene estimeres med bakgrunn i selskapets egne kostnadsanalyser og baseres på faktiske driftskostnadene i løpet av det siste året. Prosjeksjonen av de forventede fremtidige kostnader følger de samme prinsipper som grunnlag for Solvens II. Det tas ikke hensyn til eventuelle fremtidige kostnadseffektiviseringer.

Avsetning for ikke-fastsatte forsikringstilfeller

Avsetning for inntrufne skader består av avsetninger for uførepensjon, fastsatte skader, ikke fastsatte skader og skadebehandlingsreserver. Ved vurdering av avsetninger for uførepensjoner benyttes en risikofri markedsrente, hensyntatt fremtidig indeksregulering av utbetalingene. I tillegg avsettes det for beregnede skader som er inntruffet, men som ikke er meldt (IBNR).

Villkorad återbäring (betinget kundetildelt bonus), og latent kapitaltilskott

Villkorad återbäring oppstår når verdien av kundemidlene er høyere enn nåverdien av forpliktelsene, og omfatter dermed den del av forsikringskapitalen som ikke er garantert. For kontrakter hvor kundemidlene er lavere enn forpliktelsene belastes eiers resultat ved avsetning til latent kapitaltilskudd. Villkorad återbäring og latent kapitaltilskudd innregnes på samme linje i balansen.

13-4. Skadeforsikring

Kostnadsføring av skadetilfeller skjer på det tidspunkt skadetilfeller inntreffer. Det er foretatt følgende avsetninger:

Avsetning for ikke opptjent premie for egen regning gjelder løpende kontrakter som er i kraft på regnskapstidspunktet og skal dekke kontraktens gjenstående risikoperiode.

Erstatningsavsetningen skal dekke forventet utbetaling av meldte, men ikke oppgjorte erstatningskrav. Den skal videre dekke forventede erstatningskrav knyttet til skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt ved regnskapsperiodens utløp. Rapporterte ikke oppgjorte skadekrav avsettes i sin helhet. Det foretas så en beregning av avsetningsbehovet for inntrufne, men ikke rapporterte skader (IBNR), og for rapporterte, men ikke avsluttede skader (RBNS). I tillegg skal erstatningsavsetningen inneholde en egen avsetning for fremtidige skadeoppgjørskostnader på inntrufne ikke oppgjorte skadetilfeller.

14. PENSJONSFORPLIKTELSE EGENE ANSATTE

Storebrand har landspesifikke pensjonsordninger for ansatte. Ordningene innregnes etter IAS19. I Norge er pensjonsordningen fra 1. januar 2015 endret fra ytelsesordning til innskuddspensjon. Effekten av denne endringen ble innregnet i regnskapet per 31.12.2014. Storebrand er med i den norske AFP-ordningen (avtalefestet pensjon). Den norske AFP-ordningen er vurdert å være en ytelsesordning, men det foreligger ikke

tilstrekkelig kvantitativ informasjon til å kunne estimere pålitelige regnskapsmessige forpliktelser og kostnader.

I Sverige har SPP i samsvar med Bankansattes Tjenestepensjonsplan (BTP-planen) kollektiv ytelses pensjonsplaner for sine ansatte. En kollektiv ytelsespensjon innebærer at en ansatt er garantert en viss pensjon basert på sluttlønn etter avsluttet arbeidsforhold.

14-1. Ytelsesordning

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser for ytelsesplaner beregnes etter lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag, basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, uførhet og frivillig avgang. Periodens netto pensjonskostnad består av summen av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelse, samt forventet avkastning av pensjonsmidlene.

Estimatavvik og virkningen av endrede forutsetninger blir regnskapsført mot totalresultatet i oppstillingen over regnskapsførte inntekter, kostnader og verdiendringer i den perioden de oppstår. I konsernet er det både forsikret og uforsikret pensjonsordning. Den forsikrede ordningen i Norge er tegnet i konsernet. Når ansatte avslutter arbeidsforholdet før pensjonsalder eller går ut av ordningen, vil det utstedes ordinære fripoliser. De fripolisene som inngår i forsikringsmessige avsetninger måles etter regnskapsstandarden IFRS4.

14-2. Innskuddsordning

Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at konsernet betaler et årlig innskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelse knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger blir kostnadsført direkte.

15. VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER

Konsernets varige driftsmidler består av maskiner, inventar, IT-systemer og bygninger som benyttes av konsernet til egen virksomhet.

Maskiner, inventar og IT-systemer måles til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger.

Bygninger som benyttes til egen virksomhet av konsernet måles til oppskrevet verdi fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Det foretas årlig vurdering av virkelig verdi på disse bygningene på samme måte som beskrevet for investeringseiendommer. Økning i verdier for bygninger som benyttes i egen virksomhet resultatføres over totalresultatet. En nedskrivning av bygningens verdi innregnes først mot revalueringsreserve som gjelder oppskrivninger på den aktuelle bygningen. Dersom nedskrivningen overstiger revalueringsreserven resultatføres det resterende.

Avskrivningsperiode og -metode blir vurdert årlig for å sikre at metoden og perioden som brukes samsvarer med den økonomiske levetiden for driftsmiddelet. Tilsvarende gjelder for utrangeringsverdi. For bygninger foretas dekomponering, dersom ulike deler har forskjellig brukstid. Avskrivningsperiode og -metode måles da separat for hver del.

Det blir foretatt vurdering av nedskrivningsbehov når det foreligger indikasjon på verdifall. Eventuell nedskrivning resultatføres som differansen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag for salgskostnader og bruksverdi. Ved hver rapporteringsdato vurderes det om det er mulighete for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle eiendeler.

16. SKATT

Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt, og er basert på regnskapsstandarden IAS12 Resultatskatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført i totalresultatet. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld.

Utsatt skatt beregnes med utgangspunkt i konsernets skattemessige fremførbare underskudd, skattereduserende midlertidige forskjeller og skatteøkende midlertidige forskjeller. I konsernets skatteøkende midlertidige forskjeller inngår også midlertidige forskjeller knyttet til konsernets investeringseiendommer. Disse eiendommene inngår hovedsakelig i det norske livsforsikringsselskapets kundeporteføljer og ligger i aksjeselskaper som eies av holdingselskaper som igjen eies direkte av Storebrand Livsforsikring AS. Selv om disse eiendomsselskapene inngår i kundeporteføljen og kan avhendes tilnærmet skattefritt, inngår de skatteøkende midlertidige forskjellene knyttet til de underliggende eiendommene som også inngår i det norske skattekonsernet, i konsernets midlertidige forskjeller hvor det er avsatt for utsatt skatt. Se også punkt 6 ovenfor som omhandler virksomhetssammenslutninger.

Eventuell utsatt skatt eiendel innregnes dersom det anses sannsynlig at skattefordelen vil bli gjenvunnet. Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt innregnes netto når det foreligger en juridisk rett til å motregne eiendeler og forpliktelser ved betalbar skatt, og konsernet er i stand til og har til hensikt å gjøre opp betalbar skatt netto.

Endringer i eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt som skyldes endringer i skattesats innregnes som et utgangspunkt i resultatregnskapet.

Finansskatt

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2017 ble det vedtatt en finansskatt med to elementer:

- Finansskatt på lønn. Denne er satt til 5 prosent og følger reglene for arbeidsgiveravgift
- Skattesatsen på alminnelig inntekt for foretak omfattet av finansskatten videreføres på 2016-nivå (25 prosent), mens den for øvrig settes videre ned fra 24 prosent til 23 prosent fra 1. januar 2018

Finansskatten gjelder fra og med inntektsåret 2017.

I Storebrand konsernet inngår både selskaper som omfattes og som ikke omfattes av finansskatten. Ved balanseføring av utsatt skatt/skattefordel i konsernregnskapet benyttes derfor selskapsskattesatsen gjeldende for det enkelte selskap (23 eller 25 prosent).

Se [note 27](#) for ytterligere informasjon.

17. AVSATT UTBYTTE

I henhold til IAS10 som omhandler hendelser etter balansedagen, skal foreslått utbytte/konsernbidrag klassifiseres som egenkapital inntil det er vedtatt av generalforsamlingen.

18. LEIEAVTALER

En leieavtale klassifiseres som finansiell leieavtale dersom den i det vesentlige overfører risiko og avkastning forbundet med eierskap. Øvrige leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Storebrand har ingen finansielle leieavtaler.

19. KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den direkte metoden og viser kontantstrømmene gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Kontanter er definert som kontanter, fordringer på sentralbanker og fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist.

Kontantstrømoppstillingen spesifiseres på operasjonelle, investerings- og finansierings aktiviteter.

20. BIOLOGISKE EIENDELER

I samsvar med IAS41 måles investeringer i skog som biologiske eiendeler. Biologiske eiendeler måles til virkelig verdi som er definert basert på alternativ virkelig verdi beregning, eller nåverdien av forventet netto kontantstrøm. Verdiendringer på biologiske eiendeler føres i resultatregnskapet. Eierrettigheter på biologiske eiendeler innregnes på det tidspunktet når kjøpsavtalen signeres. Det beregnes årlige inntekter og utgifter fra skogbruk og utmark.

Note 2 – Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet må ledelsen foreta estimater, skjønsmessige vurderinger og forutsetninger av usikre størrelser. Estimater og vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventning om fremtidige hendelser og representerer ledelsens beste skjønn på tidspunkt for regnskapsavleggelsen.

En beskrivelse av de vesentligste estimater og vurderinger der skjønn anvendes og som kan påvirke innregnede verdier eller nøkkeltall fremkommer nedenfor, og i [note 13](#) for Solvens II og i [note 27](#) for Skatt.

De faktiske resultatene kan avvike fra regnskapsestimatene.

GENERELT OM LIVSFORSIKRING

Forsikringsrisiko er risiko for større utbetalinger enn antatt og/eller ugunstig endring i verdien av en forsikringsforpliktelse som følge av at faktisk utvikling avviker fra det som ble forutsatt ved beregning av premier eller avsetninger.

I konsernregnskapet innregnes forsikringsforpliktelser med rentegaranti, med ulike prinsipper i den norske og svenske virksomheten. Det er også innregnet en immateriell eiendel (value-of-business-in-force, "VIF") knyttet til forsikringskontrakter i den svenske virksomheten. Denne eiendelen knytter seg til Storebrands kjøp av SPP (kjøp av virksomhet). Det er flere forhold som kan påvirke størrelsene på forsikringsforpliktelsene inklusive VIF, herunder biometriske forhold som økt levealder, fremtidig avkastning, uførhet, samt utvikling i fremtidige kostnader og juridiske forhold som lovendringer og utfall av rettssaker mv. Et lavt rentenivå vil på lang sikt være utfordrende for eier med hensyn til forsikringskontrakter med rentegaranti, og vil, sammen med reduserte kundebuffer, kunne påvirke størrelsen på de innregnede beløp knyttet til forsikringskontraktene. De norske forsikringskontraktene med rentegarantier er diskontert med premieberegningsrenten (om lag gjennomsnittlig med 3,2 prosent). De svenske forsikringsforpliktelsene med rentegaranti er diskontert med en rentekurve som samsvarer med Solvens II-rentekurven.

Det følger av regnskapsstandarden IFRS4 Forsikringskontrakter at de innregnede forsikringsforpliktelsene skal være tilstrekkelige og at det skal gjennomføres en tilstrekkelighetstest (liability adequacy test). Forsikringsforpliktelsene er beregnet i henhold til regler fastsatt av de nasjonale tilsynsmyndighetene herunder forsikringsvirksomhetsloven med forskrifter i Norge og Försäkringsrörelselagen i Sverige. For livsforsikringsforpliktelsene gjennomføres det en test på et overordnet totalnivå ved å foreta en analyse som tar utgangspunkt i premiereserveringsprinsipper. Den innarbeidede analysen tar utgangspunkt i forutsetninger som tilsvarende legges til grunn ved beregning av solvens II forpliktelsen, hvor selskapet anvender beste anslag på de fremtidige grunnlagselementene basert på dagens erfaringer. Testen innebærer da at selskapet analyserer dagens marginer mellom forutsetningene i reserveringsgrunnlaget og forutsetningene basert på solvens II beregningene. Denne testen ble gjennomført også før innføring av IFRS.

I konsernregnskapet ble det ved oppkjøpet av det svenske forsikringskonsernet SPP aktivert merverdier inklusive goodwill knyttet til verdiene av SPP konsernets forsikringskontrakter, mens SPP konsernets innregnede forsikringsmessige avsetninger ble videreført i Storebrands konsernregnskap. Disse merverdiene (Value of business in-force) som sammen med tilhørende aktiverte salgskostnader og forsikringsforpliktelser, testes med hensyn til tilstrekkelighet. Testen er oppfylt hvis de bokførte forpliktelsene i regnskapet er større eller lik netto forpliktelser vurdert til en estimert markedsverdi inklusive forventet overskudd til eier. I denne testen ses det hen til solvens II beregninger samt til IAS37. Et sentralt element i denne vurderingen er beregning av fremtidige fortjenestemarginer hvor det benyttes grunnlag fra solvens II beregningene. Solvens II beregningene vil blant annet påvirkes av volatilitet i finansmarkedet, renteforventninger samt størrelsen på bufferkapital. Storebrand tilfredsstiller tilstrekkelighetstestene for 2017 og tilstrekkelighetstestene har følgelig ingen resultatmessig effekt på regnskapet for 2017. Det vises til ytterligere informasjon i [note 28](#).

IBNR- og RBNS-avsetningene for forsikringsrisiko estimeres og det er knyttet usikkerhet til estimatene. Dette er usikkerhet knyttet til frekvens og størrelsen på erstatningene. Estimattendringer og endrede vurderinger kan medføre en reduksjon eller økning i avsetningene. Endringer vil inngå som en del av risikoresultatet.

Storebrand fikk i 2015 godkjent plan for oppreservering av langt liv avsetningene tilknyttet kollektiv pensjon og fripoliser i den norske virksomheten. Maksimal oppreserveringsperiode var fra 1.1.2014 til 1.1.2021, men Storebrand har i løpet av 2017 ferdigstilt oppreservering etter K2013. Av årets finans- og risikooverskudd for kollektiv pensjon er 710 mill. anvendt til å styrke langt liv avsetningene. Endelig avregning av oppreserveringsbehovet vil gjøres per kontrakt i forbindelse med kontoføringen per årsslutt 2017, men som gjennomføres 1. halvår 2018. Inntil da vil det være noe usikkerhet knyttet til det endelige oppreserveringsbehovet.

I livsforsikringsvirksomhetene i Storebrand vil ikke nødvendigvis endring av estimater knyttet til forsikringsmessige avsetninger, finansielle instrumenter og investeringseiendom tilordnet livkundene, påvirke eiers resultat, men endring av estimater og vurderinger kan påvirke eiers resultat. En sentral faktor vil være om livkundenes midler inklusive årets realiserte avkastning, overstiger de garanterte forpliktelser.

I den norske virksomheten har en betydelig andel av forsikringskontraktene årlige rentegarantier. Estimattendringer og endrede vurderinger kan medføre endret avkastning i kundeporteføljene. Avhengig av størrelsen på eventuelle verdifall, vil slike verdifall, helt eller delvis, kunne motvirkes av reduksjon i kursreguleringsfond og tilleggsavsetninger slik at effekt for eiers resultat kan bli begrenset. Tilsvarende vil verdiøkninger i stor grad kunne øke størrelsen på slike fond.

I den svenske virksomheten foreligger det ikke kontrakter med en årlig rentegaranti. Men det foreligger forsikringskontrakter med en sluttverdigaranti. Disse kontraktene diskonteres med en markedsmessig beregnet rente hvor deler av den anvendte rentekurven ikke er likvid. Endringer i diskonteringsrente vil kunne gi betydelige utslag i størrelsen på de forsikringsmessige forpliktelser samt påvirkning av resultat. Dersom tilhørende kundemidler har en høyere verdi enn innregnet verdi av disse forsikringsmessige forpliktelsene, vil forskjellen utgjøre et betinget kundetildelt fond – villkorad återbäring (bufferkapital). Endringer i forutsetninger om fremtidige administrasjonsutgifter

(kostnadsforutsetninger) kan også gi betydelige utslag på de innregnede forsikringsforpliktelsene. Estimaterendringer og endrede vurderinger kan medføre endret avkastning i kundeporteføljene. Avhengig av størrelsen på eventuelle verdifall, vil slike verdifall, helt eller delvis, kunne motvirkes av reduksjon i villkorad återbäring slik at effekt for eiers resultat kan bli begrenset. Dersom verdien av den enkelte forsikringskontrakt er høyere enn tilhørende kundemidler, vil eier måtte dekke manglende kapital.

Den benyttede diskonteringsrenten for den svenske virksomheten samsvarer med de samme metoder som ligger til grunn ved beregning av diskonteringsrenten under Solvens II:

- For løpetider opp til 10 år fastsettes diskonteringsrenten med utgangspunkt i noterte swaprenter, justert for både kredittrisiko (kredittjustering) og illikviditet (volatilitetsjustering). Kreditt- og volatilitetsjustering baseres på de senest tilgjengelige verdiene som publiseres av EIOPA.
- For løpetider mellom 10 og 20 år er det benyttet interpolerte terminrenter for å sikre en jevn overgang fra siste likvide markedsrente (ved 10 års punkt) til den langsiktige terminrenten. Interpoleringen gjennomføres ved bruk av den såkalte Smith-Wilson modellen.
- For løpetider utover 20 år fastsettes en likevektrente basert på summen av langsiktige forventninger til inflasjon og realvekst.

Det foreligger også forsikringskontrakter uten rentegaranti i livsforsikringsvirksomhetene hvor kundene bærer avkastningsgarantien. Estimaterendringer og endrede vurderinger kan medføre endret avkastning i tilhørende kundeporteføljer. Innregning av slike verdiendringer påvirker ikke eiers resultat direkte. Imidlertid vil endring i estimater knyttet til risikodekninger (uførhet og død) påvirke eiers resultat. Dette er usikkerhet knyttet til frekvens og størrelsen på erstatningene. Estimaterendringer og endrede vurderinger kan medføre en reduksjon eller økning i avsetningene.

Det gis ytterligere informasjon om forsikringsforpliktelser i note [7](#), [39](#) og [40](#).

INVESTERINGSEIENDOMMER

Investeringseiendommer måles til virkelig verdi. Markedet for næringseiendom i Norge og Sverige er lite likvid og lite transparent. Verdsettelsene som gjøres vil være beheftet med usikkerhet og krever bruk av skjønn, dette gjelder særlig i perioder med urolige finansmarkeder.

Sentrale elementer som inngår i verdsettelsene, og som krever bruk av skjønn er:

- Markedsleie og ledighetsutvikling
- Kvaliteten og varigheten på leieinntektene
- Eierkostnader
- Teknisk standard og eventuelt oppgraderingsbehov
- Diskonteringsrenter for både sikker og usikker kontantstrøm, samt restverdi

Det innhentes også ekstern verdsettelse for deler av porteføljen kvartalsvis. Alle eiendommer skal minst i løpet av en 3 års periode ha en ekstern verdsettelse.

Det vises for øvrig til [note 12](#) hvor verdsettelse av investeringseiendommer til virkelig verdi beskrives ytterligere.

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

Det vil være usikkerhet knyttet til prisingen av finansielle instrumenter særlig knyttet til instrumenter som ikke prises i et aktivt marked. Dette gjelder særlig for de typer verdipapirer som er priset på bakgrunn av ikke-observerbare forutsetninger, og for disse investeringene benyttes ulike verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi, herunder private equity investeringer, investeringer i utenlandske eiendomsfond samt andre finansielle instrumenter hvor det nyttes teoretiske modeller ved prisingen. Eventuelle endringer i forutsetninger vil kunne påvirke innregnede verdier. Hoveddelen av slike finansielle instrumenter inngår i kundeporteføljen.

Det vil være usikkerhet knyttet til fastrenteutlån som er klassifisert til virkelig verdi, da det er variasjon i rentebetingelsene som bankene tilbyr og siden det ofte vil være ulik kredittrisiko knyttet til den enkelte låntager.

Det vises for øvrig til [note 13](#) hvor verdsettelse av finansielle instrumenter til virkelig verdi beskrives ytterligere.

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST

For finansielle instrumenter som er vurdert til amortisert kost måles det om det på balansedagen finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi.

Det må anvendes skjønn ved vurdering av om det foreligger et verdifall og verdifallets størrelse. Usikkerheten blir større når det er uro i finansmarkedene. Vurderingene omfatter kreditt-, markeds- og likviditetsrisiko. Endringer i forutsetninger for disse faktorene vil påvirke om det måles å foreligge indikasjoner på et verdifall. Det vil dermed være usikkerhet knyttet til størrelsene på innregnede individuelle nedskrivning og gruppenedskrivninger. Dette vil gjelde avsetninger knyttet til utlån i privat og bedriftsmarkedet samt obligasjoner som måles til amortisert kost.

ANDRE IMMATERIELLE EIENDELER MED UDEFINERT UTNYTTBAR LEVETID

Goodwill og andre immaterielle eiendeler med udefinert utnyttbar levetid testes årlig for nedskrivningsbehov. Goodwill allokteres til konsernets kontantstrømgenererende enheter. Ved verdifastsettelsen i testen er det nødvendig å estimere de kontantstrømmer som oppstår i den relevante kontantstrømgenererende enhet, samt benytte en relevant rente ved diskonteringen. Varige driftsmidler og øvrige immaterielle eiendeler måles årlig for å sikre at metoden og perioden som brukes samsvarer med de økonomiske realiteter.

PENSJONER EGNE ANSATTE

Nåverdien på pensjonsforpliktelser avhenger av fastsettelsen av økonomiske og demografiske forutsetninger. De beregningsforutsetninger som benyttes skal være realistiske, innbyrdes konsistente og oppdaterte i den forstand at de skal baseres på en enhetlig antagelse om fremtidig økonomisk utvikling. I konsernet er det både sikrede og usikrede pensjonsordninger (pensjon over drift). Det vil være usikkerhet knyttet til disse estimatene.

UTSATT SKATT OG USIKRE SKATTEPOSISJONER

Det er i konsernet betydelige midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det er de eksisterende skatteregler i Norge som ligger til grunn for beregning av utsatt skatt i den norske virksomheten. Dette vil blant annet særlig kunne gjelde for investeringer i utenlandske deltakerlignede selskaper og investeringer i eiendom. Den faktiske skattekostnad vil også avhenge av i hvilken form de underliggende eiendeler vil bli realisert, herunder om det vil skje fremtidige innmat- eller aksjetransaksjoner. Det er også ulike skatteregler mellom selskapene som inngår i den norske virksomheten ved at den norske skattemessige fritaksmetoden ikke gjelder for kundeporteføljer i livsforsikringsselskaper. Beregning av utsatt skatt eiendel, utsatt skatt forpliktelse og skattekostnad er basert på fortolkning av regler og estimater.

I forbindelse med konsernets virksomhet kan det oppstå tvister mv. relatert til skatteposisjoner der utfallet er usikkert. Konsernet avsetter for usikre og omtvistede skatteposisjoner med beste estimat på forventet beløp, gitt skattemyndighetenes varsel eller vedtak. Avsetningene reverseres hvis den omtvistede skatteposisjonen avgjøres til fordel for konsernet og ikke lenger kan bli anket.

Det vises til ytterligere informasjon i [note 27](#).

Note 3 – Oppkjøp

Skagen

Storebrand har kjøpt 90,95 % av aksjene i Skagen AS som har en sterk posisjon i det norske fonds- og sparemarkedet. De har også betydelig kapital til forvaltning fra institusjonelle kunder og distributører i Sverige og internasjonalt. Skagen har en tydelig forvaltningsfilosofi og en sterk merkevare. Transaksjonen ble gjennomført av Storebrand ASA 7. desember 2017.

Samtlige aksjer i Skagen som ble kjøpt av Storebrand ASA ble 8. desember 2017 overført til Storebrand Asset Management AS som et tingsinnskudd.

I henhold til aksjekjøpsavtalen som er inngått, har Storebrand ervervet samtlige A-aksjer og 10 000 B-aksjer i Skagen, tilsvarende 90,95% av aksjekapitalen i Selskapet og 99,9% av stemmene i Selskapet.

Skagen har 134 ansatte, og selskapet inngår i segmenter Sparing.

Storebrand har betalt de selgende aksjonærene et vederlag for aksjene på 1,5 mrd. kroner ved gjennomføring av transaksjonen, fordelt på nyutstedte aksjer i Storebrand ASA og et kontantvederlag på 407 mill. kroner. Ved gjennomføring av transaksjonen er det utstedt 17.904.091 nye aksjer i Storebrand ASA som en delfinansiering av aksjekjøpet. Ved at kapitalforhøyelsen gjennomføres mot innskudd i andre eiendeler enn penger hadde ikke eksisterende aksjeeiere i Storebrand ASA fortrinnsrett i emmisjonen. Verdien av vederlaget som Storebrand ASA betaler for

aksjene i Skagen er basert på sluttkurs på aksjene i Storebrand ASA 6. desember som var på 62,90 pr. aksje. I tillegg vil det kunne komme et tilleggsvederlag basert på utvikling i resultater og inntekter i Skagen, og deling av honorarer som utløses av at Skagen leverer meravkastning sammenliknet med sine relevante referanseindekser. Tilleggsvederlaget har en øvre begrensning på 1,9 mrd. kroner.

Kjøpet av aksjene i Skagen ble offentliggjort 25. oktober 2017, og transaksjonen er godkjent av Finanstilsynet og Finansdepartementet samt Konkurransetilsynene i Norge og Sverige.

Virksomhetssammenslutninger blir regnskapsført ved bruk av overtagelsesmetoden. Ved oppkjøp av et datterselskap foretas en virkelig verdianalyse, og eiendeler og gjeld blir vurdert til virkelig verdi ved oppkjøpet. Residualverdien i oppkjøpet vil utgjøre goodwill.

Det er identifisert en merverdi på 688 mill. kroner før utsatt skatt i oppkjøpsanalysen. Skagen har et sterkt merkenavn og betydelige kunderelasjoner i sin virksomhet. Av den totale merverdier er 145 mill. kroner knyttet til merkenavnet som amortiseres over 10 år, mens 402 mill. kroner er knyttet til kunderelasjonene som amortiseres over 10 år. I tillegg er det identifisert en merverdi på kunderelasjoner knyttet til resultatet i Skagen i 2017 på 131 mill. kroner som er amortisert i 2017, mens det er merverdier på 10 mill. kroner knyttet til IT-systemer. Det er beregnet en utsatt skatt på 172 mill. kroner på de totale merverdiene. Goodwill utgjør 1 007 mill. kroner og denne posten avskrives ikke, men testes årlig mot verdifall.

OPPKJØPSANALYSE SKAGEN

NOK mill.	Bokførte verdier i selskapet	Merverdier ved oppkjøp	Balanseførte verdier
Eiendeler			
Immaterielle eiendeler	20	688	708
Finansielle eiendeler	367		367
Andre eiendeler	469		469
Bankinnskudd	43		43
Sum eiendeler	899	688	1 587
Gjeld			
Kortsiktig gjeld	679		679
Utsatt skatt	-1	172	171
Netto identifiserbare eiendele og gjeld	221	516	737
Goodwill			1 007
Virkelig verdi på overtagelsestidspunktet			1 743
Minoritetsinteresser			20
Virkelig verdi majoritet (kostpris)			1 723
Betinget vederlag			190
Kontantvederlag			1 533

OPPGJØR AV KONTANTVEDERLAG

NOK mill.	Beløp
Vederlagsaksjer Storebrand ASA	1 126
Betalt kontant	407
Sum	1 533

RESULTATER I SKAGEN I 2017

NOK mill.	Etter overtagelse	Før overtagelse
Driftsinntekter	330	690
Driftsresultat	259	15

Resultatet for Skagen er tatt med i Storebrands konsernresultat fra desember 2017.

Silver

Storebrand Livsforsikring AS har 24. oktober 2017 inngått avtale om å overta Silvers forsikringsporteføljer. Silver ble 17.2.2017 satt under offentlig administrasjon. Kjøpet omfatter også selskapet Silver AS etter at selskapet er satt i fri virksomhet.

Transaksjonen er gjennomført i løpet av januar 2018. Transaksjonen er gjennomført i to deler, dels som kjøp av portefølje, og dels som overtagelse av Silver AS med gjenværende virksomhet.

Storebrand Livsforsikring AS betaler en kjøpesum på 520 mill. kroner som finansieres av selskapsporteføljen. Kjøpesummen er tilført Silvers kunder som en del av administrasjonsløsningen, og bidrar til å opprettholde gode pensjoner for kundene.

Beløpet på 520 mill. kroner som er tilført kundene i Silver, og som i oppkjøpsanalysen vil være en merverdi som allokeres til forsikringskontraktene (VIF –value of business i force) og utsatt skattefordel.

Silvers ca. 21 000 avtaler og ca.10 mrd. kroner i pensjonsmidler er flyttet til Storebrand. Ca. 8,5 mrd. kroner av porteføljen er pensjonsprodukter uten rentegaranti. Det resterende er relatert til risikodekninger.

Som en del av administrasjonsløsningen, er Silvers portefølje av fripoliser konvertert til fripoliser med investeringsvalg (FMI) for alderspensjonsdekningen. Risikodekningene videreføres basert på en redusert grunnlagsrente på 2,75 %. Storebrand Livsforsikring har overtatt FMI og tilhørende risikodekninger fra Silver som en portefølje.

Storebrand Livsforsikring har også overtatt selskapet Silver AS inkludert gjenværende bestand av pensjonskapitalbevis og individuelle pensjonskontrakter uten garanti. Som en del av administrasjonsløsningen, ble egenkapitalen i Silver skrevet ned til null. Storebrand Livsforsikring har tilført ny egenkapital på NOK 40 mill.

Note 4 – Segmenter

Storebrands virksomhet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig.

SPARING

Består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, uten rentegarantier. I området inngår innskuddspensjon i Norge og Sverige, kapitalforvaltning og bankprodukter til privatpersoner. I tillegg inngår også enkelte øvrige datterselskaper i Storebrand Livsforsikring og SPP.

FORSIKRING

Forsikring har ansvaret for konsernets risikoprodukter i Norge og Sverige. Enheten tilbyr helseforsikring i det norske og svenske bedrifts- og privatmarkedet, skadeforsikrings- og personrisikoprodukter til det norske og svenske privatmarkedet og personalforsikring samt personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske og svenske bedriftsmarkedet.

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital- og pensjonsforsikring.

ØVRIG

Under kategorien øvrig rapporteres resultatet til holdingselskapet Storebrand ASA, samt resultatet fra selskapsporteføljene og mindre datterselskaper i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår blant annet utlån til bedriftsmarked i Storebrand Bank og virksomheten i BenCo, samt minoritet i verdipapirfond og eiendomsfond. I tillegg inngår eliminerings av konserninterne transaksjoner som er medtatt i de andre segmentene.

AVSTEMMING MELLOM RESULTATREGNSKAP OG ALTERNATIV RESULTATOPPSETT (SEGMENT)

Resultatene i segmentene avstemmes mot konsernresultat før amortisering og nedskrivning av immaterielle eiendeler. I konsernets resultatoppstilling inngår brutto inntekter og kostnader knyttet til både forsikringskunder og eier (aksjonærer). I alternativt resultatoppsett inngår kun resultatelementer knyttet til eier (aksjonærer) som er de resultatelementene som konsernet har resultatmål og oppfølging av. Resultatlinjer som benyttes i segmentrapporteringen vil dermed ikke være identiske med resultatlinjene i konsernresultatregnskapet. Under følger en overordnet beskrivelse av de vesentligste forskjellene.

Fee- og administrasjonsinntekter består av gebyrer og faste administrative inntekter. I konsernets resultatoppstilling er posten klassifisert som premieinntekter, netto renteinntekter bank, eller andre inntekter avhengig av type virksomhet. I konsernets resultatoppstilling inngår også sparelementer på forsikringskontrakter og eventuell tilflyttet reserve.

Pris for avkastningsgaranti og fortjeneste risiko (feinntekter) – Storebrand Livsforsikring AS

For kollektive pensjonsforsikringer med avkastningsgaranti skal avkastningsgarantien prises i forkant. Nivået på avkastningsgarantien, størrelsen på bufferkapitalen (tilleggsavsetninger og kursreserver) og investeringsrisikoen for porteføljen pensjonsmidlene investeres i, er styrende for hvilken pris kunden betaler for sin avkastningsgaranti. Det er risikoen egenkapitalen utsettes for som er utgangspunktet for prisfastsettelsen av avkastningsgarantien. Forsikringssselskapet står for all nedsiderisiko og må reservere opp forsikringen dersom bufferavsetninger ikke er tilstrekkelige eller tilgjengelige.

Forsikringsresultatet består av forsikringspremier og erstatninger.

Forsikringspremier består av premieinntekter knyttet til risikoprodukter (forsikring segment) som er klassifisert som premieinntekter i konsernets resultatoppstilling.

Erstatninger består av utbetalte erstatninger og endring i IBNR og RBNS knyttet til risikoprodukter som er klassifisert som erstatninger i konsernets resultatoppstilling.

Administrasjonskostnader består av konsernets driftskostnader i konsernets resultatoppstilling minus driftskostnader allokert til tradisjonelle individuelle produkter med overskuddsdeling.

Finansposter og risikoresultat liv og pensjon omfatter Risikoresultat liv og pensjon og Finansresultat inkludert netto overskuddsdeling og Utlånstap.

Risikoresultat liv og pensjon består av forskjellen mellom risikopremie og erstatninger for produkter knyttet til innskuddspensjon, unit linked kontrakter (sparing segment) og ytelsepensjon (garantert pensjon segment). Risikopremie er klassifisert som premieinntekt i konsernets resultatoppstilling.

Finansresultat består av avkastningen for selskapsporteføljene til Storebrand ASA, Storebrand Livsforsikring AS og SPP Pension & Försäkring AB (øvrig segment) mens avkastning på de øvrige selskapsporteføljene i konsernet ligger som finansresultat innenfor segmentet som virksomheten er knyttet til. Avkastning selskapsporteføljer er klassifisert som netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for selskap i konsernets resultatoppstilling. I finansresultatet inngår også avkastning på kundemidler knyttet til produkter innenfor forsikringssegmentet, denne posten vil i konsernets oppstilling inngå i posten netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for kunder. I alternativ resultatoppstilling inngår enkelte ikke vesentlige datterselskapers resultat før skatt i finansresultatet, mens i konsernets resultatoppstilling vises dette som andre inntekter, driftskostnader og andre kostnader.

Netto overskuddsdeling

Storebrand Livsforsikring AS

Gamle og nye individuelle kontrakter utgått fra kollektive pensjonsforsikringer (fripoliser) har modifisert overskuddsdelingsregime som innebærer at selskapet kan beholde inntil 20 prosent av overskudd på avkastning etter eventuell avsetning til tilleggsavsetning. Modifisert overskuddsdelingsmodell innebærer at et eventuelt negativt risikoresultat vil kunne gå til fradrag mot kundenes renteoverskudd før fordeling hvis det ikke dekkes fra risikoutjevningfondet.

Tradisjonelle individuelle kapital- og pensjonsprodukter som var i konsernet før 1.1.2008 videreføres etter overskuddsregler som gjaldt før 2008. Det gis ikke anledning til å etablere nye kontrakter i denne porteføljen. Konsernet kan beholde inntil 35 prosent av det samlede resultatet etter avsetning til tilleggsavsetninger.

En eventuell negativ avkastning i kundeporteføljene og avkastning lavere enn rentegaranti som ikke kan dekkes av tilleggsavsetning må dekkes av selskapets egenkapital, og vil inngå i linjen netto overskuddsdeling og tap.

SPP Pension & Försäkring AB

For premier betalt fra og med 2016 erstattes tidligere overskuddsdeling med en garantiavgift. Garantiavgift er årlig og beregnes som en prosent av kapitalen. Den tilfaller selskapet.

For innbetalinger inngått før 2016 opprettholdes overskuddsdelingen, det vil si at dersom totalavkastningen i et kalenderår for en premiebestemt forsikring (IF-bestand) overstiger garantert rente oppstår avkastningsdeling. Ved avkastningsdeling tilfaller 90 prosent av totalavkastningen forsikringstakeren og 10 prosent selskapet. Selskapets andel av totalavkastningen inngår i finansresultatet.

For ytelsesbasert forsikring (KF-bestand) har selskapet rett til å ta et indekseringsgebyr hvis det kollektive overskuddet tillater en indeksregulering av forsikringene. Indekseringen er maksimalt tilsvarende endringen i konsumprisindeksen (KPI) mellom de to foregående september-måneder. Pensjoner som utbetales blir indeksert dersom konsolidering per 30. september overstiger 107 prosent, hvor halvparten av gebyret belastes. Hele gebyret vil bli belastet dersom konsolidering per 30. september overstiger 120 prosent, her kan også fripoliser (fribrev) medregnes. Totalt gebyr tilsvarende 0,8 prosent av forsikringskapitalen.

Det gjøres en løpende vurdering av den garanterte forpliktelsen. Dersom den garanterte forpliktelsen er høyere enn verdien av eiendelene må det gjøres en avsetning i form av latent kapitaltilskudd. Dersom eiendelene er lavere enn den garanterte forpliktelsen når forsikringsutbetalingen starter tilfører selskapet kapital opp til den garanterte forpliktelsen i form av realisert kapitaltilskudd. Endring i latent kapitaltilskudd inngår i finansresultatet.

For ytelsesbasert forsikring (KF-bestand) har selskapet rett til å ta et indekseringsgebyr hvis det kollektive overskuddet tillater en indeksregulering av forsikringene.

Utlånstap

Utlånstap består av individuelle- og gruppenedskrivninger på utlånsvirksomheten som ligger på Storebrand Bank Konsern sin balanse. I konsernets resultatoppstilling er posten klassifisert under tap på utlån. Når det gjelder tap på utlån som ligger på Storebrand Livsforsikring Konsern sin balanse vil denne ikke inngå på denne linjen hverken i alternative resultatoppsett eller i konsernets resultatoppstilling, men vil i konsernets resultatoppstilling inngå i posten netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for kunder.

Oppreservering langt liv består av eiers egenkapitalbidrag i forbindelse med omregning til ny dødlighetstariff i 2013, K2013. I konsernets resultatoppstilling er posten klassifisert under posten endring forsikringsforpliktelser.

Amortisering av immaterielle eiendeler inneholder avskrivning og eventuelle nedskrivninger av immaterielle eiendeler oppstått ved oppkjøp av virksomhet.

KONSERNRESULTAT ETTER RESULTATOMRÅDE

NOK mill.	2017	2016
Sparing	1 511	1 063
Forsikring	608	575
Garantert pensjon	766	870
Øvrig	55	405
Konsernresultat før amortisering	2 940	2 913
Amortisering av immaterielle eiendeler [1]	-536	-406
Konsernresultat før skatt	2 404	2 506

NOK mill.	Sparing		Forsikring		Garantert pensjon	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Fee- og administrasjonsinntekter	3 402	2 758			1 483	1 566
Forsikringsultat			1 146	945		
– Forsikringspremie for egen regning			3 872	3 828		
– Erstatninger for egen regning			-2 883	-2 822		
Administrasjonskostnader	-1 899	-1 700	-711	-602	-889	-981
Driftsresultat	1 503	1 058	435	342	595	585
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon	8	5	173	233	171	284
Konsernresultat før amortisering	1 511	1 063	608	575	766	870
Amortisering av immaterielle eiendeler [2]						
Konsernresultat før skatt						

NOK mill.	2017	2016	Storebrand	Konsern	2016
Fee- og administrasjonsinntekter	107	70	4 218		4 294
Forsikringsultat			1 146		945
– Forsikringspremie for egen regning			3 872		3 828
– Erstatninger for egen regning			-2 726		-2 883
Administrasjonskostnader	2	33	-3 498		-3 250
Driftsresultat	-105	4	2 427		1 989
Finansposter og risikoresultat liv og pensjon	161	401	513		924
Konsernresultat før amortisering	55	405	2 940		2 913
Amortisering av immaterielle eiendeler [3]			-536		-406
Konsernresultat før skatt			2 404		2 506

GEOGRAFISK FORDELING

Storebrand konsernet har virksomhet i følgende land:

Segment/Land	Norge	Sverige	Latvia	UK	Guernsey	Nederland	Danmark
Sparing	X	X		X		X	X
Forsikring	X	X					
Garantert pensjon	X	X					
Øvrig	X	X	X	X	X		

NØKKELTALL VIRKSOMHETSOMRÅDER

NOK mill.	2017	2016
Konsern		
Overskudd per ordinær aksje	5,28	4,73
Egenkapital	30,832	27,637
Sparing		
Premieinntekter Unit Linked	15,017	14,143
Reserver Unit Linked	167,849	139,822
Totale midler under forvaltning	721,165	576,704
Utlån Privat	42,133	35,400
Forsikring		
Bestandspremie	4,462	4,502
Skadeprosent	70%	76%
Kostnadsprosent	18%	16%
Combined ratio	89%	91%
Garantert pensjon		
Garanterte reserver	264,320	258,723
Garanterte reserver i % of totale reserver	61.2%	64.9%
Netto overføring av garanterte reserver	117	245
Bufferkapital i % av kundefond Storebrand Livsforsikring konsern [4]	7.2%	5.7%
Bufferkapital i % av kundefond SPP [5]	9.0%	6.7%
Soliditet		
Solvens II [6]	172%	157%
Soliditetskapital Storebrand Livsforsikring konsern [7]	63,972	56,381
Kapitaldekning Storebrand Bank	18.9%	17.7%
Kjernekapitaldekning Storebrand Bank	16.6%	15.7%

Note 5 – Risikostyring og intern kontroll

Storebrands inntekter og resultater er avhengig av eksterne forhold som gir usikkerhet. De viktigste eksterne risikoforholdene er utviklingen i finansmarkedene og endringer i levealderen til den norske og svenske befolkningen. Interne operasjonelle faktorer kan også gi tap, for eksempel feil knyttet til forvaltningen av kunders midler eller utbetaling av pensjon.

Kontinuerlig overvåking og aktiv styring av risiko er et kjerneområde i konsernets virksomhet og organisasjon. Grunnlaget for risikostyringen legges i styrets årlige behandling av strategi- og planprosessen med fastsettelse av risikoappetitt, risikomål og overordnede risikorammer for virksomheten. Ansvar for risikostyring og internkontroll er en integrert del av lederansvaret i Storebrand konsernet.

ORGANISERING AV RISIKOSTYRINGEN

Konsernets organisering av risikostyringsansvar følger en modell basert på 3 forsvarslinjer. Modellen skal ivareta risikostyringsansvar både på selskaps- og konsernnivå.



Styrene i Storebrand ASA og i konsernselskapene har det overordnede ansvaret for å begrense og følge opp virksomhetens risikoer. Styrene fastsetter årlig rammer og retningslinjer for virksomhetens risikotakning, mottar rapporter over faktisk risikonivå og gjør en framoverskuende vurdering av risikobildet.

Styret i Storebrand ASA har etablert et risikoutvalg som består av 3-4 styremedlemmer. Risikoutvalgets hovedoppgave er å forberede styrebehandlingen på risikoområdet, med særskilt oppmerksomhet på konsernets risikoappetitt, risikostrategi og investeringsstrategi. Utvalget skal bidra med framoverskuende beslutningsstøtte knyttet til styrets drøfting av virksomhetens risikotakning, finansielle prognoser og behandling av risikorapporteringen.

Ledere på alle nivåer i virksomheten har ansvar for risikohåndteringen innen eget ansvarsområde. God risikohåndtering forutsetter arbeid med mål, strategier og handlingsplaner, identifisering og vurdering av risikoer, dokumentasjon av prosesser og rutiner, prioritering og gjennomføring av forbedringstiltak, samt kommunikasjon, informasjon og rapportering.

UAVHENGIGE KONTROLLFUNKSJONER

Det er etablert uavhengige kontrollfunksjoner for virksomhetens risikohåndtering (risikostyringsfunksjonen/chief risk officer), for regeletterlevelse (compliancefunksjonen), for at forsikringsforpliktelsen er riktig beregnet (aktuarfunksjonen) og for bankens kredittgivning. Funksjonene er etablert både for Storebrandkonsernet (gruppen) og for alle konsesjonsbelagte selskaper. De uavhengige kontrollfunksjonene er direkte underlagt selskapenes adm. direktører og har rapportering til respektive selskapsstyre.

Funksjonelt har de uavhengige kontrollfunksjonene tilhørighet til CRO konsern, som er underlagt konsernsjefen og har rapportering til styret i Storebrand ASA. Oppgavene til CRO konsern er å sikre at alle vesentlige risikoer er identifisert, målt og hensiktsmessig rapportert. Funksjonen skal være aktivt involvert i utviklingen av konsernets risikostrategi og skal ha et helhetlig syn på virksomhetens risikoeksponering. Herunder følger ansvar for å sikre etterlevelse av relevant regulering for risikostyring og konsernselskapenes virksomhet.

Internrevisjonen er direkte underlagt styret og skal gi styrene i relevante konsernselskaper en bekreftelse på hensiktsmessigheten og effektiviteten av virksomhetens risikohåndtering, herunder hvordan forsvarslinjene fungerer.

Note 6 – Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter compliancerisiko. Compliancerisiko er risikoen for tap eller offentlige sanksjoner forårsaket av manglende etterlevelse av eksternt eller internt regelverk.

Risikostyringen skal sikre at risikonivået til enhver tid er forenlig med risikoappetitten og innenfor interne og regulatoriske rammer. Operasjonell risiko søkes redusert med et effektivt system for internkontroll. Risikoer følges opp gjennom ledelsens risikogjennomgang med dokumentering av risikoer, tiltak og oppfølging av hendelser. I tillegg kommer internrevisjonens uavhengige kontroll gjennom styrevedtatte revisjonsprosjekter.

For å håndtere alvorlige hendelser i forretningskritiske prosesser er det utarbeidet beredskapsplaner og gjenoppretingsplaner.

Storebrands IT-systemer er sentrale for operasjonell drift og pålitelig finansiell rapportering. Feil og driftsavbrudd kan få konsekvenser for driften, og kan påvirke både kunders og aksjonærs tillit. I ytterste konsekvens kan avvikssituasjoner føre til sanksjoner fra tilsynsmyndigheter. Storebrands IT-plattform bærer preg av kompleksitet og integrasjoner mellom ulike fagsystemer og fellessystemer. Driften av IT-systemene er i betydelig grad utkontraktert til ulike tjenesteleverandører. Det er etablert en styringsmodell med tett leverandøroppfølging og internkontrollaktiviteter i den hensikt å redusere risikoen knyttet til IT-systemenes utvikling, forvaltning, drift og informasjonssikkerhet. Bankplattformen og forsikringsplattformen bygger på innkjøpte standardssystemer som driftes og følges opp gjennom utkontrakteringsavtaler. For livsforsikringsvirksomheten er det stor grad av egenutvikling, men deler av driften er utkontraktert. Individualbestanden håndteres i et innkjøpt standardssystem.

Note 7 – Forsikringsrisiko

Storebrand tilbyr tradisjonelle livs- og pensjonsforsikring som både kollektive og individuelle kontrakter, i tillegg tilbys det kontrakter hvor kunden har investeringsvalg.

Forsikringsrisikoen i Norge er i stor grad standardisert mellom kontraktene innen samme bransje som en følge av detaljert regulering fra myndighetene. I Sverige er det rammevilkår for forsikringskontraktene noe som medfører større forskjeller mellom kontraktene innen samme bransje.

Risikoen for langt liv er den største forsikringsrisikoen i konsernet, i tillegg finnes uførisiko og dødsfallsrisiko. Livsforsikringsrisikoene er:

1. Langt liv – Risiko for feil estimering av levealder og fremtidige pensjonsutbetalinger. Historisk utvikling har vist at flere forsikrede oppnår pensjonsalder og lever lenger som pensjonister sammenlignet med tidligere. Det er betydelig usikkerhet knyttet til fremtidig dødelighetsutvikling. Ved økt levealder utover det som er forutsatt i premietarifene, tiltar også risikoen for at eiers resultat belastes for å dekke nødvendig avsetningsbehov.
2. Uførhet – Risiko for feil estimering av fremtidig sykdom og uførhet. Det vil være usikkerhet knyttet til fremtidig utvikling av uførhet, inklusive uførepensjonister som reaktives tilbake til arbeidslivet.
3. Død – Risiko for feil estimering av dødsfall og feil estimering av utbetaling til etterlatte. I de senere år har det vært registrert avtagende dødelighet og færre unge etterlatte sammenlignet med tidligere.

I segmentet Garantert Pensjon har konsernet en betydelig forsikringsrisiko knyttet til langt liv for kollektive og individuelle forsikringsavtaler. I tillegg er det forsikringsrisiko knyttet til uførhet og etterlattepensjoner til ektefelle og/eller barn. Uføredekningene i Garantert Pensjon er hovedsakelig solgt sammen med en alderspensjon. Dødsrisikoen er lav i Garantert Pensjon sett i forhold til øvrig risiko. I SPP er det mulig å endre fremtidige premier for IF-porteføljen noe som reduserer risikoen betraktelig. I Norge kan også fremtidige premier for kollektive avtaler endres, men kun for ny opptjeningen, dette vil medføre redusert risiko.

Tjenestepensjonsavtaler (hybrid) rapporteres i segmentet Garantert Pensjon når kunden har en avtale uten eget investeringsvalg på pensjonsmidlene. Dette er en liten bestand med begrenset forsikringsrisiko.

I segmentet Sparing har konsernet lav forsikringsrisiko. Forsikringsrisiko er knyttet til død.

I segmentet Forsikring har konsernet forsikringsrisiko knyttet til uførhet og død. I tillegg er det forsikringsrisiko knyttet til yrkesskade, kritisk sykdom, kreftforsikring, barneforsikring, ulykkesforsikring og helseforsikring. For yrkesskade utgjør risikoen først og fremst potensielt feil i vurdering av avsetningsnivået, da utviklingen av skadeårgangene kan ta opp mot 25 år. Risikoen innen kritisk sykdom, kreft, ulykke og helseforsikring ansees for å være begrenset, på bakgrunn av volumet og den underliggende volatiliteten i produktene. Innen skadeforsikring utgjør risikoen for husbrann og personskader for motorforsikring de største risikoene.

Segmentet Øvrig omfatter forsikringsrisikoen i BenCo. BenCo, via Nordben og Euroben, tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter. Forsikringsrisikoen i BenCo knytter seg hovedsakelig til gruppelevsforpliktelser, førtidspensjoner og pensjoner til utestasjonerte medarbeidere. Dette er ytelsespensjoner som kan være tidsbegrenset eller livsvarige. Mange av avtalene er av kort varighet, typisk 5 års førtidspensjon, så forsikringsrisikoen er begrenset.

BESKRIVELSE AV PRODUKTER

Kollektive kontrakter

Sparing

1. Kollektiv innskuddspensjon er premien gitt som prosent av lønn, mens utbetalingene avhenger av faktisk tilført avkastning. Kunden har adgang til å velge å tilknytte en avkastningsgaranti.
2. Pensjonskapitalbevis er individuelle kontrakter med opptjente rettigheter som utstedes ved utmeldelse fra eller opphør av kollektiv innskuddspensjonsavtale.
3. Hybridpensjon (tjenestepensjonsordning) er premien gitt som prosent av lønn, mens utbetalingene avhenger av innbetalingene og regulering/avkastning. Den forsikrede velger selv investeringsprofil. Produktet tilbys kun i Norge.
4. Pensjonsbevis er individuelle kontrakter med opptjente rettigheter som utstedes ved utmeldelse fra eller opphør av avtale om hybridpensjon.

Garantert pensjon

5. Kollektiv ytelsespensjon er pensjonsytelsen garantert som en prosent av sluttlønn fra avtalt alder og så lenge den forsikrede lever. Alternativt kan det avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder. Produktet tilbys innenfor privat sektor. Dekninger som kan knyttes til er alders-, uføre- (inklusive premie-/innskuddsfritak) og etterlattepensjon. Fribrev (kun Sverige) blir liggende på den kollektive kontrakten.
6. Fripliser (kun Norge) er individuelle kontrakter med opptjente rettigheter som utstedes ved utmeldelse fra eller opphør av kollektive ytelsespensjonsavtaler. Innehaver av friplisen kan velge å konvertere friplisen med garanti til en friplise med investeringsvalg.
7. Hybridpensjon (tjenestepensjonsordning) er premien gitt som prosent av lønn, mens utbetalingene avhenger av innbetalingene og regulering/avkastning. Pensjonsmidlene forvaltes kollektivt. Produktet tilbys kun i Norge.
8. Pensjonsbevis er individuelle kontrakter med opptjente rettigheter som utstedes ved utmeldelse fra eller opphør av avtale om hybridpensjon.

Forsikring – engangsutbetalinger (kun Norge)

9. Gruppeliv er kollektive kontrakter med engangsutbetaling ved død eller uførhet.
10. Helse- og skadeforsikringskontrakter er kollektive kontrakter med engangsutbetalinger ved yrkesskadeforsikring, kritisk sykdom, barneforsikring eller ulykkesforsikring.
11. Uføre- og etterlatteprodukter i innbetalingsfasen uten fripliseopptjening.

Individuelle kontrakter

Sparing

1. Individuell fondsforsikring er kapitalforsikring eller renteforsikring hvor kunden bærer den finansielle risikoen. Det kan knyttes til en tilhørende dekning ved dødsfall.

Garantert pensjon

2. Individuell rente- eller pensjonsforsikring er garanterte utbetalinger så lenge den forsikrede lever. Alternativt kan det avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder. Det tilbys premie/betalingsfritak ved uføret. Produktet kan tilknytte uførepensjon.
3. Individuell kapitalforsikring er engangsutbetaling ved oppnådd alder, død og uførhet.

Forsikring

4. Individuelle skadeforsikringskontrakter er individuelle kontrakter med engangsutbetalinger ved kritisk sykdom, barneforsikring, skade på kjøretøy eller passasjerer, brannkombinert, reiseforsikring eller ulykkesforsikring.
5. Uføre- og etterlatteprodukter uten sparing.

Risikopremie og tariffer

Garantert pensjon

Det var behov for styrking av premiereservene knyttet til langt liv for norsk kollektiv ytelsespensjon, inklusive fripoliser. Avsetningsbehovet gjelder generelt for produkter hvor det er gitt en garantert ytelse, men treffer ulikt i forhold til bestandssammensetning, produkttegenskaper og regelendringer blant annet som følge av pensjonsreformen.

Det ble i 2014 utviklet en ny levetidstariff for kollektive forsikringer, K2013. Tariffen er bygget på tre elementer. Dette er startdødelighet, sikkerhetsmargin og fremtidig økning i levealder. Startdødelighet er fastsatt med utgangspunkt i faktisk dødelighet i forsikringsbestanden for perioden 2005-2009. Sikkerhetsmargin vil ivareta forskjellen i dødelighet basert på inntekt, tilfeldig variasjon i dødelighet samt selskapets marginer. Fremtidig økning i levealder innebærer at forventet levealder også er avhengig av fødselsår. Dagens 50 åringer forventes ikke å leve så lenge som 50 åringer 20 år frem i tid. Denne sammenhengen benevnes som *dynamisk levetidsforbedring*. K2013 er således en dynamisk tariff.

Kollektiv pensjonsforsikringer i Norge følger premiene for tradisjonelle alders- og etterlatte- dekninger fellestariffen K2013 fra 2014. For uførepensjon er premiene basert på selskapets egne erfaringer. Omkostningspremiene fastsettes årlig med sikte på full dekning av neste års forventede kostnader.

For individuelle forsikringer i Norge er premiene for dødsrisiko og langt liv risiko basert på tariffer utarbeidet av forsikringsselskapene med utgangspunkt i felles erfaringer. Dette gjelder både kapital- og pensjonsforsikring. Uførepremiene er basert på selskapets egne erfaringer.

Risikopremien i kollektive forsikringer i Sverige beregnes som en utjevnet premie innenfor forsikringsfellesskapet, basert på kollektivet fordeling på alder og kjønn, samt behovet for etterlattedekning. Risikopremien for individuelle forsikringer fastsettes individuelt og basere seg på alder og kjønn.

SPP revidert sine dødelighetsforutsetninger som benyttes i beregningen av forsikringstekniske avsetninger i 2016. Selskapets forutsetninger er fastsatt basert på den bransjefelles dødelighetstariffen DUS 14 og justert for selskapets egne observasjoner.

Forsikring

For gruppelevsforbikring og enkelte risikodekninger innen kollektiv pensjon er tariffene i tillegg til alder og kjønn også avhengig av næring/yrke. Innen gruppelevsforbikring benyttes også erfaringstariffering. For gruppelevsforbikring er standardtariffen, både for død og uførhet, basert på selskapets egne erfaringer.

Storebrand har fra og med desember 2014 tariffert nye individuelle kapitalforsikringer kjønnsnøytralt. Det vil si at kjønn ikke benyttes ved fastsetting av premien.

For skadeforsikring (yrkesskade, eiendom og motor) er tariffene basert på selskapets egne erfaringer.

Styring av forsikringsrisiko

I den eksisterende forsikringsporteføljen overvåkes forsikringsrisikoen innen hver bransje. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko utgjør det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de avsetninger og utbetalinger som man må gjøre for de forsikringstilfeller som inntreffer i perioden. Forsikringstilfeller som man ikke har fått melding om, men som man av erfaring må anta er inntruffet, er hensyntatt.

Ved tegning av individuelle risikoprodukter i Norge gjennomføres det en helsevurdering av kunden. Resultatet av vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger foretas en helsevurdering av de ansatte i bedrifter med få ansatte, for øvrig kreves arbeidsdyktighetserklæring. I vurderingen av risiko (underwriting) tas det også hensyn til bedriftens næringskategori, bransje og sykehistorikk.

For alle produkter utgjør storskader eller spesielle hendelser en stor risiko. De største skadene vil typisk være innenfor gruppelev, yrkesskade og personskade motor.

Selskapet styrer sin forsikringsrisiko gjennom ulike reassuranseprogram. Gjennom katastrofereassuranse (excess of loss) dekkes tap (engangsstatninger og reserveavsetninger) utover en nedre grense ved 2 eller flere dødsfall eller uføretifeller som følge av samme begivenhet. Dekningen har også en øvre grense. Gjennom en reassuranseavtale for et enkelt liv dekkes døds- og uførerisiko som overstiger selskapets praktiserte maksimale risikobeløp for egen regning. Selskapets maksimale risikobeløp for egen regning er forholdsvis høye og gjenforsikret risiko er derfor av beskjeden størrelse.

Selskapet styrer også sin forsikringsrisiko gjennom internasjonal pooling. Dette innebærer at multinasjonale bedriftskunder kan få utlignet resultatene mellom de ulike enhetene internasjonalt. Pooling tilbys for gruppeliv og risikodekninger innenfor kollektiv ytelses- og innskuddspensjon.

Risikoresultat

Risikoresultatet består av premier selskapet tar for å dekke forsikringsrisikoer med fradrag for faktiske kostnader i form av forsikringsavsetninger og utbetalinger for forsikringshendelser som død, pensjon, uførhet og ulykke.

I tabellen nedenfor er risikoresultatet for de største virksomhetene i konsernet spesifisert, i tillegg oppgis resultateffekten knyttet til reassurans og pooling.

Spesifikasjon av risikoresultat

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring AS		SPP Pension & Försäkring AB	
	2017	2016	2017	2016
Overlevelsesresultat	-52	-8	67	-54
Dødsfallsresultat	440	310	21	56
Uføreresultat	218	185	84	90
Gjenforsikring	-18	-17	-3	-3
Pooling	19	-59	-1	
Annet	-3	-25	-8	-16
Sum risikoresultat	603	386	161	73

Risikoresultatet for Storebrand Livsforsikring AS i tabellen over viser samlet risikoresultat før fordeling kunder og eier (forsikringsselskapet).

Storebrand Livsforsikring AS

For kollektiv ytelsespensjon og fripoliser tilfaller positivt risikoresultat kunden, mens et underskudd på risikoresultatet i utgangspunktet må dekkes av forsikringsselskapet. Det åpnes imidlertid for at inntil halvparten av risikooverskuddet i en bransje kan tilbakeholdes i et risikoutjevningsfond. Underskudd på risikoelementene kan dekkes fra risikoutjevningsfondet. Risikoutjevningsfondet kan maksimalt utgjøre 150 prosent av årlig samlet risikopremie. Risikoutjevningsfondet er klassifisert som egenkapital i balansen.

SPP Pension & Försäkring AB

Risikoresultatet tilfaller eier i sin helhet for alle forsikringsprodukter.

Note 8 – Finansiell markedsrisiko

Markedsrisiko er endring i verdier som skyldes at finansmarkedspriser eller volatilitet avviker fra det som er forventet. Omfatter også risiko for at verdien av forsikringsforpliktelsen utvikler seg ulikt fra eiendelene.

De vesentligste markedsrisikoene for Storebrand er aksjemarkedsrisiko, kredittrisiko, eiendomsrisiko, renterisiko og valutarisiko.

For livselskapene er de finansielle eiendelene plassert i en rekke delporteføljer. Markedsrisikoen påvirker Storebrands inntekt og resultat ulikt for de forskjellige delporteføljene. Det er tre hovedtyper av delporteføljer, selskapsporteføljer, kundeporteføljer uten garanti (fondsforsikring) og garanterte kundeporteføljer.

Markedsrisikoen i selskapsporteføljene påvirker resultatet fullt ut.

Markedsrisikoen i fondsforsikring er tatt for kunders regning og risiko, slik Storebrand ikke treffes direkte av verdiendringer. Men verdiendringer påvirker Storebrands resultater indirekte. Inntektene er i stor grad basert på reservestørrelse, mens kostnadene i større grad er faste. Lavere finansmarkedsavkastning enn forventet vil derfor få en negativ effekt på Storebrands fremtidige inntekt og resultat.

For garanterte kundeporteføljer vil nettorisikoen for Storebrand være lavere enn brutto markedsrisiko. Graden av risikodemping avhenger av flere forhold. De viktigste er størrelse og fleksibilitet av kundebuffer og nivå og varighet på avkastningsgarantien. I de tilfellene hvor avkastningen ikke er høy nok til å dekke den garanterte renten, vil manglende avkastning kunne dekkes ved å bruke kundebuffer som er bygd opp av

tidligere års overskudd. Kundebuffer består i hovedsak av kursreserver og tilleggsavsetninger i Norge (ett års rentegaranti) og villkorad återbæring i Sverige. Storebrand må dekke eventuelle avvik mellom avkastning og rentegaranti hvis avkastning blir lavere enn rentegarantien og differansen ikke kan dekkes av kundebuffer eller avkastningen blir negativ.

For garanterte kundeporteføljer påvirkes risikoen av endringer i rentenivået. Fallende rente er positivt for investeringsavkastningen på kort sikt som følge av kursstigning på obligasjoner, men det er negativt på lang sikt fordi det reduserer sannsynligheten for å få en avkastning høyere enn garanti. Rentenivået ved utløpet av 2017 er på omtrent samme nivå som ved inngangen til året, både i Norge og Sverige. I Sverige er pengemarkedsrenten negativ. Sveriges Riksbank og Norges Bank signaliserer at renten vil bli holdt lav i flere år fremover. Fripoliser har spesielt høy risiko i et lavrentescenario fordi det er svært begrensede muligheter til å endre pris eller vilkår. I Norge dempes effekten av lav rente de nærmeste årene av en stor andel amortisert kost porteføljer som vil nyte godt av papirer kjøpt inn på høyere rentenivåer enn dagens.

Sammensetningen av de finansielle eiendelene innenfor hver delportefølje følger av selskapets investeringsstrategi. Investeringsstrategien etablerer også retningslinjer og rammer for selskapets risikostyring, kreditteksponering, motpartseksponering, valutarisiko, bruk av derivatinstrumenter og krav til likviditet.

Aktivaallokering

	Kundeporteføljer med garanti	Kundeporteføljer uten garanti	Selskapsporteføljer
Eiendommer til virkelig verdi	11%	2%	
Obligasjoner til amortisert kost	36%		10%
Pengemarked	3%	5%	36%
Obligasjoner til virkelig verdi	31%	14%	53%
Aksjer til virkelig verdi	7%	79%	
Utlån til amortisert kost	11%		
Annet	1%		
Totalt	100%	100%	100%

For selskapsporteføljene ønsker Storebrand å ta lav finansmarkedsrisiko, og det meste av midlene er plassert i kort- og mellomlangsigte rentepapirer med lav kredittrisiko.

For kundeporteføljer uten garanti er det den forsikrede selv som står den finansielle risikoen, og den forsikrede kan selv velge risikoprofil. Storebrands rolle er å tilby et godt og bredt fondsutvalg, sette sammen profiler tilpasset ulik risikoprofil og tilby systematisk nedtrapping av risiko mot pensjonsalder. De største markedsrisikoene er aksjemarkedsrisiko og valutarisiko.

For garanterte kundeporteføljer er de største markedsrisikoene knyttet til aksjerisiko, renterisiko, kredittrisiko og eiendomsrisiko. Gjennom 2017 har det ikke vært vesentlige endringer i investeringsallokeringen. I Norge er mesteparten av kredittrisikoen knyttet til papirer som bokføres til amortisert kost. Det reduserer resultatrisikoen vesentlig.

Markedsrisikoen styres gjennom å segmentere porteføljene i forhold til risikobærende evne. For kunder som har store kundebuffer, investeres det med høyere markedsrisiko som gir økt forventet avkastning. For aksjerisiko benyttes i tillegg dynamisk risikostyring, der målet er å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende tilpasse den finansielle risikoen til buffersituasjonen og selskapets soliditet. Gjennom utøvelsen av denne type risikostyring forventer Storebrand å skape god avkastning hvert enkelt år og over tid.

For selskapsporteføljer og garanterte kundeporteføljer er størstedelen av eiendeler i annen valuta enn hjemlandsvaluta valutasikret. Det begrenser valutarisikoen fra investeringsporteføljene.

Valutarisiko oppstår i utgangspunktet som følge av investeringer i internasjonale verdipapirer, og også som følge av eierskapet i SPP. Sikring gjøres ved hjelp av valutaterminer på porteføljnivå, og valutaposisjonene følges løpende opp mot en totalramme. Negative valutaposisjoner lukkes senest påfølgende dag etter at de oppstod.

I konsernregnskapet vil verdien av eiendeler og resultater fra den svenske virksomheten påvirkes av endring i verdien av svenske kroner. Storebrand Livsforsikring AS har valutasikret deler av verdien av SPP ved valutaterminer samt innlån i svenske kroner.

Finansielle eiendeler og forpliktelser i utenlandsk valuta

NOK mill.	Balanse poster eksklusive valuta derivater	Valuta terminer	Nettoposisjon	
	Netto på balansen	Netto salg	i valuta	i NOK
DKK	1 522	-167	1 355	1 808
CAD	107	-243	-136	-891
EUR	1 220	-1 430	-209	-2 046
GBP	134	-183	-49	-540
JPY	23 649	-38 087	-14 437	-1 054
SEK	184 268	1 660	185 929	185 744
USD	3 250	-4 299	-1 049	-8 524
NOK [8]	26 438	-558	25 880	25 842
Andre valutatyper				-779
Forsikringsforpliktelser i valuta	-190 177		-190 177	-189 989
Sum nettoposisjon valuta 2017				9 571
Sum nettoposisjon valuta 2016				5 425

Tabellen over viser valutaposisjoner pr. 31.12.17. Valutaeksponering er hovedsakelig knyttet til investeringer i den norske og svenske livsforsikringsvirksomheten.

Bankvirksomheten

Storebrand Bank ASA sikrer nettoposter i balansen med terminkontrakter. Tillatt grense for bankens valutaposisjon er 0,50 prosent av ansvarlig kapital, p.t. om lag 12 mill. kroner.

NÆRMERE OM GARANTERTE KUNDEPORTEFØLJER

Storebrand Livsforsikring

Den årlige garanterte avkastningen til kundene følger grunnlagsrenten. I 2017 ble nye premier tatt inn til en grunnlagsrente på 2,0 prosent og oppregulering av pensjon skjer med 0,5 prosent grunnlagsrente.

Avsetninger til forsikringsfond per 31.12 fordeler seg prosentvis slik på ulike satser for årlig grunnlagsrente:

Grunnlagsrente

	2017	2016
6%	0,3 %	0,3 %
5%	0,3 %	0,4 %
4%	47,8 %	49,3 %
3.4 %	0,4 %	0,4 %
3%	30,1 %	30,6 %
2.75%	1,1 %	1,1 %
2.50%	11,3 %	11,4 %
2.00%	7,6 %	5,7 %
0.50%	7,0 %	0,3 %
0%	0,4 %	0,5 %

Tabellen inkluderer premiereserver eksklusiv IBNS.

Gjennomsnittlig grunnlagsrente i prosent

	2017	2016
Individuell kapitalforsikring	2,7 %	2,7 %
Individuell pensjonsforsikring	3,8 %	3,8 %
Kollektiv pensjonsforsikring	2,7 %	2,8 %
Fripoliser	3,4 %	3,4 %
Samlet	3,2 %	3,3 %

	2017	2016
Gruppelivsforsikring	0,1 %	0,1 %
Samlet	3,2 %	3,3 %

Tabellen inkluderer premiereserver eksklusiv IBNS.

Det er 0 prosent rentegaranti på premiefond, innskuddsfond, pensjonistenes overskuddsfond og tilleggsavsetninger.

Rentegarantien skal oppfylles på årlig basis. Oppnår selskapet ett enkelt år en avkastning som er lavere enn den garanterte renten, kan inntil ett års garantert rente for den enkelte kontrakt dekkes av kontraktens tilleggsavsetning.

Det er innført ny levetidstariff (K2013) for kollektiv pensjon og fripoliser fra 2014. For eksisterende reserve har Finanstilsynet godkjent 7 års opptrappingsplan, og kundeavkastning utover garanti kan bidra til oppreservering. Minimum 20 prosent av den enkelte kundes oppreservering må dekkes av Storebrand. Oppreserveringen er fullført i løpet av 2017.

For å oppnå tilstrekkelig avkastning, er det nødvendig å ta investeringsrisiko, i hovedsak ved å investere i aksjer, eiendom og selskapsobligasjoner. Det er mulig å redusere markedsrisikoen på kort sikt, men da reduseres sannsynligheten for å nå nødvendig avkastningsnivå. Risikostyringen skal balansere disse hensynene.

Renterisiko er i en spesiell stilling fordi renteendringer også påvirker den virkelige verdien av forsikringsforpliktelsen (selv om den regnskapsmessige verdien av norske forpliktelser med rentegaranti ikke innregnes til markedsverdi). Siden pensjonsutbetalingene kan ligge svært langt fram i tid, har forsikringsforpliktelsen stor rentefølsomhet. I den norske virksomheten vil økt rentefølsomhet fra investeringene gi økt risiko for avkastning under garanti. Risikostyringen skal derfor balansere risikoen for årets resultat (rente opp) med reinvesteringsrisikoen hvis renten faller under garanti i fremtiden. Obligasjoner til amortisert kost er et viktig risikostyringsverktøy.

SPP PENSION & FÖRSÄKRING

Den garanterte renten fastsettes av forsikringsselskapet og benyttes ved beregning av premien og den garanterte ytelsen. Den garanterte renten medfører ikke en årlig minimumsgaranti for avkastningen slik som i Norge.

Nye premier i individuell innskuddsbasert pensjon (IF) har en garanti på 1,25 % for 85 % av premien. Kollektiv ytelsesbasert pensjon (KF) er lukket for nytegning.

SPP bærer risikoen for at det oppnås en avkastning lik garantert rente på forsikringstagernes midler over tid og at størrelsen på kontraktens aktiva er større enn nåverdien av forsikringsforpliktelsen. For IF oppnår SPP overskuddsdeling dersom avkastningen overstiger garantert rente. Kontraktene må ha bufferkapital intakt for at overskuddsdeling skal representere en netto inntekt for SPP. For KF kreves en viss konsolideringsgrad, det vil si at aktiva er større enn nåverdien av passiva med en viss presentsats, for at eier skal få overskuddsdeling (indekseringsavgift).

Dersom en forsikringskontrakt i selskapet har mindre aktiva enn markedsverdien av forpliktelsen avsettes det et egenkapitaltilskudd som reflekterer denne underverdien. Dette benevnes latent kapitaltilskudd (LKT) og endringer i denne størrelsen resultatføres løpende. Når kontraktens aktiva overstiger nåverdien av forpliktelsene, etableres en bufferstørrelse som benevnes villkorad återbäring (VÅB). Endringer i denne kundebufferen resultatføres ikke.

Rentegaranti i prosent

	2017	2016
5,20%	13,4 %	14,2 %
4,5%-5,2%	0,4 %	0,5 %
4,00%	1,5 %	1,6 %
3,00%	49,4 %	49,9 %
2,75%-4,0%	7,1 %	7,1 %
2,70%	0,1 %	0,1 %
2,50%	7,2 %	7,3 %
1,60%	0,1 %	0,2 %
1,50%	4,0 %	4,0 %

	2017	2016
1,25%	4,9 %	5,0 %
1,25% [9]	2,8 %	1,2 %
0,5%-2,5%	4,6 %	4,7 %
0,00%	4,3 %	4,3 %

Gjennomsnittlig rentegaranti i prosent

	2017	2016
Individuell pensjonsforsikring	3,4 %	3,4 %
Kollektiv pensjonsforsikring	2,6 %	2,6 %
Individuell tjenestepenjonsforsikring	3,2 %	3,0 %
Samlet	2,9 %	2,9 %

I den svenske virksomheten er styring av renterisiko basert på at renterisikoen fra eiendelene tilnærmet skal tilsvare renterisikoen fra forsikringsforpliktelsene.

SENSITIVITETSANALYSER

Tabellene viser verdifall for Storebrand Livsforsikring og SPPs investeringsporteføljer som følge av momentane verdiendringer knyttet til finansmarkedsrisiko. Beregningen er modellbasert, og resultatet avhenger av valg av stressnivå for den enkelte aktivklasse og forutsetninger for diversifisering. Stressene er gjort for selskapsporteføljen og garanterte kundeporteføljer per 31.12.2017. Effekten av hvert stress endrer avkastningen i hver profil.

Fondsforsikring uten avkastningsgaranti er ikke inkludert i analysen. For disse produktene er det kundene som står markedsrisikoen og effekten av markedsfall vil ikke påvirke resultatet eller bufferkapitalen direkte.

Størrelsen på stresset er det samme som benyttes for selskapets risikostyring. Stressene er aksjefall på 12 prosent, eiendomsfall på 7 prosent og økning i kredittpåslag på 60 basispunkter. For renter stresses både økning og fall på 50 basispunkter, og det mest negative benyttes. For resultatet er det renteøkning som er negativt, mens solvensposisjonen påvirkes negativt av rentefall.

Stressene er gjort hver for seg, men samlet markedsrisiko er mindre enn summen av enkeltstress fordi det er forutsatt diversifisering. Det er benyttet samme korrelasjon mellom stressene som for Solvens II.

Fordi det er momentane markedsendringer som beregnes, vil den dynamiske risikostyringen ikke påvirke utfallet. Dersom det antas at markedsendringene inntreffer under en tidsperiode, vil den dynamiske risikostyringen redusere effekten av de negative utfallene noe.

SENSITIVITETSANALYSER

Resultatrisiko	Storebrand Livsforsikring		SPP Pension & Försäkring	
	NOK mill.	Andel av portefølje	SEK mill.	Andel av portefølje
Renterisiko	1 907	1,0%	372	0,4%
Aksjerisiko	1 657	0,9%	852	1,0%
Eiendomsrisiko	1 347	0,7%	582	0,7%
Kredittrisiko	726	0,4%	750	0,8%
Diversifisering	-764	-0,4%	-384	-0,4%
Resultat	4 873	2,5%	2 172	2,4%

Resultateffekten av stressene vil som følge av kundebufferne være lavere enn den samlede verdiendringen i tabellen. Per 31.12.17 er kundebufferne av en slik størrelse at resultateffektene er vesentlig lavere.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING

Basert på stresstesten, har Storebrand Livsforsikring en samlet markedsrisiko på 4,9 mrd. kroner, som tilsvarer 2,5 prosent av investeringsporteføljen

Hvis stresset fører til at avkastningen faller under garanti, vil resultatet belastes dersom det ikke er tilstrekkelig kundebuffer. Andre negative resultateffekter er lavere avkastning fra selskapsporteføljen og at det ikke blir overskuddsdeling fra fripoliser og individualkontrakter.

SPP PENSION & FÖRSÄKRING

Basert på stresstesten har SPP en samlet markedsrisiko på 2,2 mrd. svenske kroner, som tilsvarer 2,4 prosent av investeringsporteføljen.

Buffersituasjonen for den enkelte kontrakt vil avgjøre om hele eller deler av verdifallet vil påvirke finansielt resultatet. Resultatet belastes bare for den delen av verdifallet som ikke kan avregnes mot kundebuffer. I tillegg kan finansielt resultat påvirkes negativt av redusert overskuddsdeling og bortfall av indekseringsavgift.

ØVRIGE VIRKSOMHETER

Øvrige selskaper i Storebrand konsern er ikke inkludert i sensitivitetsanalysen da markedsrisikoen i disse er liten. Egenkapitalen til disse selskapene er investert med lav eller ingen allokering til risikable aktiva, og produktene gir ikke opphav til direkte risiko for selskapet som følge av endringer av priser i finansmarkedet.

Note 9 – Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at selskapet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

For forsikringsselskapene, spesielt livselskapene, er forsikringsforpliktelsen langsiktig og kontantstrømmene er i stor grad kjent lenge før de forfaller. I tillegg er det behov for likviditet for å håndtere utbetalinger knyttet til driften og likviditetsbehov knyttet til derivatkontrakter. Likviditetsrisikoen håndteres gjennom likviditetsprognoser og gjennom at deler av investeringene er plassert i svært likvide verdipapirer, f.eks. statsobligasjoner. Basert på disse tiltakene vurderes likviditetsrisikoen som lav.

Likviditetsrisiko er en av de største risikofaktorer for bankvirksomheten og regelverket stiller krav til likviditetsstyring og likviditetsindikatorer. Retningslinjer for likviditetsrisiko spesifiserer prinsipper for likviditetsstyring, minimums likviditetsbeholdning og finansieringsindikatorer for måling av likviditetsrisiko. I tillegg utarbeides det årlig en fundingstrategi og fundingplan som legger overordnede rammer for bankens fundingvirksomhet.

Også for øvrige datterselskapene er det i tråd med lovkrav utarbeidet egne likviditetsstrategier. Disse strategiene spesifiserer rammer og tiltak for å sikre god likviditet og det spesifiseres en minste allokering til aktiva som kan omsettes på kort varsel. Strategiene definerer rammer for allokering til ulike typer aktiva, og medfører at selskapene har pengemarkedsplasseringer, obligasjoner, aksjer og andre likvide investeringer som kan omsettes ved behov.

I tillegg til klare strategier og risikostyring av likviditetsbeholdningen i hvert enkelt datterselskap har morselskapet i konsernet etablert en likviditetsbuffer. På overordnet nivå overvåkes utviklingen i likviditetsbeholdningene fortløpende i forhold til interne grenser. En særlig risiko er at finansmarkedene i perioder kan være lukket for nye låneoptak. Tiltak for å minimere likviditetsrisiko er å holde en jevn forfallstruktur på lånene, lave kostnader, en tilstrekkelig likviditetsbuffer og kredittavtaler med banker som selskapet kan trekke på dersom det skulle være nødvendig.

UDISKONTERTE KONTANTSTRØMMER FINANSIELLE FORPLIKTELSER [10]

NOK mill.	0-6 mnd	6-12 mnd	1-3 år	3-5 år	over 5 år	Sum kontantstrømme r	Sum balanseført verdi
Ansvarlig lånekapital [11]	1 799	61	1 741	2 439	4 298	10 338	8 867
Gjeld til kredittinstitusjoner	155					155	155
Innskudd fra kunder i bankvirksomhet	14 403	225				14 628	14 628
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 244	943	7 834	6 653		17 674	16 575
Annen kortsiktig gjeld	8 101					8 101	8 101
Ikke innkalt restforpliktelse Limited Partnership	7 906					7 906	
Sum finansielle forpliktelser 2016	39 050	309	11 299	8 049	4 721	63 428	47 028

NOK mill.						Sum	Sum
	0-6 mnd	6-12 mnd	1-3 år	3-5 år	over 5 år	kontantstrømme	
Ubenyttede kredittrammer utlån	3 474					3 474	
Lånetilsagn	2 007					2 007	
Sum finansielle forpliktelser 2017	40 089	1 230	9 575	9 092	4 298	64 284	48 326
Derivater knyttet til innlån 2017	-117	20	-139	-97	-125	-457	41
Sum finansielle forpliktelser 2016	39 050	309	11 299	8 049	4 721	63 428	47 028

SPESIFIKASJON ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

NOK mill.					Balanseført verdi
	Nominell verdi	Valuta	Rente	Forfall	
Utsteder					
Fondsobligasjoner					
[12]					
Storebrand Livsforsikring AS	1 500	NOK	Flytende	2018	1 506
Evigvarende ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	1 000	NOK	Flytende	2020	1 000
Storebrand Livsforsikring AS	1 100	NOK	Flytende	2024	1 103
Tidsbegrenset ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	300	EUR	Fast	2023	3 227
Storebrand Livsforsikring AS	750	SEK	Flytende	2021	757
Storebrand Livsforsikring AS	1 000	SEK	Flytende	2022	998
Storebrand Bank ASA	150	NOK	Flytende	2017	126
Storebrand Bank ASA	125	NOK	Flytende	2019	150
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 2017					8 867
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 2016					7 621

SPESIFIKASJON GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

NOK mill.	Balanseført verdi	
	2017	2016
Forfall		
2017		407
2018	155	
Sum gjeld til kreditinstitusjoner	155	407

SPESIFIKASJON GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

NOK mill.	Balanseført verdi	
	2017	2016
Forfall		
2017		3 051
2018	2 882	4 062
2019	3 152	2 692
2020	4 030	3 417
2021	3 509	2 997
2022	3 002	
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	16 575	16 219

Til inngåtte låneavtaler og trekkfasiliteter er det knyttet covenantskrav.

OBLIGASJONER MED FORTRINNSRETT

For obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) som er tilordnet Storebrand Boligkredits sikkerhetsmasse gjelder regulatorisk krav om overpantsettelse på 102 prosent og krav om overpantsettelse på 109,5 prosent for utstedelser før 21. juni 2017.

TREKKFASILITETER

Storebrand ASA har en ubenyttet trekkfasilitet på EUR 240 mill., som utløper desember 2019.

FASILITETER GITT TIL STOREBRAND BOLIGKREDITT AS

Storebrand Bank har to trekkfasiliteter med Storebrand Boligkredit AS. Den ene trekkfasiliteten er en ordinær kassekredit og har en ramme på 6 mrd. kroner. Denne har ingen utløpsdato, men kan sies opp av banken med 15 måneders oppsigelsestid. Den andre fasiliteten skal til enhver tid ha en tilstrekkelig stor ramme til å dekke renter og avdrag på obligasjoner med fortrinnsrett og tilknyttede derivater kommende 31 dager. Trekkrettigheten er ikke oppsigelig fra banken før tidligst 3 måneder etter forfall på obligasjoner med fortrinnsrett og tilknyttede derivater med lengst løpetid.

FINANSIERINGSAKTIVITETER – BEVEGELSER I LØPET AV ÅRET

NOK Mill.	Ansvarlig lån	Gjeld til kredittinstitusjoner	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer
Balanse 1.1.17	7 621	407	16 219
Opptak av nye lån/gjeld	1 126	155	5 292
Innfrielse av lån/gjeld	-150	-407	-4 899
Endring i påløpte renter	12		-4
Omregningsdifferanse utenlandsk valuta	289		
Verdiendring/amortisering	-30		-34
Balanse 31.12.17	8 867	155	16 575

Note 10 – Kredittrisiko

Storebrand har risiko for tap knyttet til at motparter ikke oppfyller gjeldsforpliktelser. Risikoen omfatter også tap på utlån og tap knyttet til manglende kontrakts-oppfyllelse fra motparter i finansielle derivater.

Grensene for kredittrisiko mot den enkelte motpart og samlet innenfor ratingkategorier besluttet av styrene i de enkelte selskapene i konsernet. Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer og sektorer. Endringer i debitors kredittvurdering overvåkes og følges opp. Konsernet benytter så langt det er mulig publiserte kredittrateringer supplert med egne vurderinger.

Underliggende investeringer i fond forvaltet av Storebrand er inkludert i tabellene.

KREDITTRISIKO FORDELT PÅ MOTPART

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi

Debitorkategori etter garantist NOK mill.	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	20 052	7 681	10 542	5 164		985	44 424
Selskapsobligasjoner	17 502	13 326	20 615	24 258	736	722	77 159
Strukturerte papirer				81			81
Verdipapiriserte obligasjoner	31 575	55		122	5		31 758
Sum rentebærende verdipapirer vurdert fordelt etter rating	69 129	21 062	31 157	29 625	741	1 708	153 421
Obligasjonsfond ikke forvaltet av Storebrand							9 017

Debitorkategori etter garantist NOK mill.	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Ikke rentebærende papirer i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand							4 323
Sum 2017	69 129	21 062	31 157	29 625	741	1 708	166 761
Sum 2016	69 845	26 631	33 097	30 778		1 141	171 837

Rentebærende verdipapirer til amortisert kost

Debitorkategori etter garantist NOK mill.	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	14 036	6 111	7 187	4 068		2 369	33 771
Selskapsobligasjoner	13 355	12 465	11 164	6 304		5 710	48 998
Strukturerte papirer		945			925		1 869
Verdipapiriserte obligasjoner	13 352	4 990	7 081	1 043			26 467
Sum 2017	40 744	24 511	25 432	11 415	925	8 079	111 105
Sum 2016	40 724	22 646	25 678	11 400		6 766	107 214

Motparter

NOK mill.	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	Øvrige Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Derivater		3 215	821	105		75	4 216
Herav derivater i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand		126	23			2	152
Sum derivater eksklusiv derivater i obligasjonsfond 2017		3 089	797	105		73	4 064
Sum derivater eksklusiv derivater i obligasjonsfond 2016		1 806	2 277	238		506	4 827
Bankinnskudd	472	7 256	699	11		35	8 474
Herav bankinnskudd i obligasjonsfond forvaltet av Storebrand		50					50
Sum bankinnskudd eksklusiv bankinnskudd i obligasjonsfond 2017	472	7 207	699	11		35	8 424
Sum bankinnskudd eksklusiv bankinnskudd i obligasjonsfond 2016	465	5 870	1 710	15		10	8 069
Utlån til kredittinstitusjoner		244	70				313

Ratingklasser er basert på Standard & Poor's
NIG = Non-investment grade.

UTLÅNSPORTEFØLJEN

Fordeling av utlånsporteføljen

Engasjementer fordelt på kundegrupper

NOK mill.	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer	Mislighold uten identifisert verdifall	Mislighold med identifisert verdifall	Individuelle nedskrivninger	Netto misligholdte engasjementer
Utvikling av byggeprosjekter		2		2				
Omsetning og drift av fast eiendom	9 048	17		9 066		29	20	10
Tjenesteytende næringer	320			320		42	9	33

NOK mill.	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer	Mislighold uten identifisert verdifall	Mislighold med identifisert verdifall	Individuelle nedskrivninger	Netto misligholdte engasjementer
Lønnstakere og andre	42 031		3 551	45 582	150	41	13	178
Andre	2 470		22	2 492	1	2	1	1
Sum	53 868	20	3 574	57 462	150	114	43	222
- Individuelle nedskrivninger	-54			-54				
+ Gruppenedskrivninger	-27			-27				
Sum utlån til og fordringer på kunder 2017 *	53 788	20	3 574	57 382	150	114	43	222
Sum utlån til og fordringer på kunder 2016 **	46 342	24	3 654	50 020	107	88	27	168
* 2017:								
- Herav Storebrand Bank	27 257	20	3 474	30 751	150	114	43	222
- Herav Storebrand Livsforsikring	26 531		100	26 631				
** 2016:								
- Herav Storebrand Bank	27 268	24	3 548	30 840	107	88	27	168
- Herav Storebrand Livsforsikring	19 074		105	19 180				

Inndelingen i kundegrupper er basert på Statistisk Sentralbyrås standard for sektor- og næringsgruppering. Den enkelte kundes innplassering er bestemt av kundens hovedvirksomhet.

Størstedelen av utlånene i Storebrand er boliglån til privatkunder. Boliglånene innvilges og administreres av Storebrand Bank, men en økende andel av lånene er overdratt til Storebrand Livsforsikring som en del av investeringsporteføljen. Storebrand Livsforsikring og SPP har også lån til bedrifter som en del av investeringsporteføljen. Bedriftsmarkedssegmentet i Storebrand Bank er under nedbygging og skal på sikt avvikles. Utlån som aktivklasse vil øke i årene fremover for livselskapene, fordi utlån gir et godt bidrag til å nå avkastningsgarantien.

Pr 31.12.2017 har Storebrand utlån til kunder på til sammen NOK 54 mrd., netto etter tapsavsetninger på NOK 54 mill. Av dette er NOK 12 mrd. til bedriftsmarkedet og NOK 42 mrd. til personmarkedet.

Bedriftsmarkedsporteføljen består av inntektsgenererende eiendom og utviklingseiendom med få kunder og lite mislighold som i det vesentlige er sikret med pant i næringseiendom. Bedriftsmarkedslåen i Storebrand Bank er under nedbygging, så alt unntatt NOK 0,3 mrd. av lånene er gitt av Storebrand Livsforsikring og SPP.

I personmarkedet er det hovedsakelig lån med pant i boligeiendom. Kunder vurderes etter evne og vilje til å betale lånet. I tillegg til betjeningsevne sjekkes kundene i forhold til policyregler, og kundene gis en kredittskår i en modell. Saldo på solgte boliglån fra Storebrand Bank til søsterselskapet Storebrand Livsforsikring er NOK 15,2 mrd. Boliglånene er solgt til markedsmessige betingelser.

Gjennomsnittlig veid belåningsgrad for boliglån er om lag 57 prosent. I overkant av 97 prosent av engasjementene er innenfor 85 prosent belåningsgrad og om lag 99,7 prosent er innenfor 100 prosent belåningsgrad. Om lag 51 prosent av boligengasjementene er innenfor 60 prosent. Porteføljen vurderes å ha lav til moderat kredittrisiko.

Samlet engasjementsbeløp fordelt etter gjenstående løpetid

NOK mill.	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kredittrammer	Sum engasjementer	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kredittrammer	Sum engasjementer
Inntil 1 mnd	243		24	268	55			55
1 – 3 mnd	91	2	55	148	505	2	22	529
3 mnd – 1 år	1 096	16	294	1 406	1 350	2	136	1 489
1 – 5 år	8 298	1	859	9 159	8 364	20	1 086	9 469
over 5 år	44 140		2 341	46 482	36 135		2 410	38 545
Sum brutto engasjement	53 868	20	3 574	57 462	46 409	24	3 654	50 086

Engasjementer vurderes som misligholdt når en kreditt er overtrukket mer enn 90 dager og når et nedbetalingslån har restanse mer enn 90 dager og beløpet er minst 2000 kroner.

Kreditrisiko oppdelt etter kundegrupper

NOK mill.	Brutto misligholdte engasjementer	Individuelle nedskrivninger	Netto misligholdte engasjementer	Sum resultatførte verdiendringer i perioden
Omsetning og drift av fast eiendom	29	20	10	9
Tjenesteytende næringer	42	9	33	9
Lønnstakere og andre	191	13	178	-3
Andre	2	-10	1	-11
Sum 2017	265	32	222	4
Sum 2016	195	27	168	-30

Ved mislighold vil Storebrand Bank ASA selge sikkerhetene eller overta eiendelene dersom det er mest hensiktsmessig.

Aldersfordeling på forfalte engasjementer uten nedskrivning

NOK MILL.	2017				2016			
	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kredittrammer	Sum engasjementer	Utlån til og fordringer på kunder	Garantier	Ubenyttede kredittrammer	Sum engasjementer
Forfalt 1 – 30 dager	379		3	383	346	2	3	351
Forfalt 31 – 60 dager	101		1	102	78			79
Forfalt 61- 90 dager	50			50	54			55
Forfalt over 90 dager	150		2	153	107		3	110
Sum	681		7	688	586	2	6	594

MOTPARTSRISIKO DERIVATER

Investeringer underlagt netting agreements/CSA

NOK mill.	Sikkerhetsstillelser					
	Balanseførte eiendeler	Balanseførte forpliktelser	Netto eiendeler	Kontanter (+/-)	Verdipapirer (+/-)	Netto eksponering
Investeringer underlagt netting agreements	3 971	2 015	1 956		-1 228	3 183
Investeringer ikke underlagt netting agreements	93		93			
Sum 2017	4 064	2 015	2 049			

For å redusere motpartsrisiko på utestående derivattransaksjoner er det inngått rammeavtaler med motparter som blant annet regulerer hvordan sikkerheter skal stilles for endringer i markedsverdier som beregnes på daglig basis.

Note 11 – Risikokonsentrasjoner

Det meste av risikoen for Storebrand konsern er knyttet til de garanterte pensjonsproduktene i livselskapene. Disse risikoene er konsolidert i Storebrand Livsforsikring konsern som omfatter både Storebrand Livsforsikring AS, SPP Pension & Försäkring AB og virksomheten i Irland og på Guernsey (BenCo). Øvrige selskaper direkte eid av Storebrand ASA som er eksponert for vesentlige risikoer er Storebrand Forsikring AS, Storebrand Helseforsikring AS, Storebrand Asset Management konsern og Storebrand Bank konsern.

For livsforsikringsvirksomheten er de store risikoene ganske sammenfallende for Norge og Sverige. Finansmarkedsrisikoen vil i stor grad være avhengig av globale forhold som påvirker investeringsporteføljene i alle virksomhetene. Forsikringsrisikoen vil kunne slå mer ulikt ut for de forskjellige selskapene, men spesielt langt liv risikoen kan påvirkes av universelle utviklingstrekk.

Både forsikringsvirksomheten og bankvirksomheten er eksponert mot kredittrisiko. Forsikringsvirksomheten har i hovedsak kredittrisiko knyttet til obligasjoner med stor geografisk og bransjemessig spredning, mens banken i hovedsak har eksponering mot direkte utlån til bolig i Norge. Det er ingen vesentlig konsentrasjonsrisiko på tvers av obligasjoner og utlån.

Finansmarkeds- og investeringsrisiko er i hovedsak knyttet til kundeporteføljene i livsforsikringsvirksomheten. Risiko knyttet til negative utfall i finansmarkedet er beskrevet og kvantifisert i [note 8](#), finansiell markedsrisiko. Bankvirksomheten har liten direkte eksponering mot andre risikotyper enn kreditt.

En renteoppgang vil på kort sikt ramme avkastningen i livselskapene negativt. En renteoppgang kan også gi bankkunder lavere betjeningsevne og økte tap for bankvirksomheten.

Risikoen fra skade- og helseforsikringsrisikoen i Storebrand Skadeforsikring AS og Storebrand Helseforsikring AS har lav samvariasjon med risikoen fra resten av virksomhetene i konsernet.

I kapitalforvaltningsvirksomheten er hovedrisikoen operasjonell, i form av atferd som kan utløse erstatninger og/eller påvirke omdømme. Siden kapitalforvaltningsselskapet er hovedforvalter for forsikringsvirksomhetene, vil feil i kapitalforvaltningen kunne forplante seg til feil i forsikringsvirksomheten.

Note 12 – Verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendommer

Konsernet gjennomfører en omfattende prosess for å sikre en mest mulig markedsriktig verdifastsettelse av finansielle instrumenter. Børsnoterte finansielle instrumenter verdsettes basert på offisielle sluttkurser fra børs innhentet gjennom Reuters og Bloomberg. Fondsandeler er generelt verdsatt til oppdaterte offisielle NAV-kurser der slike finnes. Obligasjoner verdsettes som hovedregel basert på innhentede kurser fra Bloomberg og Reuters. Obligasjoner som ikke kvoteres regelmessig vil normalt verdsettes basert på anerkjente teoretiske modeller. Sistnevnte gjelder i særlig grad obligasjoner denominert i norske kroner. Som grunnlag for slik verdsettelse benyttes diskonteringsrenter bestående av swaprenter tillagt en kredittpremie. Kredittpremien vil oftest være utstederspesifikk, og normalt basert på konsensus av kredittspreader kvotert av et utvalg meglereforetak.

Unoterte derivater, herunder primært rente- og valutainstrumenter, verdsettes også teoretisk. Pengemarkedsrenter, swaprenter, valutakurser og volatiliteter som danner grunnlag for verdsettelse hentes fra Reuters og Bloomberg.

Konsernet gjennomfører løpende kontroll for å sikre kvaliteten på innhentede markedsdata fra eksterne kilder. Dette innebærer kontroll og rimelighetsvurdering av unormale endringer.

Konsernet kategoriserer finansielle instrumenter som verdsettes til virkelig verdi på tre forskjellige nivåer som er nærmere beskrevet nedenfor. Nivåene gir uttrykk for ulik grad av likviditet og ulike målemetoder. Selskapet har etablert verdsettelsesmodeller for å fange opp informasjon fra et bredt utvalg med godt informerte kilder med henblikk på å minimere usikkerhet knyttet til verdsettelsen.

NIVÅ 1: FINANSIELLE INSTRUMENTER DER VERDSETTELSE ER BASERT PÅ KVOTERTE PRISER I AKTIVE MARKEDER FOR IDENTISKE EIENDELER

Denne kategorien inkluderer børsnoterte aksjer som over den foregående 3 måneders perioden har hatt en daglig gjennomsnittlig omsetning tilsvarende ca 20 mill. kroner eller mer. Aksjene anses på dette grunnlag å være tilstrekkelig likvide til å inngå i dette nivået. Obligasjoner, sertifikater eller tilsvarende instrumenter utstedt av nasjonal stat er generelt klassifisert på nivå 1. Når det gjelder derivater vil standardiserte aksjeindeks- og rentefutures omfattes på dette nivå.

NIVÅ 2: FINANSIELLE INSTRUMENTER DER VERDSETTELSE ER BASERT PÅ OBSERVERBAR MARKEDSINFORMASJON IKKE OMFATTET AV NIVÅ 1

Denne kategorien omfatter finansielle instrumenter som verdsettes basert på markedsinformasjon som kan være direkte observerbar eller indirekte observerbar. Markedsinformasjon som er indirekte observerbar innebærer at prisene kan være avledet fra observerbare relaterte markeder. Nivå 2 omfatter aksjer eller tilsvarende egenkapitalinstrumenter der markedskurser er tilgjengelig, men der omsetningsvolum er for begrenset til å oppfylle kriteriet for nivå 1. Normalt vil aksjene på dette nivå være omsatt i løpet av siste måned. Obligasjoner og tilsvarende instrumenter er generelt klassifisert på dette nivå. Videre er rente- og valutaswapper og ikke-standardiserte rente- og valutaderivater klassifisert på nivå 2. Fondsinvesteringer, med unntak av Private equity fond, er generelt klassifisert på nivå 2, og omfatter aksje-, rente- og hedgefond.

NIVÅ 3: FINANSIELLE INSTRUMENTER DER VERDSETTELSE ER BASERT PÅ INFORMASJON SOM IKKE ER OBSERVERBAR I HENHOLD TIL NIVÅ 2

Aksjer klassifisert på nivå 3 omfatter primært investeringer i unoterte/private selskaper. Dette omfatter blant annet investeringer i skog, eiendom, mikrofinans og infrastruktur. Private equity er generelt, gjennom direkte investeringer eller investeringer i fond, klassifisert på nivå 3.

De typer verdipapirer som er klassifisert på nivå 3 er nærmere omtalt nedenfor med henvisning til verdipapirtype og verdsettelsesmetode. Storebrand er av den oppfatning at den verdsettelse som er lagt til grunn representerer beste estimat på verdipapirenes markedsverdi.

AKSJER

Av aksjer på nivå 3 utgjør skog en stor andel. Det er gjennomført eksterne verddivurderinger per 31.12 som danner grunnlag for verdsettelsen av selskapets investering. Disse verddivurderingene er basert på modeller som inkluderer ikke observerbare forutsetninger.

Alternative investeringer organisert som aksjeselskap (som mikrofinans, eiendom og infrastruktur) er aksjeinvesteringene verdsatt basert på verdjustert egenkapital rapportert fra eksterne kilder der det er tilgjengelig.

For direkte private equity-investeringer baseres verdsettelsen normalt enten på siste foretatte transaksjon eller en modell hvor selskap som har løpende virksomhet vurderes ved å sammenlikne nøkkeltall med tilsvarende børsnoterte selskap eller grupper av tilsvarende børsnoterte selskap. Verdien reduseres i noen tilfeller med en likviditetsrabatt.

ANDELER

Av fondsandeler er det private equity-investeringer og eiendomsfond som utgjør majoriteten på nivå 3. Forøvrig finnes det også noen andre typer fond som infrastrukturfond og mikrofinansfond her. Hoveddelen av Storebrands private equity-investeringer er i form av private equity-fond. Disse fondsinvesteringene verdsettes basert på de verdier som rapporteres fra fondene. De fleste fondene rapporterer kvartalsvis, mens noen rapporterer sjeldnere. Rapporteringen foregår typisk med et par måneders forsinkelse. Siste mottatte verddivurdering legges til grunn, justert for kontantstrømmer og eventuell markedseffekt i perioden fra siste verddivurdering fram til rapporteringstidspunktet. For private equity beregnes markedseffekten basert på verdiutviklingen i relevant indeks multiplisert med estimert beta mot relevante indeks.

Indirekte eiendomsinvesteringer er i hovedsak investeringer i fond med underliggende eiendomsinvesteringer hvor Storebrand har som intensjon å eie investeringene gjennom fondenes levetid. Verddivurderingen av eiendomsfondene gjøres på bakgrunn av opplysninger mottatt fra den enkelte fondsforvalter justert for kontantstrømmer i perioden fra siste verddivurdering fram til rapporteringstidspunktet. Estimerte verdier utarbeidet av fondsselskapene vil benyttes dersom det er tilgjengelig.

UTLÅN TIL KUNDER

Verdien av fastrenteutlånene fastsettes ved at avtalte kontantstrømmer neddiskonteres over gjenværendeløpetid med gjeldene diskonteringsfaktor justert for markedsspread.

Diskonteringsfaktoren som benyttes tar utgangspunkt i en swaprente (mid swap) med en løpetid som tilsvarer gjenværende bindingstid på underliggende. Markedsspread som benyttes på balansedag fastsettes ved å vurdering av markedsforholdene, markedspris og tilhørende swaprente. Virkelig verdi på utlån til bedriftskunder med marginlån er imidlertid svakt lavere enn amortisert kost da enkelte lån løper med lavere margin enn de ville gjort dersom de var tatt opp per utgangen av 2017. Mindreverdien er beregnet ved å neddiskontere differansen mellom avtalt margin og dagens markedspris over gjenværende løpetid.

SELSKAPSOBLIGASJONER

Blant obligasjoner på nivå 3 befinner mikrofinansinvesteringer strukturert som lån seg. Dessuten finnes også et fåtall private equity investeringer organisert som lån her som er verdsatt til sist rapporterte verdi. Videre vil misligholdte lån ligge til antatt forventet utbetaling.

Investerings eiendommer

Investerings eiendommene består hovedsakelig av kontoreiendom med lokalisering i Oslo og Stockholm og kjøpesentre i Sør-Norge.

Kontoreiendommer og kjøpesentre i Norge:

Ved beregning av virkelig verdi benyttes det i Storebrand en intern kontantstrømsmodell. Netto kontantstrømmer for den enkelte eiendom diskonteres med et individuelt avkastningskrav. For kontoreiendommene er det estimert et fremtidig inntekts- og kostnadsbilde for de første 10 år, og beregnet en sluttverdi ved utløpet av det 10. året på basis av markedsleie og normal driftskostnad for eiendommen. I netto inntektsstrøm er det tatt hensyn til eksisterende og fremtidig inntektstap som følge av ledighet, nødvendige investeringer og en vurdering av fremtidig utvikling i markedsleien. De fleste kontrakter har en løpetid på fem eller ti år. Kontantstrømmene fra disse leieavtalene (kontraktsleie) inngår i verdiberegningene. For å estimere de langsiktige fremtidige ikke-kontraktsfastsatte leieinntektene er det utviklet en prognosemodell. Modellen legger til grunn historiske observasjoner i Dagens Næringslivs eiendomsindeks (justert med KPI) samt markedsestimater. Det beregnes et langsiktig, tidsvektet gjennomsnitt av de årlige observasjonene hvor de eldste observasjonene vektet med lavest vekt. For ikke-kontraktsfastsatt leie i det korte perspektiv sees det hen til dagens leiepriser og markedsforhold.

Det fastsettes et individuelt avkastningskrav for den enkelte eiendom. Avkastningskravet sees i sammenheng med den tilhørende kontantstrøm for eiendommen. Den kunnskap som foreligger om markedets avkastningskrav herunder transaksjoner og takster, benyttes ved fastsettelse av kontantstrømmen.

Avkastningskravet er oppdelt i følgende elementer:

- Risikofri rente
- Risikopåslag, justert for:
- Type eiendom
- Beliggenhet
- Bygningsmessig standard
- Miljøstandard
- Kontraktsvarighet
- Leietakers kvalitet
- Andre forhold som transaksjoner og oppfatning i markedet, ledighet samt generell kunnskap om markedet og den enkelte eiendom

Ekstern verdsettelse:

For eiendommer i norsk virksomhet foretas det en metodisk tilnærming til utvalg av eiendommer som verdsettes eksternt hvert kvartal, slik at alle eiendommer vil ha en ekstern verdsettelse minimum hvert tredje år. I 2017 er det innhentet ekstern verdsettelse for eiendom til en verdi på 14 mrd. kroner (72 prosent av porteføljens verdi per 31.12.17).

For eiendommer i svensk virksomhet innhentes det eksterne verdsettelse. Kjøpesentre og handelslokale verdsettes årlig, mens andre heleide eiendomsinvesteringer verdsettes kvartalsvis.

Verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendommer til virkelig verdi

NOK mill.	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum virkelig verdi 31.12.17	Sum virkelig verdi 31.12.16
	Kvoterte priser	Observer-bare forutsetninger	Ikke observer-bare forutsetninger		
Eiendeler:					
Aksjer og andeler:					
- Aksjer	22 135	457	767	23 360	21 950
- Andeler	427	124 968	7 679	133 074	107 586
Sum aksjer og andeler 31.12.17	22 563	125 425	8 445	156 433	
Sum aksjer og andeler 31.12.16	20 615	99 814	9 107		129 537
Utlån til kunder [13]					
- Utlån til kunder - bedrift			5 104	5 104	2 346
- Utlån til kunder - person			580	580	1 959
Sum utlån til kunder 31.12.17 [14]			5 684	5 684	
Sum utlån til kunder 31.12.16 [15]			4 304		4 304
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning					
- Stat- og statsgaranterte obligasjoner	24 011	25 011		49 022	47 696
- Selskapsobligasjoner	165	49 057	108	49 331	33 154
- Strukturerte papirer		81		81	29
- Verdipapiriserte obligasjoner		28 914		28 914	33 216
- Obligasjonsfond	9	39 403		39 412	57 742
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 31.12.17	24 186	142 467	108	166 761	
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 31.12.16	23 337	148 251	249		171 837
Derivater:					
- Rentederivater		2 799		2 799	3 291
- Valutaderivater		-751		-751	-657
Sum derivater 31.12.17		2 049		2 049	
- herav derivater med positiv markedsverdi		4 114		4 114	4 827
- derav derivater med negativ markedsverdi		-2 065		-2 065	-2 194
Sum derivater 31.12.16		2 634			2 634
Eiendommer:					
Investeringseiendommer			27 453	27 453	24 161
Eierbenyttet eiendom			1 408	1 408	2 863
Sum eiendommer 31.12.17			28 861	28 861	
Sum eiendommer 31.12.16			27 024		27 024
Forpliktelser:					
Gjeld til kredittinstitusjoner					402
Sum forpliktelser 31.12.17 [16]					
Sum forpliktelser 31.12.16 [17]		402			402

BEVEGELSER MELLOM KVOTERTE PRISER OG OBSERVERBARE FORUTSETNINGER

NOK mill.	Fra kvoterte priser til observerbare forutsetninger	Fra observerbare forutsetninger til kvoterte priser
Aksjer og andeler	6	18

Bevegelser fra nivå 1 til nivå 2 gjenspeiler redusert omsetningsvolum i aktuelle aksjer og obligasjoner i siste måleperiode. I motsatt tilfelle indikerer bevegelser fra nivå 2 til nivå 1 økt omsetningsverdi i aktuelle aksjer og obligasjoner i siste måleperiode.

FINANSIELLE INSTRUMENTER OG EIENDOMMER TIL VIRKELIG VERDI - NIVÅ 3

FINANSIELLE INSTRUMENTER OG EIENDOMMER TIL VIRKELIG VERDI – NIVÅ 3

NOK mill.	Aksjer	Andeler	Utlån til kunder	Selskapsobligasjoner	Investerings-eiendommer	Eierbenyttet eiendom
Balanse 1.1.17	1 059	8 050	4 304	249	24 284	2 895
Netto gevinster/tap på finansielle instrumenter	-23	749	-73	-36	376	69
Tilgang/kjøp	2	725	3 150		4 056	168
Salg/forfalt oppgjør	-295	-1 974	-1 825	-115	-1 856	-2 239
Omregningsdifferanse utenlandsk valuta	23	129	128	11		
Annet					593	514
Balanse 31.12.17	767	7 679	5 684	108	27 453	1 408

Storebrand Livsforsikring har per 31.12.17 investert 3.069 millioner kroner i Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26, Oslo. Investeringen er klassifisert som Investering i tilknyttet selskap/felleskontrollert virksomhet i konsernregnskapet.

VERDSETTELSE AV FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST

NOK Mill.	Nivå 1		Nivå 2		Nivå 3		Sum virkelig verdi 31.12.17	Sum virkelig verdi 31.12.16	Balanseført verdi 31.12.17	Balanseført verdi 31.12.16
	Kvoterte priser	Observerbare forutsetninger	Observerbare forutsetninger	Ikke observerbare forutsetninger						
Finansielle eiendeler										
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner			313			313	272	313	272	
Utlån til kunder – bedrift	1		299	6 200		6 500	8 474	6 532	8 518	
Utlån til kunder – person			26 354	15 217		41 571	33 520	41 571	33 520	
Obligasjoner holdt til forfall			16 933			16 933	17 537	15 128	15 644	
Obligasjoner klassifisert som utlån og fordring			94 218			94 218	89 677	87 474	82 777	
Sum finansielle eiendeler 31.12.17	1		138 117	21 417		159 536		151 019		
Sum finansielle eiendeler 31.12.16			132 759	16 721			149 480		140 730	
Finansielle forpliktelser										
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			16 634			16 634	16 290	16 575	16 219	
Gjeld til kredittinstitusjoner			155			155	5	155	5	
Innskudd fra kunder i bankvirksomhet (ekskl innskudd fra konsernselskap)			14 628			14 628	15 238	14 628	15 238	
Ansvarlig lånekapital			8 990			8 990	7 720	8 867	7 621	
Sum finansielle forpliktelser 31.12.17			40 407			40 407		40 224		
Sum finansielle forpliktelser 31.12.16			39 254				39 254		39 083	

SENSITIVITET FINANSIELLE INSTRUMENTER OG EIENDOM TIL VIRKELIG VERDI
Aksjer

Det er primært investeringer i skog som er klassifisert som aksjer på nivå 3. Skoginvesteringer kjennetegnes blant annet ved svært lange kontantstrømsperioder. Det vil kunne være usikkerhet knyttet til fremtidig kontantstrøm som følge av fremtidig inntekts- og kostnadsvekst, selv om disse forutsetninger er basert på anerkjente kilder. Verdsettelse av skoginvesteringer vil likevel være særlig sensitivt overfor diskonteringsrente som legges til grunn i kalkylen. Selskapet baserer sin verdsettelse på eksterne verddivurderinger. Disse benytter et antatt markedsmessig avkastningskrav. Som et rimelig alternativ forutsetning til de benyttede avkastningskrav, ville en endring i diskonteringsrente på 0,25 prosent utgjøre en endring på anslagsvis 5,7 prosent i verdi blant annet avhengig av skogens modenhet.

NOK mill.	Verdiendring ved endret diskonteringsrente	
	Økning + 25 bp	Reduksjon – 25 bp
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	45	-43
Endring i virkelig verdi per 31.12.16	44	-42

Andeler

Store deler av porteføljen prises mot sammenlignbare børsnoterte selskaper, mens mindre deler av porteføljen er børsnotert. Verdsettelsen av private equity-porteføljen vil dermed være sensitiv for svingninger i de globale aksjemarkedene. Private equity-porteføljen har en estimert beta mot MSCI World (Net – valutaskret til NOK) på omtrent 0,5.

NOK mill.	Endring MSCI World	
	Økning + 10 %	Reduksjon - 10 %
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	323	-323
Endring i virkelig verdi per 31.12.16	349	-349

Verdivurderingen for indirekte eiendomsinvesteringer vil være sensitiv for endring i avkastningskravet og forutsetning om fremtidig kontantstrøm. De indirekte eiendomsinvesteringene er belånte strukturer. I snitt er porteføljen belånt med 1 prosent.

NOK mill.	Verdiendring underliggende eiendommer	
	Økning + 10 %	Reduksjon - 10 %
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	19	-19
Endring i virkelig verdi per 31.12.16	35	-35

Utlån til kunder

Verdien av fastrenteutlåne fastsettes ved at avtalte kontantstrømmer neddiskonteres over gjenværende løpetid med gjeldene diskonteringsfaktor justert for markedsspread. Diskonteringsfaktoren som benyttes tar utgangspunkt i en swaprente (mid swap) med en løpetid som tilsvarer gjenværende bindingstid på underliggende. Markedsspread som benyttes på balansedag fastsettes ved vurdering av markedsforholdene, markedspris og tilhørende swaprente.

Utlån fra SPP Pension & Försäkring AB vurderes til virkelig verdi. Verdien av disse fastsettes ved at fremtidige kontantstrømmer diskonteres med tilhørende swapkurve justert for en kundespesifikk kredittspread.

NOK mill.	Endring markedsspread	
	+10 bp	- 10 bp
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	-20	20
Endring i virkelig verdi per 31.12.16	-19	19

Selskapsobligasjoner

Selskapsobligasjoner på nivå 3 er mikrofinans fond, private equity debt fond, og konvertible obligasjoner.

Disse prises ikke med diskonteringsrente slik obligasjoner vanligvis gjør, og derfor inngår disse investeringene i samme sensitivitetstest som private equity.

NOK mill.	Endring MSCI World	
	Økning + 10 %	Reduksjon -10 %
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	6	-6
Endring i virkelig verdi per 31.12.16	12	-12

Eiendommer

Sensitivitetsvurderingen av eiendom gjelder både investeringseiendommer og eierbenyttet eiendom.

Verdivurderingen av eiendom er særlig sensitiv for endring i avkastningskravet og forutsetning om fremtidig kontantstrøm. En endring på 0,25 prosent i avkastningskravet hvor alt annet holdes likt, vil medføre en endring av verdien på eiendomsporteføljen i Storebrand på om lag 4,8 prosent.

NOK mill.	Endring i avkastningskrav	
	+0,25%	-0,25%
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	-1 324	1 466
Endring i virkelig verdi per 31.12.16	-1 231	1 344

Note 13 – Solvens II

Storebrand konsern er en forsikringsdominert tverrsektoriell finansiell gruppe med kapitalkrav etter Solvens II. Storebrand beregner Solvens II etter standardmetoden, som definert i Solvens II forskriften.

Konsolideringen gjøres i henhold til Finansforetaksloven § 18-2.

Solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet for gruppen beregnes i henhold til Solvens II-forskriften § 46 (1)-(3) etter standardmetoden og inkluderer effekten av overgangsordning for aksjer i henhold til Solvens II-forskriften § 58.

Modellene som ligger til grunn for beregningen av kapitalkrav og solvenskapital bygger på en rekke krav og forutsetninger som dels er gitt i regelverket og dels er fortolket av Storebrand på basis av regelverket. De viktigste forutsetningene og estimatene i beregningen knytter seg til risikoreduserende evne av utsatt skatt, fremtidige marginer og reserveutvikling, samt verdien av kundenes garantier og opsjoner. Forutsetninger og estimater evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventning om fremtidige hendelser og representerer ledelsens beste skjønn på tidspunkt for regnskapsavleggelsen. Det kan komme endringer i regelverk, metoder og tolkninger som kan påvirke Solvens II-marginen fremover.

Solvenskapitalen fremkommer i all hovedsak som netto eiendeler i Solvens II balansen tillagt tellende ansvarlige lån og fratrukket egne aksjer og ikke-tellende minoritetsinteresser. Solvenskapitalen er dermed vesentlig forskjellig fra bokført egenkapital i regnskapet. Forsikringstekniske avsetninger er beregnet i henhold til standardmetoden og inkludert effekten av overgangsordningen i henhold til Solvens II-forskriften § 56 (1) – (6). Overgangsordningen innebærer at økningen i verdien av forsikringstekniske avsetningene innføres gradvis over en periode på 16 år. Sammensetningen av solvenskapitalen fremkommer av tabellen nedenfor.

Solvenskapitalen inndeles i tre kapitalgrupper i henhold til Solvens II-forskriften § 6. Gruppe 1 kapitalen består av innskutt egenkapital og avstemmingsreserve [18]. I tillegg inngår evigvarende ansvarlige lån (fondsobligasjoner) med opptil 20 prosent av Gruppe 1 kapital.

Øvrige ansvarlige lån (tidsbegrenset) og risikoutjevningfond kategoriseres som Gruppe 2 kapital. Gruppe 2 kapital kan dekke inntil 50 prosent av solvenskapitalkravet og inntil 20 % av minimumskapitalkravet. Tellende minoritetsinteresser og utsatt skattefordel er kategorisert som Gruppe 3 kapital. Gruppe 3 kapital kan dekke inntil 15 prosent av solvenskapitalkravet. Gruppe 3 kapital kan ikke benyttes til å dekke minimumskapitalkravet.

Ansvarlige lån utstedt før 17.1.2015 omfattes av en overgangsordning som varer til 2026 og i denne perioden vil disse kvalifisere som Gruppe 1 kapital til tross for at de ikke fullt ut oppfyller krav til tellende kapital i Solvens II regelverket.

Selskapene i gruppen som er underlagt CRD IV tas med i gruppens solvenskapital og solvenskapitalkrav med sin respektive ansvarlige kapital og kapitalkrav.

SOLVENSKAPITAL

NOK mill.	31.12.17				31.12.16	
	Total	Gruppe 1 ubegrenset	Gruppe 1 begrenset	Gruppe 2	Gruppe 3	Total
Aksjekapital	2 339	2 339				2 250
Overkurs	10 521	10 521				9 485
Avstemmingsreserve	25 694	25 694				23 524
<i>Herav effekt av overgangsordning</i>	<i>4 513</i>	<i>4 513</i>				<i>3 073</i>
Ansvarlige lån	8 547		2 642	5 905		7 198
Utsatt skattefordel	71				71	102
Risikoutjevningfond	143			143		140
Minoritetsinteresser	49				49	46
Ikke tilgjengelige minoritetsinteresser	-33				-33	-30

NOK mill.	31.12.17				31.12.16	
	Total	Gruppe 1 ubegrenset	Gruppe 1 begrenset	Gruppe 2	Gruppe 3	Total
Fratrekk for CRD IV datterselskap	-2 929	-2 429	-225	-275		-2 690
Forventet utbetalt utbytte	-1 168	-1 168				-695
Total grunnleggende solvenskapital	43 234	34 958	2 417	5 773	87	39 331
Ansvarlig kapital datterselskap regulert etter CRD IV	2 929					2 690
Total solvenskapital	46 164					42 020
Total solvenskapital tilgjengelig til å dekke minstekapitalkravet	39 294	34 958	2 417	1 920		36 726

Kapitalkravet i Solvens II fremkommer som summen av endringer i solvenskapital beregnet under ulike type stress, fratrukket diversifisering. Den største delen av kapitalkravet fremkommer fra finansmarkedsstress, og er særlig knyttet til endringer i rentenivå, og fall i aksjemarkedet samt økte kredittspreader. I tillegg kommer forsikringsrisiko, hvorav det viktigste kapitalkravet kommer fra stress knyttet til fraflytting av eksisterende kunder innen innskuddspensjon. Solvenskapitalkravet fremkommer av tabellen nedenfor.

SOLVENSKAPITALKRAV OG -MARGIN

NOK mill.	31.12.17	31.12.16
Marked	22 936	24 175
Motpart	565	529
Liv	10 453	8 773
Helse	744	731
Skade	283	295
Operasjonell	1 496	1 449
Diversifisering	-7 023	-6 340
Tapsabsorberende skatteeffekt	-5 002	-5 363
Totalt solvenskapitalkrav forsikringselskap	24 452	24 249
Kapitalkrav datterselskap regulert etter CRD IV	2 458	2 537
Totalt solvenskapitalkrav	26 910	26 786
Solvensmargin med overgangsregler	172%	157%
Minimumskapitalkrav	9 599	10 010
Minimumsmargin	409%	367%

Note 14 – Tverrsektoriell finansiell gruppe

Storebrand konsern har krav om rapportering av soliditet i tverrsektoriell finansiell gruppe (konglomeratdirektivet). Beregningen etter Solvens II regelverk og soliditetsberegningen i henhold til konglomeratdirektivet gir samme ansvarlige kapital og tilnærmet samme kapitalkrav.

NOK mill.	31.12.17	31.12.16
Kapitalkrav for CRD IV-foretakene	2 687	2 700
Solvenskapitalkrav for forsikringsdelen av gruppen	24 452	24 249
Totalt kapitalkrav	27 138	26 950
Netto ansvarlig kapital for foretak som inngår i CRD IV rapporten	2 929	2 690
Netto ansvarlig kapital for forsikringsdelen av gruppen	43 234	39 331
Total netto ansvarlig kapital	46 164	42 020
Overdekning	19 025	15 070

Under Solvens II medregnes kapitalkravet fra CRD IV foretakene i gruppen i henhold til deres respektive kapitalkrav. I tverrsektoriell finansiell gruppe skal alle CRD IV selskaperes kapitalkrav beregnes ut fra deres respektive gjeldende krav inkludert bufferkrav for det største CRD IV selskapet i konsernet (Storebrand Bank). Dette øker det totale kravet fra CRD IV selskapene i forhold til det som inngår i Solvens II beregningen. Per 31.12.2017 utgjorde forskjellen 229 mill. NOK.

Note 15 – Premieinntekter

NOK mill.	2017	2016
Sparing:		
Unit Linked Storebrand Livsforsikring	11 893	10 875
Unit Linked SPP	5 772	5 159
Sum Sparing	17 666	16 034
Herav overført premiereserve til selskapet	2 648	1 890
Forsikring:		
Skade og Person liv [19]	1 831	1 831
Gruppe liv [20]	737	743
Pensjonsrelatert uføreforsikring	1 297	1 330
Sum forsikring	3 864	3 904
Herav overført premiereserve til selskapet	110	38
Garantert pensjon:		
Kollektiv ytelse fee-basert Storebrand Livsforsikring	3 142	4 035
Fripoliser Storebrand Livsforsikring	-277	-348
Tradisjonell individuell kapital og pensjon Storebrand Livsforsikring	259	272
Garanterte produkter SPP	1 817	1 786
Sum Garantert pensjon	4 940	5 746
Herav overført premiereserve til selskapet		-474
Øvrig:		
BenCo	182	146
Sum Øvrig	182	146
Sum premieinntekter	26 652	25 829
Herav overført premiereserve til selskapet	2 758	1 455

Note 16 – Netto inntekter for ulike klasser av finansielle instrumenter

NOK mill.	Utbytte/ rente- inntekter	Netto gevinst/ tap ved realisasjon	Netto urealisert gevinst/tap	Sum 2017	Herav		
					Selsk ap	Kunde	Sum 2016
Netto inntekter fra aksjer og andeler	594	2 642	13 738	16 974	31	16 943	11 647
Netto inntekter obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3 199	2 449	-1 988	3 660	503	3 157	4 672
Netto inntekter finansielle derivater	1 329	362	-745	946	99	848	2 636
Netto inntekter utlån	158		12	170	57	113	40
Netto inntekter og gevinster fra finansielle eiendeler til virkelig verdi	5 280	5 453	11 017	21 750	690	21 060	18 995
– herav FVO (virkelig verdi opsjon)	3 830	5 089	11 728	20 647	399	20 212	15 725
– herav trading	1 322	358	-737	943	99	848	2 641
Netto inntekter obligasjoner til amortisert kost, utlån og fordringer	4 061	317		4 377	134	4 243	3 613

NOK mill.	Utbytte/ rente- inntekter	Netto gevinst/ tap ved realisasjon	Netto urealisert gevinst/tap	Sum 2017	Herav		Sum 2016
					Selsk ap	Kunde	
Netto inntekter obligasjoner holdt til forfall							706
Netto inntekter utlån	1 108			1 108	665	443	991
Netto inntekter fra finansielle eiendeler til amortisert kost	5 169	317		5 486	799	4 686	5 310

Tap på lån

NOK mill.	2017	2016
Periodens nedskrivninger/inntektsføringer på utlån, garantier		
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-15	31
Periodens endring i gruppe nedskrivninger	8	-4
Konstaterte tap som det tidligere er avsatt for	-2	-35
Konstaterte tap som det tidligere ikke er avsatt for	-5	-7
Inngått på tidligere konstaterte tap	2	1
Periodens nedskrivninger/netto inntektsføringer på utlån og garantier	-13	-14

Note 17 – Netto inntekter fra eiendommer

NOK mill.	2017	2016
Leieinntekter fra eiendommer *	1 376	1 282
Driftskostnader (inkludert vedlikehold og reparasjoner) som gjelder eiendommer som har gitt leieinntekter i perioden **	-294	-292
Sum	1 082	990
Endring i virkelig verdi	1 474	1 314
Sum inntekter eiendom	2 556	2 304
* Herav eiendommer til eget bruk	184	181
** Herav eiendommer til eget bruk	-40	-42
Fordeling på selskap og kunder:		
Selskap [21]		10
Kunde	2 556	2 295
Totale inntekter fra eiendommer	2 556	2 304

Note 18 – Andre inntekter

NOK mill.	2017	2016
Provisjonsinntekter, bank	79	64
Netto provisjonsinntekter, bank	79	64
Forvaltningshonorar, kapitalforvaltning	1 354	835
Forvaltningsgebyrer	826	517
Returprovisjoner/kick-back	848	785
Forsikringsrelaterte inntekter	315	440

NOK mill.	2017	2016
Driftsinntekter i selskaper utenom bank og forsikring	373	417
Andre inntekter	256	162
Sum andre inntekter	4 051	3 220

Note 19 – Erstatninger

NOK mill.	2017	2016
Sparing:		
Unit Linked Storebrand Livsforsikring	-4 646	-3 312
Unit Linked SPP	-3 456	-3 106
Sum Sparing	-8 102	-6 418
Herav overført premiereserve fra selskapet	-3 310	-3 356
Forsikring:		
Skade og Person liv [22]	-1 080	-1 138
Gruppe liv [23]	-514	-715
Pensjonsrelatert uføreforsikring	-158	-166
Sum forsikring	-1 752	-2 020
Herav overført premiereserve fra selskapet	-30	-34
Garantert pensjon:		
Kollektiv ytelse fee-basert Storebrand Livsforsikring	-2 091	-4 097
Fripoliser Storebrand Livsforsikring	-4 989	-4 607
Tradisjonell individuell kapital og pensjon Storebrand Livsforsikring	-1 499	-1 420
Garanterte produkter SPP	-5 275	-5 796
Sum Garantert pensjon	-13 854	-15 919
Herav overført premiereserve fra selskapet	-642	-2 812
Øvrig:		
BenCo	-1 277	-956
Sum Øvrig	-1 277	-956
Sum erstatninger for egen regning	-24 985	-25 313
Herav overført premiereserve fra selskapet	-3 982	-6 202

Tabellen nedenfor viser forventede erstatningsutbetalinger.

Utvikling forventede erstatningsutbetalinger – livsforsikring

NOK mrd.	Storebrand Livsforsikring	SPP	BenCo
0-1 år	16	7	2
1-3 år	34	13	3
Over 3 år	204	147	10
Sum	253	167	14

Utvikling i erstatningsutbetalinger – Skadeforsikring eksklusive run-off

NOK mill.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Sum
Beregnete brutto erstatningskostnader							
Per utgangen av skadeåret	391	461	513	690	793	785	
- ett år senere	373	482	506	687	762		

NOK mill.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Sum
- to år senere	364	478	500	653			
- tre år senere	357	482	483				
- fire år senere	370	471					
- fem år senere	362						
Beregnet beløp 31.12.17							
Totalt utbetalt hittil	344	437	453	573	665	486	2 958
Erstatningsavsetning	18	34	30	80	97	299	557
Erstatningsavsetning for tidligere års skader (før 2012)							19

Oversikten viser utviklingen i estimatet for inntrufne erstatninger over tid samt den gjenstående erstatningsavsetningen for hver skadeårgang.

Note 20 – Endring i forsikringsforpliktelser livsforsikring

NOK mill.	Storebrand Livsforsikring	BenCo	SPP	Eliminering	2017	2016
Garantert avkastning	-5 812	-76	-2 216		-8 104	-8 086
Øvrig endring premiereserve kundefond m/garantert avkastning	4 980	551	3 732	52	9 316	5 478
Endring premiereserve kundfond u/garantert avkastning	-15 227	198	-8 980		-24 009	-19 670
Endring premiefond/pensjonistenes overskuddsfond	-23	336			313	310
Overskudd til kunder	-574				-574	-761
Endring i avsetning risikoprodukter	9				9	-1 019
Sum endring i forsikringsforpliktelser – livsforsikring	-16 647	1 009	-7 463	52	-23 048	-23 748

Note 21 – Endring bufferkapital

NOK mill.	2017	2016
Endring kursreguleringsfond	-1 024	1 836
Endring tilleggsavsetninger	-1 387	-1 488
Endring villkorad återbäring	-1 532	1 126
Sum endring bufferkapital	-3 943	1 475

Note 22 – Driftskostnader og antall ansatte

Driftskostnader

NOK mill.	2017	2016
Personalkostnader	-1 955	-1 741
Avskrivninger/nedskrivninger	-167	-275
Andre driftskostnader	-1 952	-1 771
Sum driftskostnader	-4 073	-3 788

Antall ansatte [24]

	2017	2016
Antall ansatte 31.12	1 795	1 745
Gjennomsnittlig antall ansatte	1 759	1 816
Antall årsverk 31.12	1 773	1 723
Gjennomsnittlig antall årsverk	1 738	1 791

Note 23 – Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

Storebrandkonsernet har landspesifikke pensjonsordninger.

De ansatte i Storebrand i Norge har en innskuddsbasert pensjonsordning. I en innskuddsordning setter foretaket av et avtalt tilskudd til en pensjonskonto. Den fremtidige pensjonen er avhengig av bidragenes størrelse og avkastningen på pensjonskontoen. Når innskuddene er betalt har foretaket ingen ytterligere betalingsforpliktelser knyttet til innskuddspensjonen, og innbetalingen til pensjonskonto kostnadsføres fortløpende. Det er av regulatoriske årsaker ikke anledning til spare for lønn som overstiger 12G i innskuddspensjon. Storebrand har for ansatte med lønn over 12G en pensjonssparing i spareproduktet Ekstrapensjon.

Premiesatser og innhold for innskuddspensjonsordningen er følgende:

- Sparingen starter fra første lønnskroner
- Sparesats på 7 prosent av lønn fra 0 til 12G (Grunnbeløp utgjør kr 93.634 pr 31.12.17)
- I tillegg spares 13 prosent av lønn mellom 7,1 til 12G
- Sparesats i Ekstrapensjon for lønn over 12G er 20 prosent

For ansatte og tidligere ansatte som har hatt lønn over 12G frem til 31.12.2014 ble det gitt et tilbud om kontantutløsning av de opptjente rettigheter, med utbetaling i starten av 2015. For ansatte i konsernledelsen blir denne utbetalingen fordelt over 5 år.

De norske selskapene er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon AFP. Den private AFP-ordningen gir et livslangt tillegg til den ordinære pensjonen og er en flerforetaksordning pensjonsordning, men det foreligger ikke tilgjengelig pålitelig informasjon for innregning av forpliktelsen i balansen. Ordningen blir finansiert gjennom årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G, og premiesatsen i 2017 var på 2,5 %. De ansatte i Storebrand i Norge som er født før 1. januar 1956 kan velge mellom å ta ut AFP eller gå av ved 65 års alder og motta en driftspensjon fra foretaket frem til fylte 67 år. De ansatte kan velge å ta ut fra AFP-ordningen fra og med fylte 62 år og fortsette å stå i jobb .

Ansatte som var sykmeldt og delvis uføre ved overgang til innskuddspensjon, inngår fortsatt i ytelsespensjonsordning. Det foreligger også pensjonsforpliktelser for ytelsesordning knyttet til driftspensjoner for enkelte tidligere ansatte og tidligere styremedlemmer.

Pensjonen for ansatte i SPP i Sverige følger de Bankanställdas Tjänstepensionsplan (BTP).

SPP har en innskuddsbasert tjenstepensjon som kalles BTP1. Alla nyansatte fra og med 01.01.2014 meldes inn i denne pensjonsavtalen. I BTP1 betaler arbeidsgiveren en premie til pensjonssparing beregnet ut fra pensjonsgivende lønn opp til 30" inkomstbasbelopp». I forsikringen inngår alderspensjon med eller uten dødlighetsarv, uførepensjon og barnepensjon. Premien beregnes uavhengig av alder og beregnes primært ut fra månedslønnen. Premien betales månedlig i to deler, en fast del som er 2,5 prosent av pensjonsgivende lønn opp til og med 7,5 «inkomstbasbelopp». Premiens valgfrie del er 2 prosent av lønn opp til og med 7,5 «inkomstbasbelopp» samt 30 prosent av lønn mellom 7,5 og 30 «inkomstbasbelopp».

Pensjonen i avtalen BTP2 (ytelsesbestemt tjenstepensjon som er en lukket ordning) utgjør 10 prosent av årslønnen opp til 7,5 "inkomstbasbelopp" ("inkomstbasbeloppet" utgjorde i 2017 SEK 61 500 og blir i 2018 SEK 62 500), 65 prosent av lønn i intervallet i 7,5 til 20 og 32,5 prosent i intervallet 20 til 30. På lønn som overstiger 30 "inkomstbasbelopp" beregnes ingen alderspensjon. Full opptjeningsstid oppnås etter 30 års medlemskap i pensjonsordningen. Utover den ytelsesbaserte delen finnes også en mindre innskuddsdel innen BTP-planen. For denne del får den ansatte selv velge plasseringsform (tradisjonell forsikring eller fondsforsikring). Den innskuddsbaserte delen er 2 prosent av årslønn.

Ordinær fratredelsesalder er 65 år i samsvar med pensjonsavtalen mellom Bankinstituttens Arbeidsgivarorganisation (BAO) og de arbeidsorganisasjoner som omfattes av BTP.

I SPP har administrerende direktør en pensjonsalder på 65 år. Administrerende direktør omfattes av BTP1. I tillegg har administrerende direktør en innskuddsbasert tilleggspensjon tegnet i SPP. Premien på denne forsikringen utgjør 20 prosent av lønn som overstiger 30 "inkomstbasbelopp".

Pensjon til de ansatte i Nordben Life-and Pension Insurance Company LTD og Euroben Life and Pension LTD er dekket av en innskuddsordning. I tillegg er ansatte i Nordben dekket med en engangssum ved dødsfall i tjenestetiden.

Avstemming av eiendeler og gjeld bokført i balansen

NOK mill.	2017	2016
Nåverdi av forsikret pensjonsforpliktelse	994	979
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-928	-948
Netto pensjonforpliktelse/ midler forsikret ordning	66	31
Effekt av øvre grense pensjonseiendel	5	
Nåverdi av uforsikret pensjonsforpliktelse	267	258
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	338	289

Inkluderer arbeidsgiveravgift på netto underfinansiert forpliktelse som inngår i bruttoforpliktelsen.

Bokført i balansen

NOK mill.	2017	2016
Pensjonseiendel	3	
Pensjonsforpliktelser	341	289

Endringer i den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen i løpet av året

NOK mill.	2017	2016
Netto pensjonsforpliktelse 1.1	1 237	1 481
Periodens pensjonsopptjening	17	32
Rentekostnader på forpliktelsen	32	39
Estimatavvik/aktuarielt tap/gevinst	18	118
Gevinst/tap ved avkortning	2	-179
Utbetalt pensjon	-89	-104
Planendringer/endring pensjonsordning/oppgjør		-71
Tilgang/avgang og valutajustering	43	-73
Arbeidsgiveravgift pensjonsmidler		-7
Netto pensjonsforpliktelse 31.12	1 260	1 237

Endringer i pensjonsmidlenes virkelige verdi

NOK mill.	2017	2016
Virkelig verdi av pensjonsmidler 1.1	948	1 016
Forventet avkastning	26	30
Estimatavvik/aktuarielt tap/gevinst	-96	-27
Innbetalt premie	32	89

NOK mill.	2017	2016
Utbetalte pensjoner	-34	-31
Planendringer/endring pensjonsordning/oppgjør		-61
Tilgang/avgang og valutajustering	51	-61
Arbeidsgiveravgift pensjonsmidler		-7
Netto pensjonsmidler 31.12	928	948
Forventede innbetalinger av premie (ytelse) i 2018	27	
Forventede innbetalinger av premie (innskudd) i 2018	171	
Forventede innbetalinger AFP i 2018	15	
Forventede utbetalinger over drift (usikret ordning) i 2018	69	

Pensjonsmidler er basert på Storebrand Livsforsikring/SPPs finansielle midler som har følgende sammensetning 31.12:

	Storebrand Livsforsikring		SPP	
	2017	2016	2017	2016
Eiendommer til virkelig verdi	12%	15%	11%	8%
Obligasjoner til amortisert kost	32%	40%		
Utlån til amortisert kost	12%	6%		
Aksjer og andeler til virkelig verdi	15%	12%	8%	6%
Obligasjoner til virkelig verdi	27%	27%	81%	86%
Sum	100%	100%	100%	100%

Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene ved utgangen av året som administreres av Storebrand Livsforsikring og SPP.

	2017	2016	2017	2016
Bokført (realisert) avkastning av eiendelene	4,9%	6,4%	3,7%	5,3%

Netto pensjonskostnad i resultatregnskapet, spesifisert som følger

NOK mill.	2017	2016
Periodens pensjonsopptjening	17	32
Netto rentekostnad/avkastning	8	9
Planendringer/endring pensjonsordning/oppgjør		-189
Gevinst/tap ved avkortning	3	
Sum ytelsesbaserte ordninger	29	-147
Periodens kostnad til innskuddsordninger	161	152
Periodens kostnad til AFP	17	17
Netto pensjonskostnad resultatført i perioden	207	22

Analyse av aktuarielt tap (gevinst) i perioden

NOK mill.	2017	2016
Tap (gevinst) - endring i diskonteringsrenten	98	100
Tap (gevinst) - endring i andre økonomiske forutsetninger	-10	-2
Tap (gevinst) - opplevd DBO	-70	27
Tap (gevinst) - opplevd Pensjonsmidler	95	24
Investerings-/administrasjonskostnader		3
Øvre grense pensjonsmidler	5	
Aktuarielt tap (gevinst) i perioden	119	152

Hovedforutsetninger benyttet i beregningene av netto pensjonsforpliktelse per 31.12

	Storebrand Livsforsikring		SPP	
	2017	2016	2017	2016
Diskonteringsrente	2,6%	2,3%	2,3%	2,8%
Forventet lønnsvekst	2,25%	2,00%	3,5%	3,5%
Forventet årlig regulering folketrygd	2,25%	2,00%	3,0%	3,0%
Forventet årlig regulering utbetaling av pensjoner	0,0%	0,0%	2,0%	2,0%
Uførhetstabell	KU	KU		
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE	DUS14	DUS14

Økonomiske forutsetninger:

Fastsettelse av økonomiske forutsetninger er basert på reglene i IAS 19. Det vil særlig være betydelig usikkerhet knyttet til langsiktige antagelser som fremtidig inflasjon, realrente, reallønnsvekst og G-regulering.

Det er i Norge benyttet en diskonteringsrente fastsatt med utgangspunkt i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Basert på observert markeds- og volumutvikling må det norske OMF-markedet etter Storebrands oppfatning defineres som et dypt marked.

Ved fastsettelse av økonomiske forutsetninger vurderes også bedriftsspesifikke forhold herunder forventet vekst i direkte lønn.

Aktuarielle forutsetninger:

I Norge er det standardiserte forutsetninger om døds-/uføreutvikling samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Fellesorganisasjon. Det ble med virkning fra 2014 innført et nytt dødelighetsgrunnlag K2013 for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringselskaper og pensjonskasser. Storebrand har benyttet dødelighetstabell K2013BE (beste estimat) i aktuarberegningene per 31.12.2017.

De aktuarielle forutsetningene i Sverige følger bransjens felles dødelighetstabell DUS14 justert for selskapsspesifikke forskjeller. Fratredelseshyppigheten er beregnet til i gjennomsnitt 4 prosent per år.

SENSITIVITETSANALYSE PENSJONSBEREGNING

Risikoen for Storebrand knyttet til pensjonsordningen er knyttet til de endringer i de økonomiske -og aktuarielle forutsetninger som må benyttes i beregningene, og den faktiske avkastningen på pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen.

For de norske selskapene som har gått over til innskuddspensjon fra 1. januar 2015 er det ikke beregnet sensitivitet, og tallene nedenfor viser sensitiviteten for de svenske selskapene.

Følgende estimater er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2017, og beregnet for hver enkelt når alle andre forutsetninger holdes konstante.

Sverige

	Diskonteringsrente		Forventet lønnsvekst		Forventet årlig regulering av pensjoner	Dødelighet – endring i forventet levealder	
	1,0%	-1,0%	1,0%	-1,0%		+ 1 år	- 1 år
Prosentvis endring i pensjon:							
Pensjonsforpliktelse	-9%	12%	0%	-4%	7%	4%	-4%
Periodens netto pensjonskostnader	-24%	-1%	-7%	-20%	-7%	-10%	-17%

Note 24 – Godtgjørelse og lignende til ledende ansatte og tillitsvalgte

NOK tusen	Ordinær lønn [25]	Andre ytelser [26]	Total godtgjørelse opptjent i året	Årets pensjonsopptjening	Lønns- garanti (mnd)	Lån [27]	Eier antall aksjer [28]
Ledende ansatte							
Odd Arild Grefstad	6 881	199	7 079	1 107	24	3 508	114 486
Lars Aa. Løddesøl	4 819	214	5 033	863	18	8 997	70 144
Geir Holmgren	4 335	215	4 550	692	12	6 774	39 283
Robin Kamark [29]	3 858	139	3 997	794		na	na
Heidi Skaaret	4 391	198	4 589	688	12	3 481	38 014
Staffan Hansén	4 762	17	4 780	1 066	12		37 788
Jan Erik Saugestad	4 901	164	5 065	878	12	1 200	32 882
Jostein Chr. Dalland	2 757	148	2 904	483	12		9 959
Kain Greve-Isdahl [30]	1 646	12	1 657	273	12		2 267
Wenche Annie Martinussen [31]	2 751	169	2 920	386	12	7 850	7 227
Sum 2017	41 100	1 474	42 574	7 231		31 810	352 050
Sum 2016	37 006	1 463	38 469	7 286		27 283	314 376

NOK tusen	Godtgjørelse	Lån	Eier antall aksjer [32]
Styret			
Birger Magnus [33]	173		20 000
Didrik Munch [34]	487		
Gyrid Skalleberg Ingerø	345		5 000
Laila S. Dahlen	322		10 500
Martin Skancke	567		16 414
Håkon Reistad Fure	503		18 500
Karin Bing Orgland	469		15 000
Jan Chr. Opsahl	322		1 100 000
Heidi Storruste	363	3 461	3 365
Knut Dyre Haug [35]	109	1 226	13 755
Arne Fredrik Håstein	403	3 273	4 144
Ingvild Pedersen [36]	308	2 389	1 684
Sum 2017	4 372	10 349	1 208 362
Sum 2016	4 623	7 850	1 183 678

Lån til ansatte i konsernet utgjør 2 431 millioner kroner.

STOREBRAND ASA – STYRETS ERKLÆRING OM FASTSETTELSE AV LØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE TIL LEDENDE ANSATTE

Styret i Storebrand ASA har siden 2000 hatt et særskilt kompensasjonsutvalg. Kompensasjonsutvalget skal gi tilrådning til styret i alle saker som gjelder selskapets vederlag til administrerende direktør. Utvalget skal holde seg orientert om og foreslå retningslinjer for fastsettelse av godtgjørelse til ledende ansatte i konsernet. I tillegg er utvalget rådgivende organ for administrerende direktør i forhold til kompensasjonsordninger som omfatter alle ansatte i Storebrand-konsernet, herunder Storebrands bonussystem og pensjonsordning. Kompensasjonsutvalget ivaretar kravene til oppfølging som følger av forskrifter om godtgjørelsesordninger.

Storebrand Asset Management AS sitt datterselskap Skagen AS, som ble ervervet i desember 2017, har egne retningslinjer for økonomisk godtgjørelse, som man vil se nærmere på gjennom 2018, og konsernets retningslinjer vil derfor ikke gjelde direkte for Skagen AS i 2018.

1. VEILEDENDE RETNINGSLINJER FOR DET KOMMENDE REGNSKAPSÅRET

Storebrand skal ha konkurransedyktige og stimulerende avlønningsprinsipper som bidrar til å tiltrekke, utvikle og beholde høyt kvalifiserte medarbeidere.

Storebrand skal ha en insentivmodell som støtter strategien, med vekt på kundens interesser og langsiktighet, en ambisiøs samarbeidsmodell, samt transparens som styrker konsernets omdømme. Selskapet vil derfor i all hovedsak legge vekt på fastlønn som virkemiddel i den økonomiske totalkompensasjonen, og i begrenset grad benytte seg av variabel godtgjørelse.

Lønnen til ledende ansatte fastsettes med utgangspunkt i stillingens ansvar og kompleksitet. Det utføres jevnlige sammenligninger med tilsvarende stillinger eksternt for å tilpasse lønnsnivået til markedet. Storebrand ønsker ikke å være lønnsledende i forhold til bransjen.

Bonusordning

Konsernledelsen og ledende ansatte som påvirker selskapets risiko i vesentlig grad har kun fastlønn. Øvrige ansatte kan i tillegg til fastlønn få tilkjent en diskresjonær bonus på 5-15% av fastlønn.

Pensjonsordning

Selskapet besørger og bekoster en ordinær kollektiv pensjonsforsikring for alle ansatte, gjeldende fra ansettelsestidspunktet, og i henhold til enhver tid gjeldende pensjonsavtale. Fra 2015 har selskapet innskuddsbaserte pensjonsordninger for alle ansatte. Det gjelder både for lønn over og under 12 G.

I forbindelse med overgangen fra ytelse- til innskuddsbaserte ordninger ble det etablert kompensasjonsordninger for ansatte som beregningsmessig kom dårligere ut etter endringen. Disse ordningene gir månedlige tilleggssparing til ansatte i maksimalt 36 måneder. Tilleggssparingen beskattes som lønn.

For Konsernledelsen vil den beregnede kontantverdien av pensjonsrettigheter for lønn over 12G som allerede var opparbeidet før endringen, bli utbetalt over en femårsperiode. Utbetalingsperioden er fast uavhengig av om den ansatte slutter i selskapet før denne perioden utløper.

Etterlønn

Konsernsjefen og konserndirektørene har rett til etterlønn ved oppsigelse fra Selskapets side. Rett til etterlønn inntreffer også ved egen oppsigelse dersom dette skyldes vesentlige organisatoriske endringer eller tilsvarende forhold som ikke gjør det naturlig at vedkommende fortsetter i sin stilling. Dersom arbeidsforholdet bringes til opphør på grunn av grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen, gjelder ikke bestemmelsene under dette punkt.

Til fradrag i etterlønnen går enhver inntekt vunnet ved arbeid, herunder honorarer for tjenesteyting, utførelse av verv, etc. Etterlønnen utgjør den pensjonsgivende lønn ved ansettelsesforholdets avslutning, eksklusive alle eventuelle bonusordninger. Konsernsjefen har 24 måneders etterlønn. Øvrige konserndirektører har maksimalt 18 måneders etterlønn.

2. BINDEnde RETNINGSLINJER FOR AKSJER, TEGNINGSRETTIGHETER, OPSJONER M.V. FOR DET KOMMENDE REGNSKAPSÅRET 2017

For å sikre at konsernledelsen har incentivordninger som sammenfaller med eiernes langsiktige interesser vil en andel av fastlønn være bundet til kjøp av fysisk STB-aksjer med 3 års binding. Kjøp av aksjer vil foregå én gang per år.

I 2018 vil en begrenset gruppe med et fåtall antall ansatte kunne bli omfattet av en tilsvarende ordning som konsernledelsen med tvunget kjøp av selskapets aksjer.

Ledende ansatte gis, som øvrige ansatte i Storebrand, anledning til å kjøpe et begrenset antall aksjer i Storebrand ASA med en rabatt i henhold til et aksjeprogram for ansatte.

3. REDEGJØRELSE FOR LEDERLØNNSPOLITIKKEN I FOREGÅENDE REGNSKAPSÅR

Retningslinjene for lederlønnspolitikken fastsatt for 2017 er blitt fulgt. Den årlige uavhengige vurderingen av retningslinjene samt praktiseringen av disse i forbindelse med bonus med utbetaling i 2018 gjennomføres i løpet av 1. halvår 2018.

4. REDEGJØRELSE FOR VIRKNINGENE FOR SELSKAPET OG AKSJEIEERNE AV AVTALER OM AKSJEBASERT GODTGJØRELSE

En andel av konsernledelsens, og en begrenset gruppe ansattes, fastlønn vil være bundet til kjøp av fysisk STB-aksjer med 3 års binding. Kjøp av aksjer vil foregå én gang per år.

Det er styrets vurdering at dette har en positiv effekt for selskapet og aksjonærene gitt innretningen av ordningen og størrelsen på den enkeltes portefølje av aksjer i Storebrand ASA.

Note 25 – Godtgjørelse til revisor

Godtgjørelse til Deloitte AS beløper seg som følger:

NOK mill.	2017	2016
Lovpålagt revisjon	-11,3	-12,7
Andre attestasjonstjenester	-1,3	-2,1
Skatterådgivning	-0,5	-1,3
Andre tjenester utenfor revisjonen	-0,2	-0,4
Total godtgjørelse til revisor	-13,3	-16,5

Beløpene er eksklusiv merverdiavgift.

Note 26 – Andre kostnader

NOK mill.	2017	2016
Forsikringsrelaterte kostnader	-100	-34
Forvaltningskostnader	-551	-444
Earnout	-51	
Andre kostnader	-228	-205
Sum andre kostnader	-930	-683

Note 27 – Skatt

Skattekostnad i resultatet

NOK mill.	2017	2016
Betalbar skatt	-72	-28
Endring utsatt skatt/ skattefordel	74	-336
Sum skattekostnad	2	-364

Avstemming av forventet skattekostnad mot faktisk skattekostnad

NOK mill.	2017	2016
Ordinært resultat før skatt	2 404	2 506
Forventet inntektsskatt med nominell skattsats	-601	-625
Skatteeffekten av :		
realisert/urealiserte aksjer	112	-89
mottatt aksjeutbytte	66	-47

NOK mill.	2017	2016
tilknyttede selskaper	14	15
permanente forskjeller	496	319
balanseføring/nedvurdering av utsatt skattefordel	1	
endring i skattesats	104	118
Endring tidligere år	-190	-55
Sum skattekostnad	2	-364
Effektiv skattesats *	0%	15%

* I løpet av året er det gjennomført salg av eiendoms-aksjer (omfattet av fritaksmetoden) som har medført at skatteøkende midlertidige forskjeller er redusert, og tilhørende avsetning til utsatt skatt reversert.

I egenkapitalen inngår et risikoutjevningsfond og skattefradrag knyttet til oppbygging av dette fondet er behandlet som en permanent forskjell mellom regnskap og skatt (se nærmere om dette under «Avstemming av konsernets egenkapital»). Bruk av fondet vil isolert sett medføre en høyere effektiv skattesats.

Den effektive skattesatsen er også påvirket av at konsernet driver virksomhet i forskjellige land med ulik skattesats fra Norge. I tillegg vil skattekostnaden påvirkes av skatteeffekter knyttet til tidligere år.

Beregning av utsatt skattefordel og utsatt skatt av midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring

NOK mill.	2017	2016
Skatteøkende midlertidige forskjeller		
Verdipapirer	15 095	9 769
Fast eiendom	10 452	11 063
Driftsmidler	8	158
Verdipapirer gjeld	65	
Gevinst-/tapskonto	84	106
Annet	1 281	1 116
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	26 984	22 211
Skattereduserende midlertidige forskjeller		
Verdipapirer	-43	-64
Driftsmidler	-39	-35
Avsetninger	-10 682	-6 914
Påløpt pensjon	-240	-254
Gevinst-/tapskonto	-9	-11
Annet	-3	
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-11 015	-7 278
Fremførbare underskudd	-16 649	-15 969
Grunnlag for netto utsatt skatt/skattefordel	-679	-1 036
Netto grunnlag for utsatt skatt og utsatt skattefordel	-679	-1 036
Netto utsatt fordel/forpliktelse i balansen *) **) ***)	-399	-420
Bokført i balansen:		
Utsatt skattefordel	637	595
Utsatt skatt	238	175

*) I konsernets skatteøkende midlertidige forskjeller inngår også midlertidige forskjeller knyttet til konsernets investeringseiendommer. Disse eiendommene inngår hovedsakelig i det norske livselskapets kundeporteføljer og ligger i aksjeselskaper som eies av holdingselskaper, som igjen eies av Storebrand Livsforsikring AS. Dersom aksjeselskapene som eier eiendommene skulle bli solgt vil disse kunne avhendes tilnærmet skattefritt. De skatteøkende midlertidige forskjellene knyttet til forskjell mellom virkelige verdier og skattemessige verdier på investeringseiendommene, og som har oppstått i eierperioden (omlag 10,5 milliarder kroner), inngår i konsernets midlertidige forskjeller, hvor

utsatt skatt beregnes med en nominell skattesats på 23 prosent. I henhold til IAS 12 er det ikke avsatt for utsatt skatt knyttet til midlertidige forskjeller som eksisterte når selskaper ble kjøpt og transaksjonen ikke er definert som en virksomhetsoverdragelse (grunnlag utgjør omlag 0,8 milliarder kroner).

***) Stortinget vedtok i desember 2017 å redusere selskapsskattesatsen fra 24 til 23 prosent med virkning fra 1. januar 2018. Samtidig ble det vedtatt å opprettholde satsen på 25 prosent for selskaper omfattet av finansskatten.

I Storebrand-konsernet inngår både selskaper som omfattes og som ikke omfattes av finansskatten. Ved balanseføring av utsatt skatt/skattefordel i konsernregnskapet benyttes derfor selskapsskattesatsen gjeldende for det enkelt selskap (23 eller 25 prosent).

****) Usikre skatteposisjoner

I 2015 avviklet Storebrand Livsforsikring AS et heleid norsk datterselskap, Storebrand Eiendom Holding AS, med et skattemessig tap på omtrent 6,5 milliarder kroner, med en tilsvarende økning i det fremførbare underskuddet. I januar 2018 mottok Storebrand Livsforsikring et varsel om endring av ligningen for 2015 (datert 21. desember 2017) med påstand om at tapet er beregnet for høyt, men uten ytterligere kvantifisering. Storebrand Livsforsikring AS er uenig i argumentene som er anvendt og vil gi sitt tilsvarende svar til skattemyndighetene innen fastsatt tidsfrist.

Varselet er uklart. På bakgrunn av varselet er det i årsregnskapet for 2017 gjort en avsetning for en usikker skatteposisjon. Beste estimat på reduksjon i tapet, der Storebrands fortolkning av skatteetatens varsel er lagt til grunn, er omtrent 1,6 milliarder kroner (fremkommer som en reduksjon i det fremførbare underskuddet, og gir isolert sett en tilhørende økt skattekostnad for 2017 på omtrent 400 millioner kroner).

Note 28 – Immaterielle eiendeler og merverdi av kjøpte forsikringskontrakter

NOK mill.	Immaterielle eiendeler				2017	2016
	IT- systemer	VIF [37]	Andre immaterielle eiendeler	Goodwill		
Anskaffelseskost 1.1	737	9 380	671	1 260	12 048	13 353
Tilgang i perioden:						
Utviklet internt	43				43	44
Kjøpt separat	73				73	105
Kjøpt ved fusjon, oppkjøp e.l.	31		678	1 007	1 715	
Avgang i perioden	-36				-36	-287
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	3	510	35	43	590	-1 166
Andre endringer	1				1	
Anskaffelseskost 31.12	851	9 890	1 384	2 310	14 434	12 049
Akk. av- og nedskrivninger 1.1	-410	-5 880	-597	-304	-7 190	-7 543
Nedskrivning i perioden						-10
Amortisering i perioden	-82	-325	-211		-619	-506
Avgang i perioden	33				33	199
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet		-330	-33		-363	671
Akk. av- og nedskrivninger 31.12	-460	-6 535	-841	-304	-8 139	-7 190
Balanseført verdi 31.12	391	3 355	542	2 006	6 295	4 858

Immaterielle eiendeler knyttet til oppkjøp av SPP

Storebrand Livsforsikring AS kjøpte i 2007 SPP Pension & Försäkring AB med datterselskaper. Hoveddelen av de immaterielle verdiene knyttet til SPP er verdien av eksisterende forretning (VIF -value of business in force), hvor det er foretatt en egen tilstrekkelighetstest etter kravene i IFRS 4. For å bestemme om goodwill og øvrige immaterielle eiendeler knyttet til SPP har vært gjenstand for verdifall, er det estimert gjenvinnbare beløp for de relevante kontantstrømgenererende enhetene. Gjenvinnbare beløp fastsettes ved å beregne virksomhetens bruksverdi. SPP anses som én kontantstrømgenererende enhet og utvikling i fremtidig administrasjonsresultat, risikoresultat og finansresultat for SPP vil påvirke bruksverdien.

I beregningen av bruksverdi har ledelsen benyttet styrehandlede budsjetter og prognoser for den kommende treårsperioden (2018-2020). For perioden 2021-2027 har administrasjonen gjort vurderinger og fastsatt en årlig vekst per element i resultatoppstillingen. Hoveddriverne for resultatvekst på lang sikt vil være avkastning på forvaltningskapitalen og den underliggende inflasjonen og lønnsutviklingen i markedet (som driver premieveksten). Bruksverdi er beregnet ved å benytte et avkastningskrav etter skatt på 5,3 prosent. Avkastningskravet er beregnet med utgangspunkt i risikofri rente og tillagt en premie som reflekterer risikoen i virksomheten.

Beregninger knyttet til fremtiden vil være usikre. Verdien vil påvirkes av ulike vekstparametere, forventet avkastning samt hvilket avkastningskrav som legges til grunn mv. Det presiseres at målsettingen med beregningen er å oppnå tilstrekkelig sikkerhet for at bruksverdi, jf. IAS 36, ikke er lavere enn innregnet verdi i regnskapet. Simulering med rimelige og også konservative forutsetninger tilsier en verdi på investeringen som forsvarer bokført verdi.

Immaterielle eiendeler knyttet til bankvirksomheten

Ved beregning av bruksverdi for bankvirksomheten er det foretatt en kontantstrømbasert verdiberegning basert på forventet resultat etter skatt. Våren 2014 vedtok styret i banken en avviklingsplan for bankens bedriftsmarkedsportefølje. Denne avviklingen er hensyntatt i den finansielle planen. Videre er grunnlaget for verddivurderingen styrehandlede budsjetter og prognoser for den kommende treårsperioden (2018-2020).

Kontantstrømmen baserer seg på to elementer, resultat etter skatt til egenkapitalen og endring i forventet regulatorisk kapitalbinding. Det er videre forutsatt at all kapital utover regulatorisk bundet egenkapital kan tas ut ved slutten av hver periode. For perioden etter 2020 det lagt til grunn en vekstrate på 2,5 prosent for personmarked, som også inngår i beregningen av terminalverdien. Avkastningskravet til egenkapitalen er beregnet basert på Kapitalverdmodellen (CAPM). Langsiktig risikofri rente er satt til renten på 10-årig norsk statsobligasjon. Markedets risikopremie er satt til 4,5 prosent, noe som er i tråd med risikopremien i det norske markedet.

Ettersom det er besluttet at næringsvirksomheten skal avvikles har man benyttet ulik beta for kontantstrømmene fra privat og næring. Privatporteføljen består av en godt diversifisert boliglånsportefølje med lav belåningsgrad og svært begrenset risiko. Det er derfor naturlig å anta at risikopremien for denne delen av virksomheten er lavere enn markedet for øvrig. Betaen er i beregningene satt til 0,8, noe som tilsvarer den gjennomsnittlige betaen til regionale banker i Europa. Risikoen i næringsporteføljen er tilsvarende høyere da den består av en mindre portefølje med større enkeltengasjementer. For å reflektere denne risikoen er betaen satt til 1,5 i beregningene. Bruken av to forskjellige avkastningskrav er spesielt viktig i forhold til terminalverdien hvor det forventes at det kun vil være privatdelen som består.

Det vil være usikkerhet knyttet til forutsetninger som er lagt til grunn i verddivurderingen. Verdien vil påvirkes av forutsetning om rentemargin, forventet tap på utlån, vekstparametere, kapitalkrav samt hvilket avkastningskrav som legges til grunn mv. Det presiseres at målsettingen med beregningen er å oppnå tilstrekkelig sikkerhet for at bruksverdi, jf. IAS 36, ikke er lavere enn innregnet verdi i regnskapet. Simulering med rimelige og også konservative forutsetninger tilsier en verdi på investeringen som forsvarer bokført verdi.

Immaterielle eiendeler knyttet til oppkjøp av Skagen

Storebrand ASA kjøpte 7. desember 2017 90,95% av aksjene i Skagen AS. De immaterielle verdiene knyttet til Skagen er kundelister, merkevare, teknologi og goodwill. Storebrand ASA overdro eierskapet i Skagen AS 8. desember 2017 til Storebrand Asset Management AS som et tingsinnskudd.

Verdien av Skagen AS er beregnet basert på forventede kontantstrømmer fra Skagens virksomhet. Per 31.12.2017 er det ikke gjort egne beregninger av bruksverdi da det er vurdert at verdsettelsen fra tidlig i desember ikke har hatt vesentlige endringer eller svekkelser. Basert på dette ansees det at bruksverdien av selskapet forsvarer den bokførte verdien av Skagen.

Spesifikasjon av immaterielle eiendeler

NOK mill.	Levetid	Avskrivningssats	Avskrivningsmetode	Balanseført verdi 2017
Merkevarenavn SPP	10 år	10 %	Lineær	
Merkevarenavn Skagen	10 år	10 %	Lineær	144
SPP Fonder	10 år	10 %	Lineær	
IT systemer	3 – 8 år	20 %	Lineær	391
Kundelister SPP	10 år	10 %	Lineær	
Kundelister Skagen	10 år	10 %	Lineær	399
Value of business inforce SPP	20 år	5 %	Lineær	3 355
Sum				4 289

Goodwill fordelt på virksomhetskjøp

NOK mill.	Virksomhets- område	Anskaffelses- kost 1.1	Akkumulert nedskrivning 1.1	Verdi i balansen 1.1	Tilgang/ avgang/ valutaeffekt	Balanseført verdi 31.12
Delphi Fondsforvaltning	Sparing	35	-4	32		32
SPP Fonder	Sparing	45		45	2	48
Storebrand Bank ASA	Øvrig	422	-300	122		122
SPP	Garantert/sparing	757		757	40	797
Skagen	Sparing				1 007	1 007
Sum		1 261	-304	957	1 049	2 006

Goodwill avskrives ikke, men testes årlig for nedskrivningsbehov.

Note 29 – Varige driftsmidler

NOK mill.	Inventar/ utstyr	Eiendom	2017	2016
Balanse 1.1	58	423	481	500
Tilgang	6	5	11	28
Avgang	-2		-2	-17
Verdiregulering ført over balansen	1	22	23	13
Tilgang via oppkjøp/fusjon	6	5	10	
Avskrivning	-19		-19	-18
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	1	37	38	-25
Andre endringer			1	9
Balanse 31.12	52	491	543	490

Avskrivningsmetode:	Lineær
Maskiner/utstyr	3-10 år
Inventar	3-8 år
Eiendom	15 år

Note 30 – Opplysninger om interesser i andre foretak

Gjelder datterselskaper med vesentlig minoritet, tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter.

IFRS 10 etablerer en modell for vurdering av kontroll som gjelder alle selskap, og innholdet i kontrollbegrepet er endret i IFRS 10 i forhold til IAS 27 og medfører en økt grad av skjønn i vurderingen av hvilke enheter som kontrolleres av selskapet. Kontroll foreligger når investoren har makt over investeringsobjektet og har rettighet til variabel avkastning fra investeringsobjektet og samtidig har makt og muligheten til å styre aktiviteter i investeringsobjektet som påvirker avkastningen.

I konsernets regnskap er fond hvor Storebrand har eierandel på om lag 40 prosent eller mer, og samtidig forvaltes av forvaltningsselskaper i Storebrand konsernet, konsolidert 100 prosent i balansen. Minoritetens eierandelandel i de konsoliderte verdipapirfondene vises på en linje for eiendeler og tilsvarende en linje som gjeld. Som en følge av at øvrige investorer i fondene kan kreve utløsning av sine eierandeler fra respektive fond, er disse vurdert å være minoritetseiere som klassifiseres som gjeld i Storebrands konsernregnskap.

SPESIFIKASJON FOR DATTERSELSKAPER MED VESENTLIG MINORITET INNREGNET I EGENKAPITAL (TALL FOR 100%)

NOK mill.	2017
	Benco
Eiendeler	17 350
Gjeld	16 851
Egenkapital majoritet	449
Egenkapital minoritet	50
Eierandel minoritet	10
Stemmerett i prosent av totale aksjer	10
Driftsinntekter	891
Resultat etter skatt	20
Totalresultat	20
Utbytte betalt til minoritet	2

SPESIFIKASJON FOR TILKNYTTETE SELSKAPER OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER SOM ER VESENTLIGE (TALL FOR 100%)

NOK mill.	2017
	Storebrand Helseforsikring AS
Metode for regnskapsføring	EK-metode
Type virksomhet	Forsikring
Virksomhetsart (FKV/TS)	FKV
Omløpsmidler	718
Anleggsmidler	15
Kortsiktig gjeld	64
Langsiktig gjeld	347
Kontantekvivalenter	42
Driftsinntekter	729
Resultat etter skatt	79
Andre inntekter og kostnader	1
Totalresultat	80
Utbytte avgitt	72

EIERANDELER TILKNYTTETE SELSKAPER OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER – ALLE SELSKAPER

NOK mill.	Forretningssted	Eierandel	Verdi i balansen 31.12
Tilknyttede selskaper			
Norsk Pensjon AS	Oslo	25,0 %	1
Inntre Holding AS	Steinkjær	34,3 %	84
Handelsboderna i Sverige Fastighets AB	Stockholm	50,0 %	44
Storebrand Eiendomsfond Invest AS	Oslo	21,2 %	3 069
Felleskontrollert virksomhet			
Försäkringsgirot AB	Stockholm	25,0 %	3
Storebrand Helseforsikring AS	Lysaker	50,0 %	161
Cognizant Technology Solutions	Vilnius	34,0 %	42
Sum			3 404
Fordeling på selskap og kunder:			
Investeringer i tilknyttede selskaper – selskap			291

NOK mill.	Forretningssted	Eierandel	Verdi i balansen 31.12
Investeringer i tilknyttede selskaper – kunder			3 113
Sum			3 404

FORDRING PÅ TILKNYTTETE SELSKAPER OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER

NOK mill.	2017	2016
Handelsboden Örebro Rävgräva 4:4 AB	39	37
Sum	39	37
Fordeling på selskap og kunder:		
Fordringer i tilknyttede selskaper – kunder	39	37
Sum	39	37

INNETEKTER FRA TILKNYTTETE SELSKAPER OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER

NOK mill.	2017	2016
Resultatandel	245	230
Renteinntekter		1
Realisert verdiendring	88	
Urealisert verdiendring	17	1
Sum	350	232
Fordeling på selskap og kunder:		
Inntekter fra investeringer i tilknyttede selskap – selskap	119	65
Inntekter fra investeringer i tilknyttede selskap – kunder	231	167
Sum resultat fra tilknyttede selskap	350	232

Note 31 – Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelser

NOK mill.	Utlån og fordringer	Investeringer holdt til forfall	Virkelig verdi, holdt for omsetning	Virkelig verdi	Holdt for omsetning	Forpliktelser amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler							
Bankinnskudd	8 424						8 424
Aksjer og andeler				156 420	14		156 433
Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning	87 474	15 128		166 761			269 363
Utlån til kredittinstitusjoner	313						313
Utlån til kunder	48 103			5 684			53 787
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	5 526						5 526
Derivater			4 064				4 064
Sum Finansielle eiendeler 2017	149 841	15 128	4 064	328 865	14		497 911
Sum Finansielle eiendeler 2016	136 855	15 644	4 827	305 672	6		463 004
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lånekapital						8 867	8 867
Gjeld til kredittinstitusjoner						155	155
Innskudd fra kunder i bankvirksomhet						14 628	14 628

NOK mill.	Utlån og fordringer	Investeringer holdt til forfall	Virkelig verdi, holdt for omsetning	Virkelig verdi	Holdt for omsetning	Forpliktelser amortisert kost	Sum
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer						16 575	16 575
Derivater			139	1 876			2 015
Annen kortsiktig gjeld						8 101	8 101
Sum Finansielle forpliktelser 2017			139	1 876		48 326	50 341
Sum Finansielle forpliktelser 2016			209	402		48 611	49 221

Note 32 – Obligasjoner til amortisert kost

UTLÅN OG FORDRING

NOK mill.	2017		2016	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	28 148	31 268	26 545	30 008
Selskapsobligasjoner	40 798	42 419	38 356	39 592
Strukturerte papirer	1 020	1 034	594	580
Verdipapiriserte obligasjoner	17 510	19 497	17 282	19 496
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	87 474	94 218	82 777	89 677

STOREBRAND BANK

NOK mill.	2017		2016	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Modifisert durasjon		0,2		0,2
Gjennomsnittlig effektiv rente		0,7%		1,2%

STOREBRAND LIVSFORSIKRING

NOK mill.	2017		2016	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Modifisert durasjon		7,0		6,7
Gjennomsnittlig effektiv rente	1,3%	0,9%	3,8%	2,6%
Fordeling på selskap og kunder:				
Utlån og fordring – selskap	3 403		3 398	
Utlån og fordring – kunder m/garanti	84 071		79 378	
Sum	87 474		82 777	

OBLIGASJONER HOLDT TIL FORFALL

NOK mill.	2017		2016	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner			363	412
Selskapsobligasjoner	5 828	6 490	5 829	6 456
Verdipapiriserte obligasjoner	9 300	10 443	9 452	10 669
Sum obligasjoner til amortisert kost	15 128	16 933	15 644	17 537

NOK mill.	2017		2016	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
Modifisert durasjon		4,9		5,5
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,2%	1,2%	4,5%	2,4%
Fordeling på selskap og kunder:				
Obligasjoner holdt til forfall – kunder m/garanti	15 128		15 644	
Sum	15 128		15 644	

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert både på papirets balansførte verdi og papirets observerte markedskurs (virkelig verdi). For rentepapirer uten observerte markedskurser er effektiv rente beregnet på grunnlag av rentebindingstid og klassifisering av det enkelte papir med hensyn til likviditet og kredittrisiko. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effektiv rente for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vektør.

Note 33 – Utlån til kunder

UTLÅN

NOK mill.	2017	2016
Bedriftsmarked *	11 683	10 907
Personmarked	42 184	35 508
Sum brutto utlån	53 867	46 415
Nedskrivning på utlån	-80	-73
Sum netto utlån **	53 786	46 342
* Herav Storebrand Bank	360	1 550
** Herav Storebrand Bank	27 257	27 268
** Herav Storebrand Livsforsikring	26 530	19 074

MISLIGHOLD OG TAP PÅ UTLÅN, GARANTIER MED VIDERE

NOK mill.	2017	2016
Misligholdte lån uten identifisert verdifall	150	107
Misligholdte lån med identifisert verdifall	114	88
Sum brutto misligholdte lån	265	195
Individuelle nedskrivninger	-43	-27
Sum netto misligholdte lån [38]	222	167

For ytterligere opplysninger om utlån se [note 10](#) Kredittrisiko.

Note 34 – Eiendommer

EIENDOMSTYPE

NOK mill.	31.12.17		Gjennomsnittlig varighet leiekontrakt (år) [40]	KVM
	31.12.17	31.12.16		
Kontorbygg (inklusive parkering og lager):				
Oslo-Vika/Filipstad Brygge	6 838	8 186	4,00-4,35	93 952
Stor-Oslo for øvrig	3 935	3 583	4,95-5,75	85 515

NOK mill.	31.12.17	31.12.16			KVM
Kontor i Sverige	1 259	1 106	4,5	5,5	29 559
Kjøpesenter (inklusive parkering og lager)					
Stor-Oslo for øvrig	611	591	6,9	3,0	38 820
Norge for øvrig	6 151	6 008	4,35-7,05	3,5	161 259
Handel Sverige [41]	1 909	458	5,7	5,1	75 002
Parkeringshus					
Parkeringshus Oslo	933	918	4,2	4,0	27 393
Parkeringshus i Sverige [42]	62	72	5,0	13,7	4 967
Øvrige					
Kultur-/konferansesenter i Sverige [43]	264	275	6,8	13,3	18 757
Boligeiendommer i Sverige [44]	1 236	488	3,9	0,3	7 000
Hotell Sverige [45]	2 391	1 190	4,5	12,2	35 386
Service eiendommer Sverige [46]	1 814	1 237	5,1	12,1	62 157
Eiendommer Norge	50	51			
Totalt investeringseiendommer	27 453	24 161			639 766
Eiendommer til eget bruk	1 408	2 863	4,1	4,0	16 853
Sum eiendommer	28 861	27 024			656 619

Storebrand Livsforsikring har per 31.12.17 investert 3.069 millioner kroner i Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26. Investeringen er klassifisert som Investering i tilknyttet selskap/felleskontrollert virksomhet i konsernregnskapet. Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26 investerer utelukkende i eiendommer som vurderes til virkelig verdi.

LEDIGHET

Norge

Ledigheten for utleibare arealer er 4,1 prosent (6,7 prosent) ved utgangen av 2017.

Ledigheten tilknyttet arealer som ikke er tilgjengelig for utleie på grunn av pågående utviklingsprosjekter er 9,3 prosent (9,2 prosent).

Ved utgangen av 2017 er totalt 13,3 prosent (15,9 prosent) av arealene for investeringseiendommer ledige.

Sverige

Ved utgangen av 2017 er det tilnærmet ingen ledighet for investeringseiendommer.

TRANSAKSJONER

Kjøp: Det er ikke avtalt ytterligere kjøp i Storebrand utover det som er slutført og tatt inn i regnskapet pr. 31.12.2017. I SPP og Euroben er det avtalt SEK 1.144 millioner utover det som er slutført og tatt inn i regnskapet pr. 31.12.2017.

Salg: Det er ikke avtalt ytterligere salg i Storebrand/SPP utover det som er slutført og tatt inn i regnskapet per 31.12.2017.

EIENDOMMER TIL EGET BRUK

NOK mill.	2017	2016
Balanse 1.1	2 863	2 887
Tilgang	120	20
Avgang	-2 225	
Verdiregulering ført over balansen	69	52
Avskrivning	-65	-66
Oppskrivning på grunn av avskrivning	64	64
Valutadifferanser ved omregning av utlandsk enhet	69	-133

NOK mill.	2017	2016
Andre endringer	514	39
Balanse 31.12	1 408	2 863
Anskaffelseskost IB	2 639	2 619
Anskaffelseskost UB	534	2 639
Akkumulert av- og nedskrivning IB	-521	-456
Akkumulert av- og nedskrivning UB	-587	-521
Fordeling på selskap og kunder:		
Eiendommer til eget bruk – kunder	1 408	2 863
Sum	1 408	2 863
Avskrivningsmetode:		Lineær
Avskrivningsplan og økonomisk levetid		50 år

Note 35 – Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer

NOK mill.	2017	2016
Kundefordringer	646	616
Fordringer i forbindelse med direkte forsikring	533	419
Opptjente renter/forskuddsbetalte kostnader	178	169
Opptjent honorar	376	119
Fordringer på meglere	439	378
Forskudd avkastningsskatt	414	
Sikkerhetsstillelser	674	
Tilgodehavende skatt	1 414	1 259
Aktiverte salgskostnader (svensk virksomhet)	537	502
Andre kortsiktige fordringer	316	237
Balanse 31.12	5 526	3 699
Fordeling på selskap og kunder:		
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer – selskap	4 834	2 646
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer – kunder	692	1 053
Sum	5 526	3 699

ALDERSFORDELING PÅ KUNDEFORDRINGER PER 31.12

NOK mill.	2017	2016
Ikke forfalte fordringer	587	594
Forfalt 1 – 30 dager	53	19
Forfalt 31 – 60 dager	4	1
Forfalt 61- 90 dager	3	2
Forfalt over 90 dager	2	1
Sum brutto kundefordringer	648	618
Avsetning tap på krav	-2	-2
Sum netto kundefordringer	646	616

Note 36 – Aksjer og andeler

NOK mill.	2017	2016
	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Aksjer	22 465	21 951
Fondsandeler	133 968	107 586
Sum aksjer og andeler	156 434	129 537
Fordeling på selskap og kunder:		
Aksjer og andeler – selskap	363	121
Aksjer og andeler – kunder m/garanti	24 556	18 158
Aksjer og andeler – kunder u/garanti	131 514	111 258
Sum	156 433	129 537

Note 37 – Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi

NOK mill.	2017	2016
	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	49 022	47 696
Selskapsobligasjoner	49 331	33 154
Strukturerte papirer	81	29
Verdipapiriserte obligasjoner	28 914	33 216
Obligasjonsfond	39 412	57 742
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	166 761	171 837
Fordeling på selskap og kunder:		
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning – selskap	31 718	30 504
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning – kunder m/garanti	101 897	114 680
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning – kunder u/garanti	33 146	26 654
Sum	166 761	171 837

	Virkelig verdi					
	Storebrand Livsforsikring	SPP Pension & Försäkring	Eurobe n	Storebrand Bank	Storebrand Forsikring	Storebrand ASA
Modifisert durasjon	6,5	1,5	4,9	0,2	0,5	0,6
Gjennomsnittlig effektiv rente	1,8 %	-0,1 %	0,4 %	0,8 %	1,2 %	1,1 %

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert på papirets markedsverdi. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effekt for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vekter. Rentederivater er inkludert i beregning av modifisert durasjon og gjennomsnittlig effektiv rente.

Note 38 – Derivater

NOMINELT VOLUM

Finansielle derivater er knyttet til underliggende størrelser som ikke bokføres i balansen. For å kvantifisere omfanget av derivater refereres det til slike underliggende størrelser betegnet som underliggende hovedstol, nominelt volum og lignende. Nominelt volum beregnes ulikt for ulike typer finansielle derivater, og det gir et visst uttrykk for omfang og risiko av posisjonene av finansielle derivater.

Brutto nominelt volum gir først og fremst informasjon om omfanget, mens netto nominelt volum gir et visst uttrykk for risikoposisjoner. Nominelt volum for ulike instrumenter er imidlertid ikke nødvendigvis sammenlignbare med tanke på risikoeksponering. I motsetning til brutto nominelt volum tar beregningen av netto nominelt volum også hensyn til fortegnet til instrumentenes markedsrisikoeksponering, ved å skille mellom såkalte eiendelsposisjoner og gjeldsposisjoner.

En eiendelsposisjon i et aksjederivat innebærer en positiv verdiøkning ved økning i aksjekurser. For rentederivater medfører en eiendelsposisjon en positiv verdiøkning ved rentenedgang – tilsvarende som for obligasjoner. En eiendelsposisjon i et valutaderivat gir positiv verdiendring ved økning i den aktuelle valutakursen mot NOK. Gjennomsnittlig brutto nominelt volum er basert på daglige beregninger av brutto nominelt volum.

NOK mill.	Brutto nom. volum [47]	Brutto balanseførte fin. eiendeler	Brutto balanseført gjeld	Nettoført fin. eiendeler/gjeld i balansen	Nettobeløp hensyntatt nettingavtaler		Netto beløp
					Fin. eiendeler	Fin. gjeld	
Rentederivater	80 778	3 872	1 073		1 198	76	2 799
Valutaderivater	70 667	192	942		81	730	-750
Sum derivater 31.12.17		4 064	2 015		1 280	806	2 049
Sum derivater 31.12.16		4 827	2 194		1 065	864	2 633
Fordeling på selskap og kunder:							
Derivater – selskap							1 059
Derivater – kunder m/garanti							1 255
Derivater – kunder u/garanti							-265
Sum							2 049

Note 39 – Forsikringsforpliktelser – livsforsikring

SPESIFIKASJON AV BUFFERKAPITAL VEDRØRENDE LIVSFORSIKRING

NOK mill.	Garantert pensjon	Sparing	Forsikring [48]	BenCo	Sum Storebrand Konsern 2017	Sum Storebrand Konsern 2016
Tilleggsavsetning	8 254				8 254	6 794
Villkorad återbäring	7 042			2 134	9 176	7 241
Kursreguleringsfond	3 634		73		3 707	2 684
Sum bufferkapital	18 930		73	2 134	21 137	16 719

SPESIFIKASJON AV BALANSEPOSTER VEDRØRENDE LIVSFORSIKRING

NOK mill.	Garantert pensjon	Sparing	Forsikring [49]	BenCo	Sum Storebrand Konsern 2017	Sum Storebrand Konsern 2016
Premiereserve	244 307	167 848	4 918	14 264	431 337	399 280
- herav IBNS						3 128

NOK mill.	Garantert pensjon	Sparing	BenCo		Sum Storebrand Konsern 2017	Sum Storebrand Konsern 2016
Pensjonistenes overskuddsfond	6				6	12
Premiefond/Innskuddsfond	2 557				2 557	2 659
Andre tekniske avsetninger			631		631	684
- herav IBNS						646
Erstatningsavsetning	58			66	124	1 543
- herav IBNS						1 543
Sum forsikringsforpliktelser livsforsikring	246 929	167 848	5 550	14 330	434 657	404 178

KURSREGULERINGSFOND

NOK mill.	2017	2016
Aksjer	3 037	1 266
Rentebærende	670	1 417
Sum kursreserver finansielle eiendeler til virkelig verdi	3 707	2 684

Se [note 40](#) for forsikringsforpliktelser – skadeforsikring.

Note 40 – Forsikringsforpliktelser – skadeforsikring

FORSIKRINGSFORPLIKTELSER SKADEFORSIKRING

NOK mill.	2017	2016
Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske avsetninger	27	40
Sum eiendeler	27	40
Premiereserve	460	467
Erstatningsavsetning	632	611
- herav IBNS	602	582
- herav skadeoppgjørserve	30	29
Sum forpliktelser	1 092	1 079

Se [note 39](#) for forsikringsforpliktelser – livsforsikring.

Note 41 – Annen kortsiktig gjeld

NOK mill.	2017	2016
Leverandørgjeld	255	149
Påløpte kostnader	637	619
Avsetning earnout	273	35
Andre avsetninger	500	126
Offentlige avgifter og skattetrekk	217	351
Mottatt sikkerhetsstillelser i kontanter	2 037	2 953
Gjeld i forbindelse med direkte forsikring	1 584	1 250
Gjeld megler	917	458

NOK mill.	2017	2016
Minoritet i SPP Fastighet KB	841	220
Ansvarlig lån SPP Pension & Försäkring AB		663
Annen kortsiktig gjeld	842	719
Balanse 31.12	8 102	7 542

SPESIFIKASJON AV AVSETNING TIL OMSTRUKTURERING

NOK mill.	2017	2016
Balanse 1.1	100	105
Økning i perioden	16	80
Beløp ført mot avsetninger i perioden	-67	-85
Tilbakeføring av tidligere avsetninger som følge av estimatavvik	-7	
Endring som følge av valuta	1	
Balanse 31.12	43	100

Note 42 – Sikringsbokføring

VIRKELIG VERDISIKRING AV RENTERISIKO OG KONTANTSTRØMSSIKRING AV KREDITTMARGIN

Storebrand benytter seg av virkelig verdi sikring på renterisiko. Sikringsobjektene er finansielle eiendeler og forpliktelse som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Sikringseffektiviteten følges opp på papirnivå.

Storebrand benytter seg av kontantstrømssikring av kredittmargin. Sikringsobjektene er forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi. Den andelen av gevinst eller tap på sikringsinstrumentet som vurderes til å være en effektiv sikring, innregnes i totalresultatet. Andelen reklassifiseres senere til resultatet i takt med resultateffektene på sikringsobjektet.

SIKRINGSINSTRUMENT/SIKRINGSOBJEKT

NOK mill.	2017					2016				
	Kontrakt/nominell verdi	Balanseført verdi [50]		Resultatført	Ført over totalresultatet	Kontrakt/nominell verdi	Balanseført verdi [51]		Resultatført	Ført over totalresultatet
		Eiendeler	Gjeld				Eiendeler	Gjeld		
Renteswapper	4 623	1 245		-39	188	4 623	1 081		-74	-197
Ansvarlig lånekapital	-2 238		3 227	-22	-154	-2 238		3 027	-13	137
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 350		2 459	37		-2 350		2 508	70	

VALUTA SIKRING AV NETTOINVESTERING SPP

Storebrand har 2017 benyttet kontantstrømssikring av valutarisiko knyttet til Storebrand sin nettoinvestering i SPP. Det er benyttet 3 måneder rullende valutaderivater, hvor spotelementet i disse er benyttet som sikringsinstrument. Det ble i 2016 og 2017 tatt opp et tidsbegrenset ansvarlig lån på total 1 750 MSEK. Lånet er benyttet som sikringsinstrument knyttet til sikringen av nettoinvesteringen i SPP. Effektiv andel av sikringsinstrumentene er innregnet i totalresultatet. Det foretas en delvis sikring av nettoinvesteringen i SPP og det forventes derfor at sikringseffektiviteten fremover vil være om lag 100 prosent.

NOK mill.	2017			2016		
	Kontrakt/nominell verdi	Balanseført verdi [52]		Kontrakt/nominell verdi	Balanseført verdi [53]	
Eiendeler		Gjeld	Eiendeler		Gjeld	
Valutaderivater	-4 200		69	-4 700		51
Innlån benyttet som sikringsinstrument	-1 750		1 797	-750		722
Underliggende objekter		5 862			5 560	

Note 43 – Sikkerhetsstillelser

NOK mill.	2017	2016
Avgitte sikkerhetsstillelser for Derivathandel	2 249	2 179
Mottatte sikkerhetsstillelser i forbindelse med Derivathandel	-21	-3 087
Sum mottatte og avgitte sikkerhetsstillelser	2 228	-908

Avgitt sikkerhetsstillelse for futures og opsjoner reguleres daglig med bakgrunn i daglig marginavregning på det enkelte kontrakter.

Sikkerhetsstillelser er mottatt og avgitt både i form av kontanter og verdipapirer.

NOK mill.	2017	2016
Bokført verdi av obligasjoner stillet som sikkerhet for bankens lån i Norges Bank	888	880
Balanseført verdi av verdipapirer stillet som sikkerhet i andre kredittinstitusjoner	302	151
Sum	1 190	1 031

Verdipapirer stillet som sikkerhet knytter seg til låneadgangen i Norges Bank, hvor lån i henhold til forskrift skal være fullt ut sikret med pantsettelse av rentebærende verdipapirer og/eller av bankens innskudd i Norges Bank. Storebrand Bank ASA har ingen F-lån i Norges Bank per 31.12.17.

Av samlede utlån på 27,3 milliarder kroner i bankkonsernet, er 14,5 milliarder kroner utlån i Storebrand Boligkreditt AS.

Utlånene i Storebrand Boligkreditt er stilt som sikkerhet i forbindelse med utstedelser av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i Storebrand Boligkreditt AS. Storebrand Boligkreditt AS har en overpantsettelse (OC) på 29,0 prosent. Foretaket må opprettholde den til enhver tid gjeldende OC som ratingbyrået krever om foretaket ønsker å opprettholde dagens AAA-rating. Ved utgangen av 2017 utgjorde kravet 18,86 prosent. Lovpålagt OC er 2 prosent. Gjennom forpliktelser fra tidligere prospekter for OMF-utstedelser er foretaket forpliktet å holde en OC inntil 9,5% inntil disse verdipapirene forfaller. Storebrand Boligkreditt AS har en sikkerhetsmasse som er 1,1 milliard kroner mer enn hva dagens rating krever. Storebrand Bank ASA vurderer således sikkerhetsmassen til å være tilstrekkelig.

Note 44 – Betingede forpliktelser

NOK mill.	2017	2016
Garantier	20	24
Ubenyttede kredittrammer utlån	3 474	3 548
Ikke innkalt restforpliktelse vedrørende Limited Partnership	5 451	2 971
Lånetilsagn personmarkedet	2 007	3 524

NOK mill.	2017	2016
Gjeldsbrev til Silver Pensjonsforsikring i forbindelse med oppkjøp [54]	520	
Sum betingede forpliktelser	13 927	10 067

Garantier gjelder i hovedsak betalingsgarantier og kontraktsgarantier.

Ubenyttede kredittrammer gjelder innvilget og ubenyttet kreditt på kontokreditter og kredittkort, samt ubenyttet ramme på boligkreditter.

Selskapene i Storebrand driver omfattende virksomhet i Norge og i utlandet, og er gjenstand for kundeklager og kan bli part i rettsvister.

Note 45 – Utlån av verdipapirer og gjenkjøpsavtaler

OBLIGASJONER MED FORTRINNSRETT – STOREBRAND BANK KONSERN

NOK mill.	2017	2016
Overførte obligasjoner som fortsatt balanseføres		402
Forpliktelser tilknyttet eiendelene		402

Overførte obligasjoner som inngår i gjenkjøpsavtaler (repo'er) fraregnes ikke da all risiko og avkastning på papirene beholdes av Storebrand Bank ASA.

Note 46 – Opplysninger om nærstående parter

Selskaper i Storebrand konsernet har transaksjoner med nærstående parter som er aksjonærer i Storebrand ASA og ledende ansatte. Dette er transaksjoner som er en del av de produkter og tjenester som tilbys av selskapene i konsernet til sine kunder. Transaksjonene inngås til markedsmessige betingelser og omfatter tjenestepensjon, privat pensjonssparing, skadeforsikring, leie av lokaler, bankinnskudd, utlån, kapitalforvaltning og fondssparing. Se nærmere opplysninger om ledende ansatte i [note 24](#).

Interne transaksjoner mellom konsernselskaper er eliminert i konsernregnskapet, med unntak av transaksjoner mellom kundeporteføljen i Storebrand Livsforsikring AS og andre enheter i konsernet. Se nærmere beskrivelse i [note 1](#) Regnskapsprinsipper.

Se også notene [30](#) og [41](#).

[1] Amortisering av immaterielle eiendeler er lagt på konsernnivå

[2] Amortisering av immaterielle eiendeler er lagt på konsernnivå

[3] Amortisering av immaterielle eiendeler er lagt på konsernnivå

[4] Tilleggsavsetninger + kursreguleringsfond

[5] Villkorad återbäring

[6] Se note 13 for spesifisering av Solvens II

- [7] Består av egenkapital, ansvarlig lånekapital, kursreguleringsfond, risikoutjevningfond, kursreserver obligasjoner til amortisert kost, tilleggsavsetning, villkorad återbäring og opptjent resultat
- [8] Aksje- og rentefond denominert i NOK med utenlandsk valutaeksponering i blant annet EUR og USD utgjør 20 milliarder kroner.
- [9] 1,25% på 85% av Premien
- [10]) Forpliktelser som kan kreves tilbakebetaling umiddelbart inngår i kolonnen for 0-6 mnd.
- [11] På evigvarende ansvarlig lån er kontantstrømmen beregnet frem til første call.
- [12] I tillegg har Storebrand Bank ASA utstedte fondsobligasjoner/hybridkapital som er klassifisert som egenkapital. Se oppstilling over endring i egenkapital.
- [13] omfatter utlån til kunder/gjeld til kredittinstitusjoner klassifisert til virkelig verdi over resultatet
- [14] omfatter utlån til kunder/gjeld til kredittinstitusjoner klassifisert til virkelig verdi over resultatet
- [15] omfatter utlån til kunder/gjeld til kredittinstitusjoner klassifisert til virkelig verdi over resultatet
- [16] omfatter utlån til kunder/gjeld til kredittinstitusjoner klassifisert til virkelig verdi over resultatet
- [17] omfatter utlån til kunder/gjeld til kredittinstitusjoner klassifisert til virkelig verdi over resultatet
- [18] Opptjent overskudd som inngår som egenkapital i finansregnskapet, skal i solvensbalansen erstattes av avstemmingsreserven. Avstemmingsreserven inneholder også opptjent overskudd, men basert på verdsettelsen av eiendeler og forpliktelser i solvensbalansen. Avstemningsreserven vil også inkludere nåverdien av framtidige overskudd. Verdien av framtidig overskudd medregnes implisitt som en konsekvens av verddivurderingen av forsikringsforpliktelsen.
- [19] Individuell livs- og ulykkes-, eiendoms- og skadeforsikring
- [20] Gruppe ulykkes-, yrkesskade- og helseforsikring
- [21] I Selskapets andel av resultat gjelder tidligere <p></p> minoritets andel av gevinst ved salg av investeringseiendom
- [22] Individuell livs- og ulykkes-, eiendoms- og skadeforsikring
- [23] Gruppe ulykkes-, yrkesskade- og helseforsikring
- [24] Inkluderer Storebrand Helseforsikring med 100%. Tall i 2017 inkluderer 138 ansatte i Skagen.
- [25] En andel av konsernledelsens fastlønn vil være bundet til kjøp av fysisk STB-aksjer med 3 års bindingstid. Kjøp av aksjer vil foregå en gang per år.
- [26] Omfatter bilgodtgjørelse, telefon, forsikring, rentefordel, andre trekkpliktige ytelser.
- [27] Ansatte kan låne inntil 3,5 millioner kroner til subsidierte priser mens overskytende lånebeløp følger markedsrente. Fra og med 2018 er lånebeløpet på 7,0 millioner kroner.
- [28] Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse, jmfør regnskapsloven 7-26.
- [29] Ledende ansatt kun deler av året
- [30] Ledende ansatt kun deler av året
- [31] Ledende ansatt kun deler av året
- [32] Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse, jmfør regnskapsloven 7-26.
- [33] Sluttet/startet som styremedlem i løpet av året
- [34] Sluttet/startet som styremedlem i løpet av året
- [35] Sluttet/startet som styremedlem i løpet av året
- [36] Sluttet/startet som styremedlem i løpet av året
- [37] Immaterielle eiendeler og merverdi av kjøpte forsikringskontrakter

- [38] Tallene gjelder i sin helhet Storebrand Bank
- [39] Eiendommene er vurdert med utgangspunkt i følgende effektive avkastningskrav (inklusive 2,5 prosent inflasjon)
- [40] Gjennomsnittlig varighet på leiekontraktene er beregnet forholdsmessig ut ifra verdien på de enkelte eiendommene
- [41] Alle eiendommene i Sverige verdivurderes eksternt. Vurderingen skjer ut i fra hvilke avkastningskrav som finnes i markedet (inklusive 2 prosent inflasjon)
- [42] Alle eiendommene i Sverige verdivurderes eksternt. Vurderingen skjer ut i fra hvilke avkastningskrav som finnes i markedet (inklusive 2 prosent inflasjon)
- [43] Alle eiendommene i Sverige verdivurderes eksternt. Vurderingen skjer ut i fra hvilke avkastningskrav som finnes i markedet (inklusive 2 prosent inflasjon)
- [44] Alle eiendommene i Sverige verdivurderes eksternt. Vurderingen skjer ut i fra hvilke avkastningskrav som finnes i markedet (inklusive 2 prosent inflasjon)
- [45] Investeringen er klassifisert som Investering i tilknyttet selskap/felleskontrollert virksomhet i konsernregnskapet.
- [46] Alle eiendommene i Sverige verdivurderes eksternt. Vurderingen skjer ut i fra hvilke avkastningskrav som finnes i markedet (inklusive 2 prosent inflasjon)
- [47] Verdier per 31.desember
- [48] Inneholder person og personalforsikring i Forsikringssegmentet.
- [49] Inneholder person og personalforsikring i Forsikringssegmentet.
- [50] Balanseførte verdier per 31.12.
- [51] Balanseførte verdier per 31.12.
- [52] Balanseførte verdier per 31.12.
- [53] Balanseførte verdier per 31.12.
- [54] Gjeldsbrevet er betinget av at selskapet settes i fri virksomhet

Resultatregnskap

NOK mill.	Note	2017	2016
Driftsinntekter			
Inntekt på investering i datterselskap	2	2 154	899
<i>Netto inntekter og gevinster fra finansielle instrumenter:</i>			
-obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3	36	48
-finansielle derivater/andre finansielle instrumenter	3	-4	-7
Andre finansinntekter		2	55
Driftsinntekter		2 188	996
Rentekostnader		-69	-85
Andre finanskostnader	8	-62	-6
Driftskostnader			
Personalkostnader	4, 5, 6	-41	-27
Avskrivninger	12	-1	-1
Andre driftskostnader		-81	-48
Sum driftskostnader		-123	-76
Sum kostnader		-254	-167
Resultat før skattekostnad		1 934	829
Skattekostnad	7	-110	-91
Årsresultat		1 824	738

Oppstilling over totalresultat

NOK mill.	Note	2017	2016
Årsresultat		1 824	738
<i>Andre resultatelementer som ikke senere kan reklassifiseres over resultatet</i>			
Endringer estimatavvik pensjoner	5	-34	-41
Skatt på andre resultatkomponenter		8	10
Sum andre resultatelementer		-25	-31
Totalresultat		1 798	707

Balanse

NOK mill.	Note	31.12.17	31.12.16
Anleggsmidler			
Utsatt skattefordel	<u>7</u>	135	236
Varige driftsmidler	<u>13</u>	28	29
Aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper	<u>8</u>	18 724	17 102
Sum anleggsmidler		18 886	17 367
Omløpsmidler			
Tilgode innen konsernet	<u>17</u>	2 207	891
Andre kortsiktige fordringer			11
<i>Investeringer i handelsporteføljen:</i>			
- aksjer og eiendeler	<u>9</u>	3	
- obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	<u>10, 12</u>	1 380	2 123
- finansielle derivater/andre finansielle instrumenter	<u>11, 12, 15</u>	16	20
Bankinnskudd	<u>12</u>	53	72
Sum omløpsmidler		3 659	3 117
Sum eiendeler		22 545	20 484
Egenkapital og gjeld			
Aksjekapital		2 339	2 250
Egne aksjer		-5	-8
Overkurs		10 521	9 485
Sum innskutt egenkapital		12 855	11 726
Annen egenkapital		5 793	5 129
Sum egenkapital		18 648	16 855
Langsiktig gjeld og forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	<u>5</u>	176	159
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	<u>14, 15</u>	2 270	2 698
Sum langsiktig gjeld og forpliktelser		2 446	2 857
Kortsiktig gjeld			
Gjeld innen konsernet	<u>17</u>	3	7
Avsatt aksjeutbytte		1 168	695
Annen kortsiktig gjeld		280	71
Sum kortsiktig gjeld		1 451	773
Sum egenkapital og gjeld		22 545	20 484

LYSAKER, 6. FEBRUAR 2018

STYRET I STOREBRAND ASA

 Didrik Munch (sign.)
 Styrets leder

 Karin Bing Orgland
 (sign.)

 Laila S. Dahle
 (sign.)

 Gyrid Skalleberg Ingerø
 (sign.)

 Martin Skancke
 (sign.)

 Håkon Reistad Fure
 (sign.)

 Jan Chr. Opsahl
 (sign.)

 Arne Fredrik Håstein
 (sign.)

 Heidi Storruste
 (sign.)

 Ingvild Pedersen
 (sign.)

 Odd Arild Grefstad (sign.)
 Administrerende direktør

Oppstilling over endringer i egenkapital

NOK mill.	Aksjekapital [1]	Egne aksjer	Overkurs	Annen egenkapital	Total egenkapital
Egenkapital 31.12.15	2 250	-10	9 485	5 105	16 829
Periodens resultat				738	738
Sum øvrige resultatelementer				-31	-31
Totalresultat for perioden				707	707
Avsatt utbytte				-695	-695
Tilbakekjøp egne aksjer [2]		2		26	28
Aksjer ansatte [3]				-14	-14
Egenkapital 31.12.16	2 250	-8	9 485	5 129	16 855
Periodens resultat				1 824	1 824
Sum øvrige resultatelementer				-25	-25
Totalresultat for perioden				1 798	1 798
Aksjeemisjon [4]	90		1 037		1 126
Avsatt utbytte				-1 168	-1 168
Tilbakekjøp egne aksjer [5]		3		44	47
Aksjer ansatte [6]				-11	-11
Egenkapital 31.12.17	2 339	-5	10 521	5 793	18 648

[1] 467 813 982 aksjer pålydende kroner 5.

[2] Det er i 2017 solgt 657 715 aksjer til egne ansatte. Beholdning egne aksjer per 31.12.2017 er på 973 672.

[3] Det er i 2017 solgt 657 715 aksjer til egne ansatte. Beholdning egne aksjer per 31.12.2017 er på 973 672.

[4] 2) Det er i 2017 foretatt en kapitalforhøyelse ved utstedelse av 17 904 091 aksjer med tegningskurs kroner 62,90. Aksjene er benyttet som vederlag ved kjøp av aksjer i SKAGEN.

[5] Det er i 2017 solgt 657 715 aksjer til egne ansatte. Beholdning egne aksjer per 31.12.2017 er på 973 672.

[6] Det er i 2017 solgt 657 715 aksjer til egne ansatte. Beholdning egne aksjer per 31.12.2017 er på 973 672.

Kontantstrømoppstilling

NOK mill.	2017	2016
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	50	48
Netto inn-/utbetalinger vedrørende verdipapirer til virkelig verdi	732	112
Utbetalinger til drift	-165	-117
Netto inn-/utbetalinger vedrørende andre operasjonelle aktiviteter	934	522
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	1 551	565
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto innbetaling ved salg av datterselskaper		64
Netto utbetalinger ved kjøp/kapitalisering av datterselskaper	-408	-79
Netto innbetalinger/utbetalinger ved salg/kjøp av driftsmidler	2	
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-407	-15
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Utbetalinger ved nedbetaling av lån	-1 425	-555
Innbetaling ved opptak av lån	1 001	2
Utbetaling av renter lån	-81	-100
Innbetaling ved salg egen aksjer til ansatte	36	14
Utbetaling av utbytte	-695	
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-1 163	-639
Netto kontantstrøm i perioden	-19	-89
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-19	-89
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens start	72	161
Beholdning av kontanter/kontantekvivalenter ved periodeslutt	53	72

Storebrand ASA - Noter

Note 1 – Regnskapsprinsipper

Storebrand ASA er holdingselskapet i Storebrand konsernet. Storebrand konsernet driver virksomhet innen liv og skadeforsikring, bank og kapitalforvaltning, hvor forsikringsvirksomheten er den primære virksomheten. Regnskapet for Storebrand ASA er av denne årsak avlagt i henhold til regnskapslov, god regnskapsskikk og forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak. For innregning og måling har Storebrand ASA benyttet forskriftens bestemmelser om forenklet IFRS.

BRUK AV ESTIMAT OG SKJØNN

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet har det vært brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysning om potensielle forpliktelser. Fremtidige hendelser kan medføre at estimatene endrer seg. Endringene vil bli regnskapsført når det foreligger grunnlag for å fastsette nye estimater. De vesentligste estimatene og vurderingene knytter seg til vurdering av verdi på selskapets datterselskaper og forutsetninger ved pensjonsberegninger.

KLASSIFISERINGS OG VURDERINGSPRINSIPPER

Eiendeler bestemt til varig eie og bruk er klassifisert som anleggsmidler, og eiendeler og fordringer som tilbakebetales innen 1 år er klassifisert som omløpsmidler. Tilsvarende prinsipper er benyttet for gjeldsposter.

OPPSTILLINGSPLAN FOR RESULTAT OG BALANSE

Storebrand ASA er et holdingsselskap med datterselskaper innenfor forsikring, bank og kapitalforvaltning. Oppstillingsplanen i Forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak er derfor ikke benyttet, det er benyttet en tilpasset oppstillingsplan.

INVESTERING I DATTERSELSKAPER, UTBYTTE OG KONSERNBIDRAG

I selskapsregnskapet vurderes investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper til anskaffelseskost redusert med eventuelle nedskrivninger. Det foretas vurdering av nedskrivningsbehov ved hver periodeavslutning. Primærinntekten for Storebrand ASA er avkastning på kapital investert i datterselskaper. Mottatt konsernbidrag og utbytte tilknyttet avkastning er derfor behandlet som ordinær driftsinntekt. Foreslåtte og vedtatte aksjeutbytter og konsernbidrag fra datterselskapene er i selskapsregnskapet til Storebrand ASA inntektsført i regnskapsåret.

En forutsetning for inntektsføring er at dette er opptjent egenkapital i datterselskapene. I motsatt fall blir dette ført som egenkapitaltransaksjon, hvilket innebærer at eierandelen i datterselskapet reduseres med mottatt utbytte eller konsernbidrag.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler til eget bruk er vurdert til anskaffelseskost redusert for planmessige avskrivninger. Nedskrivning foretas dersom balanseført verdi overstiger gjenvinnbart beløp av eiendelen.

PENSJONSFORPLIKTELSER EGNE ANSATTE

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser for ytelsesplaner beregnes etter lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag, basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, uførhet og frivillig avgang.

Periodens netto pensjonskostnad består av summen av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelse, samt forventet avkastning av pensjonsmidlene.

Estimatawik og virkningen av endrede forutsetninger blir regnskapsført over totalresultatet. Virkningen av endringer i pensjonsplan blir løpende resultatført, med mindre planendringen er betinget av fremtidig opptjening. Virkningen fordeles da lineært over tiden til ytelsen er fullt ut opptjent. Arbeidsgiveravgift inngår som en del av pensjonsforpliktelsen og som en del av estimataviket som vises i totalresultatet.

Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at selskapet betaler et årlig innskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Selskapet har ingen ytterligere forpliktelse knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger blir kostnadsført direkte.

SKATT

Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skattefordel balanseføres når det kan sannsynliggjøres at selskapet i fremtiden vil ha tilstrekkelige skattemessig overskudd til å nyttiggjøre seg skattefordelen. Utsatt skatt regnskapsføres direkte mot egenkapitalen dersom den vedrører forhold som er regnskapsført direkte mot egenkapitalen.

VALUTA

Omløpsmidler og gjeld blir omregnet til balansedagens valutakurs. Anleggsaksjer blir bokført til anskaffelsesdagens kurs.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler vurderes til virkelig verdi. For papirer notert på børs eller annen regulert markeds plass, settes virkelig verdi til kjøpskurs siste handelsdag frem til og med balansedagen.

Kjøp av egne aksjer blir behandlet som en egenkapitaltransaksjon, og beholdningen av egne aksjer blir presentert som en reduksjon av egenkapitalen.

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning innregnes i balansen når selskapet blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Når en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse blir førstegangsinnregnet måles den til virkelig verdi. Førstegangsinnregningen inkluderer transaksjonsutgifter som er direkte henførbare på anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen.

Finansiell eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning regnskapsføres til virkelig verdi.

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte og frivillige parter. For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markeds plass, settes virkelig verdi til kjøpskurs på siste handelsdag frem til og med balansedagen, og for en eiendel som skal anskaffes eller en forpliktelse som innehas, salgskurs.

Finansielle derivater

Finansielle derivater regnskapsføres til virkelig verdi. Virkelig verdi av derivatene klassifiseres henholdsvis som en eiendel eller som en forpliktelse, med endringer i virkelig verdi over resultatet.

Obligasjonsinnlån

Obligasjonslån regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rente metode. I amortisert kost inngår transaksjonskostnadene på optakstidspunktet.

REGNSKAPSFØRING AV DERIVATER SOM SIKRING

Virkelig verdi sikring

Storebrand benytter seg av virkelig verdi sikring, sikringsobjektene er fastrente innlån som måles til amortisert kost. Derivater som faller inn under denne kategorien regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Note 2 – Inntekt på investering i datterselskap og felleskontrollerte selskaper

NOK mill.	2017	2016
Storebrand Livsforsikring AS	1 300	
Storebrand Bank ASA	192	369
Storebrand Asset Management AS	535	464
Storebrand Forsikring AS	81	54
Værdalsbruket AS	10	
Storebrand Helseforsikring AS	36	12
Sum	2 154	899

Note 3 – Netto inntekter for ulike klasser av finansielle instrumenter

NOK mill.	Utbytte/ rente- inntekter	Netto gevinst/tap ved realisasjon	Netto urealisert gevinst/tap	2017	2016
Netto inntekter obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	42	-8	2	36	48
Netto inntekter finansielle derivater			-4	-4	-7
Netto inntekter og gevinster fra finansielle eiendeler til virkelig verdi	42	-8	-1	33	41
- herav FVO (virkelig verdi opsjon)	7	-8	2	1	48
- herav trading			-4	-4	-7

Note 4 – Personalkostnader

NOK mill.	2017	2016
Ordinære lønnskostnader	-19	-16
Folketrygdavgift	-5	-4
Pensjonskostnader [1]	-7	3
Andre ytelser	-10	-10
Sum	-41	-27

Note 5 – Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

Storebrandkonsernet har landspesifikke pensjonsordninger.

De ansatte i Storebrand i Norge har en innskuddsbasert pensjonsordning. I en innskuddsordning setter foretaket av et avtalt tilskudd til en pensjonskonto. Den fremtidige pensjonen er avhengig av bidragenes størrelse og avkastningen på pensjonskontoen. Når innskuddene er betalt har foretaket ingen ytterligere betalingsforpliktelser knyttet til innskuddspensjonen, og innbetalingen til pensjonskonto kostnadsføres

fortløpende. Det er av regulatoriske årsaker ikke anledning til spare for lønn som overstiger 12G i innskuddspensjon. Storebrand har for ansatte med lønn over 12G en pensjonssparing i spareproduktet Ekstrapensjon.

Premiesatser og innhold for innskuddspensjonsordningen er følgende:

- Sparingen starter fra første lønnskone
- Sparesats på 7 prosent av lønn fra 0 til 12G (Grunnbeløp utgjør kr 93.634 pr 31.12.17)
- I tillegg spares 13 prosent av lønn mellom 7,1 til 12G
- Sparesats i Ekstrapensjon for lønn over 12G er 20 prosent

For ansatte og tidligere ansatte som har hatt lønn over 12G frem til 31.12.2014 ble det gitt et tilbud om kontantutløsning av de opptjente rettigheter, med utbetaling i starten av 2015. For ansatte i konsernledelsen blir denne utbetalingen fordelt over 5 år.

De norske selskapene er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon AFP. Den private AFP-ordningen gir et livslangt tillegg til den ordinære pensjonen og er en flerforetaksordning pensjonsordning, men det foreligger ikke tilgjengelig pålitelig informasjon for innregning av forpliktelsen i balansen. Ordningen blir finansiert gjennom årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G, og premiesatsen i 2017 var på 2,5 %. De ansatte i Storebrand i Norge som er født før 1. januar 1956 kan velge mellom å ta ut AFP eller gå av ved 65 års alder og motta en driftspensjon fra foretaket frem til fylte 67 år. De ansatte kan velge å ta ut fra AFP-ordningen fra og med fylte 62 år og fortsette å stå i jobb.

Ansatte som var sykmeldt og delvis uføre ved overgang til innskuddspensjon, inngår fortsatt i ytelsespensjonsordning. Det foreligger også pensjonsforpliktelser for ytelsesordning knyttet til driftspensjoner for enkelte tidligere ansatte og tidligere styremedlemmer.

AVSTEMMING AV EIENDELER OG GJELD BOKFØRT I BALANSEN

NOK mill.	2017	2016
Nåverdi av forsikret pensjonsforpliktelse	2	3
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-7	-8
Netto pensjonsforpliktelse/midler forsikret ordning	-5	-4
Nåverdi av uforsikret pensjonsforpliktelse	181	163
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	176	159

ENDRINGER I DEN YTELSESBASERTE PENSJONSFORPLIKTELSEN I LØPET AV ÅRET

NOK mill.	2017	2016
Netto pensjonsforpliktelse 1.1	167	170
Periodens pensjonsopptjening		1
Rentekostnader på forpliktelsen	4	4
Gevinst/tap ved avkortning		-10
Estimatavvik	33	42
Utbetalt pensjon	-21	-34
Planendringer/oppgjør		-5
Netto pensjonsforpliktelse	183	167

ENDRINGER I PENSJONSMIDLENES VIRKELIGE VERDI

NOK mill.	2017	2016
Virkelig verdi av pensjonsmidler 1.1	8	13
Estimatavvik	-1	
Innbetalt premie		1
Utbetalte pensjoner		-1
Planendring/oppgjør		-5
Netto pensjonsmidler	7	8

Forventede innbetalinger premie i 2018 anslås til 1 millioner kroner, og 14 millioner på utbetalinger over drift.

PENSJONSMIDLER ER BASERT PÅ STOREBRAND LIVSFORSIKRINGS FINANSIELLE MIDLER SOM HAR FØLGENDE SAMMENSETNING PER 31.12:

NOK mill.	2017	2016
Bygninger og fast eiendom	12%	15%
Obligasjoner til amortisert kost	32%	40%
Utlån	12%	6%
Aksjer og andeler	15%	12%
Obligasjoner	27%	27%
Sum	100%	100%
Bokført (realisert) avkastning av eiendelene:	4,9%	6,4%

NETTO PENSJONSKOSTNAD RESULTATFØRT I PERIODEN

NOK mill.	2017	2016
Periodens pensjonsopptjening		1
Netto rentekostnad/avkastning	3	4
Planendring		-10
Netto ytelsesbasert ordninger	3	-5
Periodens kostnad til innskuddsordninger	4	2
Netto pensjonskostnad	7	-3

ANALYSE AV AKTUARIELT TAP (GEVINST) I PERIODEN

NOK mill.	2017	2016
Tap (gevinst) – opplevd DBO	33	42
Tap (gevinst) – opplevd Pensjonsmidler	1	
Aktuarielt tap (gevinst) i perioden	34	42

HOVEDFORUTSETNINGER BENYTTET I BEREGNINGENE AV NETTO PENSJONSFORPLIKTELSE 31.12:

	2017	2016
<i>Økonomiske forutsetninger:</i>		
Diskonteringsrente	2,6%	2,3%
Forventet lønnsvekst	2,25%	2,00%
Forventet årlig regulering folkeytrygd	2,25%	2,00%
Forventet årlig regulering utbetaling av pensjoner	0,0%	0,0%
Uførhetstabell	KU	KU
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER:

Fastsettelse av økonomiske forutsetninger er basert på reglene i IAS 19. Det vil særlig være betydelig usikkerhet knyttet til langsiktige antagelser som fremtidig inflasjon, realrente, reallønnsvekst og G-regulering.

Det er i Norge benyttet en diskonteringsrente fastsatt med utgangspunkt i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Basert på observert markeds- og volumutvikling må det norske OMF-markedet etter Storebrands oppfatning defineres som et dypt marked.

Ved fastsettelse av økonomiske forutsetninger vurderes også bedriftsspesifikke forhold herunder forventet vekst i direkte lønn.

AKTUARIELLE FORUTSETNINGER:

I Norge er det standardiserte forutsetninger om døds-/uføreutvikling samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Fellesorganisasjon. Det ble med virkning fra 2014 innført et nytt dødelighetsgrunnlag K2013 for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringsselskaper og pensjonskasser. Storebrand har benyttet dødelighetstabell K2013BE (beste estimat) i aktuarberegningene per 31.12.2017.

Note 6 – Godtgjørelse til administrerende direktør og tillitsvalgte

Tusen kroner	2017	2016
Administrerende direktør		
[2]		
Lønn	6 881	5 924
[3]		
Andre skattepliktige ytelser	199	192
Total godtgjørelse opptjent i året	7 080	6 116
Pensjonsopptjening	1 107	1 099
[4]		
Styrets leder	660	688
Styret inklusive styrets leder	4 372	4 623
Godtgjørelse til revisor		
Lovpålagt revisjon	1 754	1 682
Andre attestasjonstjenester	239	214

For ytterligere spesifikasjoner for ledende ansatte i konsernet, styret, kontrollkomite og styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, se [note 24](#) under Storebrand konsern.

Note 7 – Skatt

NEDENFOR FREMGÅR EN SPESIFIKASJON AV FORSKJELLEN MELLOM REGNSKAPSMESSIGE RESULTAT OG ÅRETS SKATTEGRUNNLAG:

NOK mill.	2017	2016
Resultat før skattekostnad	1 934	829
Aksjeutbytte	-1 446	-117
Gevinst/tap aksjer		-54
Skattefritt konsernbidrag	-122	-302
Permanente forskjeller	40	-41
Endring i midlertidige forskjeller	7	-20
Årets skattegrunnlag	414	295
- Anvendelse av fremførbart underskudd	-414	-295
Årets skattegrunnlag for betalbar skatt	0	0

SKATTEKOSTNAD

NOK mill.	2017	2016
Betalbar skatt	-	-
Endring utsatt skatt	-110	-91
Skattekostnad	-110	-91

BEREGNING AV UTSATT SKATTEFORDEL OG UTSATT SKATT AV MIDERTIDIGE FORSKJELLER OG UNDERSKUDD TIL FREMFØRING

NOK mill.	2017	2016
Skatteøkende midlertidige forskjeller		
Annet	1	1
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	1	1
Skattereduserende midlertidige forskjeller		
Verdipapirer	-2	-4
Driftsmidler	-1	-1
Avsetninger	-12	-19
Påløpt pensjon	-176	-159

NOK mill.	2017	2016
Gevinst-/tapskonto	-3	-4
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-193	-186
Netto midlertidige forskjeller før fremførbart underskudd	-192	-185
Fremførbare underskudd	-346	-760
Netto skatteøkende/(reduserende) midlertidige forskjeller	-538	-945
Netto utsatt fordel/forpliktelse i balansen	135	236

AVSTEMMING AV SKATTEKOSTNAD MOT ORDINÆRT RESULTAT

NOK mill.	2017	2016
Resultat før skatt	1 934	829
Forventet inntektsskatt etter nominell sats	-484	-207
Skatteeffekten av:		
Inntektsført aksjeutbytte	361	29
Aksjegevinster		14
Permanente forskjeller	12	75
For lite/mye avsatt tidligere år		-2
Skattekostnad	-110	-91
Effektiv skattesats	6%	11%

Note 8 – Morselskapets aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper

NOK mill.	Forretnings- kontor	Eierandel/ stemmeandel	Bokført verdi	
			2017	2016
Datterselskaper				
Storebrand Livsforsikring AS	Oslo	100%	13 703	13 703
Storebrand Bank ASA [5]	Oslo	100%	2 239	2 339
Storebrand Asset Management AS [6]	Oslo	100%	2 335	613
Storebrand Forsikring AS	Oslo	100%	359	359
Felleskontrollerte-/tilknyttede selskaper				
Storebrand Helseforsikring AS	Oslo	50%	78	78
Cognizant Teknologi Solutions Lithyanua UAB	Vilnius	34%	6	6
AS Værdalsbruket [7]	Værdal	25%	4	4
Sum			18 724	17 102

Note 9 – Aksjer

NOK mill.	Virkelig verdi	
	2017	2016
Aksjer	3	
Sum aksjer	3	

Note 10 – Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

NOK mill.	2017	2016
	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgarantert	277	595
Selskapsobligasjoner	646	774
Verdipapiriserte obligasjoner	457	754
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1 380	2 123
Modifisert durasjon	0,6	0,5
Gjennomsnittlig effektiv rente	1,1%	1,6%

Note 11 – Finansielle derivater

NOK mill.	Brutto nom. volum [8]	Brutto balanseførte fin. eiendeler	Netto beløp
Rentederivater [9]	300	16	16
Sum derivater 2017	300	16	16
Sum derivater 2016	300	20	20

Note 12 – Finansielle risikoer

KREDITTRISIKO FORDELT PÅ RATING

Rentebærende verdipapirer som eies kortsiktig.

Debitorkategori etter garantist NOK mill.	AAA	AA	A	BBB	Totalt
	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner		277			277
Selskapsobligasjoner			581	65	646
Verdipapiriserte obligasjoner	457				457
Sum 2017	457	277	581	65	1 380
Sum 2016	754	618	701	51	2 123

MOTPARTER

NOK mill.	AA	Totalt
	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Derivater	16	16
Bankinnskudd	53	53

Ratingklasser er basert på Standard & Poor's.

NIG = Non-investment grade.

RENTERISIKO

Storebrand ASA eier både rentebærende verdipapirer og har rentebærende gjeld. En endring av renten vil ha begrenset effekt på selskapets egenkapital.

LIKVIDITETSRISIKO

Udiskonterte kontantstrømmer finansielle forpliktelser NOK mill.	0-6 mnd	6-12 mnd	1-3 år	3-5 år	Total verdi	Balanseført verdi
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer/banklån	22	487	1 377	518	2 404	2 270
Sum finansielle forpliktelser 2017	22	487	1 377	518	2 404	2 270
Derivater knyttet til innlån 2017	4	-11	-13		-19	-16
Sum finansielle forpliktelser 2016	658	38	1 833	315	2 844	2 698
Derivater knyttet til innlån 2016	5	-10	-11	-6	-22	-20

Storebrand ASA har per 31.12. likvide midler på 1,4 milliarder kroner.

VALUTARISIKO

Storebrand ASA har liten valutarisiko.

Note 13 – Varige driftsmidler

MASKINER, INVENTAR OG IT-UTSTYR

NOK mill.	2017	2016
Anskaffelseskost per 1.1	36	35
Akkumulert avskrivning	-7	-6
Bokført verdi per 1.1	29	29
Årets avskrivning	-1	-1
Bokført verdi per 31.12	28	29

FØLGENDE LINEÆRE AVSKRIVNINGSSATSER BRUKES FOR DRIFTSMIDLER:

Maskiner og inventar:	4-8 år
EDB-systemer:	3 år

Note 14 – Obligasjonslån og banklån

NOK mill.	Rente	Valuta	Netto nominell verdi	2017	2016
Obligasjonslån 2014/2020 [10]	Fast	NOK	300	317	321
Obligasjonslån 2012/2017	Flytende	NOK	625		627
Obligasjonslån 2014/2018	Flytende	NOK	450	452	452
Obligasjonslån 2014/2019	Flytende	NOK	500	500	499
Obligasjonslån 2017/2020	Flytende	NOK	500	501	
Obligasjonslån 2017/2022	Flytende	NOK	500	500	
Banklån 2016/2018	Flytende	NOK	800		799
Sum [11]				2 270	2 698

Til inngåtte låneavtaler og trekkfasilitet er det knyttet covenantskrav.

Storebrand ASA har en ubenyttet trekkfasilitet på EUR 240 millioner, som løper til desember 2019.

Note 15 – Sikringsbokføring

Selskapet benytter virkelig verdi sikring. Det er renterisiko som sikres. Sikringseffektiviteten følges opp på papirnivå.

SIKRINGSINSTRUMENT/SIKRINGSOBJEKT – VIRKELIG VERDISIKRING

NOK mill.	2017				2016			
	Kontrakt/nominell verdi	Balanseført verdi [12]		Resultat ført	Kontrakt/nominell I verdi	Balanseført verdi [13]		Res ulta ført
		Eiendeler	Gjeld			Eiendeler	Gjeld	
Renteswapper	300	16		-4	300	20		-7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	300		317	4	300		321	7

Note 16 – Aksjeeiere

DE 20 STØRSTE AKSJONÆRER [14]

	Eierandel i %
Folketrygdfondet	12,32
Artemis Investment Management	5,21
T Rowe Price Global Investments	3,92
DNB Asset Management	3,11
Varma	2,82
Handelsbanken Asset Management	2,79
M&G Investment Management	2,70
KLP	2,54
Vanguard Group	2,27
Nordea Asset Management	2,23
BlackRock	1,76
Storebrand Asset Management	1,74
Wellington Management	1,70
Nansen Capital Partners	1,68
DNB Bank as principal	1,27
Magni Partners Grouped	1,19
Catella Fondforvaltning	1,16
BMO Global Asset Management (UK)	1,03
Allianz Global Investors	0,98
Solbakken AS	0,96
Utenlandsk eierskap av totale aksjer	56%

Note 17 – Opplysninger om nærstående parter

	Eier antall aksjer [15]
Ledende ansatte	
Odd Arild Grefstad	114 486
Ledende ansatte	70 144
Geir Holmgren	39 283
Heidi Skaaret	38 014
Staffan Hansén	37 788
Jan Erik Saugestad	32 882
Jostein Chr. Dalland	9 959
Karin Greve-Isdahl	2 267
Wenche Annie Martinussen	7 227

Styret	
Didrik Munch	
Gyrid Skalleberg Ingerø	5 000
Laila S. Dahlen	10 500
Martin Skancke	16 414
Håkon Reistad Fure	18 500
Karin Bing Orgland	15 000
Jan Chr. Opsahl	1 100 000
Heidi Storruste	3 365
Arne Fredrik Håstein	4 144
Ingvild Pedersen	1 684

TRANSAKSJONER MELLOM KONSERNSKAPER

NOK mill.	2017	2016
Resultatposter:		
Konsernbidrag og aksjeutbytte fra datterselskaper	2 154	899
Kjøp og salg av tjenester (netto)	-30	-32
Balanseposter:		
Tilgode fra konsernselskaper	2 207	891
Gjeld til konsernselskaper	3	7

Note 18 – Antall ansatte/årsverk

	2017	2016
Antall ansatte	8	8
Antall årsverk	8	8
Gjennomsnittlig antall ansatte	8	7

- [1] Se nærmere spesifikasjon i note 5.
- [2] Odd Arild Grefstad er administrerende direktør i Storebrand ASA, og beløpet som er oppgitt i noten er den samlede godtgjørelsen fra konsernet. Han har en lønnsgaranti på 24 måneder etter ordinær oppsigelsestid. Alle arbeidsrelaterte inntekter inklusive konsulentoppdrag kommer til fradrag.
- [3] En andel av konsernledelsens fastlønn vil være bundet til kjøp av fysisk STB-aksjer med 3 års bindingstid. Kjøp av aksjer vil foregå en gang per år.
- [4] Pensjonskostnad omfatter årets opptjening. Se også beskrivelse av pensjonsordning i note 5.
- [5] Mottatt konsernbidrag 100 mill. kroner bokf_rtl som tilbakebetaling av kapital.
- [6] Mottatt konsernbidrag 100 mill. kroner bokført som tilbakebetaling av kapital.
- [7] 74,9 prosent er eid av Storebrand Livsforsikring AS.
- [8] For andel benyttet til sikringsbokføring, se note 15
- [9] For andel benyttet til sikringsbokføring, se note 15
- [10] Lånene som har fastrente er sikret med en renteswap, som regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på lånene som er henfôrbar til den sikrede risikoen inngår i balansefôrte verdi og innregnes i resultatet.
- [11] Lånene er bokfôrte til amortisert kost og inkluderer opptjente ikke forfalte renter.
- [12] Balansefôrte verdier per 31.12
- [13] Balansefôrte verdier per 31.12
- [14] Oversikten inkluderer Nominee (klientkonti).
- [15] Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse jfr. RL § 7-26.

Erklæring fra styret og administrerende direktør

Styret og administrerende direktør har i dag behandlet og godkjent årsberetningen og årsregnskapet for Storebrand ASA og Storebrand Konsern for regnskapsåret 2017 og per 31. desember 2017 (årsrapporten 2017).

Konsernregnskapet er avlagt i samsvar med de EU-godkjente IFRSer og tilhørende fortolkningsuttalelser, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven som skal anvendes per 31. desember 2017. Årsregnskapet for morselskapet er avlagt i samsvar med regnskapsloven, årsregnskapsforskriften for forsikringsselskaper, samt norske tilleggskrav i verdipapirhandelloven. Årsberetningen for konsern og mor er i samsvar med regnskapslovens krav og Norsk Regnskapsstandard nr. 16 per 31. desember 2017.

Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning er årsregnskapet for 2017 utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av morselskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet per 31. desember 2017. Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir årsberetningen en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet for Storebrand ASA og Storebrand Konsern. Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir også beskrivelsen av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor i neste regnskapsperiode, samt beskrivelsen av nærstående vesentlige transaksjoner, en rettviseende oversikt.

LYSAKER, 6. FEBRUAR 2018
STYRET I STOREBRAND ASA

Didrik Munch
Styrets leder

Karin Bing Orgland

Laila S. Dahlen

Gyrid Skalleberg Ingerø

Martin Skancke

Håkon Reistad Fure

Jan Chr. Opsahl

Arne Fredrik Håstein

Heidi Storruste

Ingvild Pedersen

Odd Arild Grefstad
Administrerende direktør

Revisjonsberetning



 Deloitte AS
 Dronning Eufemias gate 14
 Postboks 221 Sentrum
 NO-0103 Oslo
 Norway

 Tel: +47 23 27 90 00
 Fax: +47 23 27 90 01
 www.deloitte.no

Til generalforsamlingen i Storebrand ASA

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Storebrand ASAs årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Storebrand ASA per 31. desember 2017 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Storebrand ASA per 31. desember 2017 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2017. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

IT-systemer og kontroller relevant for finansiell rapportering

Beskrivelse av sentrale forhold

Storebrand har et omfattende IT-miljø med en rekke ulike IT-systemer. IT-systemene er både egenutviklede og standardiserte med ulik grad av tilpasninger og endringer.

Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold

Storebrand har etablert en overordnet styringsmodell og kontrollaktiviteter knyttet til sine IT-systemer. Vi opparbeidet oss en forståelse for Storebrands overordnede styringsmodell for IT-systemer som er

IT-systemer og kontroller relevant for finansiell rapportering, forts.

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>Driften av IT-systemene er i stor grad utkontraktert til tjenesteleverandører.</p> <p>Storebrands IT-systemer er helt sentrale for regnskapsføringen og rapporteringen av gjennomførte transaksjoner, for å fremskaffe grunnlag for viktige estimater og beregninger, og for å fremskaffe relevant tilleggsinformasjon. Det vises til nærmere beskrivelse om forvaltning og drift av IT-systemene i Storebrand i note 6.</p> <p>God styring og kontroll med IT-systemene både i Storebrand og hos tjenesteleverandørene er av vesentlig betydning for å sikre nøyaktig, fullstendig og pålitelig finansiell rapportering og er derfor et sentralt forhold i revisjonen.</p>	<p>relevant for den finansielle rapportering.</p> <p>Vi vurderte og testet utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter relevante for finansiell rapportering som er knyttet til IT-drift, endringshåndtering og informasjonssikkerhet. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden.</p> <p>Vi vurderte og testet utformingen av utvalgte automatiserte kontrollaktiviteter i IT-systemene. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden.</p> <p>Vi vurderte tredjepartsbekreftelser (ISAE 3402-rapporter) fra flere av Storebrands tjenesteleverandører med hensyn til om disse hadde tilfredsstillende internkontroll på områder som kan ha betydning for Storebrands finansielle rapportering.</p> <p>Vi benyttet egne IT-spesialister i arbeidet med å forstå den overordnede styringsmodellen for IT-systemer og i vurderingen og testingen av kontrollaktivitetene knyttet til IT-systemer.</p>

Måling av forsikringsforpliktelser

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>Målingen av konsernets forsikringsforpliktelser baseres på ulike metoder og modeller og på kompliserte beregninger og en rekke forutsetninger knyttet til fremtidig utvikling og estimater som det er knyttet usikkerhet til.</p> <p>I note 1 omtales de benyttede regnskapsprinsipper, i note 2 omtales viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger, i note 7 omtales forsikringsrisiko og i note 39 og 40 spesifiseres forsikringsforpliktelsene.</p>	<p>Storebrand har etablert ulike kontrollaktiviteter knyttet til målingen av IBNS avsetninger for skadeforsikringer og risikoforsikringer på liv («IBNS avsetninger»), og for pensjonsforsikringskontrakter med garantert ytelse i den svenske virksomheten.</p> <p>For IBNS avsetninger vurderte og testet vi utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter knyttet til deler av datagrunnlaget og enkelte beregninger. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden.</p> <p>For avsetninger for pensjonsforsikringskontrakter med garantert ytelse i den svenske virksomheten vurderte</p>

Måling av forsikringsforpliktelser, forts.

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>For IBNS avsetningene for skadeforsikringer og risikoforsikringer på liv vil de benyttede beregningsmodellene, forutsetninger og estimater være av særlig stor betydning for måling av forpliktelsene. For pensjonsforsikringskontrakter med garantert ytelse i den svenske virksomheten vil beregningsmodeller og forutsetninger benyttet til å estimere fremtidige forventede utbetalinger og til å fastsette rentekurven som benyttes i diskonteringen være av særlig stor betydning for måling av forpliktelsene. Beregningsmodellene, forutsetningene og estimatene er avgjørende for måling av disse forsikringsforpliktelsene og de er derfor et sentralt forhold i vår revisjon.</p>	<p>og testet vi utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter knyttet til fastsettelse av rentekurven som ble benyttet i diskonteringen. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden.</p> <p>Vi utfordret valg av modeller og bruk av forutsetninger i målingen av IBNS avsetningene gjennom å gjøre egne forenklete beregninger av utvalgte deler av IBNS avsetningene. Vi benyttet Storebrands datagrunnlag i beregningene.</p> <p>For pensjonsforsikringskontrakter med garantert ytelse i den svenske virksomheten vurderte vi utvalgte forutsetninger. Vi vurderte også utvalgte modeller som ble benyttet for å fastsette rentekurven som ble benyttet i diskonteringen mot bestemmelsene i det svenske regelverket.</p> <p>Vi vurderte om noteopplysningene om IBNS avsetninger og pensjonsforsikringskontrakter med garantert ytelse i den svenske virksomhet var dekkende.</p> <p>Vi har benyttet egne aktuarer i arbeidet med å vurdere valg av modeller og forutsetninger samt ved våre forenklete beregninger av utvalgte deler av IBNS avsetningene.</p>

Verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendom (nivå 3)

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>Balanseført verdi av finansielle instrumenter og eiendom som er klassifisert som nivå 3 etter IFRS («investeringer») utgjør NOK mill. 43.098 per 31. desember 2017, herav utgjør eiendomsinvesteringer NOK mill 28.861.</p> <p>I note 2 og 12 omtales viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger knyttet til verdsettelse av nivå 3 investeringer.</p> <p>Verdsettelse av investeringer som ikke handles i et aktivt marked, nivå 3 investeringer, er beheftet med usikkerhet</p>	<p>Storebrand har etablert ulike kontrollaktiviteter knyttet til verdsettelse av investeringer klassifisert som nivå 3 etter IFRS.</p> <p>Vi vurderte og testet utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter knyttet til fastsettelse av virkelig verdi for eiendom. For et utvalg eiendommer testet vi om disse kontrollaktivitetene hadde fungert i perioden.</p> <p>Vi vurderte om verdsettelsesmetodene for eiendom og finansielle instrumenter var i overensstemmelse med anerkjente verdsettelsesstandarder og praksis.</p> <p>For et utvalg eiendommer og finansielle instrumenter kontrollerte vi at virkelig verdi i den finansielle</p>

Verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendom (nivå 3), forts.

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
og verdsettelsene bygger på en rekke forutsetninger og estimater.	rapportering var i overensstemmelse med verdsettelsene.
Forutsetningene og estimatene er avgjørende for verdsettelsen og verdsettelse av nivå 3 investeringer er derfor et sentralt forhold i vår revisjon.	For et utvalg eiendommer vurderte vi endringene i verdi gjennom året. Vi innhentet og vurderte Storebrands begrunnelse for endringene. Vi vurderte om noteopplysningene om finansielle instrumenter og eiendom som er klassifisert som nivå 3 investeringer var dekkende.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsrapporten for 2017, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvise bilde, for selskapsregnskapet i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for konsernregnskapet i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og på tilbørlig måte opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for selskapsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for konsernregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

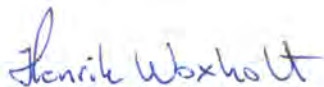
Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 6. februar 2018
Deloitte AS


Henrik Woxholt
statsautorisert revisor

Valg av ny revisor – revisjonsutvalgets uttalelse



Fra: Revisjonsutvalget
Til: Styret i Storebrand ASA ("Styret")
Sak: Revisjonsutvalgets uttalelse tilknyttet valg av ny revisor

Bakgrunn

Deloitte har vært Storebrand-konsernets eksternrevisor i Norge og Sverige sammenhengende i henholdsvis 13 og 10 år. Bakgrunnen for at konsernselskapene har samme revisjonsselskap er bestemmelsen i finansforetaksloven § 8-17 (3) første setning som bestemmer at "Et finansforetak som inngår i et finanskonsern, skal ha samme revisor som morselskapet når ikke annet følger av bestemmelser i eller i medhold av lov".

Storebrand-konsernet må bytte eksternrevisor i 2018 da det i Sverige er innført krav om revisorrotasjon hvert 10. år, hvilket berører selskapene i Storebrands svenske virksomhet, SPP delkonsern.

Prosess

Storebrand har på denne bakgrunn gjennomført en anbudsprosess for evaluering av tilbud og utarbeidelse av forslag til valg av ny revisor. Tilbydere til revisjonstjenestene har vært KPMG og PwC. Andre relevante tilbydere har vært forhindret fra å delta i anbudskonkurransen grunnet regler om rotasjon, og Finanstilsynets forbud mot at et revisjonsselskap går direkte fra en rolle som internrevisor til et oppdrag som (ekstern)revisor.

Revisjonsutvalget skal - i henhold til finansforetaksloven § 8-19 (2) bokstav c) - "avgi uttalelse (til styret – tilføydd her) om valg av revisor". Revisjonsutvalget har derfor gjennomgått tilbudene og avholdt møter med tilbyderne.

Utvalget vurderer tilbudene som gode. Hovedkriteriene for evaluering av tilbudene har vært:

- Kommersielle forhold
- Partnere og revisjonsteam
- Prosess og digitalisering
- Bærekraft

PwC

På grunnlag av en evaluering basert på de angitte kriterier, og etter en samlet vurdering, har Revisjonsutvalget konkludert med å anbefale styret å innstille overfor generalforsamlingen i Storebrand ASA 11.04.2018 at PwC velges som ny revisor.

PwC tilbyr et revisjonsteam og partnere som vil praktisere en god samarbeidsmodell på tvers av selskapstyper og landegrensler. Gjennom det allokerte teamet, bruk av digitale verktøy og god revisjonsmetodikk kan det forventes det at PwC vil revidere Storebrand effektivt, og med god kvalitet.

PwC har i sitt tilbud presentert partnerne Magne Sem og Morgan Sandström som henholdsvis norsk og svensk ansvarlig partner i revisjonsoppdraget. PwC's team er for øvrig sammensatt av revisorer, aktuarer, bærekraftspesialister, IT-eksperter og andre fagspesialister.

Konklusjon og uttalelse

På ovennevnte grunnlag har Revisjonsutvalget vurdert PwCs tilbud som det beste for Storebrand-konsernet. Utvalget uttaler således overfor styret at styret bør foreslå overfor generalforsamlingen 11.04.2018 å velge PwC som ny revisor for Storebrand ASA med virkning fra og med regnskapsåret 2018.

Lysaker, 13.02.2018

For styrets revisjonsutvalg

Karin Bing Orgland
leder for revisjonsutvalget

Ord og uttrykk

GENERELT

ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

Ansvarlig lånekapital er lån som har prioritet etter all annen gjeld. Ansvarlig lånekapital er en del av tilleggskapitalen ved beregning av kapitaldekningen.

DURASJON

Gjennomsnittlig gjenværende løpetid på kontantstrømmen til rentebærende papirer. Modifisert durasjon er beregnet på grunnlag av durasjon og uttrykker verdifølsomhet i forhold til underliggende renteendringer.

EGENKAPITAL

Egenkapitalen består av innskutt egenkapital, opptjent egenkapital og minoritetsinteresser. Innskutt egenkapital omfatter aksjekapital, overkursfond og annen innskutt egenkapital. Opptjent egenkapital omfatter annen egenkapital og andre fond.

RESULTAT PER ORDINÆR AKSJE

Resultat per aksje beregnes som majoritetens andel av resultat etter skattekostnad fordelt på antall aksjer. Antall aksjer som medtas i beregningen er gjennomsnittlig antall ute-stående ordinære aksjer i året. Ved aksjeemisjoner vil nytstedte aksjer medtas fra innbetalingstidspunktet.

KAPITALDEKNING

ANSVARLIG KAPITAL

Ansvarlig kapital er den kapital som kan medregnes ved dekning av kapitalkravene etter myndighetenes forskrifter. Ansvarlig kapital kan bestå av kjernekapital og tilleggskapital.

KAPITALKRAV

Det beregnes et kapitalkrav for kredittisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. De enkelte eiendelsposter og poster utenom balansen gis en risikovekt etter den antatte risiko de representerer. Kapitalkravet er 8 prosent av beregningsgrunnlaget for kredittisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko.

KAPITALDEKNINGSPROSENT

Ansvarlig kapital må minst tilsvare det beregnede kapitalkravet. Kapitaldekningsprosenten beregnes ved å måle den totale ansvarlige kapitalen i 158 forhold til kapitalkravet på 8 prosent.

KJERNEKAPITAL

Kjernekapital er en del av den ansvarlige kapitalen og består av egenkapital fratrukket minstekrav til reassuranse-avsetninger i skadeforsikring, goodwill, andre immaterielle eiendeler, netto forskuddsbetalt pensjon, 50 prosent av eventuell kapitaldeknings-reserve og krysseiefradrag i andre finansinstitusjoner. Kjernekapitalen justeres for de verdivurderinger som legges til grunn i soliditetsberegningene på nasjonalt nivå for utenlandske selskaper. For Storebrand Holding AB vil dette være en justering i SPP AB sine beregnede forsikringsforpliktelser hvor det benyttes en annen rentekurve i soliditetsberegningen enn den som benyttes i finansregnskapet. Utstedte fondsobligasjoner kan utgjøre 15 prosent av kjernekapitalen, mens overskytende beløp kan medregnes i tilleggskapitalen.

TILLEGGSKAPITAL

Tilleggskapitalen er en del av den ansvarlige kapitalen og består av ansvarlig lånekapital og den andelen av fonds-obligasjoner som eventuelt ikke teller som kjernekapital. Til fradrag kommer 50 prosent av eventuell kapitaldekningsreserve og krysseiefradrag i andre finansinstitusjoner. For å telle som ansvarlig kapital kan tilleggskapitalen ikke være større enn kjernekapitalen. Evigvarende ansvarlig lånekapital kan sammen med

annen tilleggskapital ikke utgjøre mer enn 100 prosent av kjerne-kapital, mens tidsbegrenset ansvarlig lånekapital ikke kan utgjøre mer enn 50 prosent av kjernekapitalen. For å telle med fullt ut som ansvarlig kapital må gjenværende løpetid være minst fem år. Ved kortere gjenværende løpetid reduseres den tellende delen med 20 prosent per år.

SOLVENS II

Solvens II er et felles europeisk regel-verk for regulering av forsikringsbransjen. Under Solvens II vil størrelsen på kapitalkravet bli bestemt av hvor mye risiko selskapet er utsatt for.

FORSIKRING

GJENFORSIKRING (REASSURANCE)

Overføring av en del av risikoen til et annet forsikringsselskap.

IBNR-AVSETNINGER (INCURED BUT NOT REPORTED)

Avsetninger for erstatninger for forsikringstilfeller som er inntruffet, men ennå ikke meldt til forsikrings-selskapet.

RBNS-AVSETNINGER (REPORTED BUT NOT SETTLED)

Avsetninger for erstatninger for meld-te, men ikke oppgjorte erstatninger.

LIVSFORSIKRING

KAPITALAVKASTNING

Bokført kapitalavkastning viser netto realiserede inntekter av finansielle eiendeler inklusiv verdiregulering på fast eiendom og valutakursendringer på finansielle eiendeler uttrykt i prosent av selskapets gjennomsnittlige kapital i henholdsvis kundefond med garanti og i selskapsporteføljen i året. Markedsavkastning viser realiserede inntekter av finansielle eiendeler, verdiregulering av fast eiendom og årets endring i kursreserver, uttrykt i prosent av selskapets gjennomsnittlige kapital i henholdsvis kundefond med garanti og i selskapsporteføljen i året målt etter markedsverdi.

KOLLEKTIVE KONTRAKTER

Kollektiv ytelsepensjon (defined benefit – DB)

Garanterte utbetalinger av pensjoner fra avtalt alder og så lenge den forsikrede lever. Alternativt kan det avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder. Produktet tilbys både innenfor privat og offentlig sektor. Dekninger er alders-, uføre- og etterlattepensjon.

Kollektiv innskuddspensjon (defined contribution – DC)

I kollektiv innskuddspensjon er premien gitt som prosent av lønn, mens utbetalingene er ukjente. Kunden bærer all finansiell risiko i oppsparingsperioden.

Kollektive ettårige risikodekninger

Disse produktene har garanterte utbetalinger ved død og uførhet, samt premiefritak ved uførhet. Fripoliser (ytelse) og pensjonskapitalbevis (innskudd) Dette er kontrakter med opptjente rettigheter som utstedes ved utmeldelse fra eller opphør av pensjons-avtaler.

Gruppelivsforsikring

Kollektiv livsforsikring der forsikrings-summen utbetales som engangs-beløp ved død dersom avdøde var medlem av gruppen. Slik forsikring kan ha uførekapitalforsikring knyttet til seg.

Unit linked

Livsforsikring med investeringsvalg hvor kunden selv kan påvirke risiko og avkastning gjennom valg av plassering i ulike fond. Gjelder både individuelle forsikringer og kollektiv innskuddspensjon.

INDIVIDUELLE KONTRAKTER

Individuell rente- eller pensjonsforsikring

Kontrakter med garanterte utbetalinger så lenge den forsikrede lever. Alternativt kan det avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder.

Individuell kapitalforsikring

Kontrakter med engangsutbetaling ved oppnådd alder, død og uførhet.

Individuell fondsforsikring

Kapitalforsikring eller renteforsikring hvor kunden bærer den finansielle risikoen.

Kontraktsfastsatte forpliktelser

Avsetninger til premierreserve for kontraktsfastsatte forpliktelser skal minst utgjøre forskjellen mellom kapitalverdien av selskapets fremtidige forpliktelser og kapitalverdien av de fremtidige netto premier (prospektiv beregningsmetode). Tilleggsytelser som følge av tilført overskudd medregnes.

RESULTAT

Administrasjonsresultat

Administrasjonsresultatet er forskjellen mellom de premier som betales av kunder i henhold til tariff og selskapets faktiske driftskostnader. Inntektene består av gebyrer som er basert på størrelsen av kundemidler, premievolum eller antall i form av stykkpris. Driftskostnadene består av blant annet personalkostnader, markedsføring, provisjoner og IT-kostnader.

Finansresultat

Finansresultatet består av netto finansinntekter fra finansielle eiendeler for kollektivporteføljen (kollektive og individuelle produkter uten investeringsvalg) fratrukket garantert avkastning.

Risikoresultat

Risikoresultatet består av premier selskapet tar for å dekke forsikrings-risikoen med fradrag for faktiske kostnader i form av forsikringsavsetninger og utbetalinger for forsikrings-hendelser som død, pensjon, uførhet og ulykke.

Overskuddsdeling og resultat til eier

Se note 2 side 78.

ØVRIGE BEGREPER

Forsikringsmessige avsetninger livsforsikring

For nærmere beskrivelse av forsikringsmessige -avsetninger og periodisering av premier og erstatninger se note 1 – regnskapsprinsipper.

Soliditetskapital

I begrepet soliditetskapital inngår egenkapital, ansvarlig lånekapital, kursreguleringsfond, tilleggsavsetning, vilkorad återbäring, over-/underverdi på obligasjoner til amortisert kost og opptjent resultat. Soliditetskapitalen regnes også ut i prosent av samlede kundefond eksklusive tilleggsavsetninger og vilkorad återbäring.

Solvensmarginkrav

Et uttrykk for risikoen knyttet til de forsikringsmessige forpliktelser. Beregnes med basis i forsikringsfond og risikoforsikringssum for hver forsikringsbransje.

Solvensmarginkapital

Ansvarlig kapital som i kapitaldekningen og tillagt 50 prosent av tilleggsavsetninger og risikoutjevningssum, samt 55 prosent av nedre grenser for sikkerhetsavsetninger i skadebransjer.

Bufferkapital

Bufferkapital består av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger og vilkorad återbäring.

SKADEFORSIKRING

F.E.R

Forkortelse for begrepet for egen regning, det vil si før tillegg/fradrag for reassurans.

FORSIKRINGSMESSIGE AVSETNINGER SKADEFORSIKRING

For nærmere beskrivelse av forsikringsmessige -avsetninger og periodisering av premier og erstatninger se note 1 regnskapsprinsipper.

FORSIKRINGSTEKNISK RESULTAT

Premieinntekt fratrukket skade- og driftskostnader.

KOSTNADSPROSENT

Driftskostnader i prosent av opptjent premie.

SKADEPROSENT

Inntrufne skader i prosent av opptjent premie.

COMBINED RATIO

Summen av kostnadsprosent og skadeprosent.

BANK

ANNUITETSLÅN

Ved annuitetslån er summen av renter og avdrag (terminbeløp) konstant gjennom hele tilbakebetalingsperioden.

EFFEKTIV RENTE

Den rente man får når de samlede lånekostnader omregnes til etterskuddsrente per år. For å komme frem til den effektive renten må man ta hensyn til om renten betales forskuddsvis eller etterskuddsvis, antall terminer per år, samt provisjoner og gebyrer.

REALRENTE

Forrentning etter å ha tatt hensyn til faktisk eller forventet inflasjon. Uttrykkes gjerne som den nominelle renten fratrukket prisstigningstakten.

NETTO RENTEINNTEKTER

Totale renteinntekter minus totale rentekostnader. Oppgis ofte i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

SERIELÅN

Et serielån er et lån hvor avdragene er like store i hele tilbakebetalingsperioden. Låntaker betaler faste avdrag og synkende rentebeløp for hver termin, det vil si at det periodiske nedbetalingsbeløpet synker gjennom hele låneperioden hvis renten er fast.

FINANSIELLE DERIVATER

Finansielle derivater omfatter et vidt spekter av instrumenter hvor verdier og verdiutvikling er avledet av aksjer, obligasjoner, valuta eller andre tradisjonelle finansielle instrumenter. I forhold til tradisjonelle instrumenter som aksjer og obligasjoner innebærer derivater mindre kapitalbinding og brukes som et fleksibelt og kostnads-effektivt supplement til tradisjonelle finansielle instrumenter i kapitalforvaltningen. Finansielle derivater kan brukes både til sikring av uønsket finansiell risiko og som et alternativ til tradisjonelle instrumenter for å ta ønsket risiko.

AKSJEOPSJONER

Kjøp av aksjeopsjoner innebærer ensidige rettigheter til kjøp eller salg av aksjer til en fast kurs. Aksjeopsjoner kan også være knyttet til aksjeindekser i stedet for enkeltaksjer. Salg av aksjeopsjoner innebærer tilsvarende ensidige forpliktelser. I hovedsak benyttes børsomsatte og clearede opsjoner.

AKSJEFUTURES (AKSJEINDEKS FUTURES)

Aksjefutures kan være knyttet til enkeltaksjer, men er normalt knyttet til aksjeindekser. Aksjefutures er standardiserte terminavtaler som er børsnotert og gjenstand for clearing. Gevinster og tap beregnes daglig, og gjøres opp påfølgende dag.

BASISSWAPPER (CROSS CURRENCY SWAPS)

Basisswapper innebærer avtaler om bytte av hovedstol og rentebetingelser mellom ulike valuta. Ved avtalenes utløp byttes hovedstol tilbake til opprinnelig valuta. Basisswapper brukes blant annet for å sikre avkastning i en konkret valuta samt sikre valutaeksponering.

FREMTIDIGE RENTEAVTALER (FRA)

Fremtidige renteavtaler (FRA) inne-bærer avtaler om å betale eller motta forskjellen mellom en fast avtalt rente og en fremtidig rente på et fastsatt beløp for en bestemt periode frem i tid. Denne differansen gjøres opp i begynnelsen av den fremtidige perioden. FRA er spesielt velegnet til styring av kortsiktig renterisiko.

RENTEFUTURES

Rentefutures er knyttet til statsobligasjoner eller kortsiktige referanserenter. Rentefutures er standardiserte terminavtaler og er gjenstand for børsnotering og clearing. Gevinster og tap beregnes daglig og gjøres opp påfølgende dag.

RENTESWAPPER/ASSETSWAPPER

Renteswapper/assetswapper inne-bærer en tidsbegrenset avtale om bytte av rentebetingelser mellom to parter. Normalt er det tale om bytte av fast rente mot flytende rente. Instrumentet brukes for å styre eller endre renterisiko.

RENTEOPSJONER

Renteopsjoner kan være knyttet til pengemarkedsrenter eller obligasjoner. Kjøp av renteopsjoner knyttet til obligasjoner (også kalt for obligasjonsopsjoner) innebærer ensidige rettigheter til kjøp eller salg av obligasjoner til avtalte kurser. Renteopsjoner kan brukes som et fleksibelt instrument for styring av både kortsiktig og langsiktig renterisiko.

VALUTATERMINER/VALUTASWAPPER

Valutaterminer/valutaswapper innebærer avtaler om fremtidig kjøp og salg av valuta til forhåndsbestemte kurser. Instrumentene brukes i hoved-sak til å valutasikre verdipapirbeholdninger, bankbeholdninger, ansvarlig lån og forsikringsmessige avsetninger i valuta. Spotforretninger inkluderes også i disse instrumentene.

Øvrig innhold > Selskapene i Storebrand-konsernet

Selskapene i Storebrand-konsernet

	Organisasjonsnummer	Eierandel
STOREBRAND ASA	916 300 484	
STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS	958 995 369	100,0 %
Storebrand Holding AB	556734-9815	100,0 %
SPP Konsult AB	556045-7581	100,0 %
SPP Spar AB	556892-4830	100,0 %
SPP Pension & Försäkring AB	556401-8599	100,0 %
SPP Fastigheter AB	556745-7428	100,0 %
SPP Hyresförvaltning	556883-1340	100,0 %
Storebrand & SPP Business Services AB	556594-9517	100,0 %
Storebrand Eiendomsfond Invest AS	995 871 424	21,24%
Storebrand Eiendom Trygg AS	876 734 702	100,0%
Storebrand Eiendom Vekst AS	916 268 416	100,0%
Storebrand Eiendom Utvikling AS	990 653 402	100,0%
Storebrand Finansiell Rådgivning AS	989 150 200	100,0 %
Aktuar Systemer AS	968 345 540	100,0 %
Storebrand Pensjonstjenester AS	931 936 492	100,0 %
Foran Real Estate, SIA [1]		99,4 %
AS Værdalsbruket [2]	920 082 165	74,9 %
Norsk Pensjon AS	890 050 212	25,0 %
Benco Insurance Holding BV	34331716	89,96 %
Euroben Life & Pension Ltd		100,0 %
Nordben Life & Pension Insurance Co. Ltd		100,0 %
Interben Trustees Limited		100,0 %
STOREBRAND BANK ASA	953 299 216	100,0 %
Storebrand Boligkreditt AS	990 645 515	100,0 %
Ring Eiendomsmegling AS	987 227 575	100,0 %
STOREBRAND ASSET MANAGEMENT AS	930 208 868	100,0 %
Storebrand Luxembourg S.A		99,8 %
SPP Fonder AB	556397-8922	100,0 %
Storebrand Fastigheter AB	556801-1802	100,0%
Skagen AS	867462732	90,95 %
COGNIZANT TECHNOLOGY SOLUTIONS LITHUANIA UAB	330 661 912	34,0%
STOREBRAND FORSIKRING AS	930 553 506	100,0 %
STOREBRAND HELSEFORSIKRING AS	980 126 196	50,0 %

[1] SPP Pension & Försäkring AB eier 29,4 prosent og Storebrand Livsforsikring AS eier 70,0 prosent av Foran Real Estate IA.

[2] Storebrand ASA eier 25,1 prosent og total eierandel for Storebrand er 100 prosent av AS Værdalsbruket.

Hovedkontor:
Professor Kohts vei 9
Postboks 500, 1327 Lysaker
Telefon 08880
storebrand.no

